

MINISTERSTWO ROZWOJU

Szczegółowy opis osi priorytetowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Wersja 1.20

Warszawa, 11 października 2017 r.

Spis treści

I.	Ogólny opis programu oraz głównych warunków realizacji.....	4
1.	Status dokumentu	4
2.	Opis Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko	5
3.	Informacje nt. sposobu i źródeł finansowania osi priorytetowych	8
4.	Komplementarność z innymi krajowymi i europejskimi źródłami finansowania	8
5.	Informacje nt. systemu wdrażania	11
6.	System instytucjonalny	11
II.	INFORMACJE NA TEMAT PRIORYTETÓW I DZIAŁAŃ.....	13
1.	Oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki	13
	Działanie 1.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	14
	Działanie 1.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach	23
	Działanie 1.3 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach	30
	Działanie 1.4 Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia.....	45
	Działanie 1.5 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu.	50
	Działanie 1.6 Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe.	57
	Działanie 1.7 Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego.....	67
2.	Oś priorytetowa II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu	80
	Działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska	81
	Działanie 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi	100
	Działanie 2.3 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach	109
	Działanie 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna	118
	Działanie 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego	128
3.	Oś priorytetowa III Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego	136
	Działanie 3.1 Rozwój drogowej i lotniczej sieci TEN-T	136
	Działanie 3.2 Rozwój transportu morskiego, śródlądowych dróg wodnych i połączeń multimodalnych.....	142
4.	Oś priorytetowa IV Infrastruktura drogowa dla miast	149
	Działanie 4.1 Zwiększenie dostępności transportowej ośrodków miejskich leżących w sieci drogowej TEN-T i odciążenie miast od nadmiernego ruchu drogowego.	149
	Działanie 4.2 Zwiększenie dostępności transportowej ośrodków miejskich leżących poza siecią drogową TEN-T i odciążenie miast od nadmiernego ruchu drogowego.	153
5.	Oś priorytetowa V Rozwój transportu kolejowego w Polsce	158
	Działanie 5.1 Rozwój kolejowej sieci TEN-T	158
	Działanie 5.2 Rozwój transportu kolejowego poza TEN-T	165
6.	Oś priorytetowa VI Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach	171
	Działanie 6.1 Rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach.....	171
7.	Oś priorytetowa VII Poprawa bezpieczeństwa energetycznego	177
	Działanie 7.1 Rozwój inteligentnych systemów magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii.	179
8.	Oś priorytetowa VIII Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	185
	Działanie 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	186
9.	Oś priorytetowa IX Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia	195
	Działanie 9.1 Infrastruktura ratownictwa medycznego	196
	Działanie 9.2 Infrastruktura ponadregionalnych podmiotów leczniczych	205
10.	Oś priorytetowa X Pomoc techniczna	213

Działanie 10.1 Pomoc techniczna	214
III. INDYKATYWNY PLAN FINANSOWY (wydatki kwalifikowalne w EUR)	223
IV. WYMIAR TERYTORIALNY PROWADZONEJ INTERWENCJI.....	223
V. Wykaz dokumentów służących realizacji osi priorytetowych programu	225
VI. ZAŁĄCZNIKI.....	226
VII. WYJAŚNIENIE ZASTOSOWANYCH SKRÓTÓW	226

I. Ogólny opis programu oraz głównych warunków realizacji

1. Status dokumentu

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ) został przygotowany na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006¹, zwanego dalej „rozporządzeniem ogólnym”, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu "Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia" oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006² oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1084/2006³, a także na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020⁴ zwanej dalej „ustawą wdrożeniową”.

Program wskazuje krajowe cele w obszarze rozwoju zrównoważonego przy zachowaniu spójności i równowagi pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz wsparcia skierowanego do wybranych obszarów gospodarki. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 został zatwierdzony przez Komisję Europejską decyzją z dnia 16 grudnia 2014 r.⁵

Z uwagi na ogólny charakter programów operacyjnych kierowanych do Komisji Europejskiej, każda IZ przygotowuje dodatkowy dokument uszczegółwiający jego zapisy. W przypadku POLiŚ jest to „Szczegółowy opis osi priorytetowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020”, zwany dalej SzOOP. Dokument ten został przygotowany na podstawie „Wytycznych w zakresie szczegółowego opisu osi priorytetowych krajowych i regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020”, które w dniu 30 stycznia 2015 r. wydał Minister Infrastruktury i Rozwoju. Uwzględniając stopień szczegółowości informacji zawartych w uszczegółwieniu, dokument ten stanowi kompendium wiedzy dla potencjalnych beneficjentów programu operacyjnego na temat możliwości i sposobu realizacji projektów współfinansowanych z FS i EFRR.

Uszczegółwienie zawiera informacje odnoszące się do ogólnych zasad i reguł realizacji programu, osi priorytetowych oraz poszczególnych działań. Dokument składa się z dwóch części: ogólnej, opisującej zasady horyzontalne obowiązujące we wszystkich działaniach nt. zakresu interwencji oraz podstawowych zasad realizacji PO przedstawianych w formie opisowej, oraz

¹ Dz.U.UE.L.2013.347.320 z dnia 20 grudnia 2013 r., z późn. zm.

² Dz.U.UE.L.2013.347.289 z dnia 20 grudnia 2013 r., z późn. zm.

³ Dz.U.UE.L.2013.347.281 z dnia 20 grudnia 2013 r., z późn. zm.

⁴ Dz.U.2017, poz. 1460 i 1475.

⁵ Decyzja Komisji Europejskiej C(2014)10025 z dnia 16 grudnia 2014 r. przyjmującą niektóre elementy programu operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020” do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” w Polsce, notyfikowana w dniu 19 grudnia 2014 r.

szczegółowego opisu poszczególnych osi priorytetowych i działań/poddziałań, jak również z załączników stanowiących integralną część SZOOP.

Jednocześnie dokument ten stanowi podstawę do przygotowania i przedstawienia KM POIiŚ do analizy i zatwierdzenia kryteriów wyboru projektów. Kryteria muszą ściśle wynikać z opisywanych działań i być z nimi powiązane.

Uszczegółowienie jest przyjmowane przez Instytucję Zarządzającą POIiŚ, po zasięgnięciu opinii Instytucji Koordynującej UP. Zmiany i uzupełnienia mogą być wprowadzone z inicjatywy IZ lub na wniosek instytucji pośredniczącej.

2. Opis Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko

Główny cel programu: ***Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.***

Cel główny POIiŚ wynika z jednego z trzech priorytetów Strategii Europa 2020⁶, jakim jest **wzrost zrównoważony** rozumiany jako wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, w której **cele środowiskowe** są dopełnione działaniami na rzecz **spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej**. Priorytet ten został oparty na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w trzech podstawowych obszarach:

- **czystej i efektywnej energii**, w tym efektywności energetycznej, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, rozwoju energii ze źródeł odnawialnych oraz integracji i poprawy funkcjonowania **europejskiego rynku energii**;
- **adaptacji do zmian klimatu** oraz **efektywnego korzystania z zasobów**, wzmocnieniu odporności systemów gospodarczych na zagrożenia związane z klimatem oraz zwiększeniu możliwości zapobiegania zagrożeniom (zwłaszcza zagrożeniom naturalnym) i reagowania na nie;
- konkurencyjności, w tym wnoszeniu istotnego wkładu w utrzymanie przez UE prowadzenia na światowym rynku technologii przyjaznych środowisku, zapewniając jednocześnie efektywne korzystanie z zasobów i usuwając przeszkody w działaniu najważniejszych **infrastruktur sieciowych**.

Struktura programu składa się z czterech głównych celów tematycznych tworzących podstawowe obszary interwencji (gospodarka niskoemisyjna, adaptacja do zmian klimatu, ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów, transport zrównoważony i bezpieczeństwo energetyczne) oraz w ograniczonym zakresie komplementarnych działań dotyczących kluczowych elementów infrastruktury ochrony zdrowia oraz dziedzictwa kulturowego. Działania realizowane w ramach programu zostały dobrane tak, aby w największym stopniu przyczyniały się do osiągnięcia celu głównego, tj. wsparcia gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

Konstrukcja programu operacyjnego odchodzi od sektorowości rozumianej jako osiągnięcie celów strategicznych poprzez kumulację interwencji w poszczególnych sektorach. Podejście to zostało zastąpione podejściem zintegrowanym, zakładającym prymat celów tematycznych i dobieranie do nich adekwatnych instrumentów wsparcia. Zgodnie z nowym podejściem, podejmowane będą

⁶ Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

interwencje przekrojowe w różnych obszarach, jednak ich cele strategiczne nie powinny dotyczyć poszczególnych sektorów gospodarki. Przyjęcie takiego podejścia jest również związane z koniecznością znaczącego wzmocnienia efektywności inwestycji poprzez szersze niż do tej pory wykorzystanie zasady komplementarności interwencji finansowanych operacji.

Szczegółowe informacje na temat transpozycji priorytetów inwestycyjnych na działania/poddziałania w poszczególnych osiach priorytetowych zostały przedstawione w załączniku nr 1 do SzOOP.

W ramach POIiŚ przewiduje się dziewięć merytorycznych osi priorytetowych (finansowanych z FS i EFRR) oraz jedną oś dedykowaną działaniom w zakresie pomocy technicznej (finansowaną w całości z FS) na rzecz całego POIiŚ:

Oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki

Działania 1.1	Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
Podziałyania 1.1.1	Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej.
Podziałyania 1.1.2	Wspieranie projektów dotyczących budowy oraz przebudowy sieci umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii z OZE
Działania 1.2	Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach
Działania 1.3	Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach
Podziałyania 1.3.1	Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach publicznych
Podziałyania 1.3.2	Wspieranie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym
Podziałyania 1.3.3	Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE
Działania 1.4	Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia
Podziałyania 1.4.1	Wsparcie budowy inteligentnych sieci elektroenergetycznych o charakterze pilotażowym i demonstracyjnym
Działania 1.5	Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu
Działania 1.6	Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe
Podziałyania 1.6.1	Źródła wysokosprawnej kogeneracji
Podziałyania 1.6.2	Sieci ciepłownicze i chłodnicze dla źródeł wysokosprawnej kogeneracji
Działania 1.7	Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego
Podziałyania 1.7.1	Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych w województwie śląskim
Podziałyania 1.7.2	Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu w województwie śląskim
Podziałyania 1.7.3	Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w województwie śląskim

Oś priorytetowa II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu

Działania 2.1	Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska
Działania 2.2	Gospodarka odpadami komunalnymi
Działania 2.3	Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach
Działania 2.4	Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna
Działania 2.5	Poprawa jakości środowiska miejskiego
Oś priorytetowa III	Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego
Działania 3.1	Rozwój drogowej i lotniczej sieci TEN-T
Działania 3.2	Rozwój transportu morskiego, śródlądowych dróg wodnych i połączeń multimodalnych
Oś priorytetowa IV	Infrastruktura drogowa dla miast
Działania 4.1	Zwiększenie dostępności transportowej ośrodków miejskich leżących w sieci drogowej TEN-T i odciążenie miast od nadmiernego ruchu drogowego
Działania 4.2	Zwiększenie dostępności transportowej ośrodków miejskich leżących poza siecią drogową TEN-T. i odciążenie miast od nadmiernego ruchu drogowego
Oś priorytetowa V	Rozwój transportu kolejowego w Polsce
Działania 5.1	Rozwój kolejowej sieci TEN-T
Działania 5.2	Rozwój transportu kolejowego poza TEN-T
Oś priorytetowa VI	Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach
Działania 6.1	Rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach
Oś priorytetowa VII	Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
Działania 7.1	Rozwój inteligentnych systemów magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii
Oś priorytetowa VIII	Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
Działania 8.1	Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
Oś priorytetowa IX	Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia
Działania 9.1	Infrastruktura ratownictwa medycznego
Działania 9.2	Infrastruktura ponadregionalnych podmiotów leczniczych
Oś priorytetowa X	Pomoc techniczna
Działania 10.1	Pomoc techniczna

Zgodnie z zasadami rozliczania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, wydatki ponoszone na projekty nie podlegające zasadom dotyczącym pomocy publicznej są kwalifikowalne w ramach programu, jeżeli zostały faktycznie poniesione pomiędzy datą 1 stycznia 2014 r. a dniem 31 grudnia 2023 r. W przypadku działań objętych zasadami pomocy publicznej, zasady kwalifikowalności, w tym data, od której beneficjenci mogą ponosić wydatki, aby projekt był kwalifikowalny do wsparcia, są określone w przepisach regulujących udzielanie pomocy publicznej. Refundacja poniesionych wydatków jest uzależniona od zawarcia umowy o dofinansowanie oraz weryfikacji przez instytucje odpowiedzialne za realizację poszczególnych osi priorytetowych spełnienia warunków dotyczących kwalifikowalności określonych w szczególności w „Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020”.

Projekt może być realizowany w formule partnerstwa przewidzianego w art. 33 ustawy wdrożeniowej tylko w ramach tych działań, w których taka możliwość została wprost wskazana w SzOOP.

3. Informacje nt. sposobu i źródeł finansowania osi priorytetowych

Alokacja UE na POIiŚ wynosi **4 905 881 206 EUR z EFRR** i **22 507 865 679 EUR z FS**. Minimalne zaangażowanie środków krajowych, szacowane na podstawie art. 120 rozporządzenia ogólnego, zakładającego maksymalny poziom dofinansowania każdej osi priorytetowej EFRR w regionach słabiej rozwiniętych na poziomie 85% i dla Mazowsza na poziomie 80% oraz każdej osi priorytetowej FS na poziomie 85%, wynosi w momencie programowania **4 853 192 173 EUR**. W realizację POIiŚ zaangażowane będą środki krajowe i prywatne. Podstawę obliczania wkładu UE w ramach POIiŚ stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne.

W każdej osi priorytetowej POIiŚ finansowanej z EFRR funkcjonują dwie koperty finansowe – jedna dla 15 regionów słabiej rozwiniętych, a druga dla Mazowsza jak regionu lepiej rozwiniętego, z poziomami dofinansowania wynoszącymi odpowiednio 85% i 80%. Osie finansowane z EFRR są „osiami standardowymi”. Osie te nie mają, co do zasady, charakteru ogólnopolskiego – zasięg oddziaływania projektu można przypisać do miejsca realizacji. Ustalona dla nich relacja pomiędzy kopertami regionów słabiej rozwiniętych i Mazowsza wynika z analizy potrzeb i dostępności środków. Na etapie wdrażania projektów wydatki będą przypisywane do kopert poszczególnych kategorii regionów proporcjonalnie do liczby regionów, których dotyczy projekt. Przykładowo dla projektu realizowanego na obszarze 5 województw, w tym województwa mazowieckiego, środki będą pochodziły w 80% z koperty dla regionów słabiej rozwiniętych, a w 20% z koperty finansowej dla Mazowsza. Możliwe będzie również sfinansowanie projektu realizowanego na obszarze całego kraju. Wówczas środki na wsparcie tego projektu będą pochodziły w 1/16 z koperty mazowieckiej, a w 15/16 ze środków przeznaczonych dla kategorii regionów słabiej rozwiniętych. W osiach priorytetowych finansowanych z FS, zgodnie z przepisami rozporządzenia ogólnego, nie wydziela się alokacji na poszczególne kategorie regionów.

W POIiŚ wyodrębniona została rezerwa wykonania w wysokości 6% jego całkowitej alokacji EFRR, w tym po 6% dla każdej z kategorii regionów oraz 6,19% jego całkowitej alokacji FS. Wyższa rezerwa z FS wynika z wyłączenia z rezerwy wykonania – zgodnie z przepisami rozporządzenia ogólnego - programu PO Pomoc Techniczna, finansowanego z FS. Udział rezerwy wykonania w podziale na lata dla każdego roku wynosi 6% EFRR i 6,19% FS. Rezerwa wykonania ustanawiana jest w każdej osi priorytetowej POIiŚ w proporcjach z przedziału 5%-6,52%, z wyjątkiem osi Pomoc techniczna (FS), dla której zgodnie z przepisami, nie ustanowiono rezerwy (wyłączenie osi pomocy technicznej wymaga dla zachowania wymaganego poziomu na funduszu w programie odpowiedniego zwiększenia rezerwy na inną/inne osie finansowane z FS).

W odniesieniu do wybranych obszarów wsparcia w ramach określonych działań i poddziałań przewiduje się wsparcie w formie finansowania zwrotnego.

4. Komplementarność z innymi krajowymi i europejskimi źródłami finansowania

Zakres wsparcia realizowanego w ramach POIiŚ jest komplementarny ze wsparciem programów realizujących cele UP oraz innych instrumentów krajowych i unijnych. W celu zapewnienia komplementarności udzielanego wsparcia i wyeliminowania ryzyka finansowania tych samych operacji w różnych programach operacyjnych, stosowane będą następujące narzędzia:

- *linia demarkacyjna* – dokument zawierający kryteria rozgraniczające wsparcie różnych typów projektów do konkretnych programów operacyjnych;
- *mechanizmy koordynacji wdrażania projektów* – procedury zapewniające przestrzeganie w praktyce zapisów linii demarkacyjnej.

Komplementarność interwencji była istotnym czynnikiem na etapie programowania, ale równie istotne będzie jej praktyczne zapewnienie na etapie realizacji programu. Dlatego też podejmowane będą działania zmierzające do zapewnienia realnej komplementarności na etapie wyboru i realizacji projektów.

W **sektorze energetyki** możemy wyróżnić w szczególności komplementarność działań z następującymi instrumentami (oś priorytetowa I oraz VII):

- Instrument „Łącząc Europę” (w zakresie infrastruktury energetycznej);
- BGK Fundusz Termomodernizacji i Remontów - podstawowym celem Funduszu jest pomoc finansowa dla Inwestorów realizujących przedsięwzięcia termomodernizacyjne, remontowe oraz remonty budynków mieszkalnych jednorodzinnych z udziałem kredytów zaciąganych w bankach komercyjnych. Pomoc ta stanowi źródło spłaty części zaciągniętego kredytu na realizację przedsięwzięcia lub remontu;
- Programy priorytetowe NFOŚiGW oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- Program Operacyjny (PL04) „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii” w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014;
- Program “Polskie Inwestycje” – w ramach Programu Ministerstwa Skarbu Państwa „Polskie Inwestycje”, za pośrednictwem BGK i specjalnie powołanej w tym celu spółki Polskie Inwestycje Rozwojowe S.A., będą współfinansowane z podmiotami prywatnymi, na zasadach rynkowych, dochodowe inwestycje infrastrukturalne w Polsce, w tym także w zakresie sektora energetycznego (m.in. dystrybucja, wytwarzanie energii elektrycznej, gazowe sieci przesyłowe, magazyny gazu oraz wydobycie gazu ziemnego).

W obszarze **ochrony środowiska** możemy wyróżnić w szczególności komplementarność działań z następującymi instrumentami (oś priorytetowa II):

- Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) w latach 2014-2020 (następca programu LIFE+), w szczególności w zakresie: Podprogramu na rzecz działań w dziedzinie klimatu (łagodzenie zmiany klimatu, przystosowanie do zmiany klimatu, zarządzanie działaniami w dziedzinie klimatu i informacja) oraz Podprogramu działań na rzecz środowiska.
- Priorytetowe Ramy Działań dla sieci / Natura 2000 na Wieloletni Program Finansowania UE w latach 2014-2020 (ang. Prioritised Action Framework – PAF).
- system zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) finansowany ze środków pozyskanych przez Polskę z handlu prawami do emisji gazów cieplarnianych AAU.
- Programy priorytetowe dotyczące m.in. gospodarki wodnej, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, edukacji ekologicznej finansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (zgodnie z dokumentem: Wspólna Strategia działania Narodowego Funduszu oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013–2016 z perspektywą do roku 2020).

W obszarze **sektora transportu** możemy wyróżnić w szczególności komplementarność działań z następującymi instrumentami (oś priorytetowa III-VI):

- Instrument „*Łącząc Europę*” (CEF) – zarządzany przez KE instrument finansujący realizację projektów transportowych oraz energetycznych (dotyczy zakresu inwestycji w obszarze infrastruktury transportowej oraz energetycznej) strategicznym znaczeniu dla UE;
- Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój – program wieloletni w rozumieniu ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz program rozwoju w rozumieniu ustawy z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przewidujący udzielanie jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych w zakresie przebudowy, budowy lub remontów dróg powiatowych i gminnych;
- Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku – program wieloletni w rozumieniu ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz program rozwoju w rozumieniu ustawy z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- Program Polska Wschodnia 2014-2020 (POPW).

W obszarze **sektora kultury** możemy wyróżnić w szczególności komplementarność działań z następującymi instrumentami (oś priorytetowa VIII):

- Program „Kreatywna Europa” – program ten, który zastąpi dotychczasowe programy „Kultura 2007-2013” i „Media 2007-2013”, wprowadza nowy mechanizm gwarancyjny dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw z sektora przemysłów kultury i kreatywnych. Jego celem ma być zwiększenie wiedzy sektora finansowego o specyfice przemysłów kultury oraz udzielanie gwarancji bankowych na kredyty dla przemysłów kultury.
- Program (PL08) „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego” w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2009-2014 i Norweskiego Mechanizmu Finansowego - celem Programu jest ochrona, zachowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń. Program wspiera projekty inwestycyjne z zakresu konserwacji i rewitalizacji dziedzictwa kulturowego (nieruchomego oraz ruchomego), dokumentacji historii kultury poprzez digitalizację zbiorów, jak również budowy i rozbudowy infrastruktury kultury.
- Mechanizm "Łącząc Europę" – instrument KE będzie wspierał ponadnarodowe usługi cyfrowe m.in. w obszarze kultury (Europeana),
- Program Wieloletni Kultura+, Priorytet „Digitalizacja” w celu digitalizacji i udostępnienia obiektów polskiego dziedzictwa kulturowego oraz rozbudowy infrastruktury służącej digitalizacji).

W obszarze **sektora zdrowia** możemy wyróżnić w szczególności komplementarność działań z następującymi instrumentami (oś priorytetowa IX):

- Program (PL013) „Ograniczenie Społecznych Nierówności w Zdrowiu” w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009-2014, którego celem jest rozpoznanie determinantów społecznych nierówności w zdrowiu oraz późniejsze opracowanie modeli międzysektorowej strategii w zakresie zmniejszania tych nierówności, jak również opracowanie programów promocji zdrowia/profilaktyki zdrowotnej, mających na celu ich ograniczenie, a także wdrożenie ich pilotaży;
- Program (PL07) „Poprawa i lepsze dostosowanie ochrony zdrowia do trendów demograficzno-epidemiologicznych” w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego

na lata 2009-2014, które celem jest poprawa opieki perinatalnej, lepsze dostosowanie opieki zdrowotnej do potrzeb chronicznie chorych i osób starszych, zwiększenie profilaktyki raka w celu zmniejszenia zachorowalności na raka i wskaźnika umieralności w Polsce;

- Program UE „Zdrowie na rzecz wzrostu gospodarczego” (2014-2020) - proponowany trzeci unijny program ukierunkowany jest na działania o wyraźnej wartości dodanej dla UE zgodnie z celami strategii „Europa 2020” i bieżącymi priorytetami politycznymi;
- Nowy Program Unii Europejskiej na rzecz Zmian społecznych i innowacji (PSCI) - jest instrumentem zarządzanym bezpośrednio przez KE, wspierającym zatrudnienie i politykę społeczną na terenie całej UE.

5. Informacje nt. systemu wdrażania

W ramach POliŚ przewidziano następujące tryby wyboru i zatwierdzania projektów:

- konkursowy,
- pozakonkursowy,

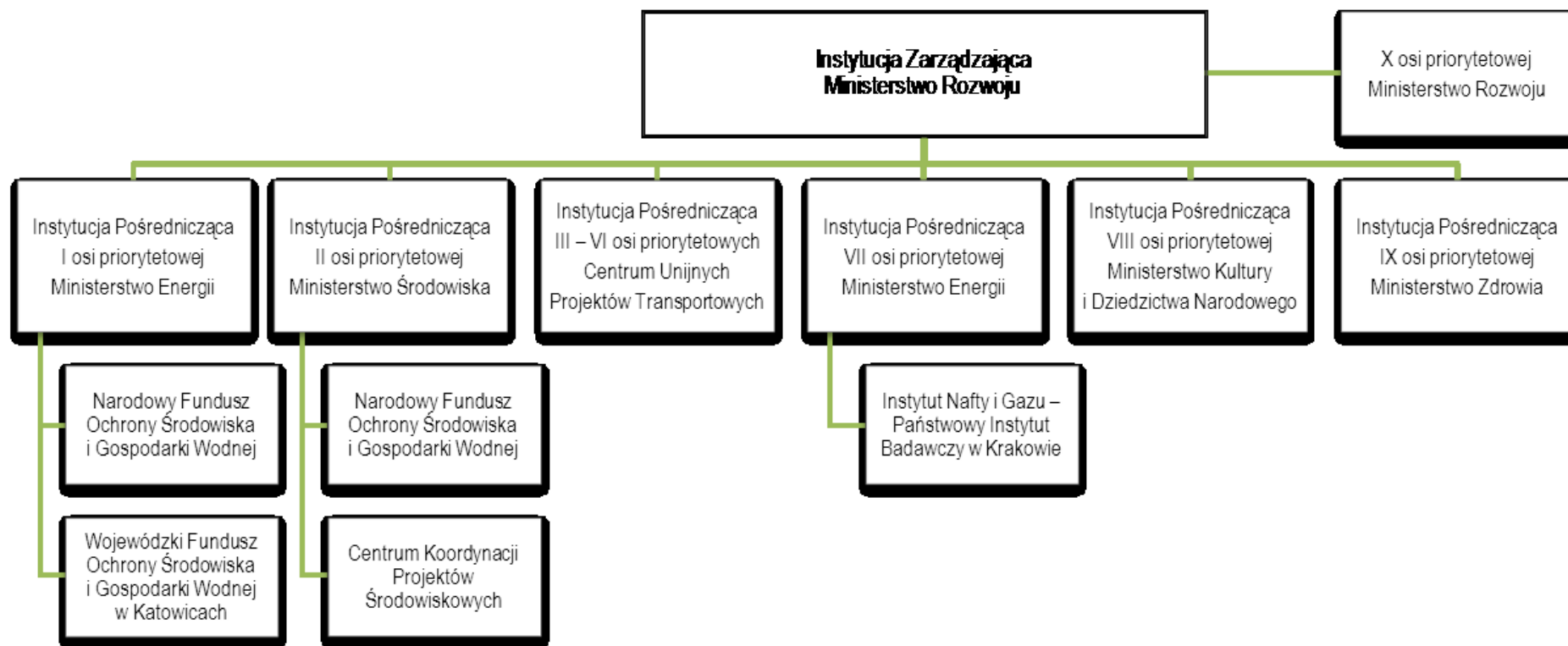
Procedury wyboru i zatwierdzania operacji (projektów) są szczegółowo określone w dokumencie *System oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020*, stanowiącym załącznik nr 6 do SzOOP.

Niezależnie od zastosowanej ścieżki (konkursowej bądź pozakonkursowej), wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o obiektywne kryteria zatwierdzone przez KM POliŚ. Nie przewiduje się różnicowania kryteriów wyboru projektów ze względu na tryb wyboru. Kryteria będą precyzyjne, mierzalne i obiektywne. Dodatkowo dopuszcza się możliwość nadania kryteriom merytorycznym odpowiedniej punktacji oraz określonych wag punktowych. Szczegółowy opis kryteriów dla każdej osi priorytetowej, działania, poddziałania oraz typy projektu przedstawiono w załączniku nr 3 do SzOOP.

6. System instytucjonalny

Rolę wiodącą w systemie zarządzania i kontroli programu odgrywa instytucja zarządzająca (IZ). Ponosi ona odpowiedzialność za skuteczne i efektywne wdrażanie programu oraz za przestrzeganie i stosowanie odpowiednich regulacji i zasad dotyczących realizacji programu. Regułą jest, że instytucja zarządzająca część swoich kompetencji przekazuje instytucjom pośredniczącym (IP), które – w uzgodnieniu z IZ – mogą powierzać zadania instytucjom wdrażającym (IW). IZ nadzoruje sposób i skuteczność realizacji powierzonych zadań w ramach kontroli systemowej. W systemie wdrażania POliŚ funkcjonuje, oprócz IZ, IP oraz IW, którym IP powierzyły realizację części zadań – wskazane na poniższym schemacie.

Schemat systemu instytucjonalnego

II. INFORMACJE NA TEMAT PRIORYTETÓW I DZIAŁAŃ

1. Oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

I Zmniejszenie emisyjności gospodarki

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

W ramach osi priorytetowej I. wsparcie uzyskają działania obejmujące m.in. zwiększenie efektywności wykorzystania energii pierwotnej, poprawę efektywności energetycznej sektora publicznego i mieszkaniowego (w tym zmniejszenie emisyjności) oraz obniżenie energochłonności przedsiębiorstw, zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Wspierany będzie również rozwój systemu inteligentnych sieci energetycznych na niskich i średnich napięciach, co w znacznym stopniu ułatwi również wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz przyczyni się do rozwoju energetyki prosumenckiej. Ponadto przewiduje się wsparcie dla obszarów (głównie miejskich) posiadających uprzednio przygotowane plany gospodarki niskoemisyjnej, w szczególności w zakresie przebudowy i budowy nowych elementów sieci ciepłowniczych oraz tzw. głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej budynków mieszkaniowych⁷. Dodatkowo w celu zwiększenia efektywności przetwarzania energii pierwotnej będą wspierane działania w obszarze rozwoju wysokosprawnej kogeneracji.

W obrębie osi priorytetowej I. zaplanowano wsparcie wybranych priorytetów inwestycyjnych celu tematycznego 4. *Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach*. Koncentracja interwencji w ramach jednej osi zapewni spójność w realizacji działań powiązanych ze sobą i silniej przyczyni się do osiągnięcia sformułowanych celów związanych z podniesieniem efektywności energetycznej oraz rozwojem odnawialnych źródeł energii.

Sprzyjające kompleksowej realizacji celów sformułowanych w I. osi priorytetowej będą działania wynikające z przygotowanych przez samorzady planów gospodarki niskoemisyjnej, obejmujących takie zagadnienia jak: planowanie i zaopatrzenie w energię oraz racjonalizację zużycia energii i promocja rozwiązań zmniejszających zużycie energii, a także zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, promowanie „czystego” transportu miejskiego uwzględniającego rosnące potrzeby mobilności mieszkańców miast i ich obszarów funkcjonalnych, poprawa jakości powietrza na obszarach, na których odnotowano przekroczenia standardów jakości powietrza i realizowane są programy ochrony powietrza.

Realizacji celów osi priorytetowej I. sprzyjać będą dodatkowo działania doradcze w zakresie efektywności energetycznej i OZE oraz działania w zakresie popularyzacji wiedzy i promocji inteligentnych systemów przesyłu i dystrybucji energii.

Taka integracja działań w jednej osi priorytetowej, w połączeniu z działaniami w pozostałych osiach priorytetowych (w szczególności osiami II., III., częściowo również IV.) przyczyni się do kompleksowej i skutecznej realizacji celów zrównoważonego gospodarowania zasobami, poprawy stanu

⁷ Głęboka kompleksowa modernizacja energetyczna budynku to przedsięwzięcie mogące polegać na ociepleniu przegród budynku, wymianie okien lub drzwi oraz wymianie lub modernizacji źródeł ciepła (chłodu) i instalacji, w wyniku którego zostaną zmniejszone wartości wskaźników rocznego zapotrzebowania na: energię użytkową, energię końcową oraz nieodnawialną energię pierwotną. Przez instalacje rozumie się instalacje: ogrzewania, ciepłej wody użytkowej, wentylacji, klimatyzacji lub oświetlenia.

środowiska, zwiększenia efektywności energetycznej oraz zapewnienia gospodarce bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię.

3. Charakter osi	Nie dotyczy
4. Okres kwalifikowalności	od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2023 roku (z zastrzeżeniem zasad udzielania pomocy publicznej, o ile dotyczy)
5. Fundusz(e) (nazwa i kwota w EUR)	FS, 1 828 430 978 EUR
6. Instytucja zarządzająca	Ministerstwo Rozwoju

Działanie 1.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	1.1	Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
	1.1.1	Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej
	1.1.2	Wspieranie projektów dotyczących budowy oraz przebudowy sieci umożliwiających przyłączenie jednostek wytwarzania energii z OZE
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	1.1.1.	<p>Wsparcie skierowane będzie na realizację projektów inwestycyjnych dotyczących: budowy lub przebudowy jednostek wytwórczych skutkujących zwiększeniem wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej. Elementem projektu będzie przyłącze do sieci elektroenergetycznej lub sieci ciepłowniczej należące do beneficjenta projektu (wytwórcy energii).</p> <p>Definicja „odnawialnego źródła energii” oraz rodzaje odnawialnych źródeł energii, o których mowa w niniejszym dokumencie, są zgodne z przepisami art. 2 ustawy o odnawialnych źródłach energii⁸.</p> <p>Rodzaje projektów w obszarze odnawialnych źródeł energii, wynikają z <i>Krajowego Planu Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych</i>.</p> <p>Wsparcie będzie obejmować budowę lub przebudowę jednostek wytwarzania energii wykorzystujących energię wiatru (pow. 5 MWe⁹), biomasę¹⁰ (pow. 5 MWth/MWe¹¹),</p>

⁸ Ustawa z dnia 20 lutego 2015 roku o odnawialnych źródłach energii (Dz.U.2015 poz. 478).

⁹ Mocy zainstalowanej

¹⁰ W ramach Poddziałania 1.1.1. nie będą wspierane instalacje do współspalania biomasy z węglem zarówno w instalacjach wielopaliwowego spalania jak i dedykowanego spalania wielopaliwowego

¹¹ Mocy znamionowej

	<p>biogaz (pow. 1 MWe¹²), wodę (pow. 5 MWe¹³), energię promieniowania słonecznego (pow. 2 MWe/MWth¹⁴) i energię geotermalną (pow. 2 MWth¹⁵).Wsparcie jednostek OZE wykorzystujących energię elektryczną z wody możliwe będzie na istniejących budowach piętrzących, umożliwiającym wyposażeń w hydroelektrownie, przy zachowaniu ciągłości morfologicznej cieku poprzez zapewnienie pełnej drożności budowli dla przemieszczeń fauny wodnej. Ponadto w przypadku wsparcia projektów dotyczących jednostek OZE wykorzystujących wyłącznie energię wody zastosowanie mają warunki dotyczące projektów mogących mieć wpływ na stan wód, które szczegółowo zostały opisane w działaniu 2.1.</p> <p>Projekty w zakresie OZE wdrażane będą przy poszanowaniu zasad pomocy publicznej w korelacji pomocy operacyjnej (tzw. krajowy system wsparcia) z pomocą inwestycyjną.</p> <p>W przypadku projektów dotyczących wykorzystania biomasy w celach energetycznych dopuszcza się stosowanie stałych lub ciekłych substancji pochodzenia roślinnego, lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej i leśnej oraz przemysłu przetwarzającego ich produkty określonych w art. 7 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1272/2009¹⁶ i ziarna zbóż, które nie podlegają zakupowi interwencyjnemu, a także ulegająca biodegradacji część odpadów przemysłowych i komunalnych, pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, w tym odpadów z instalacji do przetwarzania odpadów oraz odpadów z uzdatniania wody i oczyszczania ścieków, w szczególności osadów ściekowych, zgodnie z przepisami o odpadach w zakresie kwalifikowania części energii odzyskanej z termicznego przekształcania odpadów przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju oraz z uwzględnieniem potrzeby ograniczenia emisji substancji zanieczyszczających do środowiska, przede wszystkim dwutlenku węgla (CO₂), dwutlenku siarki (SO₂) i pyłu oraz popiołu lotnego i żużla.</p> <p>Projekty wykorzystujące OZE w zakresie wysokosprawnej kogeneracji wspierane są wyłącznie w ramach działania 1.6.</p>
--	--

¹² jw¹³ jw¹⁴ jw¹⁵ jw¹⁶ z dnia 11 grudnia 2009 r. ustanawiającego wspólne szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zakupu i sprzedaży produktów rolnych w ramach interwencji publicznej (Dz. Urz. UE L 349 z 29.12.2009, str. 1, z późn. zm.)

	<p>Efektom poddziałania będzie przyczynienie się do wypełnienia zobowiązań wynikających z tzw. pakietu energetyczno-klimatycznego Unii Europejskiej oraz Strategii Europa 2020.</p> <p>Bezpośrednim efektem poddziałania będzie umożliwienie realizacji zobowiązań wynikających z dyrektywy 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE.</p>
	<p>1.1.2</p> <p>Wsparcie zostanie skierowane na projekty dotyczące budowy lub przebudowy sieci elektroenergetycznej skutkującej zwiększeniem przepustowości infrastruktury elektroenergetycznej umożliwiającej przyłączanie nowych mocy wytwórczych z odnawialnych źródeł energii do sieci elektroenergetycznej Operatora Systemu Przesyłowego (OSP) lub sieci elektroenergetycznych Operatorów Systemów Dystrybucyjnych (OSD) o napięciu 110 kV. Wsparcie dotyczące przyłączania odnawialnych źródeł energii do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (KSE) uwzględniać może część przyłącza należącą do OSP lub OSD (pozostała część przyłącza należąca do wytwórcy, jako integralna część projektu dotyczącego generacji energii z odnawialnych źródeł, będzie mogła zostać wsparta w ramach poddziałania 1.1.1.), jak również budowę lub przebudowę infrastruktury, tak aby możliwe było przyłączenie zgłoszonych operatorowi mocy odnawialnych źródeł energii ubiegających się o wydanie warunków przyłączenia do sieci elektroenergetycznej.</p> <p>Inwestycje w nowe moce w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz towarzysząca im infrastruktura energetyczna przyczyni się do wzrostu wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii oraz aktywizacji gospodarczej regionów o dużym potencjale wykorzystania odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Efektom poddziałania będzie również zniesienie istotnej bariery dla rozwoju energetyki odnawialnej, jaką jest brak dostatecznie rozwiniętej infrastruktury sieciowej umożliwiającej odbiór energii z obszarów, gdzie budowane są jednostki wytwarzania energii elektrycznej z OZE.</p> <p>Dodatkowo efektem poddziałania 1.1.2. będzie wpływ na rozwój regionalny, w szczególności realizację celów środowiskowych (poprawa jakości powietrza), zwiększenie ilości miejsc pracy oraz optymalizacja zagospodarowania</p>

		lokalnych zasobów energii odnawialnej.
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	1.1	<ul style="list-style-type: none"> – Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE – Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE
4. Lista wskaźników produktu	1.1	<ul style="list-style-type: none"> – Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych – Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych [MWe] – Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł odnawialnych [MWt] – Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych sieci elektroenergetycznych dla odnawialnych źródeł energii – Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie – Dodatkowa zdolność przyłączania źródeł odnawialnych do sieci elektroenergetycznej – Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE – Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE
5. Typy projektów ¹⁷	1.1.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. budowa, przebudowa instalacji skutkująca zwiększeniem mocy zainstalowanej lądowych farm wiatrowych; 2. budowa, przebudowa instalacji skutkująca zwiększeniem mocy zainstalowanej jednostek wykorzystujących biomasę; 3. budowa, przebudowa instalacji skutkująca zwiększeniem mocy zainstalowanej jednostek wykorzystujących biogaz; 4. budowa, przebudowa instalacji skutkująca zwiększeniem mocy zainstalowanej jednostek wykorzystujących wodę lub energię promieniowania słonecznego lub energię geotermalną.
	1.1.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa oraz przebudowa sieci elektroenergetycznej o napięciu co najmniej 110 kV służącej podłączeniu OZE umożliwiających przyłączenie jednostek wytwarzania energii z OZE do KSE oraz sieci dystrybucyjnej o napięciu 110 kV.

¹⁷ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

6. Typ beneficjenta ¹⁸	1.1.1	Przedsiębiorcy – wytwórcy energii z odnawialnych źródeł energii (forma prawna – kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 019, kod 120, kod 121, kod 023, kod 124)
	1.1.2	– Operator Systemu Przesyłowego (forma prawna – kod 116); – Operatorzy Systemów Dystrybucyjnych (forma prawna – kod 116, kod 117).
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	1.1.1	Ostateczni odbiorcy energii.
	1.1.2	Odbiorcy oraz wytwórcy energii przyłączeni do sieci elektroenergetycznej i ciepłowniczej.
8. Instytucja pośrednicząca	1.1	Ministerstwo Energii
9. Instytucja wdrażająca	1.1.1.	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
	1.1.2.	Nie dotyczy
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	1.1	300 000 000
	1.1.1.	150 000 000
	1.1.2.	150 000 000
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO)	1.1	Nie dotyczy
12. Instrumenty terytorialne	1.1	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	1.1.1	Tryb konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów Ministerstwo Energii
	1.1.2	Tryb pozakonkursowy

¹⁸ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

		<p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków: Ministerstwo Energii</p>
14.Zasady wyboru projektów do dofinansowania	1.1.1	<p>Projekty dotyczące wytwarzania energii z OZE oceniane będą głównie z wykorzystaniem kryteriów efektywności kosztowej oraz realizacji efektów wpisujących się w cele osi priorytetowej. Jednym z czynników branych pod uwagę przy wyborze takich inwestycji do wsparcia, będzie koncepcja opłacalności, czyli najkorzystniejszej relacji wielkości środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie 1 MWh energii lub 1 MW mocy zainstalowanej wynikających z budowy/ przebudowy danej instalacji. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągnięte rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO₂).</p> <p>Dodatkowo w przypadku realizacji projektów (zwłaszcza dużych) wdrażanych w ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego, w trakcie oceny będą brane pod uwagę aspekty dotyczące lokalizacji tych inwestycji względem obszarów Natura 2000 (w szczególności Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków) oraz szlaków migracyjnych zwierząt.</p> <p>Pomoc inwestycyjna z POIiŚ została przewidziana przede wszystkim w formie zwrotnej. W ograniczonym zakresie może ona przyjąć również formę dotacji.</p>
	1.1.2	<p>Wsparcie mogą uzyskać wyłącznie projekty umieszczone na Liście Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej w ramach POIiŚ 2014-2020, stanowiącej <i>Project pipeline</i> dla sektora energetyki w ramach POIiŚ¹⁹. Zastosowanie trybu pozakonkursowego, ze względu na specyfikę obszaru wsparcia, umożliwi precyzyjne skierowanie środków na zdiagnozowane potrzeby dotyczące sieci elektroenergetycznej (przyłączenia do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego) oraz przyczyni się w optymalny sposób do osiągnięcia celów priorytetu inwestycyjnego.</p> <p>W ramach poddziałania 1.1.2. dla projektów budowy/ przebudowy sieci elektroenergetycznej nie ma obligatoryjnego wymogu wykazania funkcjonalności²⁰</p>

¹⁹ Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach POIiŚ 2014-2020 jest dokumentem pomocniczym w procesie tworzenia listy dojrzałych projektów w obszarze infrastruktury energetycznej, które będą mogły ubiegać się o wsparcie z funduszy UE w ramach POIiŚ.

²⁰ Funkcjonalności (*smart functionalities*) znajdują się w kolumnach *Increase of generation share of from renewable sources (...)* lub *Reduction of technical losses in transmission and distribution networks* tabeli zawartej na s. 32 raportu JASPERS *Smart grid support investment strategy for the EU funding period 2014-2020*. Dobry zakres inteligentnych funkcjonalności projektu powinien być uzależniony od lokalnych uwarunkowań dystrybucji energii elektrycznej, a sam proces doboru poszczególnych funkcjonalności powinien być szczegółowo opisany w dokumentacji projektowej (przynajmniej w studium wykonalności). Szczegółowy opis każdej z możliwych

		inteligentnych sieci elektroenergetycznych (tzw. <i>smart grid</i>) w zakresie zwiększenia możliwości przyłączania odnawialnych źródeł energii, lecz na etapie oceny premiowane będą projekty zakładające wdrożenie wybranych funkcjonalności inteligentnych sieci elektroenergetycznych.
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	1.1	Zgodnie z programem pomocowym, wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7. VAT jest niekwalifikowalny.
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ²¹	1.1	1.1.1. luka w finansowaniu 1.1.2. luka w finansowaniu wynikająca z przepisów w zakresie pomocy publicznej lub z art. 61 Rozporządzenia 1303/2013.
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	1.1	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych

inteligentnych funkcjonalności zawarty jest na stronach 18-22 ww. dokumentu. Dokument dostępny jest na stronie internetowej Instytucji Pośredniczącej oraz Instytucji Wdrażającej.

Funkcjonalności inteligentnej dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej:

- Funkcja monitoringu obciążenia sieci w czasie rzeczywistym wraz z wizualizacją
- Funkcja automatycznej identyfikacja błędów (wraz z systemem naprawczym)
- Funkcja dynamicznej rekonfiguracji sieci dla zoptymalizowania funkcjonowania sieci
- Funkcja kontroli przepływu mocy czynnej i biernej (m.in. sterowanie źródłami rozproszonymi i kompensatorami mocy biernej)
- Funkcja planowania rozwoju sieci dystrybucyjnych z uwzględnieniem źródeł generacji rozproszonych
- Funkcja bieżącego monitoringu i oceny stanu urządzeń
- Funkcja automatycznej kontroli poziomu napięcia i poziomu mocy biernej na magistrali
- Funkcja adaptacyjnej ochrony rozproszonych źródeł energii przed pracą wyspą
- Funkcja automatycznej dostawy usług systemowych (m.in. kontrola napięcia, częstotliwości i regulacji mocy biernej)
- Funkcja optymalizacji rozdziału mocy (lokalna lub zdalna)
- Funkcja agregacji zarządzania pracą źródłami rozproszonymi
- Funkcja automatycznego (tymczasowego) przechodzenia na system wyspowy rozproszonych źródeł energii
- Funkcja ładowania pojazdów elektrycznych
- Funkcja pomiaru obciążenia w czasie rzeczywistym wraz z wizualizacją
- Funkcja zarządzania energią przez odbiorcę

Funkcjonalności inteligentnej przesyłowej sieci elektroenergetycznej:

- Funkcja dynamicznej oceny obciążalności linii,
- Funkcja zaawansowanej kontroli przepływu mocy czynnej i biernej,
- Funkcja zaawansowanego monitoringu wraz z wizualizacją stanu sieci,
- Funkcja automatycznego (tymczasowego) przechodzenia na system wyspowy rozproszonych źródeł energii,
- Funkcja ładowania pojazdów elektrycznych,
- Funkcja pomiaru obciążenia w czasie rzeczywistym wraz z wizualizacją,
- Funkcja zarządzania energią przez odbiorcę.

²¹ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRR oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

18. Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ²²	1.1	W przypadku, gdy dofinansowanie będzie stanowiło pomoc publiczną, będzie ono udzielane: - na warunkach określonych w programach pomocowych przyjętych na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26.6.2014 r. L 187/1) – pomoc horyzontalna - na warunkach zaakceptowanych przez Komisję Europejską w decyzji wydanej w rezultacie indywidualnej notyfikacji projektu.
	1.1.1.	– rozporządzeniu Ministra Energii z dnia 23 listopada 2016 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy jednostek wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1941).
	1.1.2.	W przypadku, gdy dofinansowanie będzie stanowiło pomoc publiczną, będzie ono udzielane na warunkach określonych w: - rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 23 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy infrastruktury energetycznej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 1803, z późn. zm.) - decyzjach KE wydanych w rezultacie notyfikacji pomocy indywidualnej zgodnej z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	1.1	Realizacja działania będzie miała istotny wymiar makroregionalny, wpisując się bezpośrednio w cele SUE RMB przyjęte w ramach Obszaru Priorytetowego ENERGY <i>Poprawa dostępu do wydajnych oraz bezpiecznych rynków energii.</i>
<u>Informacje finansowe</u>		
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²³	1.1.1	Zgodnie z zasadami określonymi w programie pomocowym lub notyfikacji indywidualnej, jednak nie więcej niż 85%
	1.1.2	100%. W przypadku projektów objętych pomocą publiczną - zgodnie

²² Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

²³ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

		z zasadami określonymi w programie pomocowym lub notyfikacji indywidualnej, nie więcej niż 85% ²⁴ .
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁵ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (%)	1.1.1	Zgodnie z zasadami określonymi w programie pomocowym lub notyfikacji indywidualnej, jednak nie więcej niż 100%
	1.1.2	100%. W przypadku projektów objętych pomocą publiczną - zgodnie z zasadami określonymi w programie pomocowym lub notyfikacji indywidualnej, nie więcej niż 85% ²⁶ .
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych	1.1.1	Zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej
	1.1.2	Zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	1.1	Nie dotyczy
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN)	1.1	Nie dotyczy
25. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)	1.1.1	Nie dotyczy ²⁷
	1.1.2	Nie dotyczy
26. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych ²⁸	1.1.1	Nie dotyczy.
	1.1.2	Nie dotyczy
27. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych ²⁹ oraz najważniejsze Warunki przyznawania	1.1.1	Nie dotyczy.
	1.1.2	Nie dotyczy

²⁴ Zgodnie z art. 120 ust. 3 lit. a rozporządzenia UE nr 1303/2013 z dn. 17 grudnia 2013 r. stopa dofinansowania na poziomie osi priorytetowej nie może być wyższa niż 85 % dla Funduszu Spójności

²⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁶ Zgodnie z art. 120 ust. 3 lit. a rozporządzenia UE nr 1303/2013 z dn. 17 grudnia 2013 r. stopa dofinansowania na poziomie osi priorytetowej nie może być wyższa niż 85 % dla Funduszu Spójności

²⁷ Przewiduje się przeznaczenie 100 mln EUR na pomoc zwrotną zgodnie z art. 66 rozporządzenia 1303/2013 oraz 50 mln EUR na dotację.

²⁸ IZ, IP, pośrednik finansowy.

²⁹ Pożyczka, poręczenie, gwarancja, wejście kapitałowe, itd.

28. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	1.1.1	Nie dotyczy
	1.1.2	Nie dotyczy

Działanie 1.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	1.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	<p>W ramach działania 1.2. wsparcie skierowane będzie do dużych przedsiębiorstw w zakresie zastosowania rozwiązań przyczyniających się do optymalizacji gospodarowania energią oraz zwiększenia efektywności energetycznej, w tym wykorzystania odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Identyfikacja zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym przedsiębiorstwie dokonywana będzie ex ante na podstawie audytu energetycznego (stanowiącego obligatoryjny element projektu). W ramach weryfikacji realizacji założonych celów i efektów inwestycji należy również przeprowadzić audyt energetyczny po jej zakończeniu (ex post). W odniesieniu do dużych przedsiębiorstw audyt energetyczny będzie kosztem niekwalifikowanym.</p> <p>Wsparcie inwestycyjne dużych przedsiębiorstw będzie komplementarne z programami regionalnymi, gdzie dofinansowanie ze środków UE będą mogły otrzymać MŚP.</p> <p>Komplementarnie do tego działania przewidziane jest wsparcie doradcze dla przedsiębiorców w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE, planowane do realizacji w ramach działania 1.3.</p> <p>W ramach działania 1.2. przewiduje się wsparcie przebudowy lub wymiany urządzeń i instalacji technologicznych, energetycznych oraz oświetlenia budynków przedsiębiorstwa, hal produkcyjnych i terenu przedsiębiorstwa, a także elementów (lub całych) ciągów transportowych mediów (ciepło, chłód, woda, gaz ziemny, sprężone powietrze, powietrze wentylacyjne, energia elektryczna) oraz ciągów transportowych linii produkcyjnych skutkujących oszczędnością w zakresie zapotrzebowania na energię elektryczną, ciepło lub chłód). Przewiduje się także wsparcie systemów automatyki i monitoringu mediów energetycznych. Ponadto, gdy wynika to z przeprowadzonego audytu energetycznego przedsiębiorstwa, wsparciem może zostać objęta tzw. głęboka kompleksowa modernizacja energetyczna budynków, a także</p>

	<p>modernizacja/wymiana lokalnych źródeł ciepła na bardziej efektywne energetycznie (w tym wymiana na instalacje OZE)³⁰.</p> <p>Ponadto wsparciem może zostać objęte wykorzystanie energii ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych w przedsiębiorstwach, tj. zdefiniowane i opisane w dyrektywie 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej. W odniesieniu do produkcji energii z OZE (o ile to wynika z uprzednio przeprowadzonego audytu energetycznego) wsparcie otrzymają inwestycje, które będą służyć pokryciu zapotrzebowania na ciepło lub na ciepło i energię elektryczną przedsiębiorstwa. W ramach realizowanych projektów instalacja OZE budowana na/przy budynkach musi być w pełni dedykowana potrzebom energetycznym obiektu, a jedynie niewykorzystana część energii elektrycznej może być oddawana do sieci dystrybucyjnej.</p> <p>Wymiana źródła ciepła będzie niekwalifikowalna, jeżeli budynek jest podłączony do sieci ciepłowniczej / chłodniczej lub możliwe i racjonalne pod względem ekonomicznym (także pod względem efektywności energetycznej) jest jego podłączenie do ww. sieci, z zastrzeżeniem, iż dopuszcza się wsparcie instalacji OZE związanych z produkcją ciepła, które nie wypierają ciepła systemowego jako głównego źródła ciepła, a jedynie usprawniają jego wykorzystanie i znajdują uzasadnienie potwierdzone w audytach energetycznych</p> <p>Integralną częścią każdego projektu powinno być wprowadzenie inteligentnych systemów zarządzania energią w przedsiębiorstwie, o ile wynika to z audytu energetycznego.</p> <p>Do wsparcia nie będą kwalifikować się inwestycje służące wyłącznie redukcji emisji gazów cieplarnianych w ramach działań wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE. Inwestycje służące redukcji emisji gazów cieplarnianych, w ramach działań wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE³¹ (Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie), nie kwalifikują się do wsparcia z POIiŚ.</p> <p>To wykluczenie nie dotyczy możliwości wsparcia w ramach POIiŚ działań, które nie są wskazane w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE, nawet jeśli są realizowane przez te same podmioty</p>
--	---

³⁰ Wymiana źródła ciepła będzie niekwalifikowalna, jeżeli budynek jest podłączony do sieci ciepłowniczej/chłodniczej lub możliwe i racjonalne pod względem ekonomicznym (także pod względem efektywności energetycznej) jest jego podłączenie do ww. sieci, z zastrzeżeniem, iż dopuszcza się wsparcie instalacji OZE związanych z produkcją ciepła, które nie wypierają ciepła systemowego jako głównego źródła ciepła, a jedynie usprawniają jego wykorzystanie i znajdują uzasadnienie potwierdzone w audytach energetycznych.

³¹ Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych we Wspólnocie (zmienioną dyrektywą 2009/29/WE).

	<p>i dotyczą inwestycji w zakresie efektywności energetycznej (w tym OZE) w kogeneracji oraz w sieciach ciepłowniczych, inteligentnej dystrybucji, magazynowaniu i przesyłce energii, a także redukcji zanieczyszczenia powietrza, nawet jeśli jednym z pośrednich skutków takich inwestycji jest redukcja emisji gazów cieplarnianych lub są wpisane w krajowy plan wymieniony w dyrektywie 2003/87/WE (tzw. Krajowy Plan Inwestycyjny).</p> <p>Wsparcie mogą uzyskać także inwestycje realizowane w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE <i>dotyczącej efektywności energetycznej</i> (EPC Energy Performance Contracting – umowa o poprawę efektywności energetycznej), o ile zakres projektu jest zgodny z niniejszym opisem działania.</p> <p>Efektym działania będzie stworzenie we wspartych przedsiębiorstwach systemu produkcji, uwzględniającego zasady zrównoważonego wykorzystywania zasobów, a poprawa efektywności energetycznej wpłynie na stworzenie bardziej efektywnego systemu produkcji w przedsiębiorstwach, a w konsekwencji na wzrost konkurencyjności gospodarki.</p> <p>Dodatковым efektem realizacji działania będzie poprawa bezpieczeństwa dostaw energii oraz środowiskowego wizerunku przedsiębiorstwa.</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<ul style="list-style-type: none"> – Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – Zmniejszenie zużycia energii końcowej³² – Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej – Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną – Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych
5. Typy projektów ³³	<p>W ramach działania wspierane są przedsięwzięcia wynikające z przeprowadzonego audytu energetycznego przedsiębiorstwa, zgodne z obwieszczeniem Ministra Energii z dnia 23.11.2016 r. w sprawie szczegółowego wykazu przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej, mające na celu poprawę efektywności energetycznej, a także zmierzające ku temu zmiany technologiczne w istniejących obiektach, instalacjach i urządzeniach technicznych w tym m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. przebudowa linii produkcyjnych na bardziej efektywne

³² Informacje w sprawozdaniach rocznych będą w podziale na energię elektryczną i ciepło

³³ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

	<p>energetycznie;</p> <p>2. głęboka, kompleksowa modernizacja energetyczna³⁴ budynków w przedsiębiorstwach³⁵;</p> <p>3. zastosowanie technologii efektywnych energetycznie w przedsiębiorstwach, poprzez przebudowę lub wymianę na energooszczędne urządzeń i instalacji technologicznych, oświetlenia, oraz ciągów transportowych linii produkcyjnych;</p> <p>4. budowa lub przebudowa lokalnych źródeł ciepła (w tym wymiana źródła na instalację OZE);</p> <p>5. zastosowanie technologii odzysku energii wraz z systemem wykorzystania energii ciepła odpadowego w ramach przedsiębiorstwa.</p> <p>Integralną częścią projektu powinno być wprowadzenie³⁶ inteligentnych systemów zarządzania energią w przedsiębiorstwie (o ile beneficjent nie posiada już takiego systemu dotyczącego zarządzania danym komponentem gospodarki energetycznej przedsiębiorstwa i o ile jest to uzasadnione ekonomicznie).</p>
6. Typ beneficjenta ³⁷	Przedsiębiorcy (duże przedsiębiorstwa) ³⁸ lub/i podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE działające na rzecz dużych przedsiębiorstw (forma prawna – kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124, kod 140).
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Użytkownicy wspieranej infrastruktury.

³⁴ Głęboka kompleksowa modernizacja energetyczna budynku to przedsięwzięcie mogące polegać na ociepleniu przegród budynku, wymianie okien lub drzwi oraz wymianie lub modernizacji źródeł ciepła (chłodu) i instalacji, w wyniku którego zostaną zmniejszone wartości wskaźników rocznego zapotrzebowania na: energię użytkową, energię końcową oraz nieodnawialną energię pierwotną. Przez instalacje rozumie się instalacje: ogrzewania, ciepłej wody użytkowej, wentylacji, klimatyzacji lub oświetlenia. W przypadku tzw. głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej budynku przedsiębiorstwa obligatoryjnym elementem projektu jest założenie licznika ciepła, chłodu, ciepłej wody użytkowej. Stanowi to koszt kwalifikowany, a także termostatów i zaworów podpiónowych, które również stanowią koszt kwalifikowany.

³⁵ Wsparcie projektów inwestycyjnych dotyczących głębokiej kompleksowej modernizacji budynków obejmuje takie elementy jak: ocieplenie obiektu, wymiana okien, drzwi zewnętrznych; energooszczędne oświetlenia; przebudowa systemów grzewczych (wraz z wymianą i przyłączeniem źródła ciepła na bardziej efektywne energetycznie i ekologiczne); instalacja systemów chłodzących, w tym również z zastosowaniem OZE; przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, zastosowanie automatyki pogodowej; zastosowanie systemów zarządzania budynkiem; budowa lub przebudowa wewnętrznych instalacji odbiorczych oraz likwidacją dotychczasowych źródeł ciepła; instalacja mikrokogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne; instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, lub jeśli to wynika z przeprowadzonego audytu energetycznego, w budynkach spełniających normy określone w nowelizacji rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r., w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki oraz ich usytuowanie (Dz.U. Nr 75, poz.690, z późn.zm.); opracowanie projektów modernizacji energetycznej stanowiących element projektu inwestycyjnego; instalacja indywidualnych liczników ciepła, chłodu oraz ciepłej wody użytkowej; instalacja zaworów podpiónowych i termostatów, tworzenie zielonych dachów i „żyjących, zielonych ścian”.

³⁶ Jeżeli beneficjent posiada już taki system i jest przestarzały możliwym jest jego modernizacja, aktualizacja lub wymiana na nowy

³⁷ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

³⁸ Wyjątkiem są duże przedsiębiorstwa, w których większość udziałów lub akcji posiada jednostka samorządu terytorialnego mające siedzibę na terenie województw: lubelskiego, dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, podlaskiego. W takim przypadku w POIiŚ kwalifikowalne są projekty ww. przedsiębiorstw, których koszt całkowity wynosi powyżej 2 mln euro.

8. Instytucja pośrednicząca	Ministerstwo Energii
9. Instytucja wdrażająca	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	150 322 921
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Nie dotyczy
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb konkursowy</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów Ministerstwo Energii</p>
14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	<p>Inwestycje dotyczące efektywności energetycznej muszą wynikać z uprzednio przeprowadzonych audytów energetycznych (przemysłowych) dużych przedsiębiorstw, których koszt przygotowania nie stanowi wydatku kwalifikowalnego w ramach POIiŚ. Audyt energetyczny ex ante będzie kosztem niekwalifikowalnym dla wszystkich podmiotów, jeśli koszt zostanie poniesiony przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.</p> <p>Projekty powinny wprowadzać innowacyjne rozwiązania oraz tworzyć nowe miejsca pracy, przy poszanowaniu zasad obowiązującej pomocy publicznej.</p> <p>Projekty oceniane będą głównie z wykorzystaniem kryteriów efektywności kosztowej oraz oceny realizacji osiągniętych efektów wpisujących się w cele osi priorytetowej.</p> <p>Jednym z czynników branych pod uwagę przy wyborze takich inwestycji do wsparcia, będzie koncepcja opłacalności. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także dodatkowe rezultaty uzyskiwane w stosunku do planowanych nakładów inwestycyjnych (np. wielkość redukcji CO₂).</p> <p>Warunkiem wsparcia projektów dotyczących kompleksowej, głębokiej modernizacji energetycznej budynków będzie również konieczność zastosowania liczników ciepła/chłodu, ciepłej wody pod warunkiem, że wynika to z przeprowadzonego uprzednio audytu energetycznego.</p> <p>Dodatkowo istnieje obowiązek instalacji termostatów i zaworów</p>

	<p>podpionowych, jeżeli będzie to wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego. W zakresie modernizacji energetycznej budynków preferowane będą projekty, w których w wyniku realizacji inwestycji nastąpi wzrost efektywności energetycznej powyżej 60% (w przeliczeniu na energię końcową), natomiast projekty z zakresu modernizacji energetycznej budynków zwiększające w wyniku realizacji projektu efektywność energetyczną poniżej 25% (w przeliczeniu na energię końcową) nie będą kwalifikowały się do dofinansowania.</p>
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<p>Zgodnie z programem pomocowym, wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7. VAT jest niekwalifikowalny.</p>
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ³⁹	Luka finansowa
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<p>Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych</p>
18.Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁴⁰	<p>Pomoc horyzontalna</p> <p>Warunki udzielania pomocy zostaną określone w:</p> <ul style="list-style-type: none"> - programie pomocowym przyjętym na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26.6.2014 r. L 187/1) – pomoc horyzontalna. - rozporządzeniu Ministra Energii z dnia 9 czerwca 2016 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne służące poprawie efektywności energetycznej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 - rozporządzeniu Ministra Energii z dnia 23 listopada 2016 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy jednostek wytwarzających

³⁹ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

⁴⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

	<p>energię z odnawialnych źródeł energii w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1941.)</p> <p>- decyzjach KE wydanych w rezultacie notyfikacji pomocy indywidualnej zgodnej z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE</p>
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	Realizacja działania wpisuje się w cele SUE RMB przyjęte w ramach Obszaru Priorytetowego SME <i>Wspieranie przedsiębiorczości oraz wzmocnienie wzrostu MŚP służące poprawie efektywnego wykorzystania zasobów przez przedsiębiorstwa.</i>
<u>Informacje finansowe</u>	
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁴¹	Zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej, nie więcej niż 85%.
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁴² (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)(%)	Zgodnie z zasadami określonymi w programie pomocowym lub notyfikacji indywidualnej, jednak nie więcej niż 100%
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych	Zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej.
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Nie dotyczy ⁴³
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu	Nie dotyczy

⁴¹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

⁴² Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

⁴³ Wyjątkiem są duże przedsiębiorstwa, w których większość udziałów lub akcji posiada jednostka samorządu terytorialnego mające siedzibę na terenie województw: lubelskiego, dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, podlaskiego. W takim przypadku w POIiŚ kwalifikowalne są projekty ww. przedsiębiorstw, których koszt całkowity wynosi powyżej 2 mln euro.

(PLN)	
25. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)	Nie dotyczy. ⁴⁴
26. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych ⁴⁵	Nie dotyczy
27. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych ⁴⁶ oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy.
28. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Działanie 1.3 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	1.3	Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach
	1.3.1	Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej
	1.3.2	Wspieranie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym
	1.3.3	Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	1.3.1 1.3.2	Wsparcie skierowane będzie na tzw. głęboką kompleksową modernizację energetyczną budynków ⁴⁷ użyteczności publicznej ⁴⁸ (w ramach poddziałania 1.3.1.) oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych (w ramach poddziałania 1.3.2.) ⁴⁹ W związku z powyższym działania związane z modernizacją energetyczną budynków (użyteczności publicznej i mieszkalnych wielorodzinnych) będą promowały jej kompleksowy wymiar (tzw. głęboka kompleksowa

⁴⁴ Przewiduje się przeznaczenie całej alokacji działania w kwocie 150 322 921 EUR na pomoc zwrotną zgodnie z art. 66 rozporządzenia 1303/2013.

⁴⁵ IZ, pośrednik finansowy, fundusz funduszy.

⁴⁶ Pożyczka, poręczenie, gwarancja, wejście kapitałowe, itd.

⁴⁷ Głęboka kompleksowa modernizacja energetyczna budynku to przedsięwzięcie mogące polegać na ociepleniu przegród budynku, wymianie okien lub drzwi oraz wymianie lub modernizacji źródeł ciepła (chłodu) i instalacji, w wyniku którego zostaną zmniejszone wartości wskaźników rocznego zapotrzebowania na: energię użytkową, energię końcową oraz nieodnawialną energię pierwotną. Przez instalacje rozumie się instalacje: ogrzewania, ciepłej wody użytkowej, wentylacji, klimatyzacji lub oświetlenia. Zakres przedsięwzięcia głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej budynku musi wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego.

⁴⁸ Przez budynek użyteczności publicznej należy rozumieć budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej. Definicja powinna być analogiczna jak w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz.1422, z późn. zm.). W obszarze ochrony zdrowia projekty z zakresu termomodernizacji mogą dotyczyć tylko obiektów, których funkcjonowanie będzie uzasadnione w kontekście opracowanych map potrzeb.

⁴⁹ Przez budynek mieszkalny należy rozumieć budynek przeznaczony na cele mieszkalne zajęty przez lokale mieszkalne.

	<p>modernizacja oparta o system monitorowania i zarządzania energią).</p> <p>Mając na uwadze niezadowalający stan jakości powietrza w Polsce podejmowane działania zapewnią równocześnie realne wsparcie dla realizacji celów związanych z poprawą jakości powietrza, w tym likwidacją niskiej emisji, zawartych w Programach ochrony powietrza.</p> <p>Projekty dotyczące modernizacji energetycznej budynków muszą być zgodne z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r., w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki oraz ich usytuowanie, którego nowelizacja, przewidująca zwiększenie wymagań w zakresie efektywności energetycznej, weszła w życie 1 stycznia 2014 r. oraz rozporządzeniem Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej.</p> <p>Identyfikacja optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym budynku dokonywana będzie ex ante na podstawie audytu energetycznego (stanowiącego kluczowy element projektu oraz koszt kwalifikowany projektu). W ramach weryfikacji założonych celów i efektów inwestycji należy również po jej zakończeniu przeprowadzić audyt energetyczny (ex post⁵⁰). W poddziałaniu 1.3.2, w przypadku, gdy projekt jest objęty pomocą publiczną, audyt energetyczny ex ante będzie kosztem niekwalifikowalnym.</p> <p>Głęboka kompleksowa modernizacja energetyczna obejmować może ocieplenie obiektu oraz wymianę wyposażenia obiektów na energooszczędne⁵¹, w tym w zakresie związanym z wymianą okien, drzwi zewnętrznych, modernizacją wewnętrznej instalacji ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej oraz części wspólnych oświetlenia na energooszczędne, przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła⁵² na</p>
--	---

⁵⁰ Wykonanie audytu energetycznego ex-post (zawierającego m.in. próby szczelności) stanowi koszt kwalifikowany, pod warunkiem wykonania go niezwłocznie po zakończeniu realizacji inwestycji.

⁵¹ Do wsparcia nie kwalifikuje się wymiana sprzętu AGD i RTV.

⁵² Wymiana źródła ciepła kwalifikuje się do wsparcia pod warunkiem zapewnienia znacznej redukcji CO₂ w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zmiany spalnego paliwa). Ze względu na to, że inwestycje w tym zakresie mają długotrwały charakter, powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji

	<p>bardziej efektywne energetycznie i ekologiczne, albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej lub modernizacją takiego przyłącza, w przypadku gdy właścicielem ww. infrastruktury jest wnioskodawca projektu⁵³), budową/przebudową systemów wentylacji mechanicznej, przebudową systemów chłodzących i budową/przebudową klimatyzacji, pod warunkiem, że w wyniku tego działania nastąpi optymalizacja zużycia energii, prowadząca do zmniejszenia emisji dwutlenku węgla, w tym również w kierunku wykorzystania odnawialnych źródeł energii i (mikro) trigeneracji, instalacją odnawialnych źródeł energii w modernizowanych energetycznie budynkach, wprowadzenie systemów zarządzania energią. Zakres projektu musi wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego ex-ante i prowadzić do redukcji zużycia energii końcowej o co najmniej 25%.</p> <p>Wymiana lub modernizacja instalacji do produkcji chłodu może stanowić element projektu, jeśli ich zakup i montaż wynika z przeprowadzonego audytu energetycznego obiektu oraz wiązać się będzie z uzyskaniem oszczędności energii.</p> <p>W budynkach mogą być stosowane instalacje OZE (o ile konieczność ich zastosowania wynika z uprzednio przygotowanego audytu energetycznego), które będą zapewniały przynajmniej częściowe pokrycie zapotrzebowania na energię w tych budynkach, pełniąc jednocześnie rolę demonstracyjną i edukacyjną. W ramach realizowanych projektów instalacja OZE budowana na/przy budynkach musi być w pełni dedykowana potrzebom energetycznym obiektu, a jedynie niewykorzystana część energii elektrycznej może być oddawana do sieci dystrybucyjnej.</p> <p>Wymiana źródła ciepła będzie niekwalifikowalna, jeżeli budynek jest podłączony do sieci ciepłowniczej/chłodniczej lub możliwe i racjonalne pod względem ekonomicznym (także pod względem efektywności energetycznej) jest jego podłączenie do ww. sieci.</p> <p>Wymaganym elementem projektu są liczniki niezbędne do</p>
--	---

zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

Działania w zakresie efektywności energetycznej dla budynku mieszkalnego wielorodzinnego powinny obejmować prace związane z charakterystyką energetyczną budynku tj. ociepleniem przegród, wymianą stolarki, wymianą instalacji c. o. i c. w. u. (wraz z wymianą grzejników i punktów czerpalnych dla c.w.u.), wymianą źródła ciepła, bez względu na to, czy obejmują one część wspólną budynku, czy część prywatną właścicieli mieszkań.

⁵³ W odniesieniu do produkcji ciepła z OZE wsparcie otrzymują inwestycje, które nie są lub nie mogą być podłączone do sieci ciepłowniczej, z zastrzeżeniem, iż dopuszcza się wsparcie instalacji OZE związanych z produkcją ciepła, które nie wypierają ciepła systemowego jako głównego źródła ciepła, a jedynie usprawniają jego wykorzystanie i znajdują uzasadnienie potwierdzone w audytach energetycznych.

	<p>prawidłowego prezentowania danych o zużyciu oraz produkcji ciepła i energii elektrycznej, w tym ze źródeł odnawialnych. Montaż liczników nie jest obligatoryjny w przypadku, gdy nie jest to technicznie i ekonomicznie uzasadnione lub gdy budynek będący przedmiotem modernizacji energetycznej został uprzednio wyposażony w ww. urządzenia.</p> <p>Wsparcie mogą uzyskać także inwestycje realizowane w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE dotyczącej efektywności energetycznej (EPC Energy Performance Contracting – umowa o poprawę efektywności energetycznej), realizowane na rzecz Beneficjentów (działania), o ile zakres projektu jest zgodny z niniejszym opisem działania.</p> <p>Wsparciem zostaną objęte działania związane z przygotowaniem audytów energetycznych budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych, a także prace projektowe, stanowiące integralną część projektu inwestycyjnego dotyczącego modernizacji energetycznej budynków. Wyniki audytu energetycznego powinny zostać uwzględnione w pełnym zakresie w ramach realizacji projektu inwestycyjnego.</p> <p>Bezpośrednim efektem działania będzie zwiększenie efektywności energetycznej budynków.</p> <p>Dodatkowym rezultatem podjętych interwencji w działaniu, któremu przyświecać będzie nadrzędny cel ograniczania emisji CO₂, będzie poprawa stanu środowiska w skali lokalnej dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla jakości życia ludzi.</p> <p>Do wsparcia w ramach działania nie kwalifikują się projekty z terenu województwa śląskiego, ponieważ projekty takie mogą otrzymać wsparcie w ramach poddziałania 1.7.1.</p> <p>W ramach poddziałania dopuszczalne jest wyodrębnienie alokacji dedykowanej średnim miastom tracącym funkcje gospodarcze i społeczne.</p> <p>Zgodnie z założeniami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju wsparciem będzie można również objąć miasta średnie, w tym tracące funkcje społeczno-gospodarcze (zgodnie z analizą Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN pn. Delimitacja miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze).</p>
1.3.3	<p>W ramach poddziałania przewidziana jest realizacja projektu dotyczącego utworzenia ogólnopolskiego systemu wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz</p>

		<p>OZE opartego o strukturę doradców świadczących usługi z poziomu regionalnego. Celem projektu jest promocja gospodarki niskoemisyjnej w Polsce.</p> <p>Wsparcie doradcze dotyczy zagadnień efektywności energetycznej oraz OZE, i obejmuje prowadzenie działań szkoleniowo-doradczych oraz zwiększających świadomość społeczeństwa (w tym grup, którym jest dedykowane wsparcie w ramach POIiŚ oraz RPO), w obszarze efektywności energetycznej i OZE.</p> <p>Wsparcie doradcze skierowane będzie do instytucji publicznych, przedsiębiorców oraz osób prywatnych. Poddziałanie wpłynie w głównej mierze na przygotowanie projektów w ramach: poddziałania 1.1.1, działania 1.2, oraz poddziałań 1.3.1, 1.3.2.</p> <p>W efekcie projekt ogólnopolskiego systemu doradztwa przyczyni się do utworzenia w przyszłości sieci doradców energetycznych w gminach tzw. energetyków gminnych, poprzez zachęcanie gmin do tworzenia takich stanowisk pracy.</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	1.3.1., 1.3.2.	<ul style="list-style-type: none"> – Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych⁵⁴ – Zmniejszenie zużycia energii końcowej – Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej – Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej
	1.3.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba inwestycji w zakresie EE i OZE objętych wsparciem doradczym – Liczba przeszkolonych doradców energetycznych przygotowanych do prowadzenia usług doradczych
4. Lista wskaźników produktu	1.3.1., 1.3.2.	<ul style="list-style-type: none"> – Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych – Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii⁵⁵ – Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji – Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła
	1.3.3.	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba planów gospodarki niskoemisyjnej (PGN) objętych wsparciem doradczym – Liczba udzielonych konsultacji

⁵⁴ nie dotyczy Poddziałania nr 1.3.2.

⁵⁵ nie dotyczy Poddziałania nr 1.3.1.

		– Liczba utworzonych platform internetowych w zakresie wymiany doświadczeń
5. Typy projektów ⁵⁶	1.3.1	<p>1. Wsparcie projektów inwestycyjnych dotyczących głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej obejmującej takie elementy⁵⁷ jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocieplenie, przegród zewnętrznych obiektu, w tym ścian zewnętrznych, podłóg, dachów i stropodachów wymiana okien, drzwi zewnętrznych; • wymiana oświetlenia na energooszczędne; • przebudowa systemów grzewczych (lub podłączenie bardziej energetycznie i ekologicznie efektywnego źródła ciepła)⁵⁸; • instalacja/przebudowa systemów chłodzących, w tym również z zastosowaniem OZE; • budowa i przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, • zastosowanie automatyki pogodowej; • zastosowanie systemów zarządzania energią w budynku; • budowa lub przebudowa wewnętrznych instalacji odbiorczych oraz likwidacja dotychczasowych nieefektywnych źródeł ciepła; • instalacja mikrokogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne; • instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, jeśli to wynika z przeprowadzonego audytu energetycznego; • opracowanie projektów modernizacji energetycznej stanowiących element projektu inwestycyjnego; • instalacja indywidualnych liczników ciepła, chłodu oraz ciepłej wody użytkowej; • instalacja zaworów podpionowych i termostatów, • tworzenie zielonych dachów i „żyjących, zielonych ścian”, • przeprowadzenie audytów energetycznych jako elementu projektu inwestycyjnego; • modernizacja instalacji wewnętrznych ogrzewania

⁵⁶ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

⁵⁷ Zakres przedsięwzięcia nie musi obejmować wszystkich wymienionych w pkt. 5. elementów modernizacji energetycznej budynku.

⁵⁸ Wymiana źródła ciepła kwalifikuje się do wsparcia pod warunkiem zapewnienia znacznej redukcji CO₂ w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zmiany spalnego paliwa). Ze względu na to, że inwestycje w tym zakresie mają długotrwały charakter, powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

Działania w zakresie efektywności energetycznej dla budynku mieszkalnego wielorodzinnego powinny obejmować prace związane z charakterystyką energetyczną budynku tj. ociepleniem przegród, wymianą stolarki, wymianą instalacji c. o. i c. w. u. (wraz z wymianą grzejników i punktów czerpalnych dla c.w.u.), wymianą źródła ciepła, bez względu na to, czy obejmują one część wspólną budynku, czy część prywatną właścicieli mieszkań.

		<p>i ciepłej wody użytkowej.</p> <p>2. wsparcie projektu dotyczącego tzw. głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej publicznych szkół artystycznych w Polsce (zakres projektów zgodny z pkt. 1 powyżej).</p>
	1.3.2	<p>Wsparcie projektów inwestycyjnych dotyczących głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkaniowych obejmującej takie elementy⁵⁹ jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocieplenie przegród zewnętrznych obiektu, w tym ścian zewnętrznych, podłóg, dachów i stropodachów, wymiana okien, drzwi zewnętrznych; • wymiana oświetlenia na energooszczędne (w częściach wspólnych budynków); • przebudowa systemów grzewczych lub podłączenie bardziej efektywnego energetycznie i ekologicznie źródła ciepła⁶⁰; • instalacja/przebudowa systemów chłodzących, w tym również z zastosowaniem OZE; • budowa lub przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji; • zastosowanie automatyki pogodowej; • zastosowanie systemów zarządzania energią w budynku; • budowa lub przebudowa wewnętrznych instalacji odbiorczych oraz likwidacja dotychczasowych nieefektywnych źródeł ciepła; • instalacja mikrokogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne; • instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, jeśli to wynika z przeprowadzonego audytu energetycznego; • opracowanie projektów modernizacji energetycznej stanowiących element projektu inwestycyjnego; • instalacja indywidualnych liczników ciepła, chłodu oraz ciepłej wody użytkowej; • modernizacja instalacji wewnętrznych ogrzewania i ciepłej wody użytkowej;

⁵⁹ Zakres przedsięwzięcia nie musi obejmować wszystkich wymienionych w pkt. 5. elementów modernizacji energetycznej budynku.

⁶⁰ Wymiana źródła ciepła kwalifikuje się do wsparcia pod warunkiem zapewnienia znacznej redukcji CO₂ w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zmiany spalnego paliwa). Ze względu na to, że inwestycje w tym zakresie mają długotrwały charakter, powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

Działania w zakresie efektywności energetycznej dla budynku mieszkalnego wielorodzinnego powinny obejmować prace związane z charakterystyką energetyczną budynku tj. ociepleniem przegród, wymianą stolarki, wymianą instalacji c. o. i c. w. u. (wraz z wymianą grzejników i punktów czerpalnych dla c.w.u.), wymianą źródła ciepła, bez względu na to, czy obejmują one część wspólną budynku, czy część prywatną właścicieli mieszkań.

		<ul style="list-style-type: none"> • instalacja zaworów podpionowych i termostatów, • tworzenie zielonych dachów i „żyjących, zielonych ścian; • przeprowadzenie audytów energetycznych jako elementu projektu inwestycyjnego.
	1.3.3	<p>Wsparcie w ramach projektu dotyczącego systemu wsparcia doradczego w zakresie efektywności energetycznej i OZE obejmować będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie i przeprowadzenie szkoleń oraz działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie efektywności energetycznej, OZE i rozwoju gospodarki niskoemisyjnej dla sektora publicznego, mieszkaniowego, przedsiębiorców oraz społeczeństwa; • szkolenia dla doradców energetycznych przygotowujących ich do prowadzenia usług doradczych, • nieodpłatne usługi doradcze związane z przygotowaniem, weryfikacją i wdrożeniem planów gospodarki niskoemisyjnej (PGN/SEAP)⁶¹ oraz informowanie społeczeństwa w zakresie efektywności energetycznej, OZE oraz gospodarki niskoemisyjnej; • monitorowanie wdrażania planów gospodarki niskoemisyjnej (PGN/SEAP); • usługi doradcze związane z przygotowaniem i wdrożeniem inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i OZE m.in. z uwzględnieniem wykorzystania finansowania zwrotnego; • promowanie gospodarki niskoemisyjnej; • budowanie platformy wymiany doświadczeń i bazy wiedzy (best practices).
6. Typ beneficjenta ⁶²	1.3.1	<ul style="list-style-type: none"> – państwowe jednostki budżetowe⁶³ (forma prawna – kod 428), – szkoły wyższe (forma prawna – kod 044), – administracja rządowa oraz nadzorowane lub podległe jej organy i jednostki organizacyjne (forma prawna – kod 401, kod 402, kod 406, kod 428, kod 132, kod 165), – podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, działające na rzecz państwowych jednostek budżetowych, szkół wyższych i organów władzy publicznej, (forma prawna – kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod

⁶¹ PGN – plany gospodarki niskoemisyjnej; SEAP - Sustainable Energy Action Plan - Plan Działań na rzecz zrównoważonej energii

⁶² Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

⁶³ Zgodnie z ustawą o finansach publicznych zgodnie z art. 11 a.1

		121, kod 124), –
	1.3.2	- spółdzielnie mieszkaniowe ze wskazanych obszarów w Strategiach ZIT miast wojewódzkich ⁶⁴ (forma prawna – kod 140) oraz miasta subregionalne (wskazane w kontraktach terytorialnych), miasta średnie, w tym tracące funkcje społeczno-gospodarcze - wspólnoty mieszkaniowe ze wskazanych obszarów w Strategiach ZIT miast wojewódzkich ⁶⁵ (forma prawna – kod 085) oraz miasta subregionalne (wskazane w kontraktach terytorialnych), miasta średnie, w tym tracące funkcje społeczno-gospodarcze - podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE ze wskazanych obszarów w Strategiach ZIT miast wojewódzkich ⁶⁶ oraz miast subregionalnych (wskazane w kontraktach terytorialnych), miast średnich, w tym tracących funkcje społeczno-gospodarcze, działające na rzecz spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych (forma prawna – kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124).
	1.3.3	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (forma prawna – kod 428)
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	1.3.1	Użytkownicy korzystający ze wspartej zmodernizowanej infrastruktury
	1.3.2	– Użytkownicy wspieranej infrastruktury
	1.3.3	Użytkownicy uzyskujący wsparcie doradcze dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorcy i osoby fizyczne w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE
8. Instytucja pośrednicząca	1.3.	Ministerstwo Energii
9. Instytucja wdrażająca	1.3.1	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
	1.3.2	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
	1.3.3	Nie dotyczy
10. Alokacja finansowa na	1.3	461 101 418

⁶⁴ Do wsparcia w ramach działania nie kwalifikują się projekty z zakresu kompleksowej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych z terenu miasta wojewódzkiego i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie, wynikających ze Strategii ZIT województwa śląskiego, ponieważ projekty takie mogą otrzymać wsparcie w ramach poddziałania 1.7.1.

⁶⁵ Do wsparcia w ramach działania nie kwalifikują się projekty z zakresu kompleksowej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych z terenu miasta wojewódzkiego i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie, wynikających ze Strategii ZIT województwa śląskiego, ponieważ projekty takie mogą otrzymać wsparcie w ramach poddziałania 1.7.1.

⁶⁶ Do wsparcia w ramach działania nie kwalifikują się projekty z zakresu kompleksowej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych z terenu miasta wojewódzkiego i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie, wynikających ze Strategii ZIT województwa śląskiego, ponieważ projekty takie mogą otrzymać wsparcie w ramach poddziałania 1.7.1.

działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorii regionów	1.3.1	205 522 607
	1.3.2	225 578 811
	1.3.3	30 000 000
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	1.3.1	Nie dotyczy
	1.3.2	W przypadku strategii ZIT Mechanizmem koordynacji inwestycji są Strategie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych przygotowywane przez Związki ZIT, wskazanie obszarów, z których projekty mogą być realizowane w POIiŚ, jako komplementarnych do przedsięwzięć realizowanych w formule ZIT w regionalnych programach operacyjnych. Strategie ZIT są uzgadniane z Instytucją Zarządzającą POIiŚ w części dotyczącej ww. obszarów, z których projekty mogą być realizowane jako projekty komplementarne w POIiŚ.
	1.3.3	Nie dotyczy
12. Instrumenty terytorialne	1.3.1	Nie dotyczy
	1.3.2	W ramach POIiŚ, w przypadku projektów dotyczących wielorodzinnych budynków mieszkaniowych – inwestycje realizowane przez spółdzielnie mieszkaniowe oraz wspólnoty mieszkaniowe znajdujące się na terenie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie - finansowane będą projekty wynikające ze Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla miast wojewódzkich ⁶⁷ oraz miast subregionalnych (wskazane w kontraktach terytorialnych).
	1.3.3	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	1.3.1	<p>Tryb pozakonkursowy</p> <p>„Kompleksowa modernizacja energetyczna wybranych państwowych placówek szkolnictwa artystycznego w Polsce” Beneficjent: MKiDN</p> <p>Tryb konkursowy:</p> <p>projekty dotyczące kompleksowej głębokiej modernizacji energetycznej budynków będących własnością lub zajmowanych przez instytucje rządowe (w rozumieniu art. 2, pkt. 9 Dyrektywy 2012/27/UE), realizowane przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – państwowe jednostki budżetowe – szkoły wyższe – administrację rządową, oraz nadzorowane lub podległe jej organy i jednostki organizacyjne <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz</p>

⁶⁷ Do wsparcia w ramach działania nie kwalifikują się projekty z zakresu kompleksowej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych z terenu miasta wojewódzkiego i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie, wynikających ze Strategii ZIT województwa śląskiego, ponieważ projekty takie mogą otrzymać wsparcie w ramach poddziałania 1.7.1.

		<p>przyjmowanie protestów: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Energii</p>
	1.3.2	<p>Tryb konkursowy</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Energii</p>
	1.3.3	<p>Tryb pozakonkursowy: Dla projektu „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE” Beneficjent: NFOŚiGW</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosku: Ministerstwo Energii</p>
14.Zasady wyboru projektów do dofinansowania	1.3.1	Zakres wsparcia w ramach Poddziałania 1.3.2. wynikać musi
	1.3.2	<p>z tzw. planów gospodarki niskoemisyjnej.</p> <p>W zakresie poddziałania 1.3.1 priorytetowo wspierane będą budynki rządowej administracji publicznej modernizowane zgodnie z dobrymi praktykami opisanymi w Krajowym Planie Działań dotyczącym efektywności energetycznej dla Polski, którego częścią składową jest dokument Wspieranie Inwestycji w Modernizację Budynków, opisany jako „długoterminowa strategia wspierania inwestycji w renowację krajowych zasobów budynków mieszkaniowych i użytkowych, zarówno publicznych, jak i prywatnych” opracowany na podstawie art. 4 dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności. Kluczowe w ramach oceny projektów będzie kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami ekologicznymi w stosunku do planowanych wielkości dofinansowania. Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.</p> <p>Wsparciem objęte zostaną wyłącznie projekty dotyczące głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej budynków. Preferowane będą projekty, w których w wyniku realizacji inwestycji nastąpi wzrost efektywności energetycznej powyżej 60% (w przeliczeniu na energię</p>

	<p>końcową), natomiast projekty z zakresu modernizacji energetycznej zwiększające w wyniku realizacji projektu efektywność energetyczną poniżej 25% (w przeliczeniu na energię końcową) nie będą kwalifikowały się do dofinansowania.</p> <p>Wymagany elementem projektu są liczniki niezbędne do prawidłowego prezentowania danych o zużyciu oraz produkcji ciepła i energii elektrycznej, w tym ze źródeł odnawialnych. Montaż liczników nie jest obligatoryjny w przypadku, gdy nie jest to technicznie i ekonomicznie uzasadnione lub gdy budynek będący przedmiotem kompleksowej modernizacji energetycznej został uprzednio wyposażony w ww. urządzenia.</p> <p>Dodatkowo istnieje obowiązek instalacji termostatów i zaworów podpionowych, jeżeli będzie to wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego.</p> <p>Wsparcie może zostać udzielone na inwestycje w kotły⁶⁸ spalające biomasę lub ewentualnie paliwa gazowe, ale jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby. Wsparcie kotłów zużywających węgiel stanowi wydatek niekwalifikowany w ramach działania 1.3.</p> <p>Inwestycje muszą przyczyniać się do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza oraz do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Inwestycje polegające na przebudowie lokalnych źródeł ciepła mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie. Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii, o ile wynika to z przeprowadzonego audytu energetycznego.</p> <p>W przypadku poddziałania 1.3.1 do wsparcia nie kwalifikują się projekty realizowane w budynkach użyteczności publicznej, w których ponad 15% powierzchni całkowitej budynku służy prowadzeniu działalności gospodarczej lub mieszkaniowej. Dodatkowo wydatki dotyczące powierzchni</p>
--	---

⁶⁸ Wymiana źródła ciepła kwalifikuje się do wsparcia pod warunkiem zapewnienia znacznej redukcji CO₂ w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zmiany spalanej paliwa). Ze względu na to, że inwestycje w tym zakresie mają długotrwały charakter, powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

Działania w zakresie efektywności energetycznej dla budynku mieszkalnego wielorodzinnego powinny obejmować prace związane z charakterystyką energetyczną budynku tj. ociepleniem przegród, wymianą stolarki, wymianą instalacji c. o. i c. w. u. (wraz z wymianą grzejników i punktów czerpalnych dla c.w.u.), wymianą źródła ciepła, bez względu na to, czy obejmują one część wspólną budynku, czy część prywatną właścicieli mieszkań.

		<p>przeznaczonej na prowadzenie działalności gospodarczej lub cele mieszkaniowe pomniejszają wysokość wydatków kwalifikowanych.</p> <p>W przypadku poddziałania 1.3.2 wydatki dotyczące powierzchni przeznaczonej na prowadzenie działalności gospodarczej pomniejszają wysokość wydatków kwalifikowanych". W poddziałaniu 1.3.2, w przypadku, gdy projekt jest objęty pomocą publiczną, audyt energetyczny ex ante będzie kosztem niekwalifikowalnym, zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej, jeśli koszt będzie poniesiony przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.</p>
	1.3.3	Warunkiem wsparcia będzie posiadanie podpisanych porozumień lub promes porozumień lub posiadanie listów intencyjnych w zakresie współpracy z Partnerami biorącymi udział w projekcie oraz przygotowanie dokumentacji projektu zgodnie z obowiązującymi wytycznymi.
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	1.3	<p>Zgodnie z programem pomocowym, wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7.</p> <p>VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny, po spełnieniu warunków określonych w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, wyłącznie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w poddziałaniu 1.3.1 w projektach realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe, administrację rządową oraz nadzorowane lub podległe jej organy i jednostki organizacyjne, - w poddziałaniu 1.3.3. <p>VAT jest niekwalifikowalny w poddziałaniu 1.3.2 oraz poddziałaniu 1.3.1 w projektach realizowanych przez inne podmioty niż wymienione powyżej.</p>
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ⁶⁹	1.3.1	Luka w finansowaniu
	1.3.2	Luka w finansowaniu
	1.3.3	Nie dotyczy
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	1.3	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących

⁶⁹ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRRROW oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013” luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

		wytycznych
18. Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁷⁰	1.3.1	Nie dotyczy
	1.3.2	<p>Pomoc horyzontalna</p> <p>Warunki udzielania pomocy zostaną określone w:</p> <ul style="list-style-type: none"> - programie pomocowym przyjętym na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26.6.2014 r. L 187/1) – pomoc horyzontalna. - rozporządzenie Ministra Energii z dnia 9 czerwca 2016 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne służące poprawie efektywności energetycznej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 - rozporządzeniu Ministra Energii z dnia 23 listopada 2016 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy jednostek wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1941.) - decyzjach KE wydanych w rezultacie notyfikacji pomocy indywidualnej zgodnej z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE
	1.3.3	Nie dotyczy
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	1.3	Planowane działanie będzie wpisywać się w szczególności w cele przyjęte dla obszaru priorytetowego ENERGY <i>Poprawa dostępu do wydajnych oraz bezpiecznych rynków energii</i> oraz służyć będą osiągnięciu celu szczegółowego SUE RMB <i>Adaptacja do zmiany klimatu, zapobieganie oraz zarządzanie ryzykiem.</i>
<u>Informacje finansowe</u>		
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu	1.3.1	85%
	1.3.2	Zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej, nie więcej niż 85%
	1.3.3	100%
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków	1.3.1	100 %
	1.3.2	Zgodnie z zasadami określonymi w programie pomocowym lub notyfikacji indywidualnej, jednak nie więcej niż 100%

⁷⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

kwifikowalnych na poziomie projektu ⁷¹ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)(%)	1.3.3	100% (wyłącznie środki UE)
22.Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych	1.3.1	Nie dotyczy
	1.3.2	Zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej.
	1.3.3	Nie dotyczy
23.Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	1.3	Nie dotyczy
24.Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)	1.3	Nie dotyczy
25.Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR))	1.3.1	Nie dotyczy
	1.3.2	Nie dotyczy ⁷²
	1.3.3	Nie dotyczy
26.Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych ⁷³	1.3.1	Nie dotyczy
	1.3.2	Nie dotyczy
	1.3.3	Nie dotyczy
27.Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych ⁷⁴ oraz najważniejsze warunki przyznawania	1.3.1	Nie dotyczy
	1.3.2	Nie dotyczy ⁷⁵
	1.3.3	Nie dotyczy
28.Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych ⁷⁶	1.3.1	Nie dotyczy
	1.3.2	Nie dotyczy
	1.3.3	Nie dotyczy

⁷¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

⁷² Cała alokacja działania w kwocie 225 578 811 EUR jest przeznaczona na instrument mieszany składający się z pożyczki z możliwością umorzenia i ewentualnej dotacji.

⁷³ IZ, IP, pośrednik finansowy.

⁷⁴ Pożyczka, poręczenie, gwarancja, wejście kapitałowe, itd.

⁷⁵ Projekty zostaną wsparte pomocą zwrotną z ustaleniem części tej pomocy nie podlegającej spłacie wraz z premią inwestycyjną oraz ewentualną dotacją.

⁷⁶ Rubryka tożsama z rubryką nr 10.

Działanie 1.4 Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia.

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	1.4 Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia 1.4.1. Wsparcie budowy inteligentnych sieci elektroenergetycznych o charakterze pilotażowym i demonstracyjnym
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	<p>Realizowane w ramach poddziałania 1.4.1. projekty powinny dotyczyć budowy, i przebudowy systemów dystrybucyjnych niskiego i średniego napięcia związanych z wdrożeniem technologii <i>inteligentnych sieci „smart grid”</i> w celu m.in. ograniczenia strat sieciowych i/lub zwiększenia możliwości przyłączenia OZE.</p> <p>Na potrzeby realizacji poddziałania 1.4.1 przyjmuje się, że <i>inteligentna sieć (smart grid)</i> to sieć elektroenergetyczna, która może w sposób efektywny kosztowo i funkcjonalnie integrować zachowania i działania wszystkich przyłączonych do niej użytkowników – w tym również wytwórców, odbiorców oraz użytkowników będących zarazem wytwórcami i odbiorcami w celu zapewnienia efektywnego i zrównoważonego pod względem ekonomicznym systemu energetycznego, o niskim poziomie strat oraz wysokim poziomie jakości oraz bezpieczeństwa dostaw i ochrony.</p> <p>Obligatoryjnym elementem finansowanych projektów muszą być komponenty (aktywa) „smart” m.in. inteligentne układy pomiarowe oraz systemy monitorowania i sterowania siecią inteligentną. Zakup i instalacja poszczególnych komponentów „smart” musi prowadzić do osiągnięcia funkcjonalności właściwych sieciom inteligentnym, które zostały określone na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki tzw. <i>inteligentnych funkcjonalności (smart functionalities)</i>⁷⁷.</p> <p><i>Inteligentna sieć</i> w ramach poddziałania 1.4.1. to linie, stacje, rozdzielnie, transformatory, łączniki, automatyka i zabezpieczenia, systemy pomiarowe, systemy komunikacji i systemy IT.</p> <p>Projekty nie mogą dotyczyć samego zakupu i instalacji inteligentnych układów pomiarowych.</p> <p>Ze względu na specyfikę projektów sieciowych, które realizowane są przez ograniczoną liczbę podmiotów, projekty dla tego obszaru wyłaniane będą w trybie pozakonkursowym i umieszczone będą na Liście Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej w</p>

⁷⁷ W ramach działania 1.4. projekt musi posiadać część inteligentnych funkcjonalności (*smart functionalities*) znajdujących się w kolumnach *Increase of generation share of from renewable sources (...)* lub *Reduction of technical losses In transmission and distribution networks* tabeli zawartej na s. 32 raportu JASPERS *Smart grid suport investment strategy for the EU funding period 2014-2020*. Dobrany zakres inteligentnych funkcjonalności projektu powinien być uzależniony od lokalnych uwarunkowań dystrybucji energii elektrycznej, a sam proces doboru poszczególnych funkcjonalności powinien być szczegółowo opisany w dokumentacji projektowej (przynajmniej w studium wykonalności). Szczegółowy opis każdej z możliwych inteligentnych funkcjonalności zawarty jest na stronach 18-22 ww. dokumentu. Dokument dostępny jest na stronie internetowej Instytucji Pośredniczącej oraz Instytucji Wdrażającej.

	<p>ramach POIiŚ 2014-2020, stanowiącej Project pipeline dla sektora energetyki w ramach POIiŚ⁷⁸. Efektem wdrożenia inteligentnych technologii w dystrybucji energii elektrycznej będzie zintensyfikowanie rozwoju odnawialnych źródeł energii, zwiększenie efektywności energetycznej poprzez optymalizację i racjonalizację zużycia energii elektrycznej, a w konsekwencji przyczynia się do osiągnięcia celów pakietu klimatyczno – energetycznego UE.</p> <p>Dodatkowo planuje się wsparcie ogólnopolskiego programu popularyzacji wiedzy i promocji inteligentnych systemów przesyłu i dystrybucji energii.</p> <p>Celem projektu będzie popularyzacja wiedzy na temat inteligentnych systemów przesyłu i dystrybucji energii oraz stworzenia rozwiązań, standardów i najlepszych praktyk w zakresie związanym z inteligentnymi sieciami elektroenergetycznymi.</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba dodatkowych użytkowników energii podłączonych do inteligentnych sieci – Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej – Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie
5. Typy projektów ⁷⁹	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa lub przebudowa systemów dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia związane z wdrożeniem technologii inteligentnych sieci dedykowanych ograniczaniu zużycia energii i/lub zwiększeniu możliwości przyłączeniowych OZE, w tym np. wymiana transformatorów oraz, jako element stanowiący integralną część projektu, inteligentny system pomiarowy; 2. kompleksowe pilotażowe i demonstracyjne projekty wdrażające inteligentne rozwiązania na danym obszarze mające na celu racjonalizację zużycia energii i/lub optymalizację wykorzystania energii wytworzonej z OZE; 3. działania związane z popularyzacją wiedzy i promocji inteligentnych systemów przesyłu i dystrybucji energii obejmujące: <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie strategii działań marketingowych wraz z badaniem efektywności działań edukacyjnych, mających na celu popularyzację wiedzy dotyczącej rynku energii wśród odbiorców końcowych, • opracowanie rekomendacji w zakresie niezbędnych działań służących poprawie świadomości odbiorców w zakresie rynku

⁷⁸ Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach POIiŚ 2014-2020 jest dokumentem pomocniczym w procesie tworzenia listy dojrzałych projektów w obszarze infrastruktury energetycznej, które będą mogły ubiegać się o wsparcie z funduszy UE w ramach POIiŚ.

⁷⁹ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

	<p>energii elektrycznej oraz możliwych sposobów zarządzania i optymalizacji zużycia energii,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie kampanii informacyjnej, wraz z przygotowaniem badania końcowego, wniosków oraz rekomendacji dalszych działań.
6. Typ beneficjenta ⁸⁰	<p>Przedsiębiorstwa energetyczne (forma prawna – kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124)</p> <p>Urząd Regulacji Energetyki (forma prawna – kod 428)</p>
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia ⁸¹	Użytkownicy indywidualni i przedsiębiorcy korzystający z sieci elektroenergetycznych
8. Instytucja pośrednicząca	Ministerstwo Energii
9. Instytucja wdrażająca	Nie dotyczy
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	102 044 334
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Nie dotyczy
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb pozakonkursowy</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków ocenę wniosków: Ministerstwo Energii</p> <p>Tryb pozakonkursowy – dla projektu <i>Ogólnopolski program popularyzacji wiedzy i promocji inteligentnych systemów przesyłu i dystrybucji energii</i></p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków ocenę wniosków: Ministerstwo Energii</p>
14. Zasady wyboru	Wsparcie mogą uzyskać projekty dotyczące sieci

⁸⁰ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

⁸¹ W rozumieniu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz FS na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Ustawy.

projektów do dofinansowania	<p>elektroenergetycznych niskiego i średniego napięcia umieszczone na Liście Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej w ramach POIiŚ. Ze względu na specyfikę projektów sieciowych, które realizowane są przez ograniczoną liczbę podmiotów, projekty dla tego obszaru wyłaniane będą w trybie pozakonkursowym i przygotowywane w formule tzw. <i>Project pipeline</i>. Preferowane będą inteligentne sieci posiadające jak największą liczbę funkcjonalności⁸².</p> <p>W ramach priorytetu inwestycyjnego nie będzie obligatoryjnego wymogu dotyczącego zwiększenia możliwości przyłączenia do inteligentnej sieci elektroenergetycznej odnawialnych źródeł energii, ale takie projekty będą preferowane na etapie oceny.</p> <p>Warunkiem wyboru projektu <i>Ogólnopolski program popularyzacji wiedzy i promocji inteligentnych systemów przesyłu i dystrybucji energii</i> będzie opracowanie programu popularyzacji wiedzy na temat inteligentnych systemów przesyłu i dystrybucji energii oraz stworzenia rozwiązań, standardów i najlepszych praktyk w zakresie związanym z inteligentnymi sieciami elektroenergetycznymi, zgodnie z obowiązującymi wytycznymi i realizującymi cele Programu Operacyjnego.</p>
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<p>Zgodnie z programem pomocowym, wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7.</p> <p>VAT jest niekwalifikowalny</p>
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ⁸³	Nie dotyczy
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<p>Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja pośrednicząca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących</p>

⁸² Funkcjonalności inteligentnej sieci dystrybucyjnej:

- funkcja monitoringu obciążenia sieci w czasie rzeczywistym wraz z wizualizacją;
- funkcja automatycznej identyfikacji błędów (wraz z systemem naprawczym);
- funkcja dynamicznej rekonfiguracji sieci dla zoptymalizowania funkcjonowania sieci;
- funkcja kontroli przepływu mocy czynnej i biernej (m.in. sterowanie źródłami rozproszonymi i kompensatorami mocy biernej);
- funkcja planowania rozwoju sieci dystrybucyjnych z uwzględnieniem źródeł generacji rozproszonych;
- funkcja bieżącego monitoringu i oceny stanu urządzeń;
- funkcja automatycznej kontroli poziomu napięcia i poziomu mocy biernej na magistrali;
- funkcja adaptacyjnej ochrony rozproszonych źródeł energii przed pracą wyspową;
- funkcja automatycznej dostawy usług systemowych (m.in. kontrola napięcia, częstotliwości i regulacji mocy biernej);
- funkcja optymalizacji rozdziału mocy (lokalna lub zdalna);
- funkcja agregacji zarządzania pracą źródłami rozproszonymi;
- funkcja automatycznego (tymczasowego) przechodzenia na system wyspowy rozproszonych źródeł energii;
- funkcja ładowania pojazdów elektrycznych;
- funkcja pomiaru obciążenia w czasie rzeczywistym wraz z wizualizacją;
- funkcja zarządzania energią przez odbiorcę.

⁸³ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRR oraz EFMiR oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

	wytycznych.
18. Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁸⁴	<p>Pomoc horyzontalna. Warunki udzielania pomocy zostaną określone w:</p> <ul style="list-style-type: none"> - programie pomocowym przyjętym na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26.6.2014 r. L 187/1) – pomoc horyzontalna – rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 23 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy infrastruktury energetycznej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 1803, z późn. zm.) - decyzjach KE wydanych w rezultacie notyfikacji pomocy indywidualnej zgodnej z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE <p>Nie dotyczy projektu <i>Ogólnopolski program popularyzacji wiedzy i promocji inteligentnych systemów przesyłu i dystrybucji energii.</i></p>
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	<p>Powiązanie z działaniami zidentyfikowanymi na poziomie makroregionalnym w ramach SUE RMB, a w szczególności wpisują się w cele przyjęte dla OP ENERGY <i>Poprawa dostępu do wydajnych oraz bezpiecznych rynków energii.</i></p>
<u>Informacje finansowe</u>	
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁸⁵	<p>Zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej, nie więcej niż 85%. 100% dla projektu <i>Ogólnopolski program popularyzacji wiedzy i promocji inteligentnych systemów przesyłu i dystrybucji energii.</i></p>

⁸⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

⁸⁵ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁸⁶ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (%)	Zgodnie z zasadami określonymi w programie pomocowym lub notyfikacji indywidualnej, jednak nie więcej niż 100%. 100% (wyłącznie środki UE) dla projektu <i>Ogólnopolski program popularyzacji wiedzy i promocji inteligentnych systemów przesyłu i dystrybucji energii.</i>
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych	Zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej. Nie dotyczy projektu <i>Ogólnopolski program popularyzacji wiedzy i promocji inteligentnych systemów przesyłu i dystrybucji energii.</i>
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Nie dotyczy
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN)	Nie dotyczy

Działanie 1.5 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu.

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	1.5 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	Mając na uwadze zły stan jakości powietrza w Polsce w ramach niniejszego działania przewiduje się, że wsparcie skierowane na poprawę efektywności dystrybucji ciepła i/lub chłodu głównie na cele komunalno-bytowe będzie odnosić się do obszarów (głównie miejskich) posiadających przygotowane i pozytywnie zweryfikowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej plany gospodarki niskoemisyjnej ⁸⁷ oraz wynikających ze strategii ZIT miast wojewódzkich (obowiązek zgodności ze Strategią ZIT dotyczy projektów wybieranych w trybie pozakonkursowym), w których uwzględniono potrzeby dotyczące

⁸⁶ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

⁸⁷ Dokumentem takim może być każda lokalna strategia odnosząca się do kwestii związanej z zapewnieniem lokalnego bezpieczeństwa energetycznego, a także przyczyniająca się do osiągnięcia celów pakietu energetyczno-klimatycznego 3x20 (w przypadku Polski 2x20 i 1x15% w zakresie OZE). Tak podejmowane działania zapewnią równocześnie realne wsparcie dla realizacji celów związanych z poprawą jakości powietrza, w tym likwidacją tzw. niskiej emisji, zawartej w programach ochrony powietrza.

ograniczenia emisji zanieczyszczeń, w tym głównie CO₂ i PM10.

Nadrzędnym celem podjętych interwencji ma być poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla jakości życia ludzi czyli zmniejszenie tzw. „niskiej emisji” na obszarach, gdzie występują ponadnormatywne poziomy stężenia PM10.

Wspomniane ograniczenie tzw. „niskiej emisji” ma polegać na zastępowaniu indywidualnych źródeł ciepła przez wykorzystywanie ciepła systemowego z efektywnych systemów ciepłowniczych. Inwestycje mają przyczynić się do zmniejszenia zużycia nieodnawialnej energii pierwotnej, zmniejszenia emisji CO₂ i zmniejszenia emisji pyłu do atmosfery.

Biorąc powyższe cele pod uwagę w ramach niniejszego działania wspierana jest poprawa efektywności przesyłu i dystrybucji ciepła do istniejących odbiorców w szczególności poprzez modernizację i przebudowę sieci ciepłowniczych oraz likwidacja zbiorowych i indywidualnych źródeł tzw. niskiej emisji, w tym w budynkach mieszkalnych poprzez podłączenie ich do efektywnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych w rozumieniu art. 2 pkt 41 i 42 dyrektywy 2012/27/UE spełniających jednocześnie kryteria dla efektywnego ogrzewania i chłodzenia.

Jednocześnie biorąc pod uwagę potrzebę zwiększania efektywności wykorzystania paliw w systemach ciepłowniczych i chłodniczych, potrzebę ograniczenia emisji dwutlenku oraz emisji innych zanieczyszczeń na terenie miast (w szczególności PM 10), wspierana będzie także budowa nowych lub zwiększenie przepustowości istniejących odcinków sieci ciepłowniczej/chłodniczej wraz z niezbędnymi przyłączami i węzłami ciepłowniczymi w celu likwidacji istniejących źródeł ciepła opalanych głównie paliwem stałym. Na etapie oceny preferowane będą projekty zakładające wykorzystanie potencjału OZE. Jednocześnie udział przyłączanej mocy cieplnej u istniejących odbiorców (zastępowanie istniejących lokalnych źródeł ciepła lub modernizacja i przebudowa sieci ciepłowniczych) musi wynosić powyżej 50% całkowitej planowanej mocy przyłączeniowej odbiorców w ramach projektu.

Istniejący system ciepłowniczy lub chłodniczy (niezależnie od rodzaju projektu) musi w momencie zakończenia projektu udzielenia spełniać wymóg efektywnego systemu ciepłowniczego lub chłodniczego, o którym mowa w art. 2 pkt 41 i 42 dyrektywy 2012/27/UE. Jeżeli wnioskodawca ubiega się o dofinansowanie w okresie, w którym system ciepłowniczy, w ramach którego realizowany jest projekt, nie spełnia ww. wymogów efektywnego systemu ciepłowniczego lub chłodniczego, wnioskodawca powinien

	<p>w wyczerpujący sposób uzasadnić dlaczego zakłada, że niezbędne przedsięwzięcia w zakresie wytwarzania ciepła z OZE, kogeneracji lub ciepła odpadowego zostaną zrealizowane do momentu zakończenia realizacji projektu objętego wsparciem w ramach niniejszego działania. Dla projektów realizowanych przez Beneficjentów, u których w infrastrukturze sieciowej wielkość mocy zamówionej przekracza 1000 MW, istnieje obowiązek reinwestowania równowartości uzyskanego dofinansowania na projekty środowiskowe/ energetyczne (generujące zmniejszenie zużycia energii) realizowane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej przez tego Beneficjenta w latach przyszłych.</p> <p>Do wsparcia w ramach działania nie kwalifikują się projekty z terenu województwa śląskiego, ponieważ projekty takie mogą otrzymać wsparcie w ramach poddziałania 1.7.2.</p> <p>W ramach działania dopuszczalne jest wyodrębnienie alokacji dedykowanej średnim miastom tracącym funkcje gospodarcze i społeczne.</p> <p>Zgodnie z założeniami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju wsparciem będzie można również objąć miasta średnie, w tym tracące funkcje społeczno-gospodarcze (zgodnie z analizą Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN pn. Delimitacja miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze).</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<ul style="list-style-type: none"> – Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie – Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci ciepłowniczej, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Długość wybudowanej sieci ciepłowniczej ○ Długość zmodernizowanej sieci ciepłowniczej
5. Typy projektów ⁸⁸	<ol style="list-style-type: none"> 1. przebudowa istniejących systemów ciepłowniczych i sieci chłodu, celem zmniejszenia strat na przesyle i dystrybucji; 2. budowę przyłączy do istniejących budynków i instalacja węzłów indywidualnych⁸⁹ skutkująca likwidacją węzłów grupowych; 3. budowa nowych odcinków sieci cieplnej wraz z przyłączami i węzłami ciepłowniczymi w celu likwidacji istniejących lokalnych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym; 4. podłączenia budynków do sieci ciepłowniczej mające na celu likwidację indywidualnych i zbiorowych źródeł niskiej emisji.

⁸⁸ Określone na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

⁸⁹ Instalacja węzłów indywidualnych obejmuje moduły centralnego ogrzewania (CO) lub moduły centralnego ogrzewania (CO) i ciepłej wody użytkowej (CWU)

6. Typ beneficjenta ⁹⁰	<ul style="list-style-type: none"> • przedsiębiorcy (forma prawna – kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124), • jednostki samorządu terytorialnego oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne (forma prawna – kod 403, kod 429, kod 430, kod 431), • spółdzielnie mieszkaniowe (forma prawna – kod 140), • podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego nie będące przedsiębiorcami (forma prawna – kod 115).
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia ⁹¹	Użytkownicy wspieranej infrastruktury.
8. Instytucja pośrednicząca	Ministerstwo Energii
9. Instytucja wdrażająca	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
10. Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (w EUR)	311 461 712 Z czego kwota co najmniej 140 000 000 przeznaczona jest wyłącznie na obszary o ponadnormatywnych poziomach stężenia PM10.
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Mechanizmem koordynacji inwestycji dla projektów pozakonkursowych są Strategie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych przygotowywane przez Związki ZIT, które zawierają zestawienie projektów przewidzianych do realizacji w POIiŚ, jako komplementarnych do przedsięwzięć realizowanych w formule ZIT w regionalnych programach operacyjnych. Strategie ZIT są uzgadniane z Instytucją Zarządzającą POIiŚ w części dotyczącej ww. zestawienia projektów komplementarnych przewidzianych do realizacji w ramach poszczególnych działań POIiŚ.
12. Instrumenty terytorialne	W ramach POIiŚ, w przypadku projektów pozakonkursowych dotyczących sieci ciepłowniczych i chłodniczych znajdujących się na terenie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie - finansowane będą projekty wynikające ze Strategii

⁹⁰ Jeżeli to możliwe - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

Forma prawna i typ beneficjenta są w większości przypadków tożsame (np. przedsiębiorstwa). W niektórych przypadkach typ beneficjenta stanowi uszczegółowienie formy prawnej, np.: forma prawna - samorządowa jednostka organizacyjna, typ beneficjenta – przedszkole. Jeżeli klasyfikacja wymaga uszczegółowienia, IZ stosuje procedurę określoną w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w formie elektronicznej.

⁹¹ W rozumieniu Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach EFRR, EFS oraz FS na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Ustawy.

	Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla 17 miast wojewódzkich ⁹² .
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb konkursowy</p> <p>W ramach trybu konkursowego o wsparcie będą mogły ubiegać się projekty z województw, w których w czasie trwania naboru w POIiŚ nie przeprowadzono naboru wniosków o dofinansowanie na dany typ inwestycji.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Energii</p> <p>Tryb pozakonkursowy</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków ocenę wniosków: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p>
14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	<p>W przypadku projektów konkursowych powinny one wynikać z przygotowanych i pozytywnie zweryfikowanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej planów gospodarki niskoemisyjnej. Przewiduje się, że w ramach ww. trybu dofinansowanie uzyskają projekty, dla których wnioski o dofinansowanie spełnią minimum punktowe wymagane w kryteriach.</p> <p>W przypadku projektów pozakonkursowych inwestycje muszą wynikać z przygotowanych i zatwierdzonych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej planów gospodarki niskoemisyjnej oraz strategii ZIT miast wojewódzkich.</p> <p>Preferowane będą projekty realizowane na obszarach, na których zrealizowano inwestycje w głęboką, kompleksową modernizację energetyczną budynków (zgodnie z opisem działania 1.3.) poprzez koordynację tych obszarów na poziomie Planów Gospodarki Niskoemisyjnej. Przewiduje się, że w ramach trybu pozakonkursowego dofinansowanie uzyskają projekty, dla których wnioski o dofinansowanie zostaną złożone do Instytucji Wdrażającej do końca 2016 roku, w ramach limitów określonych dla danego związku ZIT i które spełnią minimum punktowe</p>

⁹² Do wsparcia w ramach działania nie kwalifikują się projekty z terenu miasta wojewódzkiego i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie, wynikających ze Strategii ZIT województwa śląskiego, ponieważ projekty takie mogą otrzymać wsparcie w ramach poddziałania 1.7.2.

	<p>wymagane w kryteriach. W przypadku niezłożenia wniosków w tym terminie niewykorzystane środki zostaną przeznaczone na inne projekty.</p> <p>Priorytetowo wspierane będą inwestycje dotyczących przebudowy sieci ciepłowniczej, uzasadnionych jednoczesną likwidacją źródeł niskiej emisji na obszarach, gdzie występują ponadnormatywne poziomy stężenia PM10. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w dopuszczalny dobowy poziom stężeń pyłu PM10 wynosi 50 µg/m³ i nie może być przekroczony częściej niż 35 dni w roku, natomiast średnia roczna nie może przekraczać 40 µg/m³. Dla projektów realizowanych na obszarach, gdzie występują ponadnormatywne poziomy stężenia PM10, wymogiem jest uzyskanie redukcji emisji pyłów.</p> <p>Kosztem kwalifikowanym w ramach projektu mogą być koszty związane z instalacją systemów telemetyki i telemechaniki.</p>
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<p>Zgodnie z programem pomocowym, wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7.</p> <p>VAT jest niekwalifikowalny.</p>
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ⁹³	Nie dotyczy
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<p>Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.</p>
18.Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁹⁴	<p>Warunki udzielania pomocy publicznej określone w:</p> <ul style="list-style-type: none"> - program pomocowy wydany na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26.6.2014 r. L 187/1) – pomoc horyzontalna; – rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 23 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy sieci

⁹³ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

⁹⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w ramach decyzji indywidualnych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

	<p>ciepłowniczej lub chłodniczej będącą częścią efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego i chłodniczego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 1802);</p> <p>- decyzjach KE wydanych w rezultacie notyfikacji pomocy indywidualnej zgodnej z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE.</p>
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	Planowane do realizacji działanie będzie służyć osiągnięciu celu szczegółowego SUE RMB <i>Adaptacja do zmiany klimatu, zapobieganie oraz zarządzanie ryzykiem</i> oraz będą wpisywać się w cele przyjęte dla OP SME służące poprawie efektywnego wykorzystania zasobów przez przedsiębiorstwa oraz OP ENERGY <i>Poprawa dostępu do wydajnych oraz bezpiecznych rynków energii</i> .
<u>Informacje finansowe</u>	
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁹⁵	Zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej, nie więcej niż 85%.
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁹⁶ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)(%)	Zgodnie z zasadami określonymi w programie pomocowym lub notyfikacji indywidualnej, jednak nie więcej niż 100%
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych	5% ⁹⁷
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Nie dotyczy
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN)	Nie dotyczy

⁹⁵ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

⁹⁶ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

⁹⁷ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

Działanie 1.6 Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe.

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	1.6	Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe.
	1.6.1	Źródła wysokosprawnej kogeneracji
	1.6.2	Sieci ciepłownicze i chłodnicze dla źródeł wysokosprawnej kogeneracji
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	1.6.1	<p>Proces wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji⁹⁸ jest jednym z najbardziej efektywnych sposobów przetwarzania energii pierwotnej. Poprzez równoczesne wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej lub mechanicznej w trakcie tego samego procesu technologicznego, zapewnia się oszczędność energii pierwotnej w wysokości ponad 10% w porównaniu z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w układach rozdzielonych.</p> <p>W ramach poddziałania 1.6.1. związanego z wysokosprawnym wytwarzaniem energii przewiduje się, że wsparcie skierowane będzie na budowę nowych lub zwiększenie mocy (w wyniku rozbudowy lub przebudowy) istniejących jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w technologii wysokosprawnej kogeneracji w jednostkach kogeneracji o całkowitej nominalnej mocy elektrycznej powyżej 1 MW⁹⁹.</p> <p>Premiowane będą projekty o największym potencjale redukcji CO₂ na jednostkę dofinansowania umożliwiające także największą redukcję emisji pyłów do powietrza.</p> <p>W przypadku pomocy inwestycyjnej dla jednostek wysokosprawnej kogeneracji w instalacjach spalania paliw o całkowitej nominalnej mocy cieplnej, liczonej w paliwie wprowadzonym do instalacji, mniejszej lub równej 20 MW wnioskodawcy muszą wykazać, że jednostki te nie zastępują urządzeń o niższej emisyjności, a inne alternatywne rozwiązania byłyby mniej efektywne i bardziej emisyjne.</p> <p>Do wsparcia ze środków poddziałania nie kwalifikują się inwestycje na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych pochodzących z listy działań wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE, w tym instalacje spalania paliw</p>

⁹⁸ Zgodnie definicją „wysokosprawnej kogeneracji” w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE.

⁹⁹ dotyczy planowanej mocy zainstalowanej realizowanej w ramach POIiŚ instalacji. Projekty poniżej 1 MW będą mogły ubiegać się o wsparcie w ramach regionalnych programów operacyjnych

	<p>o całkowitej nominalnej mocy cieplnej, przekraczającej 20 MW (za wyjątkiem instalacji wykorzystujących biomasę¹⁰⁰ oraz spalania odpadów niebezpiecznych lub komunalnych). Biomasa, która może być wykorzystywana do produkcji energii, stanowić będzie przede wszystkim produkty odpadowe z rolnictwa, leśnictwa, przemysłu drzewnego i spożywczego oraz odpady komunalne i osady ściekowe przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju oraz z uwzględnieniem potrzeby ograniczenia emisji substancji zanieczyszczających do środowiska, przede wszystkim dwutlenku węgla (CO₂), dwutlenku siarki (SO₂) i pyłu oraz popiołu lotnego i żużla.</p> <p>Dodatkowo w ramach poddziałania możliwa będzie realizacja kompleksowych projektów dotyczących budowy nowych lub zwiększenia mocy (w wyniku rozbudowy) istniejących jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w technologii wysokosprawnej kogeneracji wraz z sieciami ciepłowniczymi lub sieciami chłodu, dzięki którym możliwe będzie wykorzystanie ciepła powstałego w danej instalacji – tzw. projekty kompleksowe (źródło wraz z siecią).</p> <p>W ramach ww. kompleksowych projektów wspierana będzie budowa nowych sieci ciepłowniczych/chłodniczych wraz z niezbędnymi przyłączami i węzłami ciepłowniczymi mająca na celu przyłączenie nowej mocy cieplnej.</p> <p>Realizacja kompleksowych inwestycji, obejmujących instalacje wytwarzające ciepło oraz sieci ciepłownicze musi prowadzić do spełnienia, w momencie zakończenia projektu, wymogów ustalonych dla efektywnego systemu ciepłowniczego i chłodniczego w rozumieniu art. 2 pkt 41 i 42 dyrektywy 2012/27/UE Projekty w tym zakresie będą realizowane na terenie całego kraju za wyjątkiem projektów zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego, dla których przewidziano wsparcie w ramach działania 1.7.3 POIiŚ. .</p> <p>W ramach poddziałania dopuszczalne jest wyodrębnienie alokacji dedykowanej średnim miastom tracącym funkcje gospodarcze i społeczne.</p> <p>Zgodnie z założeniami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju wsparciem będzie można również objąć miasta średnie, w tym tracące funkcje społeczno-gospodarcze (zgodnie z analizą Instytutu Geografii i Przestrzennego</p>
--	---

¹⁰⁰ Zgodnie z definicją technologii według art. 2 Ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U.201 poz. .478)

		Zagospodarowania PAN pn. Delimitacja miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze).
	1.6.2	<p>Zakres interwencji w poddziałaniu 1.6.2 musi wynikać z przygotowanych i pozytywnie zweryfikowanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej planów gospodarki niskoemisyjnej¹⁰¹, a w trybie pozakonkursowym również ze Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych. Do wsparcia kwalifikować się będą projekty, wynikające z planów gospodarki niskoemisyjnej w ramach, których zostanie zapewniona koordynacja pomiędzy inwestycjami dotyczącymi wysokosprawnej kogeneracji, głębokiej i kompleksowej modernizacji energetycznej budynków oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury dystrybucyjnej ciepła.</p> <p>W ramach tego poddziałania wsparcie zostanie skierowane na budowę sieci ciepłowniczej lub sieci chłodu (oraz przyłączy) głównie na cele komunalno-bytowe.</p> <p>Będący przedmiotem projektu system ciepłowniczy lub chłodniczy (niezależnie od rodzaju projektu) musi w momencie zakończenia projektu spełniać wymóg efektywnego systemu ciepłowniczego lub chłodniczego, o którym mowa w art. 2 pkt 41 i 42 dyrektywy 2012/27/UE, co w przypadku przedmiotowego poddziałania oznacza, że muszą istnieć źródła wytwórcze, które pozwalają na pokrycie co najmniej 75% zapotrzebowania systemu ciepłowniczego ciepłem z wysokosprawnej kogeneracji. Jeżeli wnioskodawca ubiega się o dofinansowanie w okresie, w którym system ciepłowniczy, w ramach którego realizowany jest projekt, nie spełnia ww. wymogów, wnioskodawca powinien w wyczerpujący sposób uzasadnić dlaczego zakłada że niezbędne źródła wysokosprawnej kogeneracji zostaną zrealizowane do momentu zakończenia realizacji projektu..</p> <p>Wspierana będzie budowa nowych sieci ciepłowniczych/chłodniczych wraz z niezbędnymi przyłączami i węzłami ciepłowniczymi mająca na celu przyłączenie nowej mocy cieplnej nie związanej z zastępowaniem istniejących lokalnych źródeł ciepła (nowi odbiorcy, w odniesieniu do nowych budynków). Udział wyżej opisanej nowej mocy cieplnej musi wynosić co najmniej 50% całkowitej</p>

¹⁰¹ Dokumentem takim może być każda lokalna strategia odnosząca się do kwestii związanej z zapewnieniem lokalnego bezpieczeństwa energetycznego, a także przyczyniająca się do osiągnięcia celów pakietu energetyczno-klimatycznego 3x20 (w przypadku Polski 2x20 i 1x15% w zakresie OZE).

		<p>planowanej mocy przyłączeniowej odbiorców w ramach projektu.</p> <p>Wspierane sieci ciepłownicze przyczynią się do uniknięcia potencjalnej niskiej emisji pyłu, w szczególności emisji pyłu PM10.</p> <p>W ramach poddziałania będą kwalifikować się projekty związane z budową sieci w celu podłączenia nowych odbiorców (nowych budynków nie posiadających do tej pory źródła ciepła) lub w celu podłączenia przyszłych odbiorców (tereny rozwojowe miasta).</p> <p>Dla projektów realizowanych przez Beneficjentów, u których w infrastrukturze sieciowej wielkość mocy zamówionej przekracza 1000 MW, istnieje obowiązek reinwestowania równowartości uzyskanego dofinansowania na projekty środowiskowe/ energetyczne (generujące zmniejszenie zużycia energii) realizowane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej przez tego Beneficjenta w latach przyszłych.</p> <p>Do wsparcia w ramach działania nie kwalifikują się projekty z terenu województwa śląskiego, ponieważ projekty takie mogą otrzymać wsparcie w ramach poddziałania 1.7.3.</p> <p>W ramach poddziałania dopuszczalne jest wyodrębnienie alokacji dedykowanej średnim miastom tracącym funkcje gospodarcze i społeczne.</p> <p>Zgodnie z założeniami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju wsparciem będzie można również objąć miasta średnie, w tym tracące funkcje społeczno-gospodarcze (zgodnie z analizą Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN pn. Delimitacja miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze).</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	1.6	<ul style="list-style-type: none"> – Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej
4. Lista wskaźników produktu	1.6	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie – Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych – Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach wysokosprawnej kogeneracji – Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach

		<p>wysokosprawnej kogeneracji z OZE</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji¹⁰² – Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci ciepłowniczej¹⁰³, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Długość wybudowanej sieci ciepłowniczej
5. Typy projektów ¹⁰⁴	1.6.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. w przypadku instalacji spalania paliw o nominalnej mocy ciepłej powyżej 20 MW: budowa, przebudowa jednostek wysokosprawnej kogeneracji oraz przebudowa istniejących jednostek na jednostki wysokosprawnej kogeneracji wykorzystujące biomasę jako paliwo; 2. w przypadku instalacji spalania paliw o nominalnej mocy ciepłej mniejsze lub równej 20 MW: <ul style="list-style-type: none"> • budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych jednostek wysokosprawnej kogeneracji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza (w przypadku paliw pochodzących z OZE lub paliw kopalnych). W przypadku nowych jednostek kogeneracji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% uzysku efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii ciepłej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii • przebudowa istniejących instalacji na instalacje wykorzystujące jednostki wysokosprawnej kogeneracji skutkująca redukcją CO₂ o co najmniej 30% w porównaniu do strumienia ciepła w istniejącej instalacji. Dopuszczona jest pomoc inwestycyjna dla jednostek wysokosprawnej kogeneracji spalających paliwa kopalne pod warunkiem, że jednostki te nie zastępują urządzeń o niższej emisji, a inne alternatywne rozwiązania byłyby mniej efektywne i bardziej emisyjne; 3. realizacja kompleksowych projektów (spełniających kryteria z punktów 1 lub 2 dotyczących budowy nowych lub przebudowy istniejących jednostek wysokosprawnej kogeneracji wraz z sieciami ciepłowniczymi lub sieciami chłodu, dzięki którym możliwe będzie wykorzystania ciepła / chłodu powstałego w danej instalacji.

¹⁰² Informacje w sprawozdaniach rocznych będą w podziale na energię elektryczną i ciepło

¹⁰³ Wskaźnik zasilany wyłącznie przez projekty budowy sieci ciepłowniczej

¹⁰⁴ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

	1.6.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. budowa sieci ciepłowniczych lub sieci chłodu (w tym przyłączy) umożliwiające wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w źródłach wysokosprawnej kogeneracji; 2. wykorzystanie ciepła odpadowego wyprodukowanego w układach wysokosprawnej kogeneracji w ramach projektów rozbudowy/budowy sieci ciepłowniczych; 3. budowa sieci ciepłowniczych lub sieci chłodu umożliwiające wykorzystanie ciepła wytworzonego w warunkach wysokosprawnej kogeneracji (w tym możliwe jest również wykorzystanie ciepła odpadowego, ciepła z instalacji OZE), a także powodujące zwiększenie wykorzystania ciepła wyprodukowanego w takich instalacjach.
6. Typ beneficjenta ¹⁰⁵	1.6	<ul style="list-style-type: none"> • przedsiębiorcy (forma prawna – kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124, kod 140), • jednostki samorządu terytorialnego oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne (forma prawna – kod 403, kod 429, kod 430, kod 431), • podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego nie będące przedsiębiorcami (forma prawna – kod 115), • spółdzielnie mieszkaniowe (forma prawna – kod 140), • podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE działające na rzecz jednostek samorządu terytorialnego (forma prawna – kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124).
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	1.6	Użytkownicy wspieranej infrastruktury.
8. Instytucja pośrednicząca	1.6	Ministerstwo Energii
9. Instytucja wdrażająca	1.6	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na	1.6.1	152 221 525
	1.6.2	110 408 012

¹⁰⁵ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

kategorie regionów		
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	1.6.1	Nie dotyczy
	1.6.2	Mechanizmem koordynacji inwestycji dla projektów pozakonkursowych są Strategie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych przygotowywane przez Związki ZIT, które zawierają zestawienie projektów przewidzianych do realizacji w POIiŚ, jako komplementarnych do przedsięwzięć realizowanych w formule ZIT w regionalnych programach operacyjnych. Strategie ZIT są uzgadniane z Instytucją Zarządzającą POIiŚ w części dotyczącej ww. zestawienia projektów komplementarnych przewidzianych do realizacji w ramach poszczególnych działań POIiŚ.
12. Instrumenty terytorialne	1.6.1	Nie dotyczy
	1.6.2	W ramach POIiŚ, w przypadku projektów pozakonkursowych dotyczących sieci ciepłowniczych i chłodniczych mających na celu wykorzystanie jednostek wysokosprawnej kogeneracji znajdujących się na terenie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie - finansowane będą projekty wynikające ze Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla 17 miast wojewódzkich ¹⁰⁶ .
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	1.6.1	Tryb konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Energii
	1.6.2	Tryb konkursowy W ramach trybu konkursowego o wsparcie będą mogły ubiegać się projekty z województw, w których w czasie trwania naboru w POIiŚ nie przeprowadzono naboru wniosków o dofinansowanie na dany typ inwestycji. Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów:

¹⁰⁶ Do wsparcia w ramach działania nie kwalifikują się projekty z terenu miasta wojewódzkiego i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie, wynikających ze Strategii ZIT województwa śląskiego, ponieważ projekty takie mogą otrzymać wsparcie w ramach poddziałania 1.7.3.

		<p>Ministerstwo Energii</p> <p>Tryb pozakonkursowy</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków:</p> <p>Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p>
14.Zasady wyboru projektów do dofinansowania	1.6.1	<p>W przypadku trybu konkursowego przewiduje się wykorzystanie kryteriów uwzględniających aspekty efektywności kosztowej oraz weryfikacji realizowania wskaźników działania.</p> <p>W ramach poddziałania 1.6.1. wsparte mogą zostać projekty zapewniające najniższy poziom emisji CO2 oraz innych zanieczyszczeń powietrza, a w szczególności PM 10.</p>
	1.6.2	<p>W przypadku projektów konkursowych powinny one wynikać z przygotowanych i pozytywnie zweryfikowanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej planów gospodarki niskoemisyjnej.</p> <p>Przewiduje się, że w ramach ww. trybu dofinansowanie uzyskają projekty, dla których wnioski o dofinansowanie spełnią minimum punktowe wymagane w kryteriach.</p> <p>Tryb pozakonkursowy będzie stosowany w przypadku miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych, posiadających Strategie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Wybór takich projektów będzie uzależniony od wpisania ich do ZIT.</p> <p>Przewiduje się, że w ramach trybu pozakonkursowego dofinansowanie uzyskają projekty, dla których wnioski o dofinansowanie zostaną złożone do Instytucji Wdrażającej do końca 2016 roku w ramach limitów określonych dla danego związku ZIT i które spełnią minimum punktowe wymagane w kryteriach. W przypadku niezłożenia wniosków w tym terminie niewykorzystane środki zostaną przeznaczone na inne projekty.</p>
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów)	1.6	<p>Zgodnie z programem pomocowym, wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7.</p> <p>VAT jest niekwalifikowalny.</p>
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie 107	1.6	Nie dotyczy
17.Warunki stosowania	1.6	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz

¹⁰⁷ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek		wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
18. Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ¹⁰⁸	1.6.1	<p>Pomoc horyzontalna</p> <p>Warunki udzielania pomocy zostaną określone w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – programie pomocowym przyjętym na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26.6.2014 r. L 187/1) – pomoc horyzontalna – rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 23 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy jednostek kogeneracji zapewniających wysokosprawną kogenerację w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 1810), - rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 23 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy sieci ciepłowniczej lub chłodniczej będącą częścią efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego i chłodniczego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 1802); – decyzjach KE wydanych w rezultacie notyfikacji pomocy indywidualnej zgodnej z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE.
	1.6.2	<p>Warunki udzielania pomocy publicznej określone w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – program pomocowy wydany na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26.6.2014 r. L 187/1) – pomoc horyzontalna – rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 23 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty

¹⁰⁸ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

		inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy sieci ciepłowniczej lub chłodniczej będącą częścią efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego i chłodniczego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 1802);
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	1.6	Planowane do realizacji działanie będzie w szczególności służyć osiągnięciu celu szczegółowego SUE RMB <i>Adaptacja do zmiany klimatu, zapobieganie oraz zarządzanie ryzykiem</i> oraz będą wpisywać się w cele przyjęte dla OP SME służące poprawie efektywnego wykorzystania zasobów przez przedsiębiorstwa oraz OP ENERGY <i>Poprawa dostępu do wydajnych oraz bezpiecznych rynków energii</i> .
<u>Informacje finansowe</u>		
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁰⁹	1.6	Zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej, nie więcej niż 85%
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹¹⁰ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (%)	1.6	Zgodnie z zasadami określonymi w programie pomocowym lub notyfikacji indywidualnej, jednak nie więcej niż 100%
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych	1.6	5% ¹¹¹
23. Minimalna i maksymalna wartość	1.6	Nie dotyczy

¹⁰⁹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

¹¹⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹¹¹ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

projektu (PLN)		
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN)	1.6	Nie dotyczy

Działanie 1.7 Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego.

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	1.7	Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego
	1.7.1	Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych w województwie śląskim
	1.7.2	Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu w województwie śląskim
	1.7.3	Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w województwie śląskim
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	1.7	<p>W ramach działania 1.7. wsparcie skierowane będzie na realizację kompleksowego programu na terenie województwa śląskiego, w którym projekty częściowe realizowane przez poszczególnych beneficjentów będą skorelowane z projektami wspieranymi ze środków RPO Województwa Śląskiego.</p> <p>Zadania w ramach działania 1.7. będą realizowane na tych samych zasadach, które odnoszą się do Poddziałania 1.3.2., Działania 1.5. oraz Poddziałania 1.6.2. Mając na uwadze uzyskanie efektu synergii i zwiększenia efektywności energetycznej oraz ochrony powietrza, zakres interwencji będzie obejmował projekty z zakresu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych¹¹² (poddziałanie 1.7.1), gdzie identyfikacja optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym budynku dokonywana będzie ex-ante na podstawie audytu energetycznego (stanowiącego kluczowy element projektu oraz koszt kwalifikowany projektu). W poddziałaniu 1.7.1, w przypadku, gdy projekt jest objęty pomocą publiczną, audyt energetyczny ex ante będzie kosztem niekwalifikowalnym, zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej, jeśli koszt będzie poniesiony przed złożeniem wniosku o dofinansowanie. W ramach weryfikacji założonych celów i

¹¹² Głęboka kompleksowa modernizacja energetyczna budynku to przedsięwzięcie mogące polegać na ociepleniu przegród budynku, wymianie okien lub drzwi oraz wymianie lub modernizacji źródeł ciepła (chłodu) i instalacji, w wyniku którego zostaną zmniejszone wartości wskaźników rocznego zapotrzebowania na: energię użytkową, energię końcową oraz nieodnawialną energię pierwotną. Przez instalacje rozumie się instalacje: ogrzewania, ciepłej wody użytkowej, wentylacji, klimatyzacji lub oświetlenia.

	<p>efektów inwestycji należy również po jej zakończeniu przeprowadzić audyt energetyczny (ex post¹¹³);</p> <p>- budowy/przebudowy głównie na cele komunalno-bytowe sieci dystrybucji ciepła i/lub chłodu (poddziałanie 1.7.2.) do istniejących odbiorców. Jednocześnie ze względu na konieczność zachowania linii demarkacyjnej z działaniem 1.7.3 udział przyłączanej mocy cieplnej u istniejących odbiorców (zastępowanie istniejących lokalnych źródeł ciepła lub modernizacja i przebudowa sieci ciepłowniczych) musi wynosić powyżej 50% całkowitej planowanej mocy przyłączeniowej odbiorców w ramach projektu. Istniejący system ciepłowniczy lub chłodniczy (niezależnie od rodzaju projektu) musi w momencie zakończenia projektu spełniać wymóg efektywnego systemu ciepłowniczego lub chłodniczego, o którym mowa w art. 2 pkt 41 i 42 dyrektywy 2012/27/UE. Jeżeli wnioskodawca ubiega się o dofinansowanie w okresie, w którym system ciepłowniczy, w ramach którego realizowany jest projekt, nie spełnia ww. wymogów efektywnego systemu ciepłowniczego lub chłodniczego, wnioskodawca powinien w wyczerpujący sposób uzasadnić dlaczego zakłada, że niezbędne przedsięwzięcia w zakresie wytwarzania ciepła z OZE, kogeneracji lub ciepła odpadowego zostaną zrealizowane do momentu zakończenia realizacji projektu objętego wsparciem w ramach niniejszego działania.</p> <p>– wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej poprzez budowę głównie na cele komunalno-bytowe sieci dystrybucji ciepła i/lub chłodu (działanie 1.7.3.). W ramach poddziałania 1.7.3 będą kwalifikować się projekty związane z budową sieci <u>w celu podłączenia nowych odbiorców</u> (nowych budynków nie posiadających do tej pory źródła ciepła) lub <u>w celu podłączenia przyszłych odbiorców</u> (tereny rozwojowe miasta). Udział wyżej opisanej nowej mocy cieplnej musi wynosić co najmniej 50% całkowitej planowanej mocy przyłączeniowej odbiorców w ramach projektu. Dodatkowo w ramach poddziałania możliwa będzie realizacja kompleksowych projektów dotyczących budowy nowych lub zwiększenia mocy (w wyniku rozbudowy) istniejących jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w technologii wysokosprawnej kogeneracji wraz z sieciami ciepłowniczymi lub sieciami chłodu, dzięki którym możliwe</p>
--	---

¹¹³ Wykonanie audytu energetycznego ex-post (zawierającego m.in. próby szczelności) stanowi koszt kwalifikowany, pod warunkiem wykonania go niezwłocznie po zakończeniu realizacji inwestycji.

	<p>będzie wykorzystanie ciepła powstałego w danej instalacji – tzw. projekty kompleksowe (źródło wraz z siecią). W ramach ww. kompleksowych projektów wspierana będzie budowa nowych sieci ciepłowniczych/chłodniczych wraz z niezbędnymi przyłączami i węzłami ciepłowniczymi mająca na celu przyłączenie nowej mocy cieplnej. Realizacja kompleksowych inwestycji, obejmujących instalacje wytwarzające ciepło oraz sieci ciepłownicze musi prowadzić do spełnienia, w momencie zakończenia projektu wymogu polegającego na możliwości pokrycia co najmniej 75% zapotrzebowania systemu ciepłowniczego ciepłem ze źródeł wysokosprawnej kogeneracji. Projekty w tym zakresie będą realizowane na terenie województwa śląskiego.</p> <p>Będący przedmiotem projektu system ciepłowniczy lub chłodniczy (niezależnie od rodzaju projektu) musi w momencie zakończenia projektu spełniać wymóg efektywnego systemu ciepłowniczego lub chłodniczego, o którym mowa w art. 2 pkt 41 i 42 dyrektywy 2012/27/UE, co w przypadku przedmiotowego poddziałania oznacza, że muszą istnieć źródła wytwórcze, które pozwalają na pokrycie co najmniej 75% zapotrzebowania systemu ciepłowniczego ciepłem z wysokosprawnej kogeneracji. Jeżeli wnioskodawca ubiega się o dofinansowanie dla sieci ciepłowniczych w okresie, w którym system ciepłowniczy, w ramach którego realizowany jest projekt, nie spełnia ww. wymogów, wnioskodawca powinien w wyczerpujący sposób uzasadnić dlaczego zakłada, że niezbędne źródła wysokosprawnej kogeneracji zostaną zrealizowane do momentu zakończenia realizacji projektu. Warunek ten nie dotyczy projektów kompleksowych, w ramach których planowane do realizacji źródła kogeneracyjne zapewniają spełnienie warunków efektywnego systemu ciepłowniczego lub chłodniczego.</p> <p>W ramach poddziałania przewiduje się także, że wsparcie skierowane będzie także na budowę nowych lub zwiększenie mocy (w wyniku rozbudowy lub przebudowy) istniejących jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w technologii wysokosprawnej kogeneracji w jednostkach kogeneracji o całkowitej nominalnej mocy elektrycznej powyżej 1 MW.</p> <p>Premiowane będą projekty o największym potencjale redukcji CO₂ na jednostkę dofinansowania umożliwiające także największą redukcję emisji pyłów do powietrza. W przypadku pomocy inwestycyjnej dla jednostek</p>
--	--

	<p>wysokosprawnej kogeneracji w instalacjach spalania paliw o całkowitej nominalnej mocy cieplnej, liczonej w paliwie wprowadzonym do instalacji, mniejszej lub równej 20 MW wnioskodawcy muszą wykazać, że jednostki te nie zastępują urządzeń o niższej emisyjności, a inne alternatywne rozwiązania byłyby mniej efektywne i bardziej emisyjne. Do wsparcia ze środków poddziałania nie kwalifikują się inwestycje na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych pochodzących z listy działań wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE, w tym instalacje spalania paliw. o całkowitej nominalnej mocy cieplnej, przekraczającej 20 MW (za wyjątkiem instalacji wykorzystujących biomasę oraz spalania odpadów niebezpiecznych lub komunalnych).</p> <p>Biomasa, która może być wykorzystywana do produkcji energii, stanowić będzie przede wszystkim produkty odpadowe z rolnictwa, leśnictwa, przemysłu drzewnego i spożywczego oraz odpady komunalne i osady ściekowe przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju oraz z uwzględnieniem potrzeby ograniczenia emisji substancji zanieczyszczających do środowiska, przede wszystkim dwutlenku węgla (CO₂), dwutlenku siarki (SO₂) i pyłu oraz popiołu lotnego i żużla.</p> <p>Program kompleksowej likwidacji niskiej emisji realizowany będzie na terenie województwa śląskiego, głównie na obszarach o dużych skupiskach budynków mieszkalnych wielorodzinnych oraz działań wynikających z Programu kompleksowej likwidacji niskiej emisji na terenie konurbacji śląsko-dąbrowskiej.</p> <p>W poszczególnych miastach będą realizowane wszystkie uzasadnione energetycznie, ekologicznie i ekonomicznie inwestycje o zakresie określonym przez dopuszczalne typy projektów niniejszego działania służące tzw. likwidacji niskiej emisji, w tym w szczególności zmniejszenia emisji pyłu zawieszonego PM₁₀. Obecnie na terenie konurbacji śląsko-dąbrowskiej występują ponadnormatywne przekroczenia poziomów pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)piranu, które są skutkiem emisji głównie z indywidualnego ogrzewania budynków. Z danych publikowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach wynika, że 40% udziału emisji w skali kraju ma swoje źródło na terenie województwa śląskiego.</p>
--	--

		<p>Wsparcie projektów pozwoli na zmniejszenie poziomu emisji CO₂ przy uwzględnieniu jak najniższego kosztu ograniczenia/uniknięcia emisji zanieczyszczeń powietrza. Interwencja będzie miała na celu rozwiązanie najważniejszych problemów województwa śląskiego z punktu widzenia wsparcia przedsięwzięć z obszarów o ponadnormatywnym przekroczeniu poziomów pyłów i innych szkodliwych substancji, w tym ograniczających emisję CO₂. Wsparcie będzie udzielane z uwzględnieniem podejścia zintegrowanego (pod względem przestrzennym, technicznym oraz terminu realizacji poszczególnych projektów). Powiązanie projektów z zakresu wysokosprawnej kogeneracji z głęboką i kompleksową modernizacją energetyczną oraz budową i rozbudową sieci dystrybucyjnej wynikać będzie z planów gospodarki niskoemisyjnej w ramach, w których są prowadzone działania koordynacyjne z ww. obszarów wsparcia.</p> <p>Wsparcie mogą uzyskać także inwestycje realizowane w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE dotyczącej efektywności energetycznej (EPC Energy Performance Contracting – umowa o poprawę efektywności energetycznej), realizowane na rzecz Beneficjentów (działania), o ile zakres projektu jest zgodny z niniejszym opisem działania.</p> <p>Warunkiem uzyskania wsparcia będzie posiadanie przygotowanych uprzednio planów gospodarki niskoemisyjnej. Dokumentem takim może być też każda lokalna strategia odnosząca się do kwestii związanej z zapewnieniem lokalnego bezpieczeństwa energetycznego, a także przyczyniająca się do osiągnięcia celów pakietu energetyczno-klimatycznego 3x20 (w przypadku Polski 2x20 i 1x15% w zakresie OZE).</p> <p>Spójność tematyczna poszczególnych zadań, wynikająca ze strategii niskoemisyjnych przygotowanych dla obszarów miejskich, będzie wspierać działania tworzące podstawy infrastrukturalne rozwoju zrównoważonego w świetle celów Strategii Europa 2020.</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	1.7	<ul style="list-style-type: none"> – Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – Zmniejszenie zużycia energii końcowej
4. Lista wskaźników produktu	1.7	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie – Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii – Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci ciepłowniczej, w tym:

		<ul style="list-style-type: none"> ○ Długość wybudowanej sieci ciepłowniczej ○ Długość zmodernizowanej sieci ciepłowniczej – Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych – Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji
5. Typy projektów ¹¹⁴	1.7.1	<p>Wsparcie projektów inwestycyjnych dotyczących głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkaniowych obejmującej takie elementy¹¹⁵ jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocieplenie przegród zewnętrznych obiektu, w tym ścian zewnętrznych, podłóg, dachów i stropodachów, wymiana okien, drzwi zewnętrznych; • wymiana oświetlenia na energooszczędne (w częściach wspólnych budynków); • przebudowa systemów grzewczych lub podłączenie bardziej efektywnego energetycznie i ekologicznie źródła ciepła; • instalacja/przebudowa systemów chłodzących, w tym również z zastosowaniem OZE; • budowa lub przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji; • zastosowanie automatyki pogodowej; • zastosowanie systemów zarządzania energią w budynku; • budowa lub przebudowa wewnętrznych instalacji odbiorczych oraz likwidacja dotychczasowych nieefektywnych źródeł ciepła; • instalacja mikrokogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne; • instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, jeśli to wynika z przeprowadzonego audytu energetycznego; • opracowanie projektów modernizacji energetycznej stanowiących element projektu inwestycyjnego; • instalacja indywidualnych liczników ciepła, chłodu oraz ciepłej wody użytkowej; • modernizacja instalacji wewnętrznych ogrzewania i ciepłej wody użytkowej; • instalacja zaworów podpionowych i termostatów;

¹¹⁴ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

¹¹⁵ Zakres przedsięwzięcia nie musi obejmować wszystkich wymienionych w pkt. 5. elementów modernizacji energetycznej budynku.

		<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie zielonych dachów i „żyjących, zielonych ścian; • przeprowadzenie audytów energetycznych jako elementu projektu inwestycyjnego.
	1.7.2	<p>W zakresie sieci ciepłowniczych i chłodu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebudowa istniejących systemów ciepłowniczych i sieci chłodu, celem zmniejszenia strat na przesyłach i dystrybucji; • budowę przyłączy do istniejących budynków i instalacja węzłów indywidualnych¹¹⁶ skutkująca likwidacją węzłów grupowych; • budowa nowych odcinków sieci ciepłej wraz z przyłączami i węzłami ciepłowniczymi w celu likwidacji istniejących lokalnych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym; • podłączenia budynków do sieci ciepłowniczej mające na celu likwidację indywidualnych i zbiorowych źródeł niskiej emisji
	1.7.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. budowa sieci ciepłowniczych lub sieci chłodu (w tym przyłączy) umożliwiająca wykorzystanie energii ciepłej wytworzonej w źródłach wysokosprawnej kogeneracji; 2. wykorzystanie ciepła odpadowego wyprodukowanego w układach wysokosprawnej kogeneracji w ramach projektów rozbudowy/budowy sieci ciepłowniczych; 3. budowa sieci ciepłych lub sieci chłodu umożliwiająca wykorzystanie ciepła wytworzonego w warunkach wysokosprawnej kogeneracji (w tym możliwe jest również wykorzystanie ciepła odpadowego, ciepła z instalacji OZE), a także powodującej zwiększenie wykorzystania ciepła wyprodukowanego w takich instalacjach; 4. budowa sieci ciepłowniczych lub sieci chłodu (w tym przyłączy) umożliwiająca wykorzystanie energii ciepłej wytworzonej w źródłach wysokosprawnej kogeneracji, a w tym, m.in. budowa sieci ciepłowniczych w celu przyłączenia istniejącego systemu przesyłu ciepła do nowego lub zmodernizowanego (w kierunku zwiększenia mocy) źródła ciepła; 5. w przypadku instalacji spalania paliw o nominalnej mocy cieplnej powyżej 20 MW: budowa, przebudowa jednostek wysokosprawnej kogeneracji oraz przebudowa istniejących jednostek na jednostki wysokosprawnej

¹¹⁶ Instalacja węzłów indywidualnych obejmuje moduły centralnego ogrzewania (CO) lub moduły centralnego ogrzewania (CO) i ciepłej wody użytkowej (CWU)

		<p>kogeneracji wykorzystujące biomasę jako paliwo;</p> <p>6. w przypadku instalacji spalania paliw o nominalnej mocy cieplnej mniejsze lub równej 20 MW:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych jednostek wysokosprawnej kogeneracji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza (w przypadku paliw pochodzących z OZE lub paliw kopalnych). W przypadku nowych jednostek kogeneracji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% uzysku efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii cieplnej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii - przebudowa istniejących instalacji na instalacje wykorzystujące jednostki wysokosprawnej kogeneracji skutkująca redukcją CO₂ o co najmniej 30% w porównaniu do strumienia ciepła w istniejącej instalacji. Dopuszczona jest pomoc inwestycyjna dla jednostek wysokosprawnej kogeneracji spalających paliwa kopalne pod warunkiem, że jednostki te nie zastępują urządzeń o niższej emisji, a inne alternatywne rozwiązania byłyby mniej efektywne i bardziej emisyjne; <p>7. realizacja kompleksowych projektów (spełniających kryteria z punktów 5 lub 6 dotyczących budowy nowych lub przebudowy istniejących jednostek wysokosprawnej kogeneracji wraz z sieciami ciepłowniczymi lub sieciami chłodu, dzięki którym możliwe będzie wykorzystania ciepła/ chłodu powstałego w danej instalacji.</p>
6. Typ beneficjenta ¹¹⁷	1.7.1	<ul style="list-style-type: none"> - spółdzielnie mieszkaniowe z obszaru województwa śląskiego (forma prawna – kod 140), - wspólnoty mieszkaniowe z województwa śląskiego (forma prawna – kod 085), - podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE działające na rzecz spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych (forma prawna– kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124), - porozumienia wspólnot mieszkaniowych z obszaru

¹¹⁷ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

		województwa śląskiego.
	1.7.2	<ul style="list-style-type: none"> – przedsiębiorcy (forma prawna – kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124), – jednostki samorządu terytorialnego oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne (forma prawna – kod 403, kod 429, kod 430, kod 431), – spółdzielnie mieszkaniowe (forma prawna – kod 140), – podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego nie będące przedsiębiorcami (forma prawna – kod 115).
	1.7.3	<ul style="list-style-type: none"> – przedsiębiorcy (forma prawna – kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124), – jednostki samorządu terytorialnego oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne (forma prawna – kod 403, kod 429, kod 430, kod 431), – spółdzielnie mieszkaniowe (forma prawna – kod 140), – podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego nie będące przedsiębiorcami (forma prawna – kod 115).
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	1.7.1	– Użytkownicy wspieranej infrastruktury
	1.7.2	Użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury, mieszkańcy województwa śląskiego.
	1.7.3	Użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury, mieszkańcy województwa śląskiego.
8. Instytucja pośrednicząca	1.7	Ministerstwo Energii
9. Instytucja wdrażająca	1.7	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	1.7	240 871 056
	1.7.1	55 442 232
	1.7.2	161 647 784
	1.7.3	23 781 040
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	1.7	Mechanizmem koordynacji inwestycji dla projektów pozakonkursowych jest Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego, przygotowywana przez Związek ZIT, która zawiera zestawienie projektów pozakonkursowych przewidzianych do realizacji w POIiŚ, jako komplementarnych do przedsięwzięć realizowanych w formule ZIT w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego. Strategia

		ZIT są uzgadniane z Instytucją Zarządzającą POIiŚ w części dotyczącej ww. zestawienia projektów komplementarnych przewidzianych do realizacji w ramach poszczególnych działań POIiŚ
12.Instrumenty terytorialne	1.7.1	W ramach POIiŚ, w przypadku projektów dotyczących wielorodzinnych budynków mieszkaniowych – inwestycje realizowane przez spółdzielnie mieszkaniowe oraz wspólnoty mieszkaniowe znajdujące się na terenie miasta wojewódzkiego i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie - finansowane będą projekty wynikające ze Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych województwa śląskiego.
	1.7.2	W ramach POIiŚ, w przypadku projektów pozakonkursowych dotyczących sieci ciepłowniczych i chłodniczych znajdujących się na terenie miasta wojewódzkiego i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie - finansowane będą projekty wynikające ze Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych województwa śląskiego.
	1.7.3	W ramach POIiŚ, w przypadku projektów pozakonkursowych dotyczących sieci ciepłowniczych i chłodniczych mających na celu wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji znajdujących się na terenie miasta wojewódzkiego i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie - finansowane będą projekty wynikające ze Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych województwa śląskiego.
13.Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	1.7.1	Tryb konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz za przyjmowanie protestów: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Energii
	1.7.2	Tryb pozakonkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Tryb konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Energii

	1.7.3	<p>Tryb pozakonkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach</p> <p>Tryb konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Energii</p>
14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	1.7	<p>W przypadku trybu konkursowego przewiduje się wykorzystanie kryteriów uwzględniających aspekty efektywności kosztowej oraz weryfikacji realizowania wskaźników działania.</p> <p>Projekty pozakonkursowe muszą wynikać z przygotowanych planów gospodarki niskoemisyjnej a także ze Strategii ZIT dla województwa śląskiego (Subregion Centralny).</p> <p>Projekty pozakonkursowe w ramach poddziałania 1.7.2 oraz poddziałania 1.7.3 będą mogły być składane w ramach limitów określonych dla związku ZIT w terminie do końca 2016 roku. W przypadku niezłożenia wniosków w tym terminie niewykorzystane środki zostaną przeznaczone na inne projekty.</p>
15. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	1.7	Zgodnie z programem pomocowym, wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7. VAT jest niekwalifikowalny.
16. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ¹¹⁸	1.7.1	Luka finansowa
	1.7.2	Nie dotyczy
	1.7.3	Nie dotyczy
17. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	1.7	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych
18. Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i>	1.7.1	Pomoc horyzontalna Warunki udzielania pomocy zostaną określone w:

¹¹⁸ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRR oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

(rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ¹¹⁹		<p>programach pomocowych przyjętych na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr651/2014 z dnia17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26.6.2014 r. L 187/1) – pomoc horyzontalna.</p> <p>- Rozporządzenia Ministra Energii z dnia 9 czerwca 2016 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne służące poprawie efektywności energetycznej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 866.)</p> <p>- decyzjach KE wydanych w rezultacie notyfikacji pomocy indywidualnej zgodnej z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE</p>
	1.7.2 1.7.3	<p>Pomoc horyzontalna</p> <p>Warunki udzielania pomocy zostaną określone w programach pomocowych wydanym na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26.6.2014 r. L 187/1) – pomoc horyzontalna</p> <p>– rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 23 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy sieci ciepłowniczej lub chłodniczej będącej częścią efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego i chłodniczego w ramach Programu operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 1802).</p> <p>- Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 23 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy jednostek kogeneracji zapewniających wysokosprawną kogenerację w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r. poz.1810)</p> <p>- decyzjach KE wydanych w rezultacie notyfikacji pomocy indywidualnej zgodnej z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE.</p>
19.Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	1.7	Planowane działanie będzie wpisywać się w szczególności w cele przyjęte dla obszaru priorytetowego ENERGY <i>Poprawa dostępu do wydajnych oraz bezpiecznych rynków energii oraz</i>

¹¹⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

		służyć będą osiągnięciu celu szczegółowego SUE RMB <i>Adaptacja do zmiany klimatu, zapobieganie oraz zarządzanie ryzykiem.</i>
<u>Informacje finansowe</u>		
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹²⁰	1.7	Zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej, nie więcej niż 85%
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹²¹ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)(%)	1.7	Zgodnie z zasadami określonymi w programie pomocowym lub notyfikacji indywidualnej, jednak nie więcej niż 100%
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych	1.7	5% ¹²²
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	1.7	Nie dotyczy
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)	1.7	Nie dotyczy
25. Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR)	1.7.1	Nie dotyczy ¹²³
	1.7.2	Nie dotyczy
	1.7.3	Nie dotyczy

¹²⁰ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

¹²¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹²² Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

¹²³ Cała alokacja działania w kwocie 55 442 232 EUR jest przeznaczona na instrument mieszany składający się z pożyczki z możliwością umorzenia i ewentualnej dotacji.

26. Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych ¹²⁴	1.7.1	Nie dotyczy
	1.7.2	Nie dotyczy
	1.7.3	Nie dotyczy
27. Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych ¹²⁵ oraz najważniejsze Warunki przyznawania	1.7.1	Nie dotyczy ¹²⁶
	1.7.2	Nie dotyczy
	1.7.3	Nie dotyczy
28. Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	1.7.1	Nie dotyczy
	1.7.2	Nie dotyczy
	1.7.3	Nie dotyczy

2. Oś priorytetowa II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

W ramach osi połączono priorytety inwestycyjne z dwóch celów tematycznych 5. i 6., tj. *Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami*. Integracja w jednej osi działań infrastrukturalnych i innych działań prośrodowiskowych, w tym związanych z adaptacją do zmian klimatu, zapewni spójność planowania i wdrażania projektów, a przez to przyczyni się to do lepszego osiągnięcia założonych celów niż miałyby to miejsce w przypadku odrębnych osi priorytetowych.

W szczególności do realizacji założeń obu celów tematycznych predestynowane są projekty z zakresu gospodarki wodnej. Uzależnienie realizacji projektów od ich uwzględnienia w planie gospodarowania wodami na poziomie dorzeczy umożliwi koordynację planowania przestrzennego i spójną politykę przeciwdziałania skutkom zagrożeń. Z kolei konieczność zapewnienia zgodności projektów z Ramową Dyrektywą Wodną efektywnie ograniczy negatywny wpływ inwestycji na środowisko, uwzględniając potrzeby wszystkich ekosystemów objętych konkretną jednolitą częścią wód. Realizacja w jednej osi priorytetów inwestycyjnych z celów tematycznych 5 i 6 pozwoli uzyskać synergiczne efekty projektów realizowanych w ww. celach tematycznych. Np. planowane do realizacji w ramach PI 6.iii projekty mające na celu zahamowanie spadku różnorodności biologicznej oprócz swojego podstawowego celu w wielu przypadkach będą jednocześnie wzmacniać efekty działań związanych z adaptacją do zmian klimatu (i odwrotnie – np. w wyniku planowanych do realizacji w ramach PI 5.ii działań na rzecz renaturyzacji cieków wodnych oraz odtwarzania naturalnych terenów zalewowych czy też ochrony brzegów morskich z wykorzystaniem metod przyrodniczych następować będzie odbudowa ekosystemów związana z przywróceniem właściwych stosunków wodnych). Koncentracja interwencji w ramach jednej osi finansowanej z Funduszu

¹²⁴ IZ, pośrednik finansowy, fundusz funduszy.

¹²⁵ Pożyczka, poręczenie, gwarancja, wejście kapitałowe, itd.

¹²⁶ Projekty zostaną wsparte pomocą zwrotną z ustaleniem części tej pomocy nie podlegającej spłacie wraz z premią inwestycyjną oraz ewentualną dotacją.

Spójności zapewni ponadto elastyczność w realizacji powiązanych ze sobą działań zmierzających do osiągnięcia celów określonych dla ww. celów tematycznych.

Działania w ramach osi będą koncentrować się na rozwoju infrastruktury w zakresie gospodarki odpadami i wodno-ściekowej, przeciwdziałaniu spadku różnorodności biologicznej, zwiększeniu możliwości zapobiegania zagrożeniom naturalnym oraz wzmocnieniu odporności na zagrożenia związane z negatywnymi efektami zmian klimatu. Motywacją do podejmowania działań na rzecz lepszego wykorzystania zasobów jest z jednej strony ich efekt gospodarczy, z drugiej strony zaś poprawa jakości życia ludzi dzięki zapewnieniu lepszego stanu środowiska. Wdrożenie nowoczesnej gospodarki odpadami, zgodnie z unijną hierarchią sposobów postępowania z odpadami, przyniesie zarówno pozytywny efekt gospodarczy (ponowne wykorzystanie surowców i odzysk energii z odpadów), jak i polepszy jakość życia (likwidacja uciążliwości związanych ze składowaniem odpadów). Z kolei nadrzędną przesłanką do realizacji projektów w zakresie gospodarki wodno-ściekowej czy ochrony środowiska miejskiego będzie poprawa jakości życia ludzi.

Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu są zagadnieniami horyzontalnymi i nie powinny być rozpatrywane w oderwaniu od pozostałych obszarów interwencji Programu. Niezwykle istotny wpływ na poprawę stanu środowiska będą miały również działania realizowane w ramach innych osi Programu, np. dla poprawy jakości powietrza kluczowe znaczenie będą miały działania związane z ograniczeniem niskiej emisji oraz dotyczące kompleksowej, efektywnej kosztowo modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkaniowych, tzw. głębokiej modernizacji (podejmowane w ramach I. osi priorytetowej) oraz wsparcie dla transportu przyjaznego środowisku (podejmowane w VI. oraz częściowo V. osi).

3. Charakter osi	Nie dotyczy
4. Okres kwalifikowalności	od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2023 roku (z zastrzeżeniem zasad udzielania pomocy publicznej, o ile dotyczy)
5. Fundusz(e) (nazwa i kwota w EUR)	FS, 3 508 174 166 EUR
6. Instytucja zarządzająca	Ministerstwo Rozwoju

Działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	<p>Celem działania jest zwiększenie ilości retencjonowanej wody oraz poprawa sprawności przeprowadzania rozpoznania i reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń naturalnych i poważnych awarii.</p> <p>W ramach działania realizowane będą projekty nakierowane na wzmocnienie odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu oraz zwiększenie możliwości zapobiegania zagrożeniom naturalnym, na które Polska jest szczególnie narażona, tj. powodzi i suszy oraz reagowania na nie.</p> <p>Wobec potrzeby zapewnienia właściwego planowania</p>

	<p>strategicznego w gospodarce wodnej, wsparcie zostanie skierowane na opracowanie (lub aktualizację) dokumentów strategicznych i planistycznych wymaganych prawem:</p> <ul style="list-style-type: none">• unijnym: dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. <i>ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej</i> tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna (tzw. RDW) oraz dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 23 października 2007 r. <i>w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim</i> (tzw. Dyrektywa Powodziowa);• lub krajowym: Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. <i>Prawo wodne</i>. <p>Dodatkowo, zgodnie z kierunkiem działań horyzontalnych wskazanych w <i>Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020</i>, możliwe będzie wsparcie opracowania lub aktualizacji planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców. Wsparcie będzie dotyczyło również miast o wielkości zbliżonej do 100 tys. mieszkańców, jednak nie mniej niż 90 tys. mieszkańców (Grudziądz, Jaworzno, Słupsk), wykazujących dużą podatność na zmiany klimatu oraz identyfikujących istotne problemy i potrzeby w zakresie zagospodarowania wód opadowych oraz miast o wielkości poniżej 90 tys. mieszkańców leżących na obszarze Aglomeracji Górnośląskiej (Mysłowice, Czeladź, Siemianowice Śląskie) oraz Trójmiasta (Sopot), które są powiązane funkcjonalnie z miastami o wielkości powyżej 100 tys. mieszkańców, wykazują dużą podatność na zmiany klimatu, oraz identyfikują istotne problemy i potrzeby w zakresie zagospodarowania wód opadowych.</p> <p>W ramach działania preferowane będą projekty, w których wykorzystywane będą w jak największym stopniu naturalne metody obniżania ryzyka powodziowego a także te, w których działania techniczne będą odpowiednio uzasadnione a zastosowane rozwiązania będą spełniały wymagania środowiskowe. Działania techniczne koncentrowały się będą przede wszystkim na zadaniach przywracających naturalną retencję wód oraz na zabezpieczeniu terenów zurbanizowanych, w sytuacjach, gdy nie ma możliwości zastosowania naturalnych metod ochrony przeciwpowodziowej. Przedsięwzięcia ingerujące w koryta rzek będą możliwe co do zasady jedynie w przypadku, jeśli nie zablokują korytarzy ekologicznych (wodnych i przyrzecznych).</p> <p>Potrzeby retencjonowania wód stanowią kluczowy element w całości prac planistycznych uwzględniających potrzeby kraju w zakresie gospodarki wodnej. Dlatego też wsparcie zostanie skierowane głównie na działania związane z magazynowaniem</p>
--	--

	<p>wody w środowisku, co stanowi, najlepszą formę gromadzenia zasobów wodnych i jest jednym ze środków służących obniżaniu ryzyka powodziowego.</p> <p>Projekty mające na celu odtwarzanie naturalnych terenów zalewowych oprócz swojego podstawowego celu, tj. przyczynienia się do adaptacji do zmian klimatu, będą się również w wielu przypadkach przyczyniały do odbudowy cennych ekosystemów, a tym samym będą miały pozytywny wpływ na ochronę różnorodności biologicznej (która jest przedmiotem wsparcia w ramach CT6, PI 6.iii).</p> <p>Realizacja projektów związanych z budową, przebudową i remontem¹²⁷ urządzeń wodnych będzie dopuszczona pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z zapisów prawodawstwa unijnego, w szczególności Ramowej Dyrektywy Wodnej (tzw. RDW) i tzw. Dyrektywy Powodziowej. Współfinansowane będą mogły być tylko projekty wskazane w załącznikach do Master Planów dla obszarów dorzeczy Odry i Wisły, które nie wpływają negatywnie na osiągnięcie dobrego stanu wód lub nie pogarszają stanu wód¹²⁸. Współfinansowanie projektów, wskazanych w załącznikach do Master Planów, jako mogące spowodować nieosiągnięcie dobrego stanu wód lub pogorszenie stanu/potencjału jednolitych części wód¹²⁹, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w art. 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej w aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami na Obszarach Dorzeczy. Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia przez Komisję Europejską zgodności przygotowanych aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej. Wybór projektów dotyczących poprawy bezpieczeństwa powodziowego uzależniony będzie również od ich zgodności z planami zarządzania ryzykiem powodziowym. Realizowane przedsięwzięcia będą miały na celu minimalizowanie ryzyka powodziowego na obszarach z wyższym niż średnie ryzyko powodziowe (zgodnie z PZRP).</p> <p>Ponadto planowana jest realizacja zadań polegających na zwalczaniu zagrożeń lodowych, która będzie przyczyniała się do zmniejszenia niebezpieczeństwa wystąpienia zjawisk powodziowych (powodzi zatorowych). Wspierane będą także projekty dotyczące zagospodarowywania wód opadowych na</p>
--	--

¹²⁷ Zgodnie z definicjami z ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane.

¹²⁸ Projekty wskazane na Listach nr 1 - *Inwestycje, które nie wpływają negatywnie na osiągnięcie dobrego stanu wód lub nie pogarszają stanu wód.*

¹²⁹ Projekty wskazane na Listach nr 2 - *Inwestycje, które mogą spowodować nieosiągnięcie dobrego stanu wód lub pogorszenie stanu/potencjału i dla których należy rozważyć zastosowanie odstępstwa.*

	<p>obszarach miast, co poprawi ich odporność na podtopienia i zalania oraz umożliwi retencjonowanie wody i wykorzystywanie jej w okresach suchych. Realizowane działania będą dotyczyły zbierania wody opadowej, także w wyniku rozdzielenia kanalizacji ogólnospławnej na sanitarną i deszczową, podczyszczania, retencjonowania a także jej odprowadzania do gruntu i wód powierzchniowych, oraz wykorzystania na miejscu np. do nawadniania terenów zielonych i celów przeciwpożarowych. Zasięg terytorialny przedmiotowego wsparcia przedstawiono w pkt 5 Typy projektów 5. Systemy gospodarowania wodami opadowymi na terenach miejskich.</p> <p>Działania będą mogły być podejmowane zarówno na terenach obiektów publicznych jak i prywatnych. Jednak w celu zapewnienia całościowego wsparcia dla danego obszaru, beneficjentami projektów będą mogły być wyłącznie jednostki samorządu terytorialnego i ich związki oraz podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych JST. Realizowane przez nich projekty o charakterze zbiorczym, będą mogły obejmować publiczne i indywidualne posesje, łącznie z wodą odprowadzaną z dachów, z wyjątkiem dachów zazielenianych w ramach projektów z działania 2.5.</p> <p>Preferowane będą kompleksowe projekty umożliwiające zatrzymanie i wykorzystywanie wód opadowych w miejscu ich powstawania, poczynając od instalacji zbierania wody po instalacje jej oczyszczania i wykorzystania oraz inne elementy służące zagospodarowaniu wód opadowych. Spośród zbiorników retencyjnych wód opadowych, preferowane będą rozwiązania, które nie wpłyną na stan wód (w tym np. zbiorniki retencyjne zlokalizowane poza ciekami wodnymi). Zbiorniki wód opadowych, ich przebudowa (zmiana parametrów), zabezpieczenie brzegów i regulacja cieków oraz inne przedsięwzięcia oddziałujące na stan wód muszą spełniać wymogi Ramowej Dyrektywy Wodnej. W przypadku jeśli pewne elementy wyżej wymienionych systemów kompleksowych już istnieją, dofinansowane będą elementy brakujące, np. instalacje podczyszczania i rozprowadzania wody z istniejących zbiorników.</p> <p>Wspierane będą także działania związane z usuwaniem zasklepienia lub uszczelnienia gruntu i zastępowaniem go wzmocnieniem przepuszczalnym dla wody. Działania te będą mogły być realizowane jako komponent kompleksowych projektów gospodarki wodami opadowymi oraz jako odrębne projekty, łączące w ramach jednej inwestycji tereny zasklepienie lub uszczelnione różnej wielkości, rozproszone na terenie miasta. Warunkiem przyznania dofinansowania jest</p>
--	--

	<p>zapewnienie, że usunięte zasklepienie lub uszczelnienie nie zostanie przewrócone w okresie trwałości projektu. W realizowanych projektach powinno dążyć się do maksymalizacji wykorzystania metod naturalnych lub bazujących na naturalnych, wykorzystujących naturalną zdolność retencji, zagospodarowania, samooczyszczania oraz odprowadzania wód opadowych danego terenu.</p> <p>W ramach przedsięwzięć obejmujących budowę, przebudowę lub remont kanalizacji deszczowej, dofinansowane będą mogły być także projekty odprowadzające wody opadowe bezpośrednio do wód powierzchniowych¹³⁰, jeśli zostanie wykazane, że żadna forma zagospodarowania wód opadowych nie jest możliwa lub ekonomicznie uzasadniona.</p> <p>W ramach działania realizowane będą również działania infrastrukturalne nakierowane na wzmocnienie odporności na zagrożenia związane z negatywnymi efektami zmian klimatu na wybrzeżu Bałtyku.</p> <p>Podejmowane działania będą polegały na zabezpieczeniu wybrzeża w szczególności przy zastosowaniu metod przyrodniczych lub metod hydrotechnicznych wspartych metodami przyrodniczymi opartymi na ochronie biotechnicznej z uwzględnieniem potrzeby zachowania naturalnych procesów dynamiki brzegowej i istniejących ekosystemów. Podejmowane działania będą zwiększały stabilizację brzegu morskiego i zapobiegały jego erozji, powodowanej wzrostem częstotliwości i intensywności sztormów, wysokości fal, średnich temperatur i braku pokrywy lodowej, które zmniejszają odporność brzegu na rozmywanie.</p> <p>W przypadku braku możliwości zapewnienia skuteczności podejmowanych działań przy wykorzystaniu wyłącznie metod biologicznych i biotechnicznych, dopuszczalne będzie stosowanie metod hydrotechnicznych.</p> <p>Interwencje będą podejmowane w strefach istniejącej zabudowy - działania poza miejscowościami i strefami turystycznymi będą podejmowane jedynie w szczególnych przypadkach gdy będzie to konieczne dla ochrony mienia ludzkiego lub obszarów cennych przyrodniczo.</p> <p>Dopełnieniem powyższych interwencji będą działania w obszarze zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem związane z tworzeniem i wdrażaniem efektywnych systemów zarządzania ryzykiem oraz</p>
--	---

¹³⁰ Warunki odprowadzenia do wód powierzchniowych reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzeniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. z 2014 r poz. 1800)

	<p>w zakresie wsparcia systemu ratowniczego. Wspierane będą projekty z zakresu budowy i doskonalenia stanowisk do analizowania/prognozowania zagrożeń naturalnych i awarii, jak i inwestycje dotyczące zakupu sprzętu specjalistycznego w celu doposażenia odpowiednich służb.</p> <p>Wsparciem w ramach działania zostanie objęty również system monitoringu środowiska. W ramach projektów dotyczących wdrażania metod i narzędzi wspomagających monitoring wód powierzchniowych, wdrażane będą procedury zapewnienia i kontroli jakości pomiarów i ocen stanu wód powierzchniowych w zakresie: planowania i aktualizowania sieci pomiarowych, wskaźników jakości dla ocen stanu ekologicznego i chemicznego, poziomów ufności ocen w przypadku jednolitych części wód (jcw) monitorowanych i niemonitorowanych oraz interkalibracji porównawczych analiz laboratoryjnych poszczególnych elementów jakości wód. Działania obejmą zakup specjalistycznych urządzeń pomiarowych i badawczych zapewniających zwiększenie zakresu i poprawę jakości pomiarów realizowanych w ramach wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz nowej dyrektywy 2013/39/UE rozszerzającej listę substancji priorytetowych, jak również rozwój systemu gromadzenia i prezentacji danych o stanie wód, w tym poprzez wdrożenie nowych narzędzi informatycznych.</p> <p>W ramach projektów dotyczących wdrażania metod i narzędzi wspomagających monitoring jakości powietrza, w szczególności unowocześniona i rozbudowana zostanie infrastruktura kalibracyjna i wzorcująca Krajowego Laboratorium Referencyjnego i Wzorcującego ds. badań powietrza atmosferycznego. Ponadto, w zakresie ww. działań realizowane będą warsztaty oraz publikowane metodyki, wytyczne i poradniki.</p> <p>Szczególny nacisk położony zostanie również na realizację działań miękkich, promujących zbudowanie odpowiedniej bazy wiedzy w zakresie skutków zmian klimatu i adaptacji do nich, a także reagowania na zagrożenia z nimi związane oraz prowadzenie szeroko zakrojonych działań szkoleniowych i kampanii edukacyjnych w tym zakresie.</p> <p>Wspierane będą projekty informacyjno-edukacyjne zwiększające świadomość w zakresie adaptacji do zmian klimatu i wzmocnienia odporności na nie, a także zapobiegania i ograniczania skutków zagrożeń naturalnych. Najważniejsze obszary tematyczne będą obejmować planowanie strategiczne i kształtowanie legislacji/polityki, planowanie przestrzenne i gospodarkę wodną. Działanie będzie skierowane do jednostek administracji rządowej i samorządowej.</p>
--	--

	Zgodnie z założeniami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju wsparciem będzie można również objąć miasta średnie, w tym tracące funkcje społeczno-gospodarcze (zgodnie z analizą Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN pn. <i>Delimitacja miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze</i>).
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<ul style="list-style-type: none"> – Objętość retencjonowanej wody¹³¹ – Długość linii brzegowej, na której prowadzone są działania z zakresu ochrony brzegów morskich – Liczba miast, w których podjęto działania związane z zabezpieczeniem przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi – Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych – Liczba instytucji objętych wzmocnieniem systemu monitoringu jakości środowiska
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba jednostek służb ratowniczych wspartych do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków awarii i katastrof – Liczba opracowanych ekspertyz, ocen, analiz, koncepcji, studiów – Liczba stanowisk pomiarowych na potrzeby monitoringu stanu środowiska – Liczba osób, których kwalifikacje zostały podniesione w ramach udziału w warsztatach, badaniach biegłości, konferencjach w zakresie wdrażania nowych wymagań dotyczących monitoringu stanu wód – Liczba opracowanych metodyk, procedur, wytycznych na potrzeby monitoringu stanu środowiska – Pojemność obiektów małej retencji – Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej – Liczba wybudowanych jednostek (lodołamaczy)
5. Typy projektów ¹³²	<p>1. Opracowanie i aktualizacja dokumentów strategicznych/planistycznych</p> <p>a. opracowanie lub aktualizacja dokumentów strategicznych i planistycznych z zakresu gospodarowania wodami. Opracowane lub zaktualizowane mogą zostać następujące dokumenty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wstępna ocena ryzyka powodziowego; • mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego; • plany przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych i

¹³¹ Dotyczy wyłącznie małej retencji.

¹³² Określone na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

	<p>na obszarach dorzeczy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych; • plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy; • program wodno-środowiskowy kraju. <p>b. przygotowanie lub aktualizacja planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców, z uwzględnieniem komponentu informacyjno-edukacyjnego. Wsparcie będzie dotyczyło również miast o wielkości zbliżonej do 100 tys. mieszkańców, jednak nie mniej niż 90 tys. mieszkańców (Grudziądz, Jaworzno, Słupsk), wykazujących dużą podatność na zmiany klimatu oraz identyfikujących istotne problemy i potrzeby w zakresie zagospodarowania wód opadowych oraz miast o wielkości poniżej 90 tys. mieszkańców leżących na obszarze Aglomeracji Górnośląskiej (Mysłowice, Czeladź, Siemianowice Śląskie) oraz Trójmiasta (Sopot), które są powiązane funkcjonalnie z miastami o wielkości powyżej 100 tys. mieszkańców, wykazują dużą podatność na zmiany klimatu, oraz identyfikują istotne problemy i potrzeby w zakresie zagospodarowania wód opadowych.</p> <p>2. Realizacja zadań służących osiągnięciu dobrego stanu wód</p> <p>Wspierane będą projekty, których zakres, charakter oraz lokalizacja zapewni kompleksowe podejście do realizacji zadań służących osiągnięciu dobrego stanu/potencjału jednolitej części wód powierzchniowych. Preferowane będą projekty, które wynikają z Programu wodno-środowiskowego kraju lub jego aktualizacji. Dofinansowane będą w szczególności następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • renaturyzacja przekształconych cieków wodnych i obszarów od wód zależnych (w tym odtwarzanie mokradeł i poprawa warunków wodnych torfowisk) oraz przywracanie zdolności wód do samooczyszczania; • przywracanie ciągłości ekologicznej cieków; • tam, gdzie uzasadnione, rozbiórka wałów przeciwpowodziowych; • zwiększenie retencji dolinowej cieków; • realizacja zadań zmierzających do osiągnięcia dobrego stanu wód zbiorników wodnych, położonych na cieku objętym kompleksowym projektem poprawy stanu wód; • poprawa stanu wód jezior przepływowych i bezodpływowych zasilanych ciekami - warunek jak wyżej oraz poprawa stanu
--	---

	<p>wód pozostałych typów jezior.</p> <p>3. Wsparcie ponadregionalnych systemów małej retencji¹³³</p> <p>Wsparcie zostanie skierowane na realizację kompleksowych projektów z zakresu budowy ponadregionalnych¹³⁴ systemów małej retencji. Wsparcie ponadregionalnych systemów małej retencji stanowi kontynuację projektów z zakresu małej retencji realizowanych w ramach POIiŚ 2007-2013.</p> <p>Przykładowe elementy projektów będą dotyczyły m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odbudowy, modernizacji i budowy małych urządzeń piętrzących w celu wykorzystania wody do nawodnień, spowolnienia odpływu wód powierzchniowych oraz ochrony gleb torfowych (w przypadku obiektów na ciekach wodnych z zapewnieniem drożności cieku dla ryb); • renaturyzacji siedlisk podmokłych; • adaptacji istniejących systemów melioracyjnych do pełnienia funkcji retencyjnych z zachowaniem drożności cieku dla ryb; • odbudowy, modernizacji stopni przeciwozryjnych dla podniesienia poziomu wody gruntowej na obszarach przyległych (progi, brody, zastawki, małe zbiorniki, jazy, groble, etc.), pod warunkiem zapewnienia drożności cieku dla ryb i z wyłączeniem piętrzeń dla małych elektrowni wodnych. <p>4. Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych przyczyniających się do zmniejszenia skutków powodzi i suszy</p> <p>Realizacja projektów związanych z budową, przebudową i remontem urządzeń wodnych będzie dopuszczona pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z zapisów prawodawstwa unijnego w szczególności Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) i tzw. Dyrektywy Powodziowej.</p> <p>W zakresie działań dotyczących budowy lub modernizacji urządzeń wodnych współfinansowane będą mogły być tylko projekty wskazane w załącznikach do Master Planów dla obszarów dorzeczy Odry i Wisły, które nie wpływają negatywnie na osiągnięcie dobrego stanu wód lub nie pogarszają stanu wód¹³⁵. Współfinansowanie projektów, wskazanych w załącznikach do Master Planów, jako mogące spowodować nieosiągnięcie dobrego stanu wód lub pogorszenie stanu/potencjału jednolitych części wód¹³⁶, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia</p>
--	--

¹³³ Pod pojęciem małej retencji rozumie się wszelkie działania techniczne i nietechniczne zmierzające do poprawy struktury bilansu wodnego zlewni poprzez zwiększenie ich zdolności retencyjnych. Realizowane będą działania wykorzystujące kompleksowe zabiegi łączące przyjazne środowisku metody przyrodnicze i techniczne oraz inne najlepsze praktyki przedstawione w *Wytucznych do realizacji obiektów małej retencji w Nadleśnictwach oraz Wytucznych do realizacji małej retencji w górach*.

¹³⁴ Realizowane na obszarze więcej niż jednego województwa.

¹³⁵ Projekty wskazane na Listach nr 1 - *Inwestycje, które nie wpływają negatywnie na osiągnięcie dobrego stanu wód lub nie pogarszają stanu wód*.

¹³⁶ Projekty wskazane na Listach nr 2 - *Inwestycje, które mogą spowodować nieosiągnięcie dobrego stanu wód lub pogorszenie stanu/potencjału i dla których należy rozważyć zastosowanie odstępstwa*.

	<p>wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w art. 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej w aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami na Obszarach Dorzeczy. Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia przez Komisję Europejską zgodności przygotowanych aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej. Wybór projektów dotyczących poprawy bezpieczeństwa powodziowego uzależniony będzie również od ich zgodności z planami zarządzania ryzykiem powodziowym. Dopuszczalne będzie realizowanie inwestycji przede wszystkim w zakresie następujących urządzeń wodnych:</p> <ul style="list-style-type: none">• zbiorniki suche służące redukcji fali powodziowej pracujące w reżimie chroniącym tereny zurbanizowane i jednocześnie ekosystemy od wody zależne;• kanały ulgi;• poldery przeciwpowodziowe (rozumiane jako obwałowane przestrzenie na terenie zalewowym rzeki, z przepompowniami do ich opróżniania po powodzi);• wały przeciwpowodziowe w przypadku braku możliwości zastosowania innych rozwiązań alternatywnych (tam, gdzie uzasadnione, rozbiórka wałów przeciwpowodziowych, zmiana rozstawu wałów w celu likwidacji przewężeń koryta przepływu wód - poszerzenie terenu międzywał);• wrota przeciwsztormowe i przeciwpowodziowe;• kierownice, ostrogi, opaski brzegowe i inne budowle służące realizacji ochrony przed powodzią, wyłącznie jako elementy kompleksowego projektu . <p>W ramach tego typu projektów przewidziano również możliwość zakupu i montażu mobilnych barier przeciwpowodziowych. Nie przewiduje się wsparcia w zakresie zbiorników wielofunkcyjnych.</p> <p>W ramach działania dopuszczalne jest wyodrębnienie alokacji dedykowanej średnim miastom, w tym tracącym funkcje społeczno-gospodarcze.</p> <p>5. Systemy gospodarowania wodami opadowymi na terenach miejskich</p> <p>Projekty dotyczyć będą m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none">• budowy, rozbudowy lub remontu sieci kanalizacji deszczowej oraz infrastruktury towarzyszącej, która przyczynia się do odprowadzania, zatrzymania, retencjonowania, wykorzystania wód opadowych i/lub oczyszczania (w razie potrzeby) wód opadowych, przy czym dla tej infrastruktury preferowane będzie użycie metod naturalnych lub bazujących na naturalnych. Metody naturalne lub bazujące na naturalnych to działania, wykorzystujące naturalną zdolność retencji,
--	--

	<p>zagospodarowania, samooczyszczania oraz odprowadzania wód opadowych z danego terenu np. rowy odwadniające, muldy, zbiorniki odparowujące, obsadzone roślinnością stawy sedimentacyjne, obiekty hydrofitowe oczyszczania wód opadowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowy, rozbudowy lub remontu zbiorników wód opadowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (w tym m.in. urządzenia podczyszczające i instalacje rozprowadzania zebranej wody); • likwidacji zasklepienia lub uszczelnienia gruntu poprzez stosowanie wzmocnień przepuszczalnych dla wody np.: ażurowych lub żwirowych. • dla miast nieujętych w projekcie pozakonkursowym realizowanym w ramach typu projektu 2.1.1b, które wpisują się w zakres interwencji POIiŚ, możliwe jest również ujęcie w projekcie zadań związanych z przygotowaniem lub aktualizacją planów adaptacji do zmian klimatu. <p>Co do zasady wsparcie będzie kierowane do obszarów miast ujętych w projekcie 1b¹³⁷ polegającym na opracowaniu lub aktualizacji planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców. Ponadto, możliwa będzie również realizacja projektów na obszarach miast, których gęstość zaludnienia jest wyższa niż 1200 mieszkańców/km² ^{138,139} oraz na obszarach gmin miejskich ujętych w kontrakcie terytorialnym dla danego województwa wg stanu na dzień 31 października 2016. Warunkiem dopuszczenia możliwości współfinansowania ze środków POIiŚ dla miast nieujętych w projekcie 1b jest potwierdzenie posiadania planu adaptacji do zmian klimatu zgodnie z przygotowanym przez Ministerstwo Środowiska „Podręcznikiem adaptacji dla miast – wytycznymi do przygotowania Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu” lub przynajmniej potwierdzenie przystąpienia do przygotowania planu adaptacji poprzez dysponowanie odpowiednią uchwałą rady gminy.</p> <p>6. Zabezpieczenie brzegów morskich zagrożonych erozją</p> <p>W pierwszej kolejności będą realizowane prace z zakresu ochrony biotechnicznej (ochrona lekka) oraz inwestycje zintegrowane, w których wykonywane z materiałów pochodzenia naturalnego budowle hydrotechniczne (ochrona ciężka) wspierane będą działaniami wykorzystującymi metody z zakresu ochrony biotechnicznej.</p>
--	--

¹³⁷ Ograniczenie to nie dotyczy Miasta Stołecznego Warszawa ze względu na realizację przez to miasto odrębnego projektu dotyczącego przygotowania strategii adaptacji dla miasta metropolitalnego w ramach instrumentu LIFE+.

¹³⁸ Gęstość zaludnienia będzie ustalona w oparciu o Rocznik statystyczny GUS z 2015r.

¹³⁹ Wsparcia ze środków POIiŚ nie będą mogły uzyskać miasta zlokalizowane w województwach, dla których działania w zakresie wód opadowych są zaplanowane do realizacji w ramach regionalnych programów operacyjnych tj. RPO województwa Dolnośląskiego, Pomorskiego, Lubuskiego, Zachodniopomorskiego, Łódzkiego, Wielkopolskiego i Małopolskiego.

	<p>Projekty będą dotyczyć przede wszystkim:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odtwarzanie wydmy nadmorskich i wałów plażowo-wydmowych; • sztuczne zasilania (refulacja). <p>W zakresie umocnień i stabilizacji brzegów wspierane będzie m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie materiału pochodzenia organicznego do stabilizowania wydmy i stoków klifowych (np. faszynada); • prowadzenie nasadzeń roślinnością właściwą dla danego ekosystemu; • obsiewy mieszkanką traw na podkładzie z biowłókniny. <p>W przypadku braku możliwości zapewnienia skuteczności podejmowanych działań przy wykorzystaniu wyłącznie metod biologicznych i biotechnicznych, dopuszczalne będzie stosowanie metod hydrotechnicznych np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opaski i okładziny brzegowe; • ostrogi; • gabiony; • progi podwodne. <p>Uzupełniająco, w ramach kompleksowych projektów, możliwe będzie realizowanie działań zmniejszających presję turystyczną na wybrzeże tj.: budowa/przebudowa zejść na plaże jako lekkich konstrukcji ponad podłożem oraz łatwe do rozbiórki i odbudowy: pomosty, kładki, ścieżki.</p> <p>7. Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń</p> <p>a. Rozwój systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń</p> <p>Budowanie i doskonalenie stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń naturalnych i stwarzanych poważnymi awariami, w tym: zakup i montaż sprzętu komputerowego wyposażonego w specjalistyczne oprogramowanie do wykonywania analiz, prognozowania i modelowania zagrożeń oraz prawdopodobnych skutków ich oddziaływania, budowa radarów meteorologicznych w celu ostrzegania i prognozowania zagrożeń;</p> <p>b. Wsparcie systemu ratowniczo-gaśniczego</p> <p>Wsparcie techniczne krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na wypadek wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii, w tym: zakupy specjalistycznego sprzętu niezbędnego do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i poważnych awarii (np. samochody ratownictwa chemicznego, ratownictwa ekologicznego, samochody ratowniczo-gaśnicze, pompy, łodzie, sprzęt zaplecza socjalnego dla ewakuowanych, nośniki kontenerów z innym sprzętem specjalistycznym);</p>
--	--

	<p>c. Wsparcie w zakresie adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu</p> <p>Rozwój systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń związanych z pożarami lasów oraz wsparciem systemów szybkiego reagowania na tego rodzaju zagrożenia (np. rozwój i doskonalenie stanowisk do monitorowania, analizowania i prognozowania zagrożeń, w tym: modernizacja wyposażenia punktów alarmowo-dyspozycyjnych, zakup nowoczesnego sprzętu umożliwiającego identyfikację pożarów; budowa i modernizacja wież pożarowych; modernizacja systemu łączności związanego z identyfikacją pożarów i prowadzeniem akcji gaśniczych; zakup samochodów patrolowo-gaśniczych i modułów gaśniczych) w ramach projektu o zasięgu ogólnopolskim.</p> <p>Modernizacja wyposażenia punktów alarmowo-dyspozycyjnych będzie obejmowała zakup specjalistycznego sprzętu oraz oprogramowania umożliwiającego monitorowanie terenów leśnych pod kątem wystąpienia pożarów oraz sprzętu i oprogramowania umożliwiającego szybkie powiadamianie służb ratunkowych i ludności oraz łączność.</p> <p>8. Wdrażanie metod obserwacji i zakupy sprzętu w celu usprawnienia systemu monitoringu środowiska</p> <p>W ramach projektów w zakresie wzmocnienia monitoringu wód wsparcie obejmie:</p> <ul style="list-style-type: none">• zakup specjalistycznych urządzeń pomiarowych i badawczych zapewniających zwiększenie zakresu i poprawę jakości pomiarów oraz zakup sprzętu informatycznego i warstw geoinformatycznych do analiz przestrzennych na potrzeby weryfikacji sieci pomiarowych i wykonywania ocen stanu wód;• prace eksperckie i analityczne: dla potrzeb planowania i aktualizowania sieci pomiarowych, w zakresie wskaźników jakości dla ocen stanu ekologicznego i chemicznego, dla potrzeb zapewnienia jakości systemu klasyfikacji i ocen stanu wód (w tym wytyczne, procedury, metodyki i poradniki, badania porównawcze elementów jakości wód, warsztaty);• opracowanie koncepcji rozszerzenia zakresu działania Krajowego Laboratorium Referencyjnego o problematykę monitoringu wód;• rozwój systemu gromadzenia i prezentacji danych pomiarowych (w tym portal prezentujący dane o stanie wód) dla potrzeb przetwarzania i udostępniania danych monitoringu wód. <p>W zakresie wzmocnienia monitoringu powietrza wspierane będzie:</p> <ul style="list-style-type: none">• unowocześnienie i rozbudowana infrastruktury kalibracyjnej i wzorcującej Krajowego Laboratorium Referencyjnego i Wzorcującego ds. badań powietrza atmosferycznego, poprzez
--	--

	<p>zakup ławy kalibracyjnej i linii kalibracyjnych dla potrzeb wzorcowań analizatorów referencyjnych oraz badań porównawczych analizatorów zanieczyszczeń gazowych w powietrzu, zakup wyposażenia specjalistycznego do pokoju wagowego a także wykonanie projektów technicznych dla potrzeb rozbudowy infrastruktury badawczej KLRiW;</p> <ul style="list-style-type: none"> • modernizacja infrastruktury sieci monitoringu jakości powietrza oraz zakup specjalistycznych urządzeń i sprzętu do pomiarów i analiz zanieczyszczeń powietrza oraz prezentacji wyników; • monitoring hałasu w zakresie jakości pomiarów i ocen stanu klimatu akustycznego oraz infrastruktury pomiarowej i informatycznej. <p>W zakresie wzmocnienia monitoringu pól elektromagnetycznych wspierane będą następujące zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zakup sprzętu pomiarowego wykorzystującego w pomiarach poziomów pola elektromagnetycznego metody badań selektywnych z możliwością identyfikacji operatorów systemów; • prace eksperckie i analityczne dla potrzeb planowania i wykonania pomiarów kontrolnych oraz prezentacji danych pomiarowych (m.in. wytyczne, procedury, metodyki i poradniki), • modernizacja infrastruktury laboratoryjnej służącej do pomiarów pola elektromagnetycznego, w tym m.in. zakup sprzętu informatycznego dla potrzeb przetwarzania danych z pomiarów. <p>9. Tworzenie bazy wiedzy i kompetencji w zakresie zmian klimatu i adaptacji do zmian klimatu</p> <p>W ramach działania tworzone i rozbudowywane będą bazy wiedzy i kompetencji, obejmujące zagadnienia związane m.in. z polityką klimatyczną, zmianami klimatu, adaptacją do zmian klimatu oraz mitygacją skutków tych zmian, np. w aspekcie realizacji inwestycji, planowania przestrzennego, zmniejszania ryzyka powodziowego i innych obszarów powiązanych merytorycznie lub funkcjonalnie.</p> <p>W celu ułatwienia korzystania z powstałej w ramach projektów bazy wiedzy w praktyce, do wsparcia będą kwalifikowały się również działania o charakterze informacyjno- szkoleniowym, stanowiące dopełnienie zadań związanych z tworzeniem bazy wiedzy i jednocześnie będące integralną częścią projektu dotyczącego bazy wiedzy. Katalog wspieranych zadań obejmuje m.in. szkolenia, warsztaty, konferencje skierowane do potencjalnych grup docelowych przygotowywanych baz wiedzy oraz opracowanie materiałów promocyjnych.</p> <p>10. Działania informacyjno – edukacyjne w zakresie zmian klimatu</p>
--	---

	<p>i adaptacji do nich</p> <p>Projekty o charakterze informacyjno-edukacyjnym realizowane w ramach działania będą w sposób kompleksowy obejmować tematykę zmian klimatu i adaptacji do nich, jak również przeciwdziałania i minimalizacji skutków klęsk żywiołowych poważnych awarii. Działanie będzie miało na celu zwiększenie świadomości ludności szczególnie narażonej na ww. zagrożenia oraz zwiększenie potencjału służb odpowiedzialnych za planowanie i zarządzanie kryzysowe.</p> <p>11. Budowa specjalistycznych jednostek pływających do prowadzenia czynnej osłony przeciwzatorowej</p> <p>Wsparciem objęte zostaną projekty polegające na zakupie specjalistycznych jednostek do łamania pokrywy lodowej (lodołamaczy).</p> <p>12. Prace przygotowawcze dla inwestycji w ramach typu projektów 4</p> <p>Wsparciem objęte zostanie przygotowanie lub aktualizacja dokumentacji niezbędnej do wnioskowania i realizacji projektów (m.in. studium wykonalności, dokumentacja w zakresie oceny oddziaływania na środowisko, dokumentacja projektowa, dokumentacja techniczna, mapy lub szkice sytuujące projekt). Współfinansowana będzie mogła być tylko dokumentacja dla projektów wskazanych w załącznikach do Master Planów dla obszarów dorzeczy Odry i Wisły, które nie wpływają negatywnie na osiągnięcie dobrego stanu wód lub nie pogarszają stanu wód¹⁴⁰.</p>
6. Typ beneficjenta ¹⁴¹	<ul style="list-style-type: none"> – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW) (forma prawna - kod 428) dla typu projektu 1a i 10; – regionalne zarządy gospodarki wodnej (RZGW)¹⁴² (forma prawna - kod 428) dla typów projektów 1a, 2, 4, 11, 12; – wojewódzkie zarządy melioracji i urzędzeń wodnych (WZMiUW)¹⁴² (forma prawna - kod 431) dla typów projektów 2, 4, 12; – jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, działające w ich imieniu jednostki organizacyjne (forma prawna - kod 403, kod 429, kod 430, kod 431) dla typów projektów 4, 5, 12; – podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego (forma prawna - kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117,

¹⁴⁰ Projekty wskazane na Listach nr 1 - *Inwestycje, które nie wpływają negatywnie na osiągnięcie dobrego stanu wód lub nie pogarszają stanu wód.*

¹⁴¹ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

¹⁴² do ewentualnej korekty po wprowadzeniu reformy administracyjnej w zakresie gospodarki wodnej.

	<p>kod 118, kod 120, kod 121, kod 124) dla typów projektów 4, 5, 12;</p> <ul style="list-style-type: none"> – jednostki organizacyjne Lasów Państwowych (forma prawna - kod 428) dla typu projektu 3, 7c; – urzędy morskie (forma prawna - kod 401) dla typu projektu: 1a, 6; – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMiGW) (forma prawna - kod 165) dla typów projektów 7a; – Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej (KG PSP) (forma prawna - kod 401) dla typów projektów 7a, 7b; – Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej im. Józefa Tuliszkowskiego – Państwowy Instytut Badawczy (forma prawna - kod 165) dla typu projektu 7a; – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ) (forma prawna - kod 401) dla typu projektu 8; – Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska (WIOŚ) (forma prawna - kod 401) dla typu projektu 8; – Ministerstwo Środowiska (forma prawna - kod 401) dla typu projektów 1b; – Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB) (forma prawna – kod 165) dla typu projektów 7a, 8, 9; – Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (forma prawna – kod 401) dla typu projektu 1a; – Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy (IOŚ-PIB) (forma prawna – kod 165) dla typu projektów 9.
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Główną grupę docelową stanowią indywidualni użytkownicy korzystający z zasobów środowiska.
8. Instytucja pośrednicząca	Ministerstwo Środowiska
9. Instytucja wdrażająca	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	700 000 000
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Nie dotyczy
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego	Tryb konkursowy dla typów projektów: 2, 5; Tryb pozakonkursowy

za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>dla typów projektów: 1a, 1b, 2, 3, 4, 6, 7a, 7b, 7c, 8, 9, 10, 11,12.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Środowiska</p>
14.Zasady wyboru projektów do dofinansowania	<p>W zakresie działań dotyczących budowy lub modernizacji urządzeń wodnych współfinansowane będą mogły być tylko projekty wskazane w załącznikach do Master Planów dla obszarów dorzeczy Odry i Wisły, które nie wpływają negatywnie na osiągnięcie dobrego stanu wód lub nie pogarszają stanu wód¹⁴³. Współfinansowanie projektów, wskazanych w załącznikach do Master Planów, jako mogące spowodować nieosiągnięcie dobrego stanu wód lub pogorszenie stanu/potencjału jednolitych części wód¹⁴⁴, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w art. 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej w aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami na Obszarach Dorzeczy. Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia przez Komisję Europejską zgodności przygotowanych aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej. W wyborze projektów dotyczących poprawy bezpieczeństwa powodziowego uwzględnione zostaną również plany zarządzania ryzykiem powodziowym. W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wybór projektów w procedurze konkursowej oraz pozakonkursowej. Zastosowanie konkretnego trybu będzie uzależnione od specyfiki typów projektów, które będą mogły być współfinansowane. Szczególna uwaga na etapie selekcji zostanie skierowana na badanie stopnia osiągnięcia efektu ekologicznego. Niezależnie od zastosowanej ścieżki (konkursowej bądź pozakonkursowej), wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o obiektywne kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący. Kryteria wyboru projektów będą służyły zapewnieniu efektywnej i prawidłowej realizacji celów określonych w osi priorytetowej. Nie przewiduje się różnicowania kryteriów wyboru projektów ze względu na tryb wyboru. Kryteria będą precyzyjne, mierzalne i obiektywne.</p>

¹⁴³ Projekty wskazane na Listach nr 1 - *Inwestycje, które nie wpływają negatywnie na osiągnięcie dobrego stanu wód lub nie pogarszają stanu wód.*

¹⁴⁴ Projekty wskazane na Listach nr 2 - *Inwestycje, które mogą spowodować nieosiągnięcie dobrego stanu wód lub pogorszenie stanu/potencjału i dla których należy rozważyć zastosowanie odstępstwa.*

	Dodatkowo dopuszcza się możliwość nadania kryteriom merytorycznym odpowiedniej punktacji oraz określonych wag punktowych.
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Zgodnie z programem pomocowym (o ile dotyczy), wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7. VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny, po spełnieniu warunków określonych w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz pod warunkiem, że beneficjent ani żaden inny podmiot zaangażowany w realizację projektu (w szczególności partner lub podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych) nie prowadzi działalności opodatkowanej VAT w obszarze, którego dotyczy projekt, a ponadto w ramach projektu nie jest wytwarzana infrastruktura, którą beneficjent, lub inny podmiot, mógłby wykorzystywać w ramach działalności objętej VAT.
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Typ projektu 5 - w przypadku projektów generujących dochód stawka zryczałtowana w wielkości 25% (zgodnie z zał. nr 5 do rozporządzenia ogólnego UE 1303/2013). Pozostałe typy – nie dotyczy.
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
18.Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ¹⁴⁵	Dofinansowanie, co do zasady nie stanowi pomocy publicznej (jako wsparcie projektów związanych z wykonywaniem zadań państwa). W przypadku projektów, których dofinansowanie będzie stanowiło pomoc publiczną (albo pomoc <i>de minimis</i>) – w zależności od wartości projektu warunki uznania tej pomocy za zgodną z rynkiem wewnętrznym będą stanowić: - Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26.6.2014 r. L 187/1); - <i>Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020</i> (Dz. Urz. UE

¹⁴⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

	<p>z 28.6.2014 r. C 200/1);</p> <p>- <i>Wytyczne UE w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich w latach 2014-2020</i> (Dz. Urz. UE z 1.07.2014 r. C 204/01);</p> <p>- właściwe regulacje dotyczące pomocy <i>de minimis</i>.</p>
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	<p>Oprócz zabezpieczenia istotnych potrzeb lokalnych w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania ryzykom związanym z wystąpieniem sytuacji nadzwyczajnych, podejmowane działania będą miały istotne znaczenie ponadnarodowe, wpływając na podniesienie bezpieczeństwa całego makroregionu Morza Bałtyckiego. Działania przewidziane do realizacji wpisują się w cele SUE RMB przyjęte w ramach OP SECURE, dotyczący ochrony przed sytuacjami nadzwyczajnymi oraz zapobiegania wypadkom na lądzie.</p> <p>Realizacja priorytetu inwestycyjnego będzie ściśle związana z wymiarem bałtyckim programu poprzez działania nakierowane na wzmocnienie makroregionu Morza Bałtyckiego w zakresie odporności i przeciwdziałania na zmiany klimatu, a tym samym przyczyniające się do osiągnięcia celu szczegółowego SUE RMB <i>Adaptacja do zmiany klimatu, zapobieganie oraz zarządzanie ryzykiem</i>.</p>
<u>Informacje finansowe</u>	
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁴⁶	85%
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁴⁷ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez	<p>organy władzy, administracji rządowej; KZGW; RZGW – 100%, WZMiUW, Państwowe Instytuty Badawcze – 100%, w zakresie projektów realizujących zadania Skarbu Państwa.</p> <p>Pozostali beneficjenci – 85 % ¹⁴⁸</p>

¹⁴⁶ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

¹⁴⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy *de minimis*. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁴⁸ W przypadku dodatkowego współfinansowania bezzwrotnego (np. w formie umarzalnych pożyczek) ze środków NFOŚiGW/WFOŚiGW istnieje możliwość zwiększenia poziomu dofinansowania całkowitych wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu do maksymalnie 95%.

właściwą instytucję) (%)	
22.Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych	5% ¹⁴⁹ ,
23.Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Nie dotyczy
24.Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)	Nie dotyczy

Działanie 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	<p>Celem działania jest zmniejszenie ilości odpadów komunalnych podlegających składowaniu. Zostanie to osiągnięte dzięki racjonalizacji systemu gospodarki odpadami (w tym m.in. dzięki zapewnieniu właściwej infrastruktury do zagospodarowywania odpadów).</p> <p>Pomimo postępu, jaki został dokonany w ostatnich latach w obszarze gospodarki odpadami konieczny jest wzmożony rozwój infrastruktury umożliwiającej prowadzenie gospodarki odpadami w zgodzie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami wskazaną w dyrektywie 2008/98/WE w sprawie odpadów (tzw. dyrektywa ramowa o odpadach), która nadaje priorytet zapobieganiu powstawania odpadów, przygotowaniu do ponownego użycia i recyklingowi. Z kolei dyrektywa 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów (tzw. dyrektywa składowiskowa) nakłada obowiązek redukcji masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania. Wdrożenie nowoczesnej gospodarki odpadami, zgodnie z ww. hierarchią, przyniesie zarówno pozytywny efekt gospodarczy (ponowne wykorzystanie surowców i odzysk energii z odpadów), jak i polepszy jakość życia (zmniejszenie uciążliwości związanych z nadmiernym składowaniem odpadów).</p> <p>W ramach działania wspierany będzie przede wszystkim rozwój systemu gospodarki odpadami komunalnymi mający na celu zastąpienie przeważającego obecnie sposobu zagospodarowania tych odpadów (tj. poprzez składowanie) metodami sprzyjającymi praktycznemu zastosowaniu hierarchii sposobów postępowania</p>

¹⁴⁹ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów, w tym wojewódzkich zarządów melioracji i urzędzeń wodnych, realizujących zadania Skarbu Państwa.

	<p>z odpadami.</p> <p>Zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, realizowane będą projekty w zakresie rozwoju infrastruktury pozwalającej na wykorzystywanie właściwości materiałowych odpadów oraz wykorzystujące energetyczne właściwości zmieszanych odpadów komunalnych (w tym frakcji palnej wydzielonej z odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych¹⁵⁰) poprzez termiczne ich przekształcanie z odzyskiem energii.</p> <p>W zależności od zidentyfikowanych potrzeb w danym regionie gospodarki odpadami komunalnymi realizowane będą zarówno projekty kompleksowe obejmujące wszystkie niezbędne elementy hierarchii, jak i projekty obejmujące zakresem tylko wybrane elementy. Promowane będą projekty, które domykają system gospodarki odpadami w regionie.</p> <p>Do kompleksowych projektów zalicza się projekty zaplanowane zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami i umożliwiające osiągnięcie celów dyrektywy 2008/98/WE i dyrektywy 1999/31/WE. Projekty takie powinny uwzględniać następujące komponenty, mogące stanowić część lub całość zakresu rzeczowego inwestycji: infrastruktura do selektywnego zbierania odpadów komunalnych (w tym: papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła oraz bioodpadów), instalacje do odzysku (np. termicznego przekształcania odpadów z odzyskiem energii), w tym recyklingu odpadów (np. kompostowania odpadów zielonych), oraz instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów. Poniżej przedstawiono komponenty mogące stanowić część lub całość zakresu rzeczowego projektów, które powinny zapewnić zgodność systemu gospodarki odpadami w regionie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami:</p> <p><u>Zapobieganie powstawaniu odpadów komunalnych:</u></p> <p>Realizowane będą projekty, w ramach których tworzone będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • centra napraw produktów, które właściciele chcieliby w dalszym ciągu użytkować; • punkty odbioru tekstyliów i urządzeń nadających się do użytkowania w celu dalszej ich dystrybucji dla osób potrzebujących; • banki żywności gromadzące i dystrybuujące żywność o krótkim czasie pozostającym do upływu terminu ich przydatności do spożycia;
--	---

¹⁵⁰ Odpady pochodzące z przetworzenia odpadów komunalnych, tj. odpady powstałe w wyniku mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych (czyli tzw. odpady „wtórne”, które nie nadają się do recyklingu), jak i odpady powstałe w wyniku przygotowania do ponownego użycia i przygotowania do recyklingu poszczególnych frakcji odpadów komunalnych.

	<ul style="list-style-type: none">• punkty wymiany produktów dające możliwość pozostawienia sprawnych, a już niepotrzebnych (np. urządzeń domowych) i pobrania innych użytecznych rzeczy;• giełdy wymiany różnych produktów oraz ubrań i obuwia organizowane cyklicznie lub sieci ponownego użycia (produktów, które mogłyby być użytkowane przez kolejnych właścicieli). <p><u>Przygotowanie do ponownego użycia:</u></p> <p>Wsparcie zostanie skierowane na rozwój centrów przygotowania do ponownego użycia (tworzone przy punktach selektywnego zbierania odpadów komunalnych). Działania prowadzone w ramach centrów będą polegały na sprawdzeniu, czyszczeniu lub naprawie produktów lub części produktów, które wcześniej stały się odpadami, bez jakichkolwiek innych czynności wstępnego przetwarzania.</p> <p><u>Recykling:</u></p> <p>Wsparcie będzie kierowane na budowę, przebudowę i remont¹⁵¹ oraz wyposażenie infrastruktury związanej z selektywnym zbieraniem odpadów oraz ich zagospodarowaniem w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none">• punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych;• automatów do odbierania odpadów opakowaniowych;• instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów;• instalacji do recyklingu poszczególnych frakcji materiałowych (np. instalacje recyklingu tworzyw sztucznych);• instalacji do przetwarzania bioodpadów (w tym kompostownie odpadów zielonych i instalacje fermentacji bioodpadów);• zakupu pojemników na poszczególne frakcje odpadów. <p><u>Odzysk:</u></p> <p>Wsparcie będzie kierowane na budowę, przebudowę i remont instalacji do termicznego przekształcania tzw. resztkowych odpadów komunalnych (tj. tych, które nie zostały zebrane w sposób selektywny oraz frakcji wydzielonych w istniejących instalacjach do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, a także odpadów powstałych w wyniku przygotowania do ponownego użycia i przygotowania do recyklingu poszczególnych frakcji odpadów komunalnych), z odzyskiem energii. Tym samym termicznemu przekształceniu zostaną poddane te odpady komunalne, które w przeciwnym wypadku zostałyby poddane składowaniu, co doprowadzi do</p>
--	--

¹⁵¹ Zgodnie z definicjami z ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, przyjętymi na potrzeby całego tekstu.

	<p>zmniejszenia ilości odpadów komunalnych podlegających składowaniu.</p> <p><u>Unieszkodliwianie:</u></p> <p>W ramach unieszkodliwiania odpadów możliwe będzie dofinansowanie przebudowy lub remontu instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych (instalacje MBP), które domykają system zagospodarowania odpadów komunalnych w danym regionie gospodarki odpadami komunalnymi. Dofinansowanie nie będzie udzielane na budowę nowych instalacji mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów lub na działania prowadzące do zwiększania mocy przerobowych istniejących instalacji w zakresie przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.</p> <p>W odniesieniu do pozostałości po termicznym przekształcaniu odpadów komunalnych możliwe będzie także wsparcie budowy składowisk odpadów niebezpiecznych.</p> <p>Ponadto dofinansowane zostaną działania edukacyjne i informacyjne związane z gospodarowaniem odpadami prowadzone w ramach realizowanych projektów.</p> <p>Warunkiem wsparcia inwestycji będzie ich uwzględnienie w planach inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi zatwierdzonych¹⁵² przez Ministra Środowiska. Wojewódzkie plany gospodarki odpadami wraz z planami inwestycyjnymi będą zawierać szczegółową analizę sytuacji w danym regionie łącznie ze strumieniami i ilością odpadów w regionie, informacjami dotyczącymi istniejącej infrastruktury gospodarki odpadami, planowanych inwestycji (w tym oszacowania kosztów i źródeł finansowania) wraz ze wskazaniem harmonogramu realizacji. Na tej podstawie plany określą niezbędne inwestycje potrzebne do osiągnięcia celów określonych w dyrektywie 2008/98/WE i 1999/31/WE.</p> <p>Działania będą podejmowane w tych regionach gospodarki odpadami komunalnymi¹⁵³, w których w celu zapewnienia kompleksowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi uwzględniono komponent dotyczący termicznego przekształcania odpadów¹⁵⁴. Dotyczy to zarówno regionów gospodarki odpadami</p>
--	--

¹⁵² Zasadność inwestycji w obszarze gospodarki odpadami musi zostać potwierdzona przez Ministra Środowiska w ramach planów inwestycyjnych stanowiących załącznik do wojewódzkich planów gospodarki odpadami. Przedmiotowy warunek wynika z zapisów Umowy Partnerstwa zawartej z Komisją Europejską (która mówi o zatwierdzaniu planów inwestycyjnych) oraz Ustawy o odpadach (która mówi o uzgadnianiu planów inwestycyjnych).

¹⁵³ Regiony gospodarki odpadami są wyznaczone w wojewódzkich planach gospodarki odpadami (wpgo).

¹⁵⁴ Kompleksowe inwestycje w zakresie rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi realizowane w regionach gospodarki odpadami komunalnymi, w których nie przewidziano komponentu dotyczącego termicznego przekształcania odpadów, zapewniające zintegrowane podejście zgodne z hierarchią sposobów postępowania z odpadami na poziomie wynikającym ze zobowiązań akcesyjnych, będą realizowane w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO). Linia demarkacyjna pomiędzy POIiŚ a regionalnymi programami operacyjnymi zostanie poddana weryfikacji po zakończeniu aktualizacji Krajowego planu gospodarki odpadami.

	<p>komunalnymi, w których już funkcjonuje instalacja do termicznego przekształcania odpadów, jak i regionów, w których budowa takiego typu instalacji jest dopiero planowana.</p> <p>Do czasu uchwalenia i uzgodnienia planów inwestycyjnych z POIiŚ będą mogły być finansowane jedynie działania dotyczące PSZOK (m.in. w obszarze zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych, selektywnego zbierania czy przygotowania do ponownego użycia), których zakres obejmuje powyżej 20 tys. mieszkańców lub wartości wyższej niż 2 mln zł kosztów kwalifikowalnych. Projekty, których zakres obejmuje mniej niż 20 tys. mieszkańców i ich wartość jest mniejsza niż 2 mln zł kosztów kwalifikowalnych mogą być finansowane w ramach RPO (jeżeli RPO przewiduje taką możliwość). Z uwagi na fundamentalne znaczenie wskazanych rodzajów działań z punktu widzenia hierarchii sposobów postępowania z odpadami, projekty we wskazanych obszarach będą mogły uzyskać wsparcie na terenie całego kraju, niezależnie od uwzględnienia w regionie komponentu dotyczącego termicznego przekształcania odpadów. Z uwagi na konieczność zapewnienia kompleksowości działań w zakresie gospodarki odpadami, wsparcie skierowane zostanie do jednostek samorządu terytorialnego i ich związków oraz działających w ich imieniu jednostek organizacyjnych, a także podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego, odpowiedzialnych za system gospodarki odpadami w regionach.</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<ul style="list-style-type: none"> – Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów – Liczba osób objętych systemem zagospodarowania odpadów – Moc przerobowa zakładu zagospodarowania odpadów
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych kompleksowych zakładów zagospodarowywania odpadów, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Liczba wybudowanych kompleksowych zakładów zagospodarowywania odpadów ○ Liczba zmodernizowanych kompleksowych zakładów zagospodarowywania odpadów – Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych – Liczba kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z gospodarką odpadami
5. Typy projektów ¹⁵⁵	<p>1. Projekty obejmujące swoim zakresem elementy gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania</p>

¹⁵⁵ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

	<p>z odpadami, w tym instalacje do termicznego przekształcania odpadów</p> <p>Wspierane będą działania obejmujące swoim zakresem brakujące w regionach gospodarki odpadami komunalnymi elementy infrastruktury zgodne z hierarchią sposobów postępowania z odpadami opisanymi w pkt. 2 <i>Opis działania</i>, w tym, jako element pozwalający na domknięcie systemu, instalacje do termicznego przekształcania odpadów.</p> <p>2. Projekty obejmujące swoim zakresem elementy gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami z wyłączeniem instalacji do termicznego przekształcania odpadów</p> <p>Wspierane będą działania obejmujące swoim zakresem brakujące w danym regionie gospodarki odpadami komunalnymi elementy hierarchii sposobów postępowania z odpadami opisanymi w pkt. 2 <i>Opis działania</i>, z wyłączeniem instalacji do termicznego przekształcania odpadów. (Tego typu projekty będą realizowane w tych regionach gospodarki odpadami komunalnymi, w których taka instalacja już funkcjonuje bądź budowa tego typu instalacji jest dopiero planowana (z zastrzeżeniem informacji zawartych w pkt. 2 dotyczących możliwości finansowania działań związanych z projektami PSZOK).</p> <p>3. Projekty dotyczące wyłącznie instalacji do termicznego przekształcania odpadów</p> <p>W regionach gospodarki odpadami komunalnymi, w których na etapie wyboru projektów do dofinansowania zapewniony będzie kompleksowy system zagospodarowania odpadów, a do jego domknięcia brakującym elementem – zgodnie z planem inwestycyjnym – będzie instalacja do termicznego przekształcania odpadów komunalnych, to budowa, przebudowa albo remont takiej instalacji będą mogły być realizowane jako samodzielne projekty.</p>
6. Typ beneficjenta ¹⁵⁶	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, działające w ich imieniu jednostki organizacyjne (forma prawna - kod 403, kod 429, kod 430, kod 431); – podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego (forma prawna - kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117,

¹⁵⁶ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

	kod 118, kod 120, kod 121, kod 124).
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Główną grupą docelową są indywidualni użytkownicy korzystający z zasobów środowiska, w tym przede wszystkim mieszkańcy miast wojewódzkich (i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie) oraz miast regionalnych i subregionalnych.
8. Instytucja pośrednicząca	Ministerstwo Środowiska
9. Instytucja wdrażająca	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorii regionów	821 783 074
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Nie dotyczy
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Tryb konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Środowiska
14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	Warunkiem wsparcia inwestycji będzie ich uwzględnienie w planach inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi zatwierdzonych ¹⁵⁷ przez Ministra Środowiska (z zastrzeżeniem informacji zawartych w pkt 2, w tym dotyczących możliwości finansowania działań związanych z projektami PSZOK). W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wybór projektów w procedurze konkursowej. Szczególna uwaga na etapie selekcji zostanie skierowana na badanie stopnia osiągnięcia efektu ekologicznego wynikającego z celów dyrektyw. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o obiektywne kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący. Kryteria wyboru projektów będą służyły zapewnieniu efektywnej i prawidłowej realizacji celów określonych w osi priorytetowej. Kryteria będą precyzyjne, mierzalne i obiektywne. Dodatkowo dopuszcza się możliwość nadania kryteriom merytorycznym odpowiedniej

¹⁵⁷ Zasadność inwestycji w obszarze gospodarki odpadami musi zostać potwierdzona przez Ministra Środowiska w ramach planów inwestycyjnych stanowiących załącznik do wojewódzkich planów gospodarki odpadami. Przedmiotowy warunek wynika z zapisów Umowy Partnerstwa zawartej z Komisją Europejską (która mówi o zatwierdzaniu planów inwestycyjnych) oraz Ustawy o odpadach (która mówi o uzgadnianiu planów inwestycyjnych).

	punktacji oraz określonych wag punktowych.
15. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Zgodnie z programem pomocowym (o ile dotyczy), wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7. VAT jest niekwalifikowalny.
16. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ¹⁵⁸	W przypadku projektów generujących dochód zastosowanie stawki zryczałtowanej w wielkości 20% (zgodnie z zał. nr 5 do rozporządzenia ogólnego UE 1303/2013).
17. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
18. Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ¹⁵⁹	<p>W zakresie gospodarki odpadami komunalnymi pomoc w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym, udzielana zgodnie z zasadami określonymi w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>decyzji Komisji z 20 grudnia 2011 r. w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym</i> (Dz. Urz. UE 2012 L 7/3); • <i>zasadach ramowych Unii Europejskiej dotyczących pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych (2011)</i> (Dz. Urz. UE 2012 C 8/15) lub <i>rozporządzeniu Komisji (UE) NR 360/2012 z 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym</i> (Dz. Urz. UE 2012 L 114/8). <p>Pomoc publiczna nie wystąpi w przypadku rekompensat spełniających warunki określone w orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości UE z 24 lipca 2003 r. w sprawie C-280/00 <i>Altmark Trans GmbH</i> (Zb. Orz. 2003, s. I 7747).</p> <p>Przy ocenie występowania zgodności pomocy z zasadami rynku</p>

¹⁵⁸ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

¹⁵⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

	<p>wewnętrznego UE należy kierować się postanowieniami wytycznych w zakresie reguł dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązki świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym w ramach zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w gospodarce odpadami.</p> <p>Dopuszcza się możliwość notyfikowania Komisji Europejskiej programu pomocowego bądź pomocy indywidualnej.</p>
19.Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	Nie dotyczy
<u>Informacje finansowe</u>	
20.Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁶⁰	85%
21.Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁶¹ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)(%)	85% ¹⁶²
22.Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych	5% ¹⁶³
23.Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Nie dotyczy
24.Minimalna i maksymalna wartość wydatków	Nie dotyczy

¹⁶⁰ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

¹⁶¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁶² W przypadku dodatkowego współfinansowania bezwrotnego (np. w formie umarzalnych pożyczek) ze środków NFOŚiGW/WFOŚiGW istnieje możliwość zwiększenia poziomu dofinansowania całkowitych wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu do maksymalnie 95%.

¹⁶³ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

kwalikowalnych projektu (PLN)	
-------------------------------	--

Działanie 2.3 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	2.3 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	<p>Celem działania jest zwiększenie liczby ludności korzystającej z ulepszanego systemu oczyszczania ścieków komunalnych, zapewniającego podwyższone usuwanie biogenów. Zostanie to osiągnięte dzięki dokończeniu budowy systemów gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach. Realizacja działania pozwoli tym samym na wypełnienie zobowiązań akcesyjnych w zakresie gospodarki ściekowej oraz przyczyni się do ochrony i zachowania stanu ekologicznego wód Bałtyku i zapobiegania zanieczyszczeniu wód powierzchniowych w Polsce.</p> <p>Pomimo zauważalnego w ostatnich latach postępu w zakresie budowy infrastruktury komunalnej zapewniającej odprowadzanie i efektywne oczyszczanie ścieków, nadal istnieją duże potrzeby inwestycyjne w zakresie wypełnienia zobowiązań wynikających z dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (dalej: dyrektywa ściekowa¹⁶⁴). Sektor komunalny, obok zanieczyszczeń obszarowych z rolnictwa, jest istotnym źródłem substancji biogennych, stanowiących zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych, w tym Morza Bałtyckiego i powodujących ich eutrofizację.</p> <p>Konieczne jest zakończenie realizacji priorytetowych inwestycji przewidzianych w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK). Inwestycje niezbędne do osiągnięcia celów dyrektywy ściekowej będą zawarte także w opracowanym w procesie aktualizacji KPOŚK tzw. Master Planie dla wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG, który będzie zawierał ocenę stanu wdrażania tej dyrektywy. Ponadto znaczna część infrastruktury komunalnej wymaga rozbudowy lub modernizacji¹⁶⁵, m.in. poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii lub podwyższonego stopnia usuwania związków biogennych lub zwiększenia przepustowości systemu, ze względu na rozbudowę sieci kanalizacyjnej. Działania te powinny przyczyniać się również do ograniczenia energochłonności systemów, a tym samym mieć pozytywny wpływ na politykę klimatyczną oraz ograniczanie zużycia zasobów naturalnych.</p>

¹⁶⁴ Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (Dz.U. L 135 z 30.5.1991, s. 40).

¹⁶⁵ Do modernizacji należy zaliczyć remont lub przebudowę oczyszczalni (np. w celu zwiększenia przepustowości), zgodnie z definicjami z ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, przyjętymi na potrzeby całego tekstu.

	<p>W ramach działania wspierane, więc będą inwestycje w aglomeracjach co najmniej 10 000 RLM. W regionach lepiej rozwiniętych wsparcie będzie udzielane również w aglomeracjach z przedziału 2 000 - 10 000 RLM.</p> <p>Wsparcie będzie kierowane na budowę, przebudowę i remont¹⁶⁶ oczyszczalni ścieków. Premiowane będą inwestycje mające na celu dostosowanie oczyszczalni ścieków komunalnych do wymogów dyrektywy ściekowej dot. jakości oczyszczonych ścieków, natomiast, w dalszej kolejności mające na celu zwiększenie przepustowości, zmniejszenie energochłonności procesów i in. W przypadku działań na oczyszczalni ścieków, integralną część projektu powinien stanowić element dotyczący gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi (jeśli istnieją potrzeby w tym zakresie¹⁶⁷). Wsparcie mogą uzyskać projekty obejmujące zagospodarowanie komunalnych osadów ściekowych (procesy odzysku lub unieszkodliwiania, w tym przygotowanie poprzedzające odzysk lub unieszkodliwianie) celem właściwego zagospodarowania osadów ściekowych, w sposób inny niż gromadzenie na składowiskach odpadów stałych. Jednym z preferowanych rozwiązań zagospodarowania osadów ściekowych powinny być technologie umożliwiające odzysk biogazu w procesach stabilizacji osadów ściekowych, a następnie jego wykorzystanie do produkcji ciepła i/lub energii elektrycznej na potrzeby własne operatora. W przypadku sprzedaży biogazu lub energii wnioskodawca zagwarantować musi prowadzenie rozdzielnej rachunkowości w celu zapewnienia rozdziału kosztów oraz przychodów pomiędzy działalnością energetyczną i wodno-kanalizacyjną oraz wykluczenia finansowania skrośnego pomiędzy tymi działalnościami. Wydatki na infrastrukturę do produkcji energii z osadów ściekowych oraz z innych źródeł na potrzeby inne niż własne wnioskodawcy lub operatora nie będą kwalifikowane. Jednocześnie możliwe będzie stosowanie rozwiązań umożliwiających odzysk fosforu, co wpłynie m.in. na zmniejszenie uciążliwości tego pierwiastka na środowisko. Inwestycje te powinny stanowić element w ciągu technologicznym nowo budowanych oczyszczalni ścieków, jak również istniejących instalacji.</p> <p>W ramach działania wspierane będą również inwestycje w sieć kanalizacji sanitarnej w aglomeracjach wyznaczonych na podstawie ustawy Prawo wodne¹⁶⁸. W zakresie budowy sieci kanalizacji</p>
--	---

¹⁶⁶ Zgodnie z definicjami z ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane. Definicje mają zastosowanie do całego tekstu.

¹⁶⁷ W przypadku, gdy oczyszczalnia ścieków ma zapewniony odpowiedni system gospodarowania osadami ściekowymi, dalsze inwestycje w tym zakresie nie są konieczne, jednak we wniosku o dofinansowanie należy opisać funkcjonujący system.

¹⁶⁸ Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.).

	<p>sanitarnej realizowane będą inwestycje umożliwiające osiągnięcie zgodnego z dyrektywą ściekową poziomu wyposażenia aglomeracji w sieć kanalizacji sanitarnej. Ścieki odprowadzane nowowytbudowaną lub modernizowaną kanalizacją sanitarną po zakończeniu realizacji projektu inwestycyjnego muszą być odprowadzone do oczyszczalni ścieków, która spełnia wymagania dyrektywy ściekowej. W zakresie sieci dopuszczalny jest również rozdział kanalizacji ogólnospławnej na sanitarną i deszczową.</p> <p>W przypadku projektów obejmujących sieć kanalizacji lub oczyszczalnię ścieków istnieje możliwość realizacji w ograniczonym zakresie (do 25% wartości całkowitej projektu) inwestycji służących aglomeracji objętej projektem, dotyczących systemów zaopatrzenia w wodę, a także budowy kanalizacji deszczowej.</p> <p>Inwestycje w zakresie zaopatrzenia w wodę będą dotyczyły m.in. budowy i modernizacji infrastruktury wodociągowej (ujęć wody, stacji uzdatniania wody, sieci wodociągowych) a także zakupu sprzętu do wykrywania niekontrolowanych przecieków z sieci wodociągowej. Budowa kanalizacji deszczowej jest możliwa w przypadku, gdy wnioskodawca planuje realizować jednocześnie inwestycje dotyczące kanalizacji sanitarnej i deszczowej (wykonywanej na tych samych ulicach, zakres dotyczący kanalizacji deszczowej musi uwzględniać również odprowadzenie wód opadowych do istniejącego systemu zbierania lub do odbiornika). W przypadku realizacji na danym obszarze jednocześnie projektu dotyczącego kanalizacji sanitarnej (w tym rozdziału kanalizacji ogólnospławnej na sanitarną i deszczową) oraz odrębnego projektu dotyczącego budowy sieci kanalizacji deszczowej (z działania 2.1), koszty rozdzielenia kanalizacji ogólnospławnej w projekcie ściekowym i budowy odcinka kanalizacji deszczowej, łączącego ją z siecią kanalizacji deszczowej na danym terenie, będą ponoszone w ramach projektu ściekowego.</p> <p>W ramach działania kwalifikowane będzie również efektywne zarządzanie siecią – poprzez wdrożenie tzw. inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi, w tym kanalizacją deszczową. Wdrożenie systemu przez beneficjenta ma na celu zapewnienie oszczędności zasobów (oszczędność wody, monitorowanie przecieków, strat wody z sieci wodociągowych), zapobieganie infiltracji wód do sieci kanalizacyjnych oraz monitorowanie wycieków ścieków do środowiska, a także adaptację do zmian klimatu (inteligentne zarządzanie sieciami kanalizacji deszczowej, likwidacja wąskich gardeł, zapobieganie podtopieniom i powodziom itd.).</p> <p>Inteligentne systemy zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi</p>
--	--

	<p>powinny składać się z następujących elementów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) System klasy GIS – umożliwi lepsze zarządzanie majątkiem sieciowym oraz optymalizację prowadzonej działalności (symulacje zapotrzebowania, potencjalnych odbiorców), a również zmniejszenie negatywnego oddziaływania przedsiębiorstwa na środowisko. 2) Model hydrauliczny i hydrodynamiczny sieci wraz z urządzeniami do bieżącego monitorowania parametrów sieci – wspomaga optymalizację wydajnościową urządzeń, zapewnianie alternatywnych ścieżek dostarczania wody podczas awarii, a także pozwoli symulować działanie sieci podczas awarii lub skażeń środowiskowych. <p>W przypadku, gdy system zarządzania będzie obejmował zarówno sieci wodociągowe, jak i kanalizacyjne koszty związane z wdrożeniem systemu nie będą wliczane do limitu 25% na zaopatrzenie w wodę.</p> <p>Preferowane będą projekty, które w sposób kompleksowy będą dotyczyły gospodarki wodno-ściekowej. Dopuszczalna jednak będzie realizacja samodzielnych projektów dotyczących oczyszczalni ścieków (w tym projektów dotyczących jedynie zagospodarowania osadów ściekowych) i projektów z zakresu sieci kanalizacji sanitarnej. Nie dopuszcza się realizacji samodzielnych projektów dotyczących inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi.</p> <p>Kwalifikowalność przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych w działaniu 2.3 POIŚ¹⁶⁹.</p> <p>W ramach działania 2.3 <i>Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach</i>, za wydatki kwalifikowalne mogą być uznane wydatki poniesione w opisanym poniżej zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) budowa kanalizacji sanitarnej: <ul style="list-style-type: none"> - w przypadku braku studzienki w granicach nieruchomości przyłączanej, za kwalifikowalne mogą być uznane wydatki poniesione na budowę przewodów kanalizacyjnych zlokalizowanych poza granicami tej nieruchomości, natomiast w granicach nieruchomości przyłączanej tylko te odcinki, które służą do przyłączenia więcej niż jednego podmiotu,
--	--

¹⁶⁹ W związku z trwającymi pracami legislacyjnymi, obejmującymi m.in. możliwą zmianę definicji przyłącza kanalizacyjnego, należy mieć na uwadze ewentualne zmiany prawne, które będą oddziaływać na obowiązki przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjnego w zakresie budowy sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej. W przypadku zmiany przepisów, np. dotyczących definicji ww. przyłączy, opisany powyżej kwalifikowalny zakres budowy przewodów kanalizacyjnych i wodociągowych, może zostać ograniczony do zakresu obowiązków beneficjenta wynikającego z aktualnego stanu prawnego. Ewentualne zmiany prawne, nie powinny jednak oddziaływać na wydatki poniesione przed wejściem w życie tych zmian.

- w przypadku, gdy w granicach nieruchomości przyłączonej do sieci zlokalizowana jest studzienka (lub przewidziano jej wybudowanie), za kwalifikowalne mogą być uznane wydatki poniesione na budowę przewodów zlokalizowanych zarówno poza granicami tej nieruchomości, jak również w jej granicach, jednak nie dalej, niż do pierwszej studzienki (wraz ze studzienką) od strony granicy tej nieruchomości.

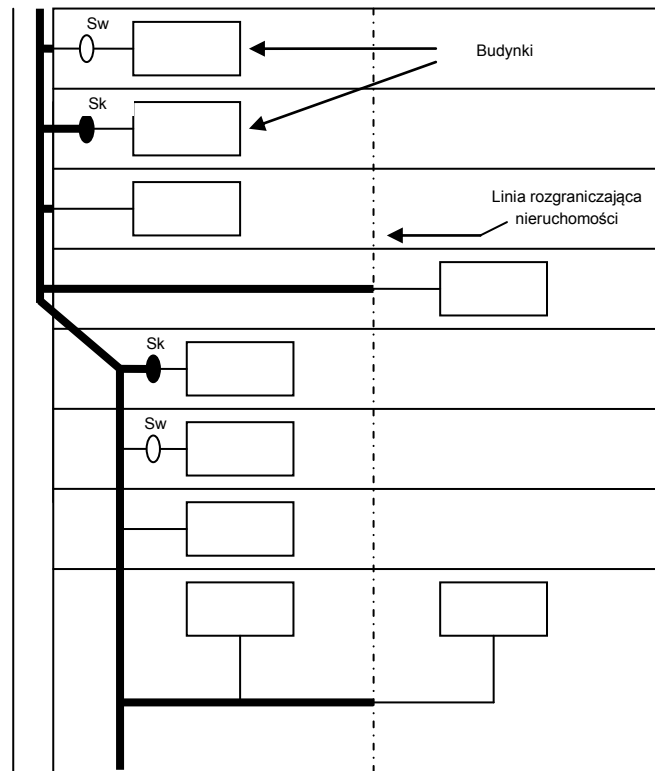
2) budowa sieci wodociągowej:

- w tym przypadku za wydatki kwalifikowalne mogą być uznane wydatki poniesione na budowę przewodów zlokalizowanych poza granicami nieruchomości przyłączonej, a w granicach nieruchomości przyłączonej tylko te odcinki, które służą do przyłączenia więcej niż jednego podmiotu.

Szczegółowy zakres budowy przewodów kanalizacyjnych i wodociągowych, który może być sfinansowany w ramach wydatków kwalifikowalnych, został przedstawiony na poniższych rysunkach.

Rysunek 1. Kanalizacja grawitacyjna i wodociąg

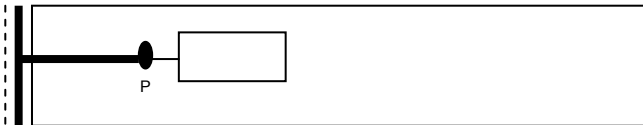
Pogrubione odcinki sieci stanowią element kwalifikowalny.

Sk - studzienka kanalizacyjna

Sw - studnia wodomierzowa

Rysunek 2. Kanalizacja ciśnieniowa

	<p>Pogrubione odcinki sieci stanowią element kwalifikowalny</p> <p>P – przepompownia</p> <p>3) Wydatki poniesione na budowę przewodów (w tym studzienek) kanalizacyjnych i wodociągowych mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli ich własność należy do beneficjenta lub podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych wskazanego we wniosku oraz umowie o dofinansowanie. W przypadku, gdy własność ww. przewodów nie należy do beneficjenta, możliwość ich finansowania w ramach wydatków kwalifikowalnych będzie każdorazowo weryfikowana przez odpowiednią instytucję wdrażającą lub pośredniczącą. We wniosku o dofinansowanie należy opisać strukturę własnościową przewodów kanalizacyjnych i wodociągowych wybudowanych w ramach projektu.</p> <p>4) Na potrzeby POIiŚ 2014-2020 przy obliczaniu wskaźnika koncentracji aglomeracji, o którym mowa w załączniku 3. <i>Kryteria wyboru projektów. Oś priorytetowa II Ochrona Środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu</i>¹⁷⁰, należy uwzględnić w każdym przypadku zakres przewodów kanalizacyjnych, który został wskazany powyżej jako możliwy do kwalifikowania, niezależnie od tego, co faktycznie stanowi wydatek kwalifikowalny w ramach projektu.</p>
<p>3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków – Liczba nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej, którzy przyłączyli się do sieci w wyniku realizacji projektu – Wielkość ładunku ścieków poddanych ulepszonemu oczyszczaniu – Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę
<p>4. Lista wskaźników produktu</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych oczyszczalni ścieków komunalnych¹⁷¹, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych ○ Liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków komunalnych – Długość wybudowanej, rozbudowanej lub zmodernizowanej

¹⁷⁰ Wskaźnik koncentracji aglomeracji należy rozumieć zgodnie z dodatkowym kryterium formalnym nr 16 dla działania 2.3: Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach POIiŚ 2014-2020.

¹⁷¹ Wskaźnik programowy, na potrzeby systemu SL 2014 stosuje się wskaźnik WLWK „Liczba wspartych oczyszczalni ścieków komunalnych”

	<p>kanalizacji sanitarnej^{172, 173}, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej ○ Długość zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej <p>– Liczba oczyszczalni ścieków komunalnych wspartych w zakresie przeróbki/zagospodarowania osadów ściekowych</p> <p>– Długość sieci wodociągowej</p>
<p>5. Typy projektów¹⁷⁴</p>	<p>1. Projekty dotyczące gospodarki wodno-ściekowej, realizowane w aglomeracjach o wielkości co najmniej 10 000 RLM¹⁷⁵</p> <p>Wspierane będą projekty, przyczyniające się bezpośrednio do zapewnienia zgodności z wymogami dyrektywy ściekowej, dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków; • zagospodarowania osadów ściekowych (jeśli istnieją potrzeby w tym zakresie¹⁷⁶); • wyposażenia aglomeracji w sieć kanalizacyjną. <p>Ponadto, w ramach projektów regulujących gospodarkę ściekową, dopuszczalna będzie realizacja inwestycji z zakresu zaopatrzenia w wodę służących aglomeracji objętej projektem w zakresie opisanym w pkt. 2 <i>Opis działania</i>. Dopuszczalne będą również inwestycje dotyczące kanalizacji deszczowej w zakresie opisanym w pkt. 2 <i>Opis działania</i>.</p> <p>2. Projekty dotyczące gospodarki wodno-ściekowej realizowane w regionach lepiej rozwiniętych w aglomeracjach o wielkości od 2 000 RLM do 10 000 RLM</p> <p>Zakres taki sam jak w pkt 1.</p>
<p>6. Typ beneficjenta¹⁷⁷</p>	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, działające w ich imieniu jednostki organizacyjne (forma prawna - kod 403); – podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego (forma prawna - kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117,

¹⁷² Wskaźnik zasilany wyłącznie przez projekty budowy lub modernizacji kanalizacji sanitarnej

¹⁷³ Wskaźnik programowy, na potrzeby systemu SL 2014 stosuje się wskaźnik WLWK „Długość sieci kanalizacji sanitarnej”

¹⁷⁴ Określone na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

¹⁷⁵ Definicja GUS: RLM- Liczba wyrażająca wielokrotność ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych z obiektów przemysłowych i usługowych w stosunku do jednostkowego ładunku zanieczyszczeń w ściekach z gospodarstw domowych, odprowadzanych od jednego mieszkańca w ciągu doby. W Polsce przyjęto ładunek BZT5 pochodzący od 1 mieszkańca równy 60 g O₂/dobę (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Statystycznej Dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, Dz. U. Nr 25 poz. 218).

¹⁷⁶ W przypadku, gdy oczyszczalnia ścieków ma zapewniony odpowiedni system gospodarowania osadami ściekowymi, dalsze inwestycje w tym zakresie nie są konieczne, jednak we wniosku o dofinansowanie należy opisać funkcjonujący system.

¹⁷⁷ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

	kod 118, kod 120, kod 121, kod 124).
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Użytkownicy systemów odprowadzania oraz oczyszczania ścieków oraz systemów zaopatrzenia w wodę zamieszkujący lub działający na terenie aglomeracji ujętych w KPOŚK/Master Planie, w tym: stali mieszkańcy, osoby czasowo przebywające na danym terenie aglomeracji, przedsiębiorcy, turyści.
8. Instytucja pośrednicząca	Ministerstwo Środowiska
9. Instytucja wdrażająca	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorii regionów	1 621 148 040
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Nie dotyczy
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Tryb konkursowy Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Środowiska
14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	Głównymi dokumentami stanowiącymi podstawę do wyboru projektu będą: Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK) wraz z opracowanym w toku aktualizacji KPOŚK Master Planem dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG zawierającym listę potrzeb inwestycyjnych w poszczególnych aglomeracjach). Priorytetowo będą traktowane inwestycje w aglomeracjach co najmniej 10 000 RLM, co przyczyni się do wypełniania przez Polskę zobowiązań unijnych w zakresie dyrektywy ściekowej. Równocześnie realizacja projektów mających na celu ograniczenie zrzutów ładunków zanieczyszczeń z sektora komunalnego przyczyni się do ograniczenia dopływu związków biogennych do Morza Bałtyckiego i tym samym będzie miała bezpośredni wpływ na ograniczenie procesu eutrofizacji Bałtyku. W przypadku projektów obejmujących swoim zakresem działania związanych z poprawą jakości systemów zaopatrzenia ludności w wodę preferowane będą inwestycje wdrażające rozwiązania mające na celu zapewnienie oszczędności wody, w tym poprzez monitorowanie przecieków i zapobieganie stratom wody z sieci

	<p>wodociągowych.</p> <p>W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wybór projektów w procedurze konkursowej. Szczególna uwaga na etapie selekcji zostanie skierowana na badanie stopnia osiągnięcia efektu ekologicznego. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o obiektywne kryteria, zatwierdzone przez Komitet Monitorujący. Kryteria wyboru projektów będą służyły zapewnieniu efektywnej i prawidłowej realizacji celów określonych w osi priorytetowej. Kryteria będą precyzyjne, mierzalne i obiektywne. Dodatkowo dopuszcza się możliwość nadania kryteriom merytorycznym odpowiedniej punktacji oraz określonych wag punktowych.</p>
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<p>Zgodnie z wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7.</p> <p>VAT jest niekwalifikowalny.</p>
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ¹⁷⁸	<p>W przypadku projektów generujących dochód zastosowanie stawki zryczałtowanej w wielkości 25% (zgodnie z zał. nr 5 do rozporządzenia ogólnego UE 1303/2013).</p>
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<p>Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.</p>
18.Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ¹⁷⁹	<p>Dofinansowanie, co do zasady nie będzie stanowiło pomocy publicznej.</p> <p>W uzasadnionych przypadkach, możliwość udzielania dofinansowania w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym.</p>
19.Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	<p>Działania w powyższym obszarze będą przyczyniać się do osiągnięcia celów SUE RMB w ramach Obszaru Priorytetowego NUTRI Zmniejszenie odprowadzania substancji odżywczych do morza do akceptowalnych poziomów i będą miały podstawowe znaczenie dla ochrony i zapobieżenia degradacji środowiska morskiego Bałtyku.</p>
<u>Informacje finansowe</u>	

¹⁷⁸ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013” luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

¹⁷⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁸⁰	85%
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁸¹ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)(%)	85% ¹⁸²
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych	5% ¹⁸³
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Nie dotyczy
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)	Nie dotyczy

Działanie 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	Działanie 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	<p>Celem działania jest wzmocnienie mechanizmów służących ochronie przyrody. Zostanie to osiągnięte m.in. poprzez zwiększenie odsetka obszarów Natura 2000 objętych planami zarządzania oraz zwiększenie powierzchni siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony.</p> <p>Pomimo stosunkowo bogatych zasobów przyrodniczych, konieczne</p>

¹⁸⁰ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

¹⁸¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁸² W przypadku dodatkowego współfinansowania bezwrotnego (np. w formie umarzalnych pożyczek) ze środków NFOŚiGW/WFOŚiGW istnieje możliwość zwiększenia poziomu dofinansowania całkowitych wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu do maksymalnie 95%.

¹⁸³ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

	<p>jest podejmowanie dalszych wysiłków w celu przeciwdziałania czynnikom i zjawiskom powodującym spadek różnorodności biologicznej. Działania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej z jednej strony służyć będą powstrzymaniu procesu jej utraty, z drugiej zaś będą wzmacniać potencjał rozwoju gospodarczego i społecznego. Zgodnie z <i>Programem ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z planem działań na lata 2015-2020</i> realizowany będzie szeroki zakres zadań – począwszy od czynnej ochrony zagrożonych gatunków i siedlisk, poprzez zarządzanie zasobami przyrodniczymi, ograniczanie presji gatunków inwazyjnych i konfliktowych, do podnoszenia poziomu wiedzy społeczeństwa na temat ochrony środowiska i różnorodności biologicznej.</p> <p>W ramach działania wspierane będą projekty związane z ochroną wybranych gatunków i siedlisk na terenach parków narodowych oraz obszarach Natura 2000¹⁸⁴ jak również poza obszarami chronionymi np. w korytarzach ekologicznych oraz na obszarach występowania cennych gatunków i siedlisk. Jednocześnie projekty mające na celu zahamowanie spadku różnorodności biologicznej w wielu przypadkach przyczyniać się będą do adaptacji do zmian klimatu (i odwrotnie – np. w wyniku prowadzonych w ramach działania 2.1 inwestycji na rzecz renaturyzacji cieków wodnych oraz odtwarzania naturalnych terenów zalewowych następować będzie odbudowa cennych ekosystemów).</p> <p>Ważnymi działaniami w tym obszarze będą projekty z zakresu rozwoju zielonej infrastruktury jako nośnika usług ekosystemowych. Efekty działań na rzecz ochrony cennych gatunków i siedlisk będą dodatkowo wsparte dzięki przedsięwzięciom zmniejszającym negatywną presję na ekosystemy poprzez rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo. Wspierany będzie również rozwój narzędzi zarządzania obszarami cennymi przyrodniczo, w tym opracowanie instrumentów planistycznych dla obszarów Natura 2000 i parków narodowych.</p> <p>W ramach działania realizowane będą nowoczesne programy edukacyjne, a także prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych (z wyłączeniem finansowania emisji spotów reklamowych w TV) w zakresie ochrony środowiska i efektywnego</p>
--	---

¹⁸⁴ W ramach działania nie mogą być finansowane projekty ograniczone terytorialnie do obszaru jednego województwa, mające na celu prowadzenie działań ochronnych w szczególności na terenach rezerwatów i parków krajobrazowych, jeśli takie działania zostały zaplanowane do realizacji przez dany typ beneficjenta w ramach regionalnych programów operacyjnych.

	wykorzystania jego zasobów, stanowiące uzupełnienie powyższych działań, skierowane do szerokiego grona odbiorców. Wsparcie będą mogły również otrzymać projekty polegające na rozbudowie potencjału dydaktycznego ośrodków edukacji ekologicznej.
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<ul style="list-style-type: none"> – Powierzchnia siedlisk wspieranych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony – Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba parków narodowych, w których wsparto ośrodki edukacji ekologicznej – Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody – Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną
5. Typy projektów ¹⁸⁵	<p>1. Ochrona in-situ lub ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych</p> <p>W ramach działania finansowane będą projekty służące czynnej ochronie siedlisk przyrodniczych i gatunków zagrożonych w skali Europy i kraju w odniesieniu do parków narodowych i obszarów Natura 2000¹⁸⁶ oraz, w ramach kompleksowych projektów ponadregionalnych, leżących poza ww. obszarami. Główny nacisk zostanie położony na wsparcie działań wynikających z dokumentów zarządczych dla ww. obszarów, przygotowanych zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.</p> <p>a. Działania o charakterze dobrych praktyk, związane z ochroną zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych</p> <p>Działania muszą mieć na celu ochronę przyrody, w szczególności ochronę in-situ lub ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych. Działania przede wszystkim powinny polegać na zaplanowaniu zadań służących czynnej ochronie wskazanych gatunków lub siedlisk, mających na celu kształtowanie warunków dla ich trwałego zachowania. Działania mogą być realizowane m.in. poprzez poprawę warunków hydrologicznych, eliminację gatunków inwazyjnych, utrzymywanie lub odtwarzanie właściwej struktury gatunkowej siedlisk, powstrzymanie naturalnej sukcesji siedlisk nieleśnych. Mogą też polegać na wprowadzaniu gatunków zagrożonych wyginięciem do siedlisk zastępczych.</p>

¹⁸⁵ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

¹⁸⁶ W ramach działania nie mogą być finansowane projekty ograniczone terytorialnie do obszaru jednego województwa, mające na celu prowadzenie działań ochronnych w szczególności na terenach rezerwatów i parków krajobrazowych, jeśli takie działania zostały zaplanowane do realizacji przez dany typ beneficjenta w ramach regionalnych programów operacyjnych.

	<p>Dopuszcza się realizację działań związanych z ochroną elementów przyrody nieożywionej (m.in. zabezpieczenia przed erozją, odslanianie zarośniętych ścian skalnych, skanalizowanie ruchu turystycznego itp.), które będą miały pozytywny wpływ na stan siedlisk przyrodniczych lub będą służyły ich utrzymaniu.</p> <p>Zadania związane z ukierunkowaniem ruchu turystycznego mogą stanowić element projektu pod warunkiem wykazania na danym obszarze istnienia nadmiernej i niekontrolowanej presji turystycznej na cenny przyrodniczo obszar oraz precyzyjnego określenia efektu ekologicznego, polegającego na poprawie stanu konkretnych gatunków czy siedlisk przyrodniczych, wraz z zaproponowaniem metod oceny tego efektu.</p> <p>b. Wdrażanie działań o zasięgu ogólnokrajowym realizowanych na obszarach Natura 2000</p> <p>W ramach działania wspierane będą kompleksowe, ogólnopolskie projekty realizowane przez podmioty wskazane w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, jako odpowiedzialne za nadzór nad obszarami Natura 2000 lub wykonywanie zadań w zakresie ochrony przyrody na tych obszarach. Wdrażane projekty będą polegały na implementacji zapisów dotyczących ochrony zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych zawartych w planach ochrony, planach zadań ochronnych oraz planach urządzenia lasu sporządzonych dla obszarów Natura 2000.</p> <p>2. Rozwój zielonej infrastruktury</p> <p>a. Zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych lądowych i wodnych o zasięgu lokalnym i regionalnym mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu</p> <p>Wspierane będą działania ukierunkowane na poprawę łączności funkcjonalnej między siedliskami przyrodniczymi poprzez zniesienie lub ograniczenie barier dla przemieszczania się zwierząt, które tworzy istniejąca infrastruktura oraz zapewnienie warunków do swobodnego przemieszczania się, w szczególności między obszarami chronionymi, w tym obszarami sieci Natura 2000. Powyższe będzie realizowane m.in. poprzez odtwarzanie naturalnych i półnaturalnych zadrzewień, ekotonów, obszarów nieleśnych i zbiorników wodnych, zalesianie, zadrzewianie, przywracanie morfologicznej ciągłości cieków wodnych, w szczególności na obszarach chronionych.</p> <p>3. Opracowanie instrumentów planistycznych dla obszarów Natura 2000 i parków narodowych</p> <p>Zgodnie z kierunkami określonymi w Priorytetowych Ramach</p>
--	---

	<p>Działań dla sieci Natura 2000 na Wieloletni Program Finansowania UE w latach 2014-2020 (PAF) oraz Programie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015–2020, wspierane będzie opracowanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000; b. planów ochrony obszarów Natura 2000 i parków narodowych¹⁸⁷, <p>4. Wsparcie procesu wdrażania instrumentów zarządczych w ochronie przyrody, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. opracowanie zasad kontroli i zwalczania w środowisku przyrodniczym gatunków obcych; b. wykonywanie wielkoobszarowych inwentaryzacji cennych siedlisk przyrodniczych i gatunków oraz stworzenie krajowego banku danych o zasobach przyrodniczych; c. rozwój i integracja systemów monitoringu przyrodniczego; d. Ocena stanu zasobów przyrodniczych w parkach narodowych przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii teledetekcyjnych. <p>W ramach podtypu 4c może być również finansowane wykonywanie monitoringu przyrodniczego w obszarach Natura 2000.</p> <p>5. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i efektywnego wykorzystania jego zasobów</p> <p>Wspierane będą działania mające na celu zwiększenie świadomości społecznej i zaangażowania obywateli w aktywną ochronę środowiska oraz kształtowanie postaw proekologicznych. Przewiduje się dotarcie do odbiorców zarówno poprzez kampanie edukacyjno – promocyjne realizowane za pośrednictwem mediów jak i poprzez działania skierowane bezpośrednio do dzieci i młodzieży szkolnej. Zakres tematyczny realizowanych projektów będzie wynikał z sektorowych dokumentów strategicznych, odnoszących się do poszczególnych aspektów edukacji zrównoważonego rozwoju m.in.: powstrzymywanie utraty różnorodności biologicznej, efektywne korzystanie z zasobów (w tym gospodarka odpadami, gospodarka wodna), ochrona powietrza.</p>
--	--

¹⁸⁷ Z wyłączeniem obszarów Natura 2000 leżących na terenach rezerwatów, jeśli działania ochronne dla Natury 2000 zostały uwzględnione w planie ochrony dla danego rezerwatu, co zgodnie z przyjętą linią demarkacyjną między POIiŚ 2014-2020 a programami regionalnymi jest finansowane w ramach programów regionalnych.

	<p>Projekty będą skierowane zarówno do ogółu obywateli, jak i do wybranych grup społecznych oraz społeczności lokalnych na obszarach chronionych, w szczególności należących do Europejskiej Sieci Ekologicznej obszarów ochrony Natura 2000. W przypadku projektów skierowanych do ogółu społeczeństwa, istotne jest aby tematyka wynikała z potrzeb zdiagnozowanych w oparciu o wieloletnie badania świadomości ekologicznej Polaków, co przełoży się na możliwość cyklicznego monitorowania skuteczności podjętych działań. Przewiduje się finansowanie kompleksowych, nowoczesnych programów edukacji ekologicznej, w tym skierowanych do szkół i placówek oświatowych oraz przedsiębiorców i organów administracji publicznej (JST).</p> <p>W ramach działania będą również realizowane projekty edukacyjno-promocyjne związane z kształtowaniem postaw proekologicznych oraz projekty unaoczniające wpływ działalności człowieka na stan środowiska naturalnego, w szczególności na różnorodność biologiczną.</p> <p>a. Edukacja w obszarze zrównoważonego rozwoju</p> <p>Realizacja ogólnopolskich działań informacyjno-edukacyjnych (z wyłączeniem finansowania emisji spotów reklamowych w TV) nastawionych na zwiększenie zaangażowania obywateli w ochronę środowiska, w tym propagowanie krajowych form ochrony przyrody .</p> <p>b. Budowanie potencjału i integracja</p> <p>Szkolenia oraz aktywna edukacja dla grup zawodowych wywierających największy wpływ na przyrodę. Obszar tematyczny obejmuje również projekty przyczyniające się do integracji różnych środowisk (m.in.: przedsiębiorców, organów administracji samorządowej, organizacji pozarządowych, przedstawicieli mediów), promujące wspólne inicjatywy nakierowane na współpracę i komunikację niejednorodnych grup interesariuszy (platformy internetowe, warsztaty, publikacje).</p> <p>c. Edukacja społeczności obszarów chronionych</p> <p>Działania edukacyjne skierowane do społeczności lokalnych na obszarach chronionych, w szczególności należących do sieci Natura 2000 i parków narodowych, w celu budowy świadomości nt. potrzeby oraz właściwych metod ochrony przyrody, jak również korzyści z dobrze zachowanej przyrody i krajobrazu.</p> <p>6. Rozwój bazy ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej</p> <p>a. Rozwój bazy ośrodków prowadzących działalność w zakresie</p>
--	---

	<p style="text-align: center;">edukacji podlegających parkom narodowym</p> <p>Budowa, rozbudowa, adaptacja ośrodków edukacji podlegających parkom narodowym jak również ich doposażanie w zakresie zakupu materiałów dydaktycznych, uzupełnianiu wyposażenia oraz zapewnienia bazy lokalowej adekwatnej do prowadzonych działań dydaktycznych. Wspierane będą działania o charakterze niezarobkowym, mieszczące się w ramach działalności statutowej beneficjenta, nakierowane na zwiększenie efektywności prowadzonych działań edukacyjnych. Warunkiem uzyskania dofinansowania projektu będzie jego powiązanie z posiadanym programem działań edukacyjnych.</p> <p>Promowane będzie wspieranie obiektów wielofunkcyjnych, stanowiących jednocześnie centra zarządzania i informacji dla obszarów objętych różnymi formami ochrony (Natura 2000, Parki Narodowe, rezerваты biosfery, obszary Ramsar), w ramach rozwoju narzędzi i infrastruktury zarządzania obszarami cennymi przyrodniczo.</p>
6. Typ beneficjenta ¹⁸⁸	<ul style="list-style-type: none"> – Ministerstwo Środowiska (forma prawna – kod 401) dla typów projektów 4c, 5a. – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (forma prawna – kod 401) dla typów projektów 1b, 2a, 3a, 4a, 4b, 4c, 5b. – Regionalne dyrekcje ochrony środowiska (forma prawna – kod 401) dla typów projektów 1a, 2a, 3b*, 4c, 5b, 5c. – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (forma prawna - kod 401) dla typu projektów 4c, 5a. – Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych (forma prawna – kod 428) dla typów projektów 1b. – parki narodowe (forma prawna – kod 428) dla typów projektów 1a, 2a, 3b, 4d, 5b, 5c, 6a. – jednostki administracji rządowej lub samorządowej (forma prawna – kod 132, kod 401, kod 403, kod 428, kod 429, kod 430, kod 431) dla typów projektów 1a, 2a, 5b, 5c. – jednostki badawczo-naukowe (forma prawna – kod 428, kod 165) dla typów projektów 1a, 2a, 5b, 5c. – uczelnie (forma prawna – kod 044) dla typów projektów 1a, 2a, 5b, 5c. – pozarządowe organizacje ekologiczne - POE¹⁸⁹ (forma prawna – kod 148, kod 155) dla typów projektów 1a, 2a, 5b, 5c.

¹⁸⁸ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

¹⁸⁹ Przez pozarządową organizację ekologiczną rozumie się organizację społeczną, której statutowym celem jest ochrona środowiska zgodnie z art. 3 pkt 16 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62 poz. 627 z późn. zm.).

	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki organizacyjne Lasów Państwowych** (forma prawna – kod 428) dla typów projektów 1a**, 2a**, 5b, 5c. – urzędy morskie (forma prawna – kod 401) dla typów projektów 1a, 2a, 3b, 5b, 5c. <p>* z wyłączeniem obszarów Natura 2000 leżących na terenach rezerwatów, jeśli działania ochronne dla Natury 2000 zostały uwzględnione w planie ochrony dla danego rezerwatu.</p> <p>** z wyłączeniem DG LP.</p>
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Grupę docelową stanowi całe społeczeństwo, korzystające z zasobów środowiska w postaci usług ekosystemów zapewnianych przez obszary o wysokiej wartości przyrodniczej.
8. Instytucja pośrednicząca	Ministerstwo Środowiska
9. Instytucja wdrażająca	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych - dla typów projektów 1a i 2a. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - dla pozostałych typów projektów (z wyłączeniem typów 1a i 2a).
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	146 000 000
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Nie dotyczy
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb konkursowy dla typów projektów: 1a, 2a, 3b, 4d, 5b, 5c, 6a.</p> <p>Tryb pozakonkursowy dla typów projektów: 1b, 3a, 4a, 4b, 4c, 5a.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych - dla typów projektów 1a i 2a. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - dla pozostałych typów projektów (z wyłączeniem typów 1a i 2a).</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Środowiska</p>
14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wybór projektów w procedurze konkursowej oraz pozakonkursowej.

	<p>Zastosowanie konkretnego trybu będzie uzależnione od specyfiki typów projektów, które będą mogły być współfinansowane. Szczególna uwaga na etapie selekcji zostanie skierowana na badanie stopnia osiągnięcia efektu ekologicznego. Niezależnie od zastosowanej ścieżki (konkursowej bądź pozakonkursowej), wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć w oparciu o obiektywne kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący. Kryteria wyboru projektów będą służyły zapewnieniu efektywnej i prawidłowej realizacji celów określonych w osi priorytetowej. Nie przewiduje się różnicowania kryteriów wyboru projektów ze względu na tryb wyboru. Kryteria będą precyzyjne, mierzalne i obiektywne. Dodatkowo dopuszcza się możliwość nadania kryteriom merytorycznym odpowiedniej punktacji oraz określonych wag punktowych.</p>
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<p>Zgodnie z programem pomocowym (o ile dotyczy), wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7.</p> <p>VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny, po spełnieniu warunków określonych w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz pod warunkiem, że beneficjent ani żaden inny podmiot zaangażowany w realizację projektu (w szczególności partner lub podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych) nie prowadzi działalności opodatkowanej VAT w obszarze, którego dotyczy projekt, a ponadto w ramach projektu nie jest wytwarzana infrastruktura, którą beneficjent, lub inny podmiot, mógłby wykorzystywać w ramach działalności objętej VAT.</p>
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Nie dotyczy
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<p>Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.</p>
18.Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy,	Dofinansowanie, co do zasady nie będzie stanowiło pomocy publicznej (jako wsparcie projektów związanych z wykonywaniem

unijna lub krajowa podstawa prawna) ¹⁹⁰	zadań państwa lub projektów o charakterze lokalnym). W przypadku gdy dofinansowanie będzie stanowiło pomoc publiczną, będzie ono udzielane jako pomoc de minimis lub na warunkach zaakceptowanych przez Komisję Europejską w decyzji wydanej w rezultacie indywidualnej notyfikacji projektu.
19.Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	Poprawa środowiska naturalnego przyczyni się do podniesienia walorów przyrodniczych poszczególnych regionów kraju, jak również będzie miała znaczący wymiar makroregionalny, podnosząc atrakcyjność całego obszaru Morza Bałtyckiego. Prowadzona interwencja będzie tym samym spójna z celami SUE RMB, przyjętymi w ramach Obszaru Priorytetowego BIO Zachowanie obszarów naturalnych oraz bioróżnorodności, w tym rybołówstwa.
<u>Informacje finansowe</u>	
20.Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁹¹	85%
21.Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁹² (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (%)	organy władzy, administracji rządowej – 100% pozostali beneficjenci – 85 % ¹⁹³
22.Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków	5% ¹⁹⁴

¹⁹⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

¹⁹¹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalone na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

¹⁹² Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁹³ W przypadku dodatkowego współfinansowania bezwrotnego (np. w formie umarzalnych pożyczek) ze środków NFOŚiGW/WFOŚiGW istnieje możliwość zwiększenia poziomu dofinansowania całkowitych wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu do maksymalnie 95%. Dodatkowo, parki narodowe (forma prawna – kod 428) mogą otrzymać poziom dofinansowania całkowitych wydatków kwalifikowanych ze środków NFOŚiGW/WFOŚiGW na poziomie projektu do maksymalnie 100%.

¹⁹⁴ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

kwalfikowanych	
23.Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Nie dotyczy
24.Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)	Nie dotyczy

Działanie 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	Działanie 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	<p>Celem działania jest zahamowanie spadku powierzchni terenów zieleni w miastach. Zostanie to osiągnięte dzięki zwiększeniu powierzchni terenów zieleni w miastach (w tym parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej), powstałych głównie dzięki rekultywacji¹⁹⁵ bądź remediacji¹⁹⁶ terenów zdegradowanych i zanieczyszczonych działalnością człowieka.</p> <p>Koncentracja ludności na obszarach miejskich sprawia, że kwestie ochrony środowiska są w ich przypadku szczególnie ważne, tym bardziej, że mają kluczowe znaczenie także dla zdrowia ludzkiego. Do zagrożeń z jakimi borykają się mieszkańcy obszarów zurbanizowanych, zalicza się występowanie obszarów zdegradowanych oraz niewystarczający udział obszarów zieleni w ogólnej powierzchni miast.</p> <p>W ramach działania wsparcie zostanie skierowane przede wszystkim na rekultywację na cele środowiskowe obszarów zdegradowanych oraz remediację terenów zanieczyszczonych skutkującą usunięciem zagrożenia z ich strony dla zdrowia ludzi i środowiska. Dofinansowanie otrzymają projekty obejmujące rekultywację lub remediację terenów zdegradowanych, zdewastowanych lub zanieczyszczonych na terenie miast i w ich obszarach funkcjonalnych¹⁹⁷, w tym terenów przemysłowych, powojskowych, pogórnicych i in.</p> <p>Wsparcie objąć może również działania prowadzące do poprawy bądź przywrócenia biologicznej aktywności zdegradowanych i zanieczyszczonych akwenów w miastach, jednak wymóg zachowania celu środowiskowego wyklucza zmianę przy tej okazji ich pierwotnego naturalnego charakteru brzegów i dna na sztuczny</p>

¹⁹⁵ W rozumieniu art. 4 pkt 18 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2013, poz. 1205 ze zm.).

¹⁹⁶ W rozumieniu art. 3, pkt 31b ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013, poz. 1232, ze zm.).

¹⁹⁷ Na użytek SzOOP przyjęto, że do miejskich obszarów funkcjonalnych należą obszary ustalone zgodnie z art. 2, pkt 6a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2015.199 ze zm.), a w pozostałych przypadkach obszary leżące w bezpośrednim sąsiedztwie miast, związane z nimi funkcjami usług ekosystemów istniejących lub planowanych po rekultywacji i remediacji (łącznie z tymi obszarami, których sposób zagospodarowania ulega zmianie na tereny biologicznie czynne).

	<p>(np. betonowy lub kamienny).</p> <p>Dofinansowane będą również projekty inwentaryzacji terenów zdegradowanych.</p> <p>Finansowanie działań związanych z rekultywacją i remediacją obejmie również docelowe zagospodarowanie terenu, w szczególności nasadzenia i utworzenie całorocznych akwenów. Środowiskowe zagospodarowanie terenu objętego rekultywacją i remediacją oznacza, że minimum 70 % powierzchni po zakończeniu realizacji projektu będzie terenem biologicznie czynnym¹⁹⁸ (w przypadku uwzględnienia w projekcie kilku obszarów udział powinien się odnosić do sumy powierzchni wszystkich obszarów z wykazaniem biologicznej aktywności każdego z nich).</p> <p>Celom środowiskowym służyć będą więc m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • parki miejskie, zieleńce; • komunalne lasy miejskie; • komunalne całoroczne akweny z wodą nie konserwowaną chemicznie; • przyrodnicze ścieżki edukacyjne; • komunalne geoparki (związane z dziedzictwem geologicznym). <p>W przypadku kompleksowego projektu rekultywacji lub remediacji dopuszczalne jest sfinansowanie następujących elementów dodatkowych: infrastruktury dla udostępniania zieleni oraz infrastruktury sportowej (np. ścieżek, ławeczek, koszy na śmieci, infrastruktury oświetleniowej, ciągów pieszo-rowerowych, komunalnych ogólnie dostępnych boisk pokrytych trawą, komunalnych siłowni plenerowych na gruncie nieuszczelnionym, ścieżek rowerowych) oraz działań wynikających z mocy prawa dla usunięcia lub naprawy innych cech lub elementów szkodliwych dla ludzi i środowiska (np. drobnych ilości odpadów, niewypałów, substancji promieniotwórczych, jakie nie mieszczą się w prawnym pojęciu remediacji). Wartość ww. elementów nie może wynieść więcej niż 30 % kosztów kwalifikowanych projektu.</p> <p>W ramach działania realizowane będą także projekty bezpośrednio związane z rozwojem terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych, w tym również tzw. zielonej infrastruktury (green infrastructure¹⁹⁹). Działania te będą przyczyniać się do promowania</p>
--	--

¹⁹⁸ Przez teren biologicznie czynny rozumie się teren z nawierzchnią ziemną urządzonej w sposób zapewniający naturalną wegetację, a także 50 % powierzchni tarasów i stropodachów z taką nawierzchnią, nie mniej jednak niż 10 m², oraz wodę powierzchniową na tym terenie.

¹⁹⁹ Zielona infrastruktura — zwiększanie kapitału naturalnego Europy. COM(2013) 249 final: "Zielona infrastruktura: strategicznie zaplanowana sieć obszarów naturalnych i półnaturalnych z innymi cechami środowiskowymi, zaprojektowana i zarządzana w sposób

	<p>miejskich systemów regeneracji i wymiany powietrza, powstrzymania fragmentacji przestrzeni miast i będą pozytywnie wpływać na jakość życia mieszkańców (tereny zieleni pełnią istotne dla mieszkańców funkcje zdrowotne i rekreacyjne).</p> <p>Przewiduje się, że projekty dotyczące zieleni miejskiej będą przyczyniać się do osłabienia zjawiska tzw. miejskiej wyspy ciepła, poprawią możliwości przewietrzania miasta i uzupełniania zasobów wody podziemnej w drodze infiltracji oraz wpłyną pozytywnie na zachowanie różnorodności biologicznej. Ponadto projekty dotyczące zieleni w miastach mogą również osłabiać erozję i stabilizować osuwiska. Uwzględniając także strefy funkcjonalne miast i związane z tym możliwy duży zakres powierzchniowy terenów zielonych, ich rozwój może w istotny sposób przyczyniać się do zwiększania wartości usług ekosystemów, na które istnieje szczególne zapotrzebowanie właśnie w miastach.</p> <p>Realizowane będą projekty m.in. w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzenia i odnowienia parków i skwerów; • tworzenia i odnowienia klinów zieleni, ciągnących się z obrzeży do centrum miast; • tworzenia i odnowienia pokrytych niską zielenią stref przewietrzania miasta, umiejscowionych w uprzywilejowanych strefach wiatru, jeśli takie występują na obszarze miasta; • tworzenia i odnowienia tzw. zielonych ścian, w szczególności izolujących od hałasu oraz zazieleniania ścian istniejących budowli, pod warunkiem zachowania historycznego krajobrazu miejskiego oraz nieutrudniania widoczności w ruchu drogowym i pieszym; • zapobiegania fragmentacji miejskich terenów zieleni, tworzenia i odnowienia połączeń między istniejącymi terenami zieleni; • zakładania zielonych dachów na istniejących budynkach wraz z niezbędną infrastrukturą służącą do utrzymania zieleni, łącznie z (w uzasadnionych przypadkach) konstrukcją nowej więźby dachowej; • odnawiania zieleni zanikającej i zdegradowanej, w tym zieleni należącej do strategicznie zaplanowanych sieci obszarów naturalnych i półnaturalnych (zielonej infrastruktury), łącznie z jej leczeniem; • tworzenia i odnowienia zieleni przyulicznej, szczególnie w obszarach śródmiejskich, polegające na zapewnieniu istniejącym
--	---

mający zapewnić szeroką gamę usług ekosystemowych. Obejmuje ona obszary zielone (lub niebieskie w przypadku ekosystemów wodnych) oraz inne cechy fizyczne obszarów lądowych (w tym przybrzeżnych) oraz morskich”.

	<p>drzewom (z możliwością uzupełnienia o nowe) właściwych warunków wegetacji i ochrony przed skutkami ruchu komunikacyjnego i zimowego utrzymania dróg;</p> <ul style="list-style-type: none">• rewaloryzacji terenów zieleni obejmującą wymianę roślinności na bardziej odporną na istniejące warunki. <p>Dopuszczalne jest sfinansowanie również następujących elementów dodatkowych: infrastruktury dla udostępniania zieleni²⁰⁰ (np. ciągi pieszo-rowerowe, stojaki na rowery, ścieżki, ławeczki, kosze na śmieci, infrastruktura oświetleniowa, toalety publiczne, obiekty małej architektury, place zabaw dla dzieci, siłownie plenerowe) oraz niewielkich działań rekultywacyjnych i remediacyjnych terenu znajdującego się w granicach projektu zieleni²⁰¹. Wskazany katalog potencjalnych inwestycji nie ma charakteru zamkniętego. Wartość ww. elementów nie może wynieść więcej niż 30 % kosztów kwalifikowanych projektu.</p> <p>W ramach projektów nie będą finansowane prace pielęgnacyjne takie jak: sezonowe koszenie trawników i poboczy dróg, przycinanie żywopłotów, gałęzi, obsadzanie i pielęgnacja istniejących kwietników i rabat kwiatowych, jesienne sprzątanie liści itp.</p> <p>Promowane będą projekty o wysokich walorach przyrodniczych, w tym w szczególności projekty w efekcie których powstaną bogate, wielopiętrowe i wielogatunkowe założenia zieleni, oparte na gatunkach rodzimych, tworzących dogodne i atrakcyjne warunki dla rodzimych ptaków, owadów i drobnych ssaków, a także zawierające obszary ukształtowane w sposób naturalny, zbliżony do dzikiego, istotnie podnoszący różnorodność biologiczną.</p> <p>Projekty dotyczące zieleni będą realizowane w miastach i ich strefach funkcjonalnych na gruntach niezdegradowanych, niezagospodarowanych lub których sposób zagospodarowania ulega zmianie na tereny zieleni (wyjątkiem są działania dotyczące odnawiania zieleni i zielonych dachów oraz zieleni przyulicznej, czyli podejmowane na terenach zagospodarowanych).</p> <p>Z uwagi na konieczność zapewnienia kompleksowości działań wsparcie skierowane zostanie do państwowych jednostek budżetowych, jednostek samorządu terytorialnego i ich związków oraz podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych JST. Beneficjenci ci będą jednak mogli</p>
--	--

²⁰⁰ W przypadku jeśli infrastruktura zmniejszałaby istniejącą powierzchnię zieleni, projekt musi zapewnić proporcjonalną kompensację przez utworzenie dodatkowych terenów zieleni.

²⁰¹ W przypadku wyższych kosztów, mogą być one pokryte z innych środków niż POIiŚ 2014-2020 lub w ramach oddzielnie podjętego projektu rekultywacji lub remediacji (typ 1).

	<p>włączać do prowadzonego przez nich kompleksowego projektu także obiekty zarządzane przez podmioty niepubliczne (np. spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty mieszkaniowe).</p> <p>W ramach działania dopuszczalne jest wyodrębnienie alokacji dedykowanej średnim miastom tracącym funkcje gospodarcze i społeczne.</p> <p>Zgodnie z założeniami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju wsparciem będzie można również objąć miasta średnie, w tym tracące funkcje społeczno-gospodarcze (zgodnie z analizą Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN pn. Delimitacja miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze).</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	– Dodatkowa powierzchnia biologicznie czynna uzyskana w wyniku realizacji projektów
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Łączna powierzchnia zrehabilitowanych gruntów – Liczba obiektów, na których przeprowadzono rekultywację – Liczba ośrodków miejskich, w których realizowane są projekty dotyczące zieleni miejskiej
5. Typy projektów ²⁰²	<p>1. Wsparcie dla zanieczyszczonych lub zdegradowanych terenów</p> <p>Wspierane będą działania opisane w pkt. 2 <i>Opis działania</i> których głównym celem jest rekultywacja terenów zdegradowanych lub zdewastowanych i remediacja terenów zanieczyszczonych.</p> <p>Dofinansowanie tego typu przedsięwzięć będzie możliwe wyłącznie w sytuacji, gdy obecny właściciel gruntu nie jest odpowiedzialny za powstanie zanieczyszczenia lub degradację środowiska.</p> <p>Jeśli na obszarze objętym działaniami rekultywacyjnymi będą występowały grunty zanieczyszczone, obowiązkowym elementem projektu będzie ich remediacja.</p> <p>Preferowane będą projekty, których realizacja będzie wynikać z gminnych programów ochrony środowiska lub programów rewitalizacji.</p> <p>2. Rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych</p> <p>Wspierane będą działania opisane w pkt. 2 <i>Opis działania</i>, które przyczyniają się do zahamowania spadku powierzchni terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych.</p> <p>Priorytetowo traktowane będą projekty realizowane w obszarach o przekroczonych normach jakości powietrza (dla których istnieje</p>

²⁰² Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

	<p>obowiązujący Program Ochrony Powietrza).</p> <p>Wsparcie z tego działania nie dotyczy obiektów poddawanych głębokiej kompleksowej modernizacji budynków w ramach projektów Osi priorytetowej I <i>Zmniejszenie emisyjności gospodarki</i>, których elementami są zielone ściany i dachy.</p> <p>3. Inwentaryzacja terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych</p> <p>W ramach projektów inwentaryzacyjnych finansowane będą działania związane z analizami degradacji i zanieczyszczenia terenu, badania zanieczyszczenia gleby, ziemi i wód gruntowych i analizy dotyczące możliwych sposobów i kosztów przeprowadzenia remediacji lub rekultywacji. Finansowane będą działania wyłącznie w odniesieniu do terenu, który zostanie zagospodarowany na cele środowiskowe.</p>
6. Typ beneficjenta ²⁰³	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego i ich związki (forma prawna - kod 403, kod 429, kod 430, kod 431) dla typów projektów 1, 2, 3; – podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego (forma prawna - kod 019, 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124) dla typów projektów 1, 2, 3; – regionalne dyrekcje ochrony środowiska (forma prawna kod 401) dla typów projektów 1, 3. – regionalne zarządy gospodarki wodnej - RZGW (forma prawna - kod 428) dla typu projektu 1, 3.
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Indywidualni użytkownicy korzystający z zasobów środowiska, w tym przede wszystkim mieszkańcy miast wojewódzkich (i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie) oraz regionalnych i subregionalnych.
8. Instytucja pośrednicząca	Ministerstwo Środowiska
9. Instytucja wdrażająca	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	219 243 052
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi	Nie dotyczy

²⁰³ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	
12.Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy
13.Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb konkursowy projekty wpisujące się w typy projektów 1, 2, 3.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Środowiska</p>
14.Zasady wyboru projektów do dofinansowania	W ramach priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wybór projektów w procedurze konkursowej. Szczególna uwaga na etapie selekcji zostanie skierowana na badanie stopnia osiągnięcia efektu ekologicznego. Wybór projektów do dofinansowania będzie następował w wyniku oceny poszczególnych przedsięwzięć, w oparciu o obiektywne kryteria zatwierdzone przez Komitet Monitorujący. Kryteria wyboru projektów będą służyły zapewnieniu efektywnej i prawidłowej realizacji celów określonych w osi priorytetowej. Kryteria będą precyzyjne, mierzalne i obiektywne. Dodatkowo dopuszcza się możliwość nadania kryteriom merytorycznym odpowiedniej punktacji oraz określonych wag punktowych.
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<p>Zgodnie z programem pomocowym (o ile dotyczy), wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7.</p> <p>VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny, po spełnieniu warunków określonych w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz pod warunkiem, że beneficjent ani żaden inny podmiot zaangażowany w realizację projektu (w szczególności partner lub podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych) nie prowadzi działalności opodatkowanej VAT w obszarze, którego dotyczy projekt.</p>
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Nie dotyczy
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.

<p>18. Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)²⁰⁴</p>	<p>Projekty dotyczące rekultywacji (w sytuacjach, gdy wsparcie będzie stanowiło pomoc publiczną):</p> <p>a) Pomoc <i>de minimis</i>, gdy dofinansowanie stanowić będzie niewielką wartość (do 200 tys. euro, a beneficjent będzie uprawniony do takiej pomocy).</p> <p>b) W przypadku projektów, o wyższej wartości dofinansowania, których dofinansowanie stanowi pomoc publiczna - (nie wchodzących w zakres pomocy <i>de minimis</i>) notyfikacja indywidualna. Propozycje dotyczące ustawowej podstawy prawnej do wydania programu pomocowego:</p> <p>Ustawową podstawą prawną do wydania programu pomocowego w postaci rozporządzenia Ministra Środowiska mógłby być art. 400a ust 2 ustawy Prawo Ochrony Środowiska (POŚ).</p>
<p>19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego</p>	<p>Nie dotyczy</p>
<p><u>Informacje finansowe</u></p>	
<p>20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu²⁰⁵</p>	<p>85%</p>
<p>21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu²⁰⁶ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez</p>	<p>RDOŚ i RZGW – 100% Pozostali beneficjenci – 85%²⁰⁷</p>

²⁰⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

²⁰⁵ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

²⁰⁶ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy *de minimis*. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁰⁷ W przypadku dodatkowego współfinansowania bezwrotnego (np. w formie umarzalnych pożyczek) ze środków NFOŚiGW/WFOŚiGW istnieje możliwość zwiększenia poziomu dofinansowania całkowitych wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu do maksymalnie 95%.

właściwą instytucję) (%)	
22.Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych	5% ²⁰⁸
23.Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Nie dotyczy
24.Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN)	Nie dotyczy

3. Oś priorytetowa III Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

III Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Celem osi priorytetowej będzie nadrobienie zaległości w rozbudowie infrastruktury drogowej bezpiecznej dla użytkownika oraz połączenie najważniejszych ośrodków miejskich z siecią transportu europejskiego (TEN-T), poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprawa bezpieczeństwa ruchu lotniczego w sieci bazowej poprzez zwiększenie przepustowości przestrzeni powietrznej i przepustowości nawigacyjnej portów lotniczych oraz rozwój i integracja poszczególnych gałęzi multimodalnego systemu transportowego (transport morski, wodny śródlądowy i intermodalny).

3. Charakter osi	Nie dotyczy
4. Okres kwalifikowalności	od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2023 roku (z zastrzeżeniem zasad udzielania pomocy publicznej, o ile dotyczy)
5. Fundusz(e) (nazwa i kwota w EUR)	FS, 9 532 376 880 EUR
6. Instytucja zarządzająca	Ministerstwo Rozwoju

Działanie 3.1 Rozwój drogowej i lotniczej sieci TEN-T

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	3.1 Rozwój drogowej i lotniczej sieci TEN-T
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	W obszarze infrastruktury transportu drogowego realizowane będą projekty budowy, przebudowy lub rozbudowy dróg znajdujących

²⁰⁸ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

	<p>się w sieci TEN-T (w tym priorytetowo w sieci bazowej, a także dróg w sieci kompleksowej o dużym znaczeniu gospodarczym)²⁰⁹, których efektem będzie stworzenie spójnej sieci dróg o dużej przepustowości łączącej wszystkie miasta wojewódzkie z siecią TEN-T i pozwalającej na ich skomunikowanie za pomocą dróg szybkiego ruchu z Warszawą, stanowiącą główny węzeł miejski sieci bazowej. Interwencja będzie dotyczyła dróg ekspresowych i autostrad, a także dróg w ww. miejskim węźle sieci bazowej o strategicznym znaczeniu dla sieci TEN-T i ujętych w planach pracy korytarzy sieci bazowej TEN-T. Ponadto, dla usprawnienia metod zarządzania ruchem drogowym realizowane będą inwestycje z zakresu ITS. Interwencja w ramach osi ukierunkowana będzie również na inwestycje dotyczące poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego (BRD), obejmujące inwestycje infrastrukturalne na sieci TEN-T (inżynieria), a także projekty dotyczące całej krajowej sieci drogowej, związane z doposażeniem jednostek nadzoru nad ruchem drogowym i służb ratowniczych (ratownictwo techniczne) (nadzór i ratownictwo), jak również organizacją kampanii i szkoleń o zasięgu ogólnokrajowym (edukacja), wynikających m.in. z Narodowego Programu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2013 – 2020. Działanie obejmuje również wsparcie rozwoju transportu lotniczego poprzez inwestycje służące poprawie przepustowości nawigacyjnej portów lotniczych, zwiększeniu przepustowości przestrzeni powietrznej oraz poprawie bezpieczeństwa i ochronie ruchu lotniczego w lotniczej sieci bazowej TEN-T. Inwestycje nie będą obejmowały prac remontowych, jak również nie będą dotyczyły bieżącego utrzymania infrastruktury.</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Nie dotyczy
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Całkowita długość nowych dróg, w tym TEN-T²¹⁰ – Liczba wspartych portów lotniczych
5. Typy projektów ²¹¹	<ol style="list-style-type: none"> 1. budowa, przebudowa lub rozbudowa dróg do parametrów dróg ekspresowych i autostrad w sieci TEN-T oraz 2. budowa, przebudowa dróg w warszawskim miejskim węźle sieci bazowej ujętych w planach pracy korytarzy sieci bazowej TEN-T, 3. usprawnienie metod zarządzania ruchem drogowym (systemy ITS), 4. poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na krajowej sieci drogowej, w tym:

²⁰⁹ Przebieg sieci TEN-T określony jest w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE.

²¹⁰ Uwaga: brzmienie wskaźnika w niniejszym dokumencie jest zgodne z brzmieniem nadanym przez system SFC 2014 w zatwierdzonym programie

²¹¹ Określone na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

	<ul style="list-style-type: none"> – przebudowa miejsc szczególnie niebezpiecznych (inżynieria) w sieci TEN-T, – budowa infrastruktury techniczno-informatycznej i zakup sprzętu²¹² dla służb prewencji i kontroli w ruchu drogowym, w tym pojazdów z niezbędnym specjalistycznym wyposażeniem (nadzór), – zakup sprzętu²¹³ dla służb drogowego ratownictwa technicznego, w tym pojazdów z niezbędnym specjalistycznym wyposażeniem (ratownictwo), – kampanie medialne, szkolenia i inne działania informacyjne (edukacja). <p>5. poprawa bezpieczeństwa ruchu lotniczego w sieci bazowej TEN-T, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zakup urządzeń i systemów do kontroli, osób, bagażu, ładunków i poczty, – budowa obiektów oraz zakup sprzętu bezpośrednio służących do poprawy bezpieczeństwa wykonywania operacji lotniczych w strefie <i>airside</i>, – dostosowanie i modernizacja infrastruktury oraz zakup sprzętu dla zapewnienia ochrony w obszarze obsługi ruchu pasażerskiego i towarowego (<i>security</i>)²¹⁴ – budowa obiektów infrastruktury komunikacji, nawigacji i dozoru, rozbudowa i modernizacja systemów zarządzania ruchem lotniczym oraz dla zapewnienia bezpieczeństwa pożarowego (<i>safety</i>), – projekty związane z ochroną środowiska lub łagodzeniem/ograniczeniem negatywnego oddziaływania portów lotniczych na środowisko naturalne, w tym m. in. inwestycje przyczyniające się do monitoringu i/lub redukcji poziomu hałasu, emisji zanieczyszczeń do powietrza, gleby i wody, podniesienia efektywności energetycznej, poprawy gospodarki wodno-ściekowej, ochrony różnorodności biologicznej, zapewnienia dostępności alternatywnych paliw ekologicznych.
6. Typ beneficjenta ²¹⁵	– Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad (forma prawna

²¹² Poprzez sprzęt należy rozumieć urządzenia stacjonarne i mobilne bezpośrednio wykorzystywane do prewencji i kontroli przestrzegania przepisów ruchu drogowego oraz do ratownictwa technicznego (nie medycznego).

²¹³ Jak wyżej.

²¹⁴ Systemy i urządzenia zabezpieczające przed aktami bezprawnej ingerencji, w tym np. kontrola dostępu do stref zastrzeżonych; kontrola bezpieczeństwa osób, system antywłamaniowy do pomieszczeń. telewizja przemysłowa; ochrona samolotów na stanowiskach postojowych; ochrona ogrodzenia zewnętrznego; ochrona bram wjazdowych; kontrola bezpieczeństwa bagażu (*screening*); system rejestracji bagażu współpracujący z systemem kontroli odlotów w celu szybkiej identyfikacji bagażu z pasażerem; system monitoringu pojazdów na lotnisku itp.

²¹⁵ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

	<ul style="list-style-type: none"> – kod 401); – Miasto Stołeczne Warszawa (forma prawna - kod 430) – Główny Inspektorat Transportu Drogowego (forma prawna – kod 401); – Komenda Główna i Komendy Wojewódzkie Policji (forma prawna – kod 401); – Komenda Główna i Komendy Wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej (forma prawna – kod 401); – Sekretariat Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (forma prawna – kod 401); – Podmioty zarządzające portami lotniczymi w sieci bazowej TEN-T (forma prawna – kod 116, kod 117, kod 124); – Krajowy organ zarządzania przestrzenią powietrzną (forma prawna – kod 439).
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Z uwagi na to, że interwencja będzie miała charakter horyzontalny i dotyczyła całego kraju, grupami docelowymi wsparcia będą użytkownicy indywidualni i przedsiębiorcy korzystający z dofinansowanej środkami UE infrastruktury transportowej w sieci TEN-T.
8. Instytucja pośrednicząca	Centrum Unijnych Projektów Transportowych
9. Instytucja wdrażająca	Nie dotyczy
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	8 150 115 200
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	W przypadku braku uzyskania finansowania z instrumentu „Łącząc Europę” przez projekt złożony do konkursu CEF, projekt taki zostanie skierowany bądź do kolejnego konkursu CEF, bądź będzie mógł ubiegać się o dofinansowanie w ramach POIiŚ celem sfinansowania ze środków Funduszu Spójności w miarę dostępnych środków. Dofinansowanie takiego projektu w POIiŚ będzie uzależnione od spełnienia przez niego kryteriów wyboru projektów w tym programie.
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb konkursowy projekty wpisujące się w typ projektów 5 (podmioty zarządzające portami lotniczymi w sieci bazowej TEN-T).</p> <p>Tryb pozakonkursowy projekty wpisujące się w typy projektów 1-4, 5 (krajowy organ zarządzania przestrzenią powietrzną).</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz</p>

	<p>przyjmowanie protestów: Centrum Unijnych Projektów Transportowych</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Rozwoju</p>
14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	<p><u>Transport drogowy:</u> Priorytetowo będą traktowane projekty przyczyniające się w największym stopniu do ukończenia drogowej sieci TEN-T, do poprawy stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego, ograniczenia wpływu transportu na środowisko, zmniejszenia zatłoczenia i ograniczeń przepustowości infrastruktury transportowej, charakteryzujące się efektywnością ekonomiczną.</p> <p><u>Transport lotniczy:</u> Priorytetowo będą traktowane inwestycje w największym stopniu przyczyniające się do poprawy przepustowości nawigacyjnej portów lotniczych, zwiększenia przepustowości przestrzeni powietrznej oraz poprawy bezpieczeństwa i ochrony ruchu lotniczego w ramach lotniczej sieci bazowej TEN-T oraz związane z ograniczeniem wpływu inwestycji na środowisko naturalne.</p>
15. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<p>Zgodnie z wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7.</p> <p>VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny, po spełnieniu warunków określonych w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.</p>
16. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ^{216 217}	<p>Stawka ryczałtowa (infrastruktura drogową)</p> <p>Luka w finansowaniu (transport lotniczy).</p>
17. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<p>Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja pośredniczącą przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.</p>
18. Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy,	<p>Brak pomocy publicznej w transporcie drogowym.</p> <p>Pomoc publiczna nie wystąpi w przypadku dofinansowywania przedsięwzięć służących realizacji kompetencji państwa</p>

²¹⁶ Dotyczy projektów generujących dochody. Zgodnie z Załącznikiem II do Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/207 z dnia 20 stycznia 2015 r., w przypadku operacji niegenerujących dochodów należy wybrać metodę określoną w art. 61 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 oraz ustalić proporcjonalne zastosowanie zdyskontowanego dochodu na poziomie 100%.

²¹⁷ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFROW oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013 luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

unijna lub krajowa podstawa prawna) ²¹⁸	w wykonywaniu jego prerogatyw władzy publicznej (zakres inwestycji zgodny z pkt. 35. Wytycznych Komisji Europejskiej dotyczących pomocy państwa na rzecz portów lotniczych i przedsiębiorstw lotniczych, Dz. Urz. UE 2014 C 99/3). W pozostałych przypadkach pomoc publiczna może wystąpić – będzie ona udzielana po jej zaakceptowaniu przez Komisję Europejską.
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	Realizacja priorytetów na rzecz poprawy połączeń transportowych, w tym o znaczeniu europejskim, będzie miała znaczący wpływ na poprawę możliwości rozwojowych w skali kraju, jak również makroregionu, przyczyniając się do osiągnięcia celów SUE RMB, dotyczących poprawy dostępności obszaru Morza Bałtyckiego w wymiarze wewnętrznym oraz zewnętrznym. Działania w powyższym zakresie będą spójne z celami SUE RMB przyjętymi dla OP TRANSPORT, dotyczącymi poprawy wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych makroregionu.
Informacje finansowe	
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²¹⁹	85%
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²²⁰ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (%)	organy władzy, administracji rządowej – 100% miasta na prawach powiatu, krajowy organ zarządzania przestrzenią powietrzną podmioty zarządzające portami lotniczymi – 85%
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków	5% ²²¹

²¹⁸ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

²¹⁹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

²²⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²²¹ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

kwifikowanych	
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Nie dotyczy
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)	Nie dotyczy

Działanie 3.2 Rozwój transportu morskiego, śródlądowych dróg wodnych i połączeń multimodalnych.

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	3.2 Rozwój transportu morskiego, śródlądowych dróg wodnych i połączeń multimodalnych
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	<p>Projekty w ramach działania będą dotyczyły inwestycji w przyjazne środowisku formy transportu wykorzystywane do przewozu towarów i osób.</p> <p>A: Transport morski</p> <p>Wsparciem objęte zostaną działania przyczyniające się do poprawy konkurencyjności portów morskich²²² i poprawy bezpieczeństwa morskiego, poprzez inwestycje w infrastrukturę dostępu do portów od strony morza i lądu, infrastrukturę portową, inwestycje ograniczające zanieczyszczenia środowiska przez statki oraz inwestycje w jednostki służące poprawie bezpieczeństwa żeglugi i ratownictwa morskiego, a także systemy bezpieczeństwa morskiego.</p> <p>B: Śródlądowe drogi wodne</p> <p>Na śródlądowych drogach wodnych²²³ przewiduje się projekty na rzecz poprawy ich parametrów eksploatacyjnych, w tym ich podniesienia na wybranych odcinkach Odrzańskiej Drogi Wodnej do III klasy drogi wodnej oraz wdrażanie systemu informacji rzecznej (RIS) oraz doposażenie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i ratownictwo.</p> <p>C: Transport intermodalny</p> <p>Realizowane będą projekty budowy i przebudowy terminali intermodalnych w szczególności zlokalizowanych w sieci TEN-T wraz z niezbędną infrastrukturą (w tym infrastrukturą dostępową) jak również z zakupem niezbędnych sprzętów oraz specjalistycznego taboru kolejowego dostosowanego do przewozów ładunków w intermodalnych jednostkach ładunkowych, naczepach lub przewozu ciężarówek w całości. Inwestycje nie będą obejmowały prac remontowych, jak również nie będą dotyczyły bieżącego utrzymania infrastruktury.</p>

²²² Wsparcie w POIiŚ portów morskich w Gdańsku, Gdyni, Szczecinie, Świnoujściu,.

²²³ Projekty dotyczące Odrzańskiej Drogi Wodnej, Drogi Wodnej Górnej i Dolnej Wisły, połączenia wodnego Odra-Wiśła-Zalew Wiślany (E-70).

3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Nie dotyczy
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba terminali zbudowanych lub rozbudowanych zlokalizowanych w sieci TEN-T / (Liczba wspartych intermodalnych terminali przeładunkowych) – Długość zbudowanych lub zmodernizowanych nabrzeży w portach morskich – Długość zmodernizowanych torów wodnych i podejściowych – Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych śródlądowych dróg wodnych – Liczba budowli hydrotechnicznych na śródlądowych drogach wodnych
5. Typy projektów ²²⁴	<p>A: Transport morski:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. inwestycje służące poprawie infrastruktury dostępu do portów od strony morza, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – modernizacja wejść do portów, modernizacja i pogłębienie torów wodnych (w tym podejściowych) wraz z umocnieniami brzegowymi falochronów osłonowych umożliwiającymi bezpieczne wejście do portów większych niż dotychczas statków, 2. inwestycje służące poprawie infrastruktury portowej, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – budowa i modernizacja nabrzeży i pirsów, budowa i modernizacja terminali promowych, budowa i pogłębienie basenów portowych, torów wodnych, budowa i przebudowa obrotnic portowych, rozbudowa i modernizacja wewnętrznej sieci kolejowej i drogowej, 3. inwestycje służące poprawie infrastruktury dostępu do portów od strony lądu, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – przebudowa układu komunikacyjnego (drogowego i kolejowego) wyprowadzającego ruch z portów, 4. inwestycje ograniczające zanieczyszczenia środowiska przez statki, w tym budowa infrastruktury do odbioru ścieków sanitarnych oraz zasilania statków w energię elektryczną 5. inwestycje dot. budowy i modernizacji systemów łączności i nawigacji oraz systemów oznakowania nawigacyjnego, 6. inwestycje dot. poprawy bezpieczeństwa morskiego poprzez doposażenie służb ratownictwa morskiego oraz służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo żeglugi, w tym poprzez budowę i modernizację jednostek specjalistycznych. <p>B: Śródlądowe drogi wodne:</p>

²²⁴ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

	<ol style="list-style-type: none"> 1. liniowe i punktowe inwestycje infrastrukturalne służące poprawie parametrów eksploatacyjnych dróg wodnych, w tym m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – budowa i modernizacja budowli hydrotechnicznych, zabudowy regulacyjnej oraz udroźnienie toru wodnego, 2. program wdrażania systemu informacji rzecznej (RIS) 3. inwestycje dotyczące poprawy bezpieczeństwa żeglugi poprzez doposażenie służb zapewniających bezpieczeństwo żeglugi oraz służb ratowniczych w pływające jednostki specjalistyczne oraz sprzęt. <p>C: Transport intermodalny:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. budowa lub przebudowa infrastruktury terminali intermodalnych, w tym terminali położonych w centrach logistycznych i portach morskich, wraz z dedykowaną infrastrukturą kolejową (w tym bocznice)/ drogową niezbędną do ich włączenia w sieć linii kolejowych/ sieć drogową wraz z niezbędną do funkcjonowania terminala budową/ przebudową urządzeń obcych, 2. zakup lub modernizacja urządzeń niezbędnych do obsługi terminali intermodalnych, w szczególności urządzeń dźwigowych i innych urządzeń służących do przeladunku, lokomotyw manewrowych; 3. zakup lub modernizacja systemów telematycznych i satelitarnych (urządzeń i oprogramowania) związanych z transportem intermodalnym, a także wydatki na ich wdrożenie; 4. zakup lub modernizacja taboru kolejowego, w tym lokomotyw trakcyjnych, oraz specjalistycznych wagonów służących do przewozów intermodalnych (platformy). <p>Możliwość realizacji projektów integrujących w sobie (w danej gałęzi transportu) ww. typy projektów.</p>
6. Typ beneficjenta ²²⁵	<p>A: Transport morski:</p> <ul style="list-style-type: none"> – urzędy morskie (forma prawna – kod 401); – Zarządy Portów Morskich – Gdańsk, Gdynia, Szczecin, Świnoujście (forma prawna – kod 116, kod 117); – ww. miasta portowe - jednostki samorządu terytorialnego miast na prawach powiatu oraz ich jednostki organizacyjne (forma prawna - kod 403, kod 430);

²²⁵ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

	<ul style="list-style-type: none"> – PKP PLK S.A. (forma prawna – kod 116); – służby ratownicze (ratownictwo techniczne), w tym Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa SAR, Komenda Główna Policji²²⁶ (forma prawna – kod 116, kod 117, kod 401, kod 403, kod 428, kod 429, kod 430, kod 431); <p>B: Śródlądowe drogi wodne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – regionalne zarządy gospodarki wodnej (RZGW)²²⁷ (forma prawna – kod 428); – urzędy żeglugi śródlądowej (forma prawna – kod 401); – Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej, komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej, Komenda Główna Policji²²⁶ (forma prawna – kod 401); <p>C: Transport intermodalny:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zarządy portów morskich (forma prawna – kod 116, kod 117); – przedsiębiorcy z państw członkowskich Unii Europejskiej, którzy wykonują lub zamierzają wykonywać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność gospodarczą w zakresie transportu intermodalnego, w tym operatorzy terminali intermodalnych (forma prawna - kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124); – podmioty zajmujące się udostępnianiem taboru kolejowego przeznaczonego do wykonywania transportu intermodalnego (forma prawna - kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124); – podmioty zarządzające infrastrukturą kolejową zapewniającą bezpośredni dostęp do terminali intermodalnych (forma prawna - kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124).
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Z uwagi na to, że interwencja będzie miała charakter horyzontalny i dotyczyła całego kraju, grupami docelowymi wsparcia będą użytkownicy indywidualni i przedsiębiorcy korzystający z dofinansowanej środkami UE infrastruktury transportowej (kolejowej/intermodalnej, wodnej śródlądowej, morskiej).
8. Instytucja pośrednicząca	Centrum Unijnych Projektów Transportowych
9. Instytucja wdrażająca	Nie dotyczy
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorii regionów	1 382 261 680
11. Mechanizmy powiązania	Nie dotyczy

²²⁶ W zakresie zadań określonym w Zarządzeniu nr 1386 Komendanta Głównego Policji z dnia 17 listopada 2009 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów pełniących służbę na wodach i terenach przywodnych.

²²⁷ do ewentualnej korekty po wprowadzeniu reformy administracyjnej w zakresie gospodarki wodnej

interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb pozakonkursowy w przypadku projektów realizowanych w ramach grupy: A: Transport morski, B: Śródlądowe drogi wodne.</p> <p>Tryb konkursowy w przypadku projektów realizowanych w ramach grupy C: Transport intermodalny</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Centrum Unijnych Projektów Transportowych</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Rozwoju</p>
14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	<p>A: Transport morski: Z uwagi na potrzebę skupienia wsparcia na projektach mogących wygenerować największe efekty, realizowane będą inwestycje w portach w sieci bazowej TEN-T. Interwencja w tym obszarze wynika z krajowej strategii rozwoju portów morskich w Polsce (oraz Dokumentu Implementacyjnego), która opiera się na analizie przepływu towarów i osób, analizach społeczno-ekonomicznych oraz wpływu na środowisko, uwzględniając komplementarność usług świadczonych przez porty. Interwencje z Funduszu Spójności w portach nie zastąpią środków krajowych prywatnych i publicznych. Inwestycje będą podejmowane zgodnie z zasadami dotyczącymi pomocy publicznej, w tym efektem zachęty lub zgodnie z zasadami dotyczącymi projektów generujących dochód. W szczególności inwestycje służące poprawie dostępu od strony morza i zapewnieniu wysokiej jakości infrastruktury przeładunkowej, będą możliwe do dofinansowania ze środków UE, o ile nie będą dostępne inne formy finansowania.</p> <p>B: Śródlądowe drogi wodne: Dofinansowanie otrzymają projekty na drogach wodnych śródlądowych, które przejdą pozytywnie ocenę wykonalności pod względem ekonomicznym, technicznym i środowiskowym w zakresie rozwoju śródlądowych dróg wodnych. Współfinansowane będą mogły być tylko projekty wskazane w załącznikach do Master Planów dla obszarów dorzeczy Odry i Wisły, które nie wpływają negatywnie na osiągnięcie dobrego stanu wód lub nie pogarszają stanu wód. Współfinansowanie</p>

	<p>projektów, wskazanych w załącznikach do Master Planów, jako mogące spowodować nieosiągnięcie dobrego stanu wód lub pogorszenie stanu/potencjału jednolitych części wód, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w art. 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej w aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami na Obszarach Dorzeczy. Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia przez Komisję Europejską zgodności przygotowanych aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej.</p> <p>C: Transport intermodalny:</p> <p>W zakresie transportu intermodalnego preferowane będą, zgodnie z Kryteriami Wyboru Projektów, projekty dotyczące terminali w portach morskich oraz terminali drogowo-kolejowych, znajdujących się na sieci TEN-T, zgodnie z ich listą ujętą w załączniku 2 do rozporządzenia TEN-T (zawierającą wykaz węzłów sieci bazowej i kompleksowej).</p>
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<p>Zgodnie z programem pomocowym (o ile dotyczy), wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7.</p> <p>VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny po spełnieniu warunków określonych w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.</p>
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ²²⁸	Luka w finansowaniu
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<p>Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja pośredniczącą przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.</p>
18.Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ²²⁹	<p>W przypadku wsparcia w obszarze śródlądowych dróg wodnych pomoc publiczna nie wystąpi.</p> <p>Pomoc publiczna wystąpi w przypadku transportu intermodalnego i może wystąpić w przypadku niektórych typów inwestycji w portach morskich. Pomoc ta będzie udzielana na podstawie programu pomocowego lub jako pomoc indywidualna, po dokonaniu notyfikacji projektu pomocy Komisji Europejskiej</p>

²²⁸ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

²²⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

	zgodnie z art. 108 ust. 3 TFUE i jej zaakceptowaniu przez Komisję.
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	Realizacja priorytetów na rzecz poprawy połączeń transportowych, w tym o znaczeniu europejskim, będzie miała znaczący wpływ na poprawę możliwości rozwojowych w skali kraju, jak również makroregionu, przyczyniając się do osiągnięcia celów SUE RMB, dotyczących poprawy dostępności obszaru Morza Bałtyckiego w wymiarze wewnętrznym oraz zewnętrznym. Działania w powyższym zakresie będą spójne z celami SUE RMB przyjętymi dla OP TRANSPORT, dotyczącymi poprawy wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych makroregionu.
<u>Informacje finansowe</u>	
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²³⁰	<p>A: Transport morski 85%</p> <p>B: Śródlądowe drogi wodne 85%</p> <p>C: Transport intermodalny Zgodnie z programem pomocowym dla transportu intermodalnego, nie więcej niż 85 %</p>
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²³¹ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)(%)	<p>A: Transport morski Urzędy morskie, KGP, SAR, PKP PLK S.A. – 100 % ZPM, miast na prawach powiatu, służby ratownicze – 85 %</p> <p>B: Śródlądowe drogi wodne 100 %</p> <p>C: Transport intermodalny Zgodnie z programem pomocowym dla transportu intermodalnego, nie więcej niż 85 %</p>
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych	5% ²³²
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	<p>A: Transport morski nie dotyczy</p> <p>B: Śródlądowe drogi wodne nie dotyczy</p>

²³⁰ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

²³¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²³² Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

	<p>C: Transport intermodalny Minimalna wartość projektu wynikająca z uwzględnienia w nim określonej w pkt. 24 minimalnej wartości wydatków kwalifikowalnych</p>
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)	<p>A: Transport morski nie dotyczy</p> <p>B: Śródlądowe drogi wodne nie dotyczy</p> <p>C: Transport intermodalny Minimalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu: 10 000 000,00. Minimalna wartość wydatków kwalifikowalnych dla projektów typu 1 obejmujących wyłącznie dedykowaną infrastrukturę kolejową (w tym bocznice)/ drogową: 5 000 000,00.</p>

4. Oś priorytetowa IV Infrastruktura drogowa dla miast

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

IV Infrastruktura drogowa dla miast

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Działania w ramach osi IV. stanowią uzupełniającą część wobec inwestycji przewidzianych w ramach osi III. związanych z rozwojem drogowej sieci TEN-T i realizują określony w niej cel, z uwzględnieniem dostępności drogowej ośrodków miejskich i ich odciążenia od ruchu drogowego.

3. Charakter osi	standardowa			
4. Okres kwalifikowalności	od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2023 roku (z zastrzeżeniem zasad udzielania pomocy publicznej, o ile dotyczy)			
5. Fundusz(e) (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
	EFRR	2 970 306 179	63 788 191	2 906 517 988
6. Instytucja zarządzająca	Ministerstwo Rozwoju			

Działanie 4.1 Zwiększenie dostępności transportowej ośrodków miejskich leżących w sieci drogowej TEN-T i odciążenie miast od nadmiernego ruchu drogowego.

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	4.1 Zwiększenie dostępności transportowej ośrodków miejskich leżących w sieci drogowej TEN-T i odciążenie miast od nadmiernego ruchu drogowego
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania)	W ramach działania realizowane będą inwestycje na krajowej sieci drogowej w TEN-T ²³³ , dotyczące powiązania infrastruktury

²³³ Przebieg sieci TEN-T określony jest w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE. W przypadku

oraz zakres interwencji)	<p>miejskiej z pozamiejską siecią TEN-T (drogi krajowe w miastach będących węzłami miejskimi sieci bazowej TEN-T), odciążenia miast od nadmiernego ruchu drogowego (obwodnice pozamiejskie na drogach krajowych i ekspresowych, drogi krajowe w miastach na prawach powiatu), a także poprawy ich dostępności (trasy wylotowe na drogach krajowych, odcinki dróg ekspresowych przy miastach). Będą one uzupełniane o inwestycje z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego (BRD) obejmujące inwestycje infrastrukturalne (inżynieria).</p> <p>W uzupełnieniu do budowy dróg ekspresowych i autostrad w głównych ciągach transportowych (realizowanych w priorytecie inwestycyjnym 7.i. osi III Programu) zakłada się realizację wybranych odcinków dróg krajowych²³⁴ zapewniających płynny przepływ ruchu pomiędzy drogami w miastach a pozamiejskimi ciągami TEN-T. Budowa obwodnic i dróg wylotowych z miast, w tym dróg krajowych w miastach na prawach powiatu zostanie zaadresowana do tych miast, w których zidentyfikowano m. in. znaczne obciążenie infrastruktury drogowej przebiegającym przez nie ruchem ciężkim, brak alternatywnego wysokoprzepustowego połączenia drogowego, ograniczoną przepustowość istniejącej infrastruktury służącej wyprowadzeniu ruchu z miast.</p> <p>Inwestycje nie będą obejmowały prac remontowych, jak również nie będą dotyczyły bieżącego utrzymania infrastruktury.</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Nie dotyczy
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Całkowita długość nowych dróg²³⁵, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Całkowita długość nowych dróg, w tym TEN-T – Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg²³⁶, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg, w tym TEN-T
5. Typy projektów ²³⁷	<ol style="list-style-type: none"> 1. budowa obwodnic na drogach krajowych (w tym ekspresowych) w TEN-T, 2. projekty na drogowej sieci TEN-T poprawiające dostępność miast, takie jak: budowa, przebudowa tras wylotowych z miast w ciągach dróg krajowych (w tym ekspresowych) oraz odcinki tych dróg przy miastach, 3. budowa, przebudowa dróg krajowych w TEN-T w miastach na

inwestycji, których część leży poza siecią drogową TEN-T, projekt jest w całości traktowany jako będący poza siecią TEN-T i realizowany w działaniu 4.2.

²³⁴ Dotyczy odcinków dróg krajowych zaliczonych do ciągów TEN-T w tych miastach.

²³⁵ Wskaźnik zasilany wyłącznie przez projekty realizowane w sieci TEN-T

²³⁶ Wskaźnik zasilany wyłącznie przez projekty realizowane w sieci TEN-T

²³⁷ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

	prawach powiatu, w tym tras wylotowych ²³⁸ (z możliwością uwzględnienia inwestycji z zakresu BRD – inżynieria, ITS).		
6. Typ beneficjenta ²³⁹	<ul style="list-style-type: none"> – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad (forma prawna - kod 401); – jednostki samorządu terytorialnego miast na prawach powiatu, w tym miast zaliczonych do węzłów miejskich sieci bazowej TEN-T oraz ich jednostki organizacyjne (forma prawna - kod 403, kod 430) . 		
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Z uwagi na to, że interwencja będzie miała charakter horyzontalny i dotyczyła całego kraju, grupami docelowymi wsparcia będą użytkownicy indywidualni i przedsiębiorcy korzystający z dofinansowanej środkami UE infrastruktury transportowej w sieci TEN-T.		
8. Instytucja pośrednicząca	Centrum Unijnych Projektów Transportowych		
9. Instytucja wdrażająca	Nie dotyczy		
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
	1 188 122 472	0	1 188 122 472
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Na obszarze Polski Wschodniej realizowane będą komplementarne inwestycje drogowe w miastach ze środków POIŚ i POPW. Interwencja POIŚ w zakresie budowy lub przebudowy dróg krajowych w miastach na prawach powiatu nie będzie obejmowała miast wojewódzkich Polski Wschodniej, objętych wsparciem POPW. Koordynację i komplementarność wsparcia działań realizowanych w ramach programów operacyjnych zapewnia Grupa Sterująca do spraw Polski Wschodniej, powołana w drodze Zarządzenia nr 12 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 27 lutego 2015 r. w sprawie powołania Grupy Sterującej do spraw Polski Wschodniej.		
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy		
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb konkursowy projekty wpisujące się w typy projektów 3 realizowanych na obszarze regionów słabiej rozwiniętych.</p> <p>Tryb pozakonkursowy projekty wpisujące się w typy projektów 1-2.</p>		

²³⁸ Odcinki tras wylotowych w ciągach dróg krajowych zarządzanych przez miasta na prawach powiatu.

²³⁹ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

	<p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Centrum Unijnych Projektów Transportowych</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Rozwoju</p>
14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	Promowany będzie wybór projektów przyczyniających się w największym stopniu do poprawy dostępności miast oraz zmniejszenia zatłoczenia i ograniczeń przepustowości infrastruktury drogowej w miastach, które korzystnie wpłyną na poprawę stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego w miastach i jego wpływ na środowisko, a także inwestycji przyczyniających się do integracji systemu transportowego. Projekty te będą charakteryzowały się efektywnością ekonomiczną.
15. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Zgodnie z wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7. VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny, po spełnieniu warunków określonych w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.
16. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ^{240 241}	Stawka ryczałtowa
17. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja pośrednicząca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
18. Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ²⁴²	Pomoc publiczna nie wystąpi.
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	Realizacja priorytetów na rzecz poprawy połączeń transportowych, w tym o znaczeniu europejskim, będzie miała znaczący wpływ na poprawę możliwości rozwojowych w skali kraju, jak również makroregionu, przyczyniając się do osiągnięcia celów SUE RMB,

²⁴⁰ Dotyczy projektów generujących dochody. Zgodnie z Załącznikiem II do Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/207 z dnia 20 stycznia 2015 r., w przypadku operacji niegenerujących dochodów należy wybrać metodę określoną w art. 61 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 oraz ustalić proporcjonalne zastosowanie zdyskontowanego dochodu na poziomie 100%.

²⁴¹ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRR oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

²⁴² Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w ramach decyzji indywidualnych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

	dotyczących poprawy dostępności obszaru Morza Bałtyckiego w wymiarze wewnętrznym oraz zewnętrznym. Działania w powyższym zakresie będą spójne z celami SUE RMB przyjętymi dla OP TRANSPORT, dotyczącymi poprawy wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych makroregionu.		
<u>Informacje finansowe</u>	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁴³		80%	85%
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁴⁴ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (%)		GDDKIA – 100% miasta na prawach powiatu – 80%	GDDKIA – 100% miasta na prawach powiatu – 85%
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych		5% ²⁴⁵	5% ²⁴⁶
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)		Nie dotyczy	Nie dotyczy
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN)		Nie dotyczy	Nie dotyczy

Działanie 4.2 Zwiększenie dostępności transportowej ośrodków miejskich leżących poza siecią drogową TEN-T i odciążenie miast od nadmiernego ruchu drogowego.

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	4.2 Zwiększenie dostępności transportowej ośrodków miejskich
--	--

²⁴³ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

²⁴⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁴⁵ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

²⁴⁶ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

	leżących poza siecią drogową TEN-T i odciążenie miast od nadmiernego ruchu drogowego
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	<p>W ramach działania realizowane będą inwestycje na krajowej sieci drogowej poza TEN-T²⁴⁷, związane z połączeniem ośrodków miejskich z siecią TEN-T (drogi ekspresowe i drogi krajowe poza TEN-T, pełniące rolę tras wylotowych), powiązaniem miejskiej infrastruktury drogowej z pozamiejską siecią TEN-T (drogi krajowe w miejskich węzłach sieci bazowej²⁴⁸) oraz z odciążeniem miast od nadmiernego ruchu drogowego (obwodnice pozamiejskie, drogi krajowe w miastach na prawach powiatu). Będą one uzupełniane o inwestycje z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego (BRD) obejmujące inwestycje infrastrukturalne (inżynieria).</p> <p>W związku z powyższym, w uzupełnieniu do budowy dróg ekspresowych w głównych ciągach transportowych, zakłada się realizację wybranych odcinków dróg ekspresowych i krajowych stanowiących elementy łączące ośrodki miejskie z siecią TEN-T. Ponadto, w celu zintegrowania miejskiej infrastruktury drogowej węzłów miejskich sieci bazowej z przebiegającymi przez te miasta głównymi ciągami komunikacyjnymi w TEN-T, zakłada się realizację wybranych odcinków dróg krajowych, zapewniających płynny przepływ ruchu pomiędzy drogami w miastach a pozamiejskimi ciągami TEN-T.</p> <p>Budowa obwodnic i dróg wylotowych z miast, w tym dróg krajowych w miastach na prawach powiatu zostanie zaadresowana do tych miast, w których zidentyfikowano m.in. znaczne obciążenie infrastruktury drogowej przebiegającym przez nie ruchem ciężkim, brak alternatywnego, wysokoprzepustowego połączenia drogowego, ograniczoną przepustowość istniejącej infrastruktury służącej wprowadzeniu ruchu z miast.</p> <p>Inwestycje nie będą obejmowały prac remontowych, jak również nie będą dotyczyły bieżącego utrzymania infrastruktury.</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Nie dotyczy
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Całkowita długość nowych dróg – Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg
5. Typy projektów ²⁴⁹	1. budowa obwodnic na drogach krajowych (w tym ekspresowych) poza TEN-T,

²⁴⁷ Przebieg sieci TEN-T określony jest w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE. W przypadku inwestycji, których część leży w sieci TEN-T, projekt jest w całości traktowany jako będący poza siecią TEN-T i realizowany w tym działaniu.

²⁴⁸ Dotyczy odcinków dróg krajowych nie zaliczonych do ciągów TEN-T w tych miastach.

²⁴⁹ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

	<p>2. projekty poza drogową siecią TEN-T poprawiające dostępność miast, takie jak: budowa, przebudowa tras wylotowych z miast w ciągach dróg krajowych (w tym ekspresowych), oraz odcinki tych dróg przy miastach,</p> <p>3. budowa, przebudowa dróg krajowych poza TEN-T w miastach na prawach powiatu, w tym tras wylotowych²⁵⁰ (z możliwością uwzględnienia inwestycji z zakresu BRD – inżynieria, ITS).</p>		
6. Typ beneficjenta ²⁵¹	<ul style="list-style-type: none"> – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad (forma prawna - kod 401); – jednostki samorządu terytorialnego miast na prawach powiatu oraz ich jednostki organizacyjne (forma prawna - kod 403, kod 430). 		
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Z uwagi na to, że interwencja będzie miała charakter horyzontalny i dotyczyła całego kraju, grupami docelowymi wsparcia będą użytkownicy indywidualni i przedsiębiorcy korzystający z dofinansowanej środkami UE infrastruktury drogowej.		
8. Instytucja pośrednicząca	Centrum Unijnych Projektów Transportowych		
9. Instytucja wdrażająca	Nie dotyczy		
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
	1 782 183 707	63 788 191	1 718 395 516
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Na obszarze Polski Wschodniej realizowane będą komplementarne inwestycje drogowe w miastach ze środków POIiŚ i POPW. Interwencja POIiŚ w zakresie budowy lub przebudowy dróg krajowych w miastach na prawach powiatu nie będzie obejmowała miast wojewódzkich Polski Wschodniej, objętych wsparciem POPW. Koordynację i komplementarność wsparcia działań realizowanych w ramach programów operacyjnych zapewnia Grupa Sterująca do spraw Polski Wschodniej, powołana w drodze Zarządzenia nr 12 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 27 lutego 2015 r. w sprawie powołania Grupy Sterującej do spraw Polski Wschodniej.		
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy		
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie	Tryb konkursowy projekty wpisujące się w typy projektów 3 realizowanych na obszarze regionów słabiej rozwiniętych.		

²⁵⁰ Odcinki tras wylotowych w ciągach dróg krajowych zarządzanych przez miasta na prawach powiatu.

²⁵¹ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

protestów	<p>Tryb pozakonkursowy projekty wpisujące się w typy projektów 1-2.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Centrum Unijnych Projektów Transportowych</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Rozwoju</p>
14.Zasady wyboru projektów do dofinansowania	Promowany będzie wybór projektów przyczyniających się w największym stopniu do poprawy dostępności miast położonych poza podstawową siecią drogową oraz zmniejszenia zatłoczenia i ograniczeń przepustowości infrastruktury drogowej w miastach, które korzystnie wpłyną na poprawę stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego w miastach i jego wpływ na środowisko, a także inwestycji przyczyniających się do integracji systemu transportowego. Priorytetem będzie realizacja projektów, dotyczących inwestycji na ciągach drogowych łączących się z TEN-T. Projekty te będą charakteryzowały się efektywnością ekonomiczną.
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Zgodnie z wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7. VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny , po spełnieniu warunków określonych w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ^{252 253}	Stawka ryczałtowa
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja pośredniczącą przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
18.Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy,	Pomoc publiczna nie wystąpi.

²⁵² Dotyczy projektów generujących dochody. Zgodnie z Załącznikiem II do Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/207 z dnia 20 stycznia 2015 r., w przypadku operacji niegenerujących dochodów należy wybrać metodę określoną w art. 61 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 oraz ustalić proporcjonalne zastosowanie zdyskontowanego dochodu na poziomie 100%.

²⁵³ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRR oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

unijna lub krajowa podstawa prawna) ²⁵⁴			
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	Realizacja priorytetów na rzecz poprawy połączeń transportowych, w tym o znaczeniu europejskim, będzie miała znaczący wpływ na poprawę możliwości rozwojowych w skali kraju, jak również makroregionu, przyczyniając się do osiągnięcia celów SUE RMB, dotyczących poprawy dostępności obszaru Morza Bałtyckiego w wymiarze wewnętrznym oraz zewnętrznym. Działania w powyższym zakresie będą spójne z celami SUE RMB przyjętymi dla OP TRANSPORT, dotyczącymi poprawy wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych makroregionu.		
Informacje finansowe	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁵⁵		80%	85%
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁵⁶ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (%)		GDDKIA – 100% miasta na prawach powiatu – 80%	GDDKIA – 100% miasta na prawach powiatu – 85%
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych		5% ²⁵⁷	5% ²⁵⁸
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)		Nie dotyczy	Nie dotyczy

²⁵⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

²⁵⁵ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

²⁵⁶ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁵⁷ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

²⁵⁸ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN)		Nie dotyczy	Nie dotyczy
--	--	-------------	-------------

5. Oś priorytetowa V Rozwój transportu kolejowego w Polsce

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

V Rozwój transportu kolejowego w Polsce

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

<p>Celami osi priorytetowej jest wzmocnienie roli transportu kolejowego w zintegrowanym systemie transportowym kraju dzięki poprawie stanu połączeń kolejowych w TEN-T i poza siecią, w tym infrastruktury kolejowej łączącej główne miasta Polski, ważne ośrodki przemysłowe i gospodarcze i linii stanowiących połączenie portów morskich z zapleczem gospodarczym w głębi kraju oraz większe wykorzystanie systemów kolejowych w miastach.</p>

3. Charakter osi	Nie dotyczy
4. Okres kwalifikowalności	od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2023 roku (z zastrzeżeniem zasad udzielania pomocy publicznej, o ile dotyczy)
5. Fundusz(e) (nazwa i kwota w EUR)	FS, 5 009 700 000 EUR
6. Instytucja zarządzająca	Ministerstwo Rozwoju

Działanie 5.1 Rozwój kolejowej sieci TEN-T

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	5.1 Rozwój kolejowej sieci TEN-T
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	<p>Inwestycje będą obejmować co do zasady modernizację i rehabilitację istniejących szlaków kolejowych w sieci TEN-T służących do przewozów pasażerskich i towarowych, przy zapewnieniu pełnej zgodności prowadzonych działań z parametrami technicznymi wymaganymi dla infrastruktury kolejowej. Przewiduje się również budowę odcinków linii. Kolejowe inwestycje infrastrukturalne będą ukierunkowane również na poprawę dostępności portów lotniczych. Wybrane do dofinansowania projekty kolejowe w zależności od uwarunkowań technicznych i realizacyjnych, będą posiadały komponent związany z wdrażaniem systemu ERTMS.</p> <p>W ramach modernizacji tras kolejowych większy niż dotychczas priorytet zostanie położony na liniach w znacznym stopniu wykorzystywanych do przewozu towarów, na których parametry techniczne (w tym w szczególności prędkość, dopuszczalny nacisk na oś i długość pociągu) nie odpowiadają potrzebom</p>

	<p>współczesnych przewoźników – ukierunkowany przede wszystkim na potrzeby tych segmentów rynku przewozowego, w których transport kolejowy może odgrywać istotną rolę w średniej i dłuższej perspektywie czasu. Celem inwestycji będzie złagodzenie powyższych problemów, poprzez działania na rzecz eliminacji „wąskich gardeł” – miejsc o ograniczonej przepustowości, uzyskania stałych prędkości na długich odcinkach (w tym np. likwidację punktowych ograniczeń prędkości), umożliwienie przejazdu pociągów o długości 740 m dla sieci bazowej oraz podniesienie dopuszczalnego nacisku osi do wymaganych wartości dla danej kategorii linii. Interwencja będzie ukierunkowana przede wszystkim na priorytety realizacyjne, związane z separacją ruchu pasażerskiego aglomeracyjnego oraz dalekobieżnego i towarowego; udrożnieniem ciągów ułatwiających przejazd przez aglomeracje lub ich ominięcie; dostosowaniem układów torowych stacji do przewidywanych potrzeb przewozowych; budową drugich torów na szlakach jednotorowych oraz zabudową nowoczesnych urządzeń sterowania ruchem kolejowym.</p> <p>Ponadto realizowane będą także pozostałe prace związane z kompleksowym wsparciem dla systemu kolejowego (multilokalizacyjne). Będą one obejmowały budowę i modernizację systemów zasilania trakcyjnego, inwestycje w infrastrukturę systemów usprawniających zarządzanie przewozami pasażerskimi i towarowymi, w poprawę stanu technicznego obiektów inżynierskich. Kontynuowane będzie wprowadzanie na najważniejszych liniach kolejowych Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Kolejowym (ERTMS), w tym wdrożenie GSM-R, a także projekty dotyczące likwidacji miejsc niebezpiecznych (m.in. poprawa stanu przejazdów drogowych).</p> <p>Istotnym uzupełnieniem inwestycji na liniach kolejowych będą inwestycje mające na celu unowocześnienie (zakup lub modernizacja) taboru kolejowego. Dofinansowany tabor będzie wykorzystywany na obszarze, który został wskazany w dokumentacji aplikacyjnej.</p> <p>Kontynuowane będą inwestycje dotyczące modernizacji infrastruktury dworców i przystanków kolejowych oraz infrastruktury obsługi podróżnych (w tym dostosowanie do wymagań technicznych związanych z obsługą osób o ograniczonej możliwości poruszania się, określonych w Decyzji KE ws. TSI PRM²⁵⁹), polegające na poprawie elementów infrastruktury oraz montażu systemów służących poprawie jakości świadczonych usług, takich jak systemy dynamicznej informacji pasażerskiej,</p>
--	--

²⁵⁹ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1300/2014 z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie technicznych specyfikacji interoperacyjności odnoszących się do dostępności systemu kolei Unii dla osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej możliwości poruszania się.

	<p>zakupu biletów, przechowywania bagażu, systemy służące integracji z innymi rodzajami transportu i osiągnięciu multimodalności itp.</p> <p>Inwestycje nie będą obejmowały prac remontowych, jak również nie będą dotyczyły bieżącego utrzymania infrastruktury.</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Nie dotyczy
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych w tym TEN-T²⁶⁰ – Liczba zakupionych/ zmodernizowanych pojazdów kolejowych – Długość linii kolejowych wyposażonych w system ERTMS²⁶¹
5. Typy projektów ²⁶²	<ol style="list-style-type: none"> 1. budowa, modernizacja i rehabilitacja linii kolejowych, w tym z możliwością: <ul style="list-style-type: none"> – instalacji ERTMS, – budowy i modernizacji przystanków kolejowych, systemów zasilania trakcyjnego i sieci trakcyjnej, systemów sterowania ruchem kolejowym, systemów usprawniających zarządzanie przewozami pasażerskimi i towarowymi oraz obiektów inżynierskich 2. zabudowa ERTMS na liniach kolejowych, 3. unowocześnienie (zakup lub modernizacja) taboru kolejowego do realizacji przewozów pasażerskich o charakterze ponadregionalnym²⁶³, wraz z niezbędną infrastrukturą służącą jego utrzymaniu, w tym taboru i urządzeń niezbędnych do przygotowania składów/pociągów dla ruchu pasażerskiego (np. lokomotywy manewrowe), zakup i modernizacja taboru kolejowego do realizacji przewozów towarowych, 4. modernizacja lub przebudowa dworców, w tym infrastruktury obsługi podróżnych, w tym dostosowanie do wymagań technicznych związanych z obsługą osób o ograniczonej

²⁶⁰ Uwaga: brzmienie wskaźnika w niniejszym dokumencie jest zgodne z brzmieniem nadanym przez system SFC 2014 w zatwierdzonym programie

²⁶¹ W ramach wskaźnika zlicza się długość odcinków linii kolejowych wyposażonych przynajmniej w jeden komponent Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Kolejowym (European Rail Traffic Management System, ERTMS), tj. Europejski System Sterowania Pociągami (European Train Control System, ETCS) lub system łączności GSM-R (GSM for Railways), w wyniku realizacji projektu. Wartość wskaźnika jest sumą wszystkich odcinków linii kolejowych wyposażonych w wyniku realizacji projektu w jeden z elementów systemu ERTMS. Do wartości wskaźnika wlicza się też odcinki uprzednio wyposażone w jeden z elementów systemu ERTMS, które zostały doposażone w drugi komponent lub których poziom (w przypadku ETCS) został podniesiony

²⁶² Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

²⁶³ Przez przewozy pasażerskie o charakterze ponadregionalnym rozumie się określone w ustawie o publicznym transporcie zbiorowym międzywojewódzkie przewozy pasażerskie, które w przypadku linii komunikacyjnych w transporcie kolejowym stanowią przewóz osób w ramach publicznego transportu zbiorowego wykonywany z przekroczeniem granicy województwa, z wyłączeniem przewozu do najbliższej stacji w województwie sąsiednim, umożliwiającego przesiadki w celu odbycia dalszej podróży lub techniczne odwrócenie biegu pociągu, oraz przewóz powrotny.

	<p>możliwości poruszania się, określonych w Decyzji KE ws. TSI PRM²⁶⁴, a także polegające na poprawie elementów infrastruktury lub montażu systemów służących poprawie jakości świadczonych usług, takich jak systemy dynamicznej informacji pasażerskiej, zakupu biletów, przechowywania bagażu, systemy służące integracji z innymi rodzajami transportu i osiągnięciu multimodalności itp.</p> <p>5. horyzontalne projekty multilokalizacyjne mające na celu zastosowanie systemowych rozwiązań prowadzących do poprawy konkurencyjności transportu kolejowego w Polsce, w tym m. in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizacja przystanków kolejowych i innej infrastruktury obsługi podróżnych i ich dostosowanie do potrzeb osób o ograniczonej możliwości poruszania się, – poprawa stanu technicznego obiektów inżynierskich na sieci kolejowej (m. in. mostów, wiaduktów, kładek dla pieszych, przejść pod torami, przepustów, tuneli liniowych, ścian oporowych), – wzmocnienie zasilania trakcyjnego, – likwidacja miejsc niebezpiecznych na liniach kolejowych np. likwidacja lub zabezpieczenie nielegalnych przejść przez tory, modernizacja niestrzeżonych przejść przez tory lub kładek nad /przejść pod torami, modernizacja przejazdów drogowo-kolejowych lub ich zastępowanie skrzyżowaniami dwupoziomowymi, zabudowa elementów infrastruktury o podwyższonych parametrach bezpieczeństwa (np. rozjazdy, systemy srk). <p>Możliwość realizacji projektów integrujących w sobie ww. typy projektów.</p>
6. Typ beneficjenta ²⁶⁵	<ul style="list-style-type: none"> – zarządcy infrastruktury kolejowej (forma prawna – kod 116, 117); – podmioty zarządzające infrastrukturą dworcową (forma prawna – kod 116); – przedsiębiorstwa kolejowych przewozów pasażerskich (forma prawna – kod 116, 117); – spółki powołane specjalnie w celu prowadzenia działalności polegającej na wynajmowaniu/leasingu taboru kolejowego (tzw. ROSCO – rolling stock leasing companies) (forma prawna -

²⁶⁴ Decyzja Komisji Europejskiej nr 2008/164/WE z dnia 21 grudnia 2007 r. dotycząca technicznej specyfikacji interoperacyjności w zakresie aspektu »Osoby o ograniczonej możliwości poruszania się« transeuropejskiego systemu kolei konwencjonalnych i transeuropejskiego systemu kolei dużych prędkości”.

²⁶⁵ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

	<p>kod 019, 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124);</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedsiębiorstwa kolejowe przewozów towarowych (forma prawna - kod 116) – jednostki samorządu terytorialnego, w tym ich związki i porozumienia, lub działające w ich imieniu jednostki i spółki specjalnego przeznaczenia (forma prawna – kod 403, kod 430, kod 431).
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Z uwagi na to, że interwencja będzie miała charakter horyzontalny i dotyczyła całego kraju, grupami docelowymi wsparcia będą użytkownicy indywidualni i przedsiębiorcy korzystający z dofinansowanej środkami UE infrastruktury transportowej w sieci TEN-T.
8. Instytucja pośrednicząca	Centrum Unijnych Projektów Transportowych
9. Instytucja wdrażająca	Nie dotyczy
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	3 569 307 480
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<p>W przypadku braku uzyskania finansowania z instrumentu „Łącząc Europę” przez projekt złożony do konkursu CEF, projekt taki zostanie skierowany bądź do kolejnego konkursu CEF, bądź będzie mógł ubiegać się o dofinansowanie w ramach POIiŚ celem sfinansowania ze środków Funduszu Spójności w miarę dostępnych środków. Dofinansowanie takiego projektu w POIiŚ będzie uzależnione od spełnienia przez niego kryteriów wyboru projektów w tym programie.</p> <p>Koordinację i komplementarność wsparcia działań realizowanych w ramach programów operacyjnych na obszarze makroregionu Polski Wschodniej zapewnia Grupa Sterująca do spraw Polski Wschodniej, powołana w drodze Zarządzenia nr 12 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 27 lutego 2015 r. w sprawie powołania Grupy Sterującej do spraw Polski Wschodniej.</p>
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb konkursowy projekty wpisujące się w typy projektów 3.</p> <p>Tryb pozakonkursowy projekty wpisujące się w typy projektów 1-2, 4-5.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Centrum Unijnych Projektów Transportowych</p>

	Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Rozwoju
14.Zasady wyboru projektów do dofinansowania	<p>Priorytetowo będą traktowane inwestycje przyczyniające się w największym stopniu do ukończenia kolejowej sieci TEN-T, do poprawy stanu bezpieczeństwa ruchu kolejowego, ograniczenia wpływu transportu na środowisko, zmniejszenia zatłoczenia i ograniczeń przepustowości infrastruktury transportowej i integracji systemu transportowego, charakteryzujące się efektywnością ekonomiczną.</p> <p>Wybór do dofinansowania projektów taboru szynowego będzie uzależniony od stanu technicznego infrastruktury, po której będzie się poruszał, w celu zagwarantowania optymalnego wykorzystania parametrów technicznych zakupionego lub zmodernizowanego taboru. Preferowane będzie dofinansowanie taboru wykorzystywanego do przewozów o charakterze użyteczności publicznej. Tabor wykorzystywany do przewozów komercyjnych będzie mógł uzyskać dofinansowanie jeśli zostanie wykazane, że bez dofinansowania przewoźnik nie zrealizowałby inwestycji w takim samym zakresie, a jest ona niezbędna dla osiągnięcia założonych celów w zakresie rozwoju regionalnego. Możliwe będzie dofinansowanie jedynie zakupu nowego lub modernizacji posiadanego taboru. Nie przewiduje się natomiast dofinansowania projektów dotyczących zakupu używanego taboru i jego modernizacji.</p>
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Zgodnie z programem pomocowym (o ile dotyczy), wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7. VAT jest niekwalifikowalny.
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ²⁶⁶	Luka w finansowaniu
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja pośrednicząca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
18.Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy,	W przypadku projektów taborowych i infrastrukturalnych z zakresu publicznego transportu zbiorowego - pomoc publiczna w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych udzielana

²⁶⁶ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRR oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

<p>unijna lub krajowa podstawa prawna)²⁶⁷</p>	<p>zgodnie z <i>rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1370/2007 z 23 października 2007 r. dotyczącym usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylającym rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70</i> (Dz. Urz. UE L 315/1).</p> <p>Pomoc publiczna nie wystąpi w przypadku rekompensat spełniających warunki określone w orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości UE z 24 lipca 2003 r. w sprawie C-280/00 <i>Altmark Trans GmbH</i> (Zb. Orz. 2003, s. I 7747).</p> <p>Przy ocenie występowania i zgodności pomocy z zasadami rynku wewnętrznego UE należy kierować się postanowieniami <i>Wytycznych w zakresie dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązki świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym</i>.</p> <p>W przypadku budowy i modernizacji ogólnodostępnych linii kolejowych zarządzanych przez PKP PLK S.A. oraz modernizacji infrastruktury dworców kolejowych - co do zasady pomoc publiczna nie wystąpi. W przypadku wystąpienia pomocy publicznej możliwa notyfikacja wsparcia Komisji Europejskiej – ocena zgodności wsparcia np. na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c TFUE</p> <p>W odniesieniu do przedsiębiorstw kolejowych, w przypadku projektów taborowych, istnieje możliwość indywidualnej notyfikacji wsparcia Komisji Europejskiej – ocena zgodności wsparcia na podstawie art. 107 ust. 3. lit. c) TFUE w oparciu o postanowienia <i>Wytycznych Komisji Europejskiej dotyczących pomocy państwa na rzecz przedsiębiorstw kolejowych</i> (Dz. Urz. UE 2008 C184/13).</p>
<p>19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego</p>	<p>Realizacja priorytetów na rzecz poprawy połączeń transportowych, w tym o znaczeniu europejskim, będzie miała znaczący wpływ na poprawę możliwości rozwojowych w skali kraju, jak również makroregionu, przyczyniając się do osiągnięcia celów SUE RMB, dotyczących poprawy dostępności obszaru Morza Bałtyckiego w wymiarze wewnętrznym oraz zewnętrznym. Działania w powyższym zakresie będą spójne z celami SUE RMB przyjętymi dla OP TRANSPORT, dotyczącymi poprawy wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych makroregionu.</p>
<p><u>Informacje finansowe</u></p>	
<p>20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków</p>	<p>85%</p>

²⁶⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

kwalikowalnych na poziomie projektu ²⁶⁸	
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁶⁹ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (%)	PKP PLK S.A., PKP S.A. – 100% Pozostali beneficjenci – 85%
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych	5% ²⁷⁰
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Nie dotyczy
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)	Nie dotyczy

Działanie 5.2 Rozwój transportu kolejowego poza TEN-T

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	5.2 Rozwój transportu kolejowego poza TEN-T.
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	<p>W ramach priorytetu inwestycyjnego dofinansowanie otrzymają projekty kolei poza TEN-T oraz systemy kolejowe w miastach (koleje miejskie).</p> <p>Wsparcie transportu kolejowego poza siecią TEN-T będzie dotyczyło połączeń do sieci TEN-T (tzw. feeder lines), odcinków łączących ważne ośrodki przemysłowe i gospodarcze, a także linii stanowiących element dojazdu do portów lotniczych oraz połączeń portów morskich z zapleczem gospodarczym w głębi kraju oraz połączeń platform multimodalnych. Poza siecią TEN-T realizowane będą także pozostałe typy inwestycji kolejowych, wskazane</p>

²⁶⁸ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

²⁶⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁷⁰ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

	<p>w opisie Działania 5.1. Typ prowadzonych prac (modernizacja, rehabilitacja²⁷¹, budowa nowej infrastruktury) będzie uzależniony od specyfiki danego odcinka, jego stanu i parametrów technicznych oraz roli i znaczenia w regionalnym i miejskim układzie transportowym.</p> <p>Planowany jest również zakup specjalistycznego sprzętu technicznego do obsługi całej sieci linii kolejowych. Realizowane będą także działania wspomagające prace służb ratowniczych (ratownictwo techniczne), polegające na tworzeniu centralnych systemów monitorowania bezpieczeństwa ruchu kolejowego oraz organizacji kampanii społecznych służących wzrostowi świadomości społecznej w zakresie unikania zagrożeń występujących przy prowadzeniu ruchu kolejowego. Ze względu na znaczenie pasażerskich przewozów kolejowych w obszarze ciężenia metropolii (uznanych za perspektywiczne), realizowane będą inwestycje infrastrukturalne w rozwój systemu kolei miejskiej na tych obszarach. Przewiduje się realizację inwestycji w odniesieniu zarówno do infrastruktury liniowej (w tym systemów sterowania ruchem) i punktowej (m.in. przystanki kolejowe, dworce), jak i taboru kolejowego (wraz z zapleczem technicznym).</p> <p>Dofinansowany tabor będzie wykorzystywany na obszarze, który został wskazany w dokumentacji aplikacyjnej.</p> <p>Inwestycje nie będą obejmowały prac remontowych, jak również nie będą dotyczyły bieżącego utrzymania infrastruktury.</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Nie dotyczy
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych – Liczba zakupionych/ zmodernizowanych pojazdów kolejowych
5. Typy projektów ²⁷²	<p>A: Kolej poza TEN-T:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. typy projektów analogiczne jak w przypadku działania 5.1, 2. projekty na rzecz poprawy bezpieczeństwa na kolei, w tym: <ul style="list-style-type: none"> – doposażenie jednostek służb ratowniczych (ratownictwo techniczne) w pojazdy i/lub specjalistyczny sprzęt techniczny, – tworzenie centralnych systemów monitorowania bezpieczeństwa ruchu kolejowego, jak również – organizacja kampanii i szkoleń o zasięgu ogólnokrajowym służących wzrostowi świadomości społecznej w zakresie unikania zagrożeń występujących przy prowadzeniu ruchu

²⁷¹ Definicja zgodna ze wskazaną w Dokumencie Implementacyjnym do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.).

²⁷² Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

	<p>kolejowego,</p> <ul style="list-style-type: none"> – zakup lub modernizacja pojazdów kolejowych i urządzeń niezbędnych do zapewnienia bezpieczeństwa na całej sieci linii kolejowych. <p>B: Kolej miejska:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. budowa, modernizacja i rehabilitacja linii kolejowych, w tym z możliwością: <ul style="list-style-type: none"> – instalacji ERTMS, – budowy i modernizacji przystanków kolejowych, zintegrowanych węzłów przesiadkowych²⁷³, systemów zasilania trakcyjnego i sieci trakcyjnej, systemów sterowania ruchem kolejowym, systemów usprawniających zarządzanie przewozami pasażerskimi oraz obiektów inżynierskich, 2. unowocześnienie (zakup lub modernizacja) taboru kolejowego, wraz z niezbędną infrastrukturą służącą jego utrzymaniu, w tym taboru i urządzeń niezbędnych do przygotowania składów/pociągów dla ruchu pasażerskiego (np. lokomotywy manewrowe).
6. Typ beneficjenta ²⁷⁴	<ul style="list-style-type: none"> – zarządcy infrastruktury kolejowej (forma prawna – kod 116, kod 117); – podmioty zarządzające infrastrukturą dworcową (forma prawna – kod 116); – służby ratownicze zarządcy infrastruktury kolejowej, Komenda Główna i Komendy Wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej²⁷⁵ (forma prawna – kod 116, kod 401); – Urząd Transportu Kolejowego; – przedsiębiorstwa kolejowych przewozów pasażerskich (forma prawna – kod 116, kod 117)²⁷⁶; – spółki powołane specjalnie w celu prowadzenia działalności polegającej na wynajmowaniu/leasingu taboru kolejowego (tzw. ROSCO – rolling stock leasing companies) (forma prawna - kod 019, kod 023, kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 120, kod 121, kod 124);

²⁷³ Budowa/modernizacja przystanków kolejowych, zintegrowanych węzłów przesiadkowych możliwa tylko jako element projektu infrastrukturalnego (liniowego) kolei miejskiej. W przypadku zintegrowanych węzłów przesiadkowych ich przeznaczenie musi być bezpośrednio związane z obsługą ruchu kolejowego i nie mieć charakteru komercyjnego (bezpłatne parkingi, w tym typu Park&Ride, Kiss&Ride). Powyższe parkingi nie powinny być zlokalizowane w centrum miasta, ponieważ celem projektu jest m.in. ograniczenie ruchu samochodowego w centrach miast.

²⁷⁴ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

²⁷⁵ Jednostki Ratowniczo-Gaśnicze PSP posiadające w zasięgu swojego działania szlaki kolejowe w zakresie wyposażenia w sprzęt ratowniczy przewidziany do działań na terenach charakterystycznych dla obszarów kolejowych.

²⁷⁶ Z wyłączeniem projektów dotyczących poprawy bezpieczeństwa na kolei.

	<ul style="list-style-type: none"> – przedsiębiorstwa kolejowe przewozów towarowych (forma prawna – kod 116)²⁷⁷; – jednostki samorządu terytorialnego, w tym ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, lub działające w ich imieniu jednostki i spółki specjalnego przeznaczenia (forma prawna - kod 403, kod 430, kod 431).
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Z uwagi na to, że interwencja będzie miała charakter horyzontalny i dotyczyła całego kraju, grupami docelowymi wsparcia będą użytkownicy indywidualni i przedsiębiorcy korzystający z infrastruktury kolejowej i środków kolejowego transportu zbiorowego dofinansowanych ze środków UE.
8. Instytucja pośrednicząca	Centrum Unijnych Projektów Transportowych
9. Instytucja wdrażająca	Nie dotyczy
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	1 440 392 520
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Koordinację i komplementarność wsparcia działań realizowanych w ramach programów operacyjnych na obszarze makroregionu Polski Wschodniej zapewnia Grupa Sterująca do spraw Polski Wschodniej, powołana w drodze Zarządzenia nr 12 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 27 lutego 2015 r. w sprawie powołania Grupy Sterującej do spraw Polski Wschodniej.
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb konkursowy w przypadku projektów realizowanych w ramach grupy: A: Kolej poza TEN-T tylko projekty dotyczące zakupu/modernizacji taboru kolejowego B: Kolej miejska (konkurs, w tym konkurs zamknięty dla projektów infrastrukturalnych wpisanych do kontraktu terytorialnego).</p> <p>Tryb pozakonkursowy w przypadku projektów realizowanych w ramach grupy A: Kolej poza TEN-T (z wyjątkiem projektów zakupu/modernizacji taboru kolejowego)</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Centrum Unijnych Projektów Transportowych</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Rozwoju</p>

²⁷⁷ Jak wyżej.

14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	<p>W procesie wyboru projektów transportu kolejowego poza TEN-T będzie uwzględniany ich wkład w budowę spójnej sieci kolejowej i jej integracji z siecią TEN-T, poprawę bezpieczeństwa na kolei, dostępności obszarów przemysłowych i innych miejsc aktywności gospodarczej, zmniejszenie ograniczeń przepustowości infrastruktury i integrację systemu transportowego. Realizowane będą inwestycje w rozwój kolei na obszarach aglomeracji, które przyczynią się do poprawy funkcjonowania transportu na obszarze metropolii, zmniejszenia zatłoczenia komunikacyjnego w miastach oraz poprawy dostępności i mobilności miejskiej. W obydwu przedstawionych obszarach interwencji projekty będą charakteryzowały się efektywnością ekonomiczną.</p> <p>Wybór do dofinansowania projektów taboru szynowego będzie uzależniony od stanu technicznego infrastruktury, po której będzie się poruszał w celu zagwarantowania optymalnego wykorzystania parametrów technicznych zakupionego lub zmodernizowanego taboru. Preferowane będzie dofinansowanie taboru wykorzystywanego do przewozów o charakterze użyteczności publicznej. Tabor wykorzystywany do przewozów komercyjnych będzie mógł uzyskać dofinansowanie jeśli zostanie wykazane, że bez dofinansowania przewoźnik nie zrealizowałby inwestycji w takim samym zakresie, a jest ona niezbędna dla osiągnięcia założonych celów w zakresie rozwoju regionalnego. Możliwe będzie dofinansowanie jedynie zakupu nowego lub modernizacji posiadanego taboru. Nie przewiduje się natomiast dofinansowania projektów dotyczących zakupu używanego taboru i jego modernizacji.</p>
15. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<p>Zgodnie z programem pomocowym (o ile dotyczy), wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7.</p> <p>VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny, po spełnieniu warunków określonych w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, wyłącznie w projektach realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe, administrację rządową oraz nadzorowane lub podległe jej organy i jednostki organizacyjne.</p> <p>W pozostałych projektach VAT jest niekwalifikowalny.</p>
16. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ²⁷⁸	Luka w finansowaniu
17. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy

²⁷⁸ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

i planowany zakres systemu zaliczek	o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja pośrednicząca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
18. Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ²⁷⁹	Analogicznie jak w przypadku działania 5.1.
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	Realizacja priorytetów na rzecz poprawy połączeń transportowych, w tym o znaczeniu europejskim, będzie miała znaczący wpływ na poprawę możliwości rozwojowych w skali kraju, jak również makroregionu, przyczyniając się do osiągnięcia celów SUE RMB, dotyczących poprawy dostępności obszaru Morza Bałtyckiego w wymiarze wewnętrznym oraz zewnętrznym. Działania w powyższym zakresie będą spójne z celami SUE RMB przyjętymi dla OP TRANSPORT, dotyczącymi poprawy wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych makroregionu.
<u>Informacje finansowe</u>	
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁸⁰	85%
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁸¹ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)(%)	A: Kolej poza TEN-T: PKP PLK S.A., PKP S.A., PSP – 100% B: Kolej miejska: PKP PLK S.A. – 100% ²⁸² , pozostali beneficjenci – 85%
22. Minimalny wkład własny	5% ²⁸³

²⁷⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

²⁸⁰ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

²⁸¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy *de minimis*. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁸² j.w.

beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych	
23.Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Nie dotyczy
24.Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)	Nie dotyczy

6. Oś priorytetowa VI Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

VI Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Celem osi priorytetowej jest większe wykorzystanie niskoemisyjnego transportu miejskiego poprzez rozwój i integrację systemów publicznego transportu zbiorowego w miastach. Dzięki podejmowanym działaniom nastąpi zmniejszenie zatłoczenia motoryzacyjnego w miastach, poprawa płynności ruchu i ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne w miastach i na ich obszarach funkcjonalnych.

3. Charakter osi	Nie dotyczy
4. Okres kwalifikowalności	od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2023 roku (z zastrzeżeniem zasad udzielania pomocy publicznej, o ile dotyczy)
5. Fundusz(e) (nazwa i kwota w EUR)	FS, 2 299 183 655 EUR
6. Instytucja zarządzająca	Ministerstwo Rozwoju

Działanie 6.1 Rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach.

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	6.1 Rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach.
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	Wsparcie transportu publicznego będzie jednym z elementów realizacji działań w ramach priorytetu inwestycyjnego 4.v, wynikających z przygotowanych przez samorzady planów gospodarki niskoemisyjnej, obejmujących swoim zakresem zagadnienia związane ze zrównoważoną mobilnością miejską ²⁸⁴ . W obszarze transportu miejskiego kontynuowane będą działania mające na celu zmniejszenie zatłoczenia motoryzacyjnego

²⁸³ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

²⁸⁴ Zagadnienia dotyczące zrównoważonej mobilności miejskiej mogą być ujęte w odrębnym dokumencie/dokumentach, zgodnie z Umową Partnerstwa.

	<p>w miastach, poprawę płynności ruchu, bezpieczeństwa i ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko naturalne w miastach i na ich obszarach funkcjonalnych. Wsparcie będzie dotyczyło przedsięwzięć w zakresie rozwoju transportu zbiorowego, wynikających z planów gospodarki niskoemisyjnej miast, służących podniesieniu jego bezpieczeństwa, jakości, atrakcyjności i komfortu. Przewiduje się wdrażanie projektów, które będą zawierać elementy redukujące/minimalizujące oddziaływania hałasu/drgań/ zanieczyszczeń powietrza oraz elementy promujące zrównoważony rozwój układu urbanistycznego. Projekty będą realizowane według najlepszej środowiskowo spośród badanych racjonalnych opcji, ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązania danego problemu komunikacyjnego przy jak najmniejszym wpływie na klimat akustyczny i jakość powietrza (w szczególności minimalizacji emisji zanieczyszczeń powietrza) oraz redukcji gazów cieplarnianych. W miastach posiadających transport szynowy (tramwaje) preferowany będzie rozwój tej gałęzi transportu zbiorowego, w pierwszym rzędzie poprzez inwestycje w infrastrukturę szynową. Natomiast w pozostałych miastach finansowane będą inne niskoemisyjne formy transportu miejskiego spełniające normę co najmniej EURO 6. Priorytetowo będzie jednak traktowany zakup pojazdów o alternatywnych systemach napędowych (elektrycznych, hybrydowych, biopaliwa, napędzanych wodorem itp.). Inwestycje będą miały charakter zarówno infrastrukturalny (budowa, przebudowa, rozbudowa sieci szynowych, w tym infrastruktury metra, uzupełniana o elementy dotyczące sieci energetycznych, zapleczy technicznych do obsługi i konserwacji taboru, centrów przesiadkowych oraz elementów wyposażenia dróg i ulic w infrastrukturę służącą obsłudze transportu publicznego i pasażerów), jak i taborowy, a także kompleksowy, obejmujący obydwa typy projektów. Realizowane będą także projekty wzbogacone o pozostałe komplementarne względem podstawowej infrastruktury liniowej elementy (inwestycje), w tym ITS, usprawniające funkcjonowanie całego systemu transportowego, dzięki którym nastąpi integracja infrastrukturalna istniejących środków transportu oraz dostosowanie systemu transportowego do obsługi osób o ograniczonej możliwości poruszania się. Inwestycje te nie będą obejmowały prac remontowych, jak również nie będą dotyczyły bieżącego utrzymania infrastruktury. Inwestycje w programie krajowym będą komplementarne z pozostałymi przedsięwzięciami realizowanymi w programach regionalnych, dotyczącymi przebudowy infrastruktury miejskiej wyprowadzającej z centrów miast indywidualny ruch samochodowy na rzecz transportu zbiorowego</p>
--	--

	i wspomagającymi integrację przestrzenną i funkcjonalną poszczególnych podsystemów transportowych.
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Nie dotyczy
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych linii tramwajowych i linii metra – Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej
5. Typy projektów ²⁸⁵	<p>1. Inwestycje infrastrukturalne: adaptacja, budowa, przebudowa, rozbudowa sieci transportu miejskiego, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budowa, przebudowa, rozbudowa układu torowego na trasach, pętlach, bocznicach oraz zajezdniach, – budowa linii metra, – budowa, przebudowa, rozbudowa sieci energetycznej i podstacji trakcyjnych tramwajowych, trolejbusowych, – przebudowa, rozbudowa²⁸⁶ dróg mająca na celu wprowadzenie ruchu uprzywilejowanego lub uprzywilejowanie ruchu istniejącego pojazdów publicznego transportu zbiorowego, <ul style="list-style-type: none"> – wyposażenie dróg, ulic, torowisk w obiekty inżynieryjne i niezbędne urządzenia drogowe/ zakup niezbędnego sprzętu służącego bezpieczeństwu ruchu pojazdów transportu publicznego, – wyposażenie dróg, ulic w infrastrukturę służącą obsłudze transportu publicznego (np. zatoki, podjazdy, zjazdy) oraz pasażerów (np. przystanki, wyspy), – budowa, przebudowa i rozbudowa węzłów przesiadkowych²⁸⁷ w tym systemy parkingów dla samochodów „Parkuj i Jedź” („Park & Ride”) oraz dla rowerów („Bike & Ride”); – budowa systemów transportowych PRT²⁸⁸ <p>2. Inwestycje taborowe: zakup, modernizacja taboru szynowego (tramwajowego, metra), trolejbusowego i autobusowego wraz z niezbędną infrastrukturą służącą do jego utrzymania (np. zaplecza techniczne do obsługi i konserwacji taboru wraz z niezbędnym sprzętem specjalistycznym, miejsca i urządzenia zasilania paliwem alternatywnym).</p> <p>Możliwość realizacji projektów integrujących w sobie ww. typy projektów. Inwestycje z zakresu ITS poprawiającego</p>

²⁸⁵ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

²⁸⁶ Rozbudowa w zakresie zmiany (poszerzenia) granic pasa drogowego, z wyłączeniem budowy nowej drogi.

²⁸⁷ Definicja węzła przesiadkowego w art. 4.1 pkt 27 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym.

²⁸⁸ *Personal Rapid Transport* – dofinansowanie jedynie w zakresie realizacji inwestycji posiadającej niezbędne certyfikaty dopuszczające system do ruchu na terenie Polski i UE.

	funkcjonowanie transportu publicznego (w tym np. systemy biletowe) oraz z zakresu budowy, przebudowy i rozbudowy węzłów przesiadkowych mogą być realizowane tylko jako element projektu, rozumianego również jako szersze zamierzenie inwestycyjne wynikające ze Strategii ZIT i realizujące docelowe rozwiązania komunikacyjne miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych.
6. Typ beneficjenta ²⁸⁹	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (w tym ich związki i porozumienia) - miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne i spółki specjalnego przeznaczenia (forma prawna – kod 403, kod 430); – zarządcy infrastruktury służącej transportowi miejskiemu (forma prawna – kod 115, kod 116, kod 117); – operatorzy publicznego transportu zbiorowego (forma prawna – kod 115, kod 116, kod 117).
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Z uwagi na to, że interwencja będzie miała charakter horyzontalny i będzie dotyczyła miast i ich obszarów funkcjonalnych, grupami docelowymi wsparcia będą użytkownicy indywidualni i przedsiębiorcy korzystający z miejskiej infrastruktury transportowej i środków transportu zbiorowego dofinansowanych ze środków UE.
8. Instytucja pośrednicząca	Centrum Unijnych Projektów Transportowych
9. Instytucja wdrażająca	Nie dotyczy
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	2 299 183 655
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<p>Mechanizmem koordynacji inwestycji są Strategie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych przygotowywane przez Związki ZIT, które zawierają zestawienie projektów przewidzianych do realizacji w POIiŚ, jako komplementarnych do przedsięwzięć realizowanych w formule ZIT w regionalnych programach operacyjnych. Strategie ZIT są uzgadniane z Instytucją Zarządzającą POIiŚ w części dotyczącej ww. zestawienia projektów komplementarnych przewidzianych do realizacji w ramach poszczególnych działań POIiŚ.</p> <p>Inwestycje w tym zakresie w miastach wojewódzkich Polski Wschodniej będą realizowane w Programie Operacyjnym Polska Wschodnia. Koordynację i komplementarność wsparcia działań</p>

²⁸⁹ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

	<p>realizowanych w ramach programów operacyjnych na obszarze makroregionu Polski Wschodniej zapewnia Grupa Sterująca do spraw Polski Wschodniej, powołana w drodze Zarządzenia nr 12 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 27 lutego 2015 r. <i>w sprawie powołania Grupy Sterującej do spraw Polski Wschodniej</i>. W pozostałych miastach projekty transportu miejskiego mogą być finansowane ze środków RPO, o ile program przewiduje taki zakres wsparcia.</p>
12. Instrumenty terytorialne	<p>W ramach POIiŚ w przypadku transportu miejskiego finansowane będą projekty wynikające ze Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla 13 miast wojewódzkich (z wyłączeniem miast Polski Wschodniej).</p>
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb pozakonkursowy</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków: Centrum Unijnych Projektów Transportowych</p>
14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	<p>Wybór projektów do dofinansowania będzie miał na celu wyłonienie inwestycji w jak największym stopniu przyczyniających się do poprawy funkcjonowania transportu publicznego na obszarze metropolii, zmniejszenia zatłoczenia komunikacyjnego w miastach oraz poprawy dostępności i mobilności miejskiej, charakteryzujących się przy tym efektywnością ekonomiczną. Jednocześnie, dzięki ujęciu w planach gospodarki niskoemisyjnej działań odnoszących się do pakietu energetyczno-klimatycznego, zostanie zapewniony wybór projektów przyczyniających się do zwiększenia efektywności energetycznej transportu na obszarach miejskich. Dokumenty te, obejmujące zagadnienia związane ze zrównoważoną mobilnością miejską²⁹⁰, powinny określać lokalne uwarunkowania oraz kierunki planowanych interwencji na danym obszarze i w zależności od zidentyfikowanych potrzeb, zawierać elementy dotyczące zbiorowego transportu pasażerskiego, transportu niezmotoryzowanego, intermodalności, transportu drogowego, zarządzania mobilnością, wykorzystania inteligentnych systemów transportowych (ITS), logistyki miejskiej, bezpieczeństwa ruchu drogowego w miastach, wdrażania nowych wzorców użytkowania czy promocji ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów (czyste paliwa i pojazdy). W przypadku projektów taboru miejskiego, ich wybór będzie uzależniony od stanu technicznego infrastruktury, po której będzie się poruszał, w celu zagwarantowania optymalnego wykorzystania</p>

²⁹⁰ Zagadnienia dotyczące zrównoważonej mobilności miejskiej mogą być ujęte w odrębnym dokumencie/dokumentach, zgodnie z Umową Partnerstwa.

	parametrów technicznych zakupionego lub zmodernizowanego taboru. Dofinansowany tabor będzie wykorzystywany na obszarze, który został wskazany w dokumentacji aplikacyjnej. Projekty będą mogły być składane w ramach limitów określonych dla danego związku ZIT w terminie do końca 2016 roku. W przypadku niezłożenia wniosków w tym terminie niewykorzystane środki zostaną przeznaczone na inne projekty.
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Zgodnie z programem pomocowym (o ile dotyczy), wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7. VAT jest niekwalifikowalny.
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ²⁹¹	Luka w finansowaniu
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja pośrednicząca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
18.Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ²⁹²	<p>Pomoc publiczna w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych udzielana zgodnie z <i>rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1370/2007 z 23 października 2007 r. dotyczącym usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylającym rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70 (Dz. Urz. UE L 315/1).</i></p> <p>Pomoc publiczna nie wystąpi w przypadku rekompensat spełniających warunki określone w orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości UE z 24 lipca 2003 r. w sprawie C-280/00 <i>Altmark Trans GmbH</i> (Zb. Orz. 2003, s. I 7747).</p> <p>Przy ocenie występowania i zgodności pomocy z zasadami rynku wewnętrznego UE należy kierować się postanowieniami <i>Wytycznych w zakresie dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązki świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym.</i></p>
19.Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu	Realizacja priorytetów na rzecz poprawy połączeń transportowych, w tym o znaczeniu europejskim, będzie miała znaczący wpływ na

²⁹¹ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

²⁹² Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

Morza Bałtyckiego	poprawę możliwości rozwojowych w skali kraju, jak również makroregionu, przyczyniając się do osiągnięcia celów SUE RMB, dotyczących poprawy dostępności obszaru Morza Bałtyckiego w wymiarze wewnętrznym oraz zewnętrznym. Działania w powyższym zakresie będą spójne z celami SUE RMB przyjętymi dla OP TRANSPORT, dotyczącymi poprawy wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych makroregionu.
<u>Informacje finansowe</u>	
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁹³	85%
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁹⁴ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)(%)	85%
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	5% ²⁹⁵
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Nie dotyczy
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN)	Nie dotyczy

7. Oś priorytetowa VII Poprawa bezpieczeństwa energetycznego

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

²⁹³ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

²⁹⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁹⁵ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

VII Poprawa bezpieczeństwa energetycznego

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Wsparcie w ramach osi priorytetowej VII. koncentrować się będzie na rozbudowie, przebudowie i unowocześnieniu infrastruktury energetycznej przy zapewnieniu wdrażania inteligentnych rozwiązań.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego kraju planuje się, że wspierane będą inwestycje w tzw. „inteligentną” infrastrukturę w sektorze gazowym i elektroenergetyki, wskazane w dokumencie pn. Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej w ramach POIiŚ 2014-2020, stanowiącej *Project pipeline* dla sektora energetyki POIiŚ²⁹⁶

W przypadku osi priorytetowej VII. przyjmuje się, że **inteligentną sieć energetyczną** tworzą inteligentna sieć elektroenergetyczna i inteligentna sieć gazowa.

Inteligentna sieć elektroenergetyczna rozumiana jest jako sieć elektroenergetyczna, która może w sposób efektywny kosztowo integrować zachowania i działania wszystkich przyłączonych do niej użytkowników – w tym również wytwórców, odbiorców oraz użytkowników będących zarazem wytwórcami i odbiorcami – w celu zapewnienia efektywnego i zrównoważonego pod względem ekonomicznym systemu energetycznego, o niskim poziomie strat oraz wysokim poziomie jakości oraz bezpieczeństwa dostaw i ochrony.

Inteligentna sieć gazowa definiowana jest jako sieć gazowa, wraz z przyłączonymi do niej instalacjami i urządzeniami, która pozwala w sposób efektywny kosztowo integrować na różnych poziomach zachowania i działania wszystkich uczestników procesów produkcji, przesyłania, dystrybucji, magazynowania, skraplania, regazyfikacji i obrotu paliw gazowych, w celu ich dostarczania w sposób niezawodny, bezpieczny i efektywny ekonomicznie oraz z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska i uzasadnionych potrzeb odbiorców.

W zakresie sektora gazu ziemnego wspierana będzie budowa, rozbudowa i przebudowa infrastruktury przesyłowej, dystrybucyjnej i magazynowej (również przy zapewnieniu wdrażania inteligentnych rozwiązań) oraz przebudowa terminala regazyfikacyjnego LNG mająca na celu zwiększenie zapewnienia stabilnych dostaw gazu.

W odniesieniu do sektora elektroenergetyki największą grupą niezbędnych inwestycji, które otrzymają wsparcie będą przedsięwzięcia zapewniające ciągłość dostaw i bezpieczeństwo energetyczne. Inwestycje te obejmować będą budowę i przebudowę sieci zarówno przesyłowej jak i dystrybucyjnej, wymianę transformatorów oraz budowę, rozbudowę i przebudowę stacji elektroenergetycznych.

3. Charakter osi	standardowa			
4. Okres kwalifikowalności	od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2023 roku (z zastrzeżeniem zasad udzielania pomocy publicznej, o ile dotyczy)			
5. Fundusz(e) (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
	EFRR	1 000 000 000	28 193 063	971 806 937

²⁹⁶ Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach POIiŚ 2014-2020 jest dokumentem pomocniczym w procesie tworzenia listy dojrzałych projektów w obszarze infrastruktury energetycznej, które będą mogły ubiegać się o wsparcie z funduszy UE w ramach POIiŚ na lata 2014-2020.

6. Instytucja zarządzająca	Ministerstwo Rozwoju
----------------------------	----------------------

Działanie 7.1 Rozwój inteligentnych systemów magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii.

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	7.1 Rozwój inteligentnych systemów magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii.
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	W ramach działania 7.1. realizowane będą projekty dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju w zakresie rozwoju sieci przesyłowych i dystrybucyjnych z wykorzystaniem funkcjonalności <i>sieci inteligentnej</i> tzw. <i>smart grid</i> . Dobór zakresu implementowanych funkcjonalności <i>smart grid</i> oparty będzie na stosownej analizie uwzględniającej m.in. dojrzałość technologiczną aktywów <i>smart</i> potrzebnych do uzyskania poszczególnych funkcjonalności <i>smart</i> ²⁹⁷ oraz ekonomiczne uzasadnienie ich wykorzystania (jeżeli zostanie to uzasadnione powyższą analizą, projekt implementujący nawet tylko jedną z funkcjonalności <i>smart grid</i> będzie uważany za kwalifikowany do dofinansowania przypadku inteligentnych sieci gazowych). Natomiast w zakresie inwestycji w obszarze przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej projekt implementujący co

²⁹⁷ W ramach działania 7.1. projekt powinien obligatoryjnie posiadać część inteligentnych funkcjonalności (*smart functionalities*) znajdujących się w kolumnach *Security and quality of supply* tabeli zawartej na s. 32 raportu JASPERS *Smart grid support investment strategy for the EU funding period 2014-2020*. Dobry zakres inteligentnych funkcjonalności projektu powinien być szczegółowo opisany w dokumentacji projektowej (przynajmniej w studium wykonalności). Szczegółowy opis każdej z możliwych inteligentnych funkcjonalności zawarty jest na stronach 18-22 ww. dokumentu. Dokument dostępny jest na stronie internetowej Instytucji Wdrażającej oraz na stronie internetowej Instytucji Pośredniczącej.

Funkcjonalności inteligentnej dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej:

- funkcja monitoringu obciążenia sieci w czasie rzeczywistym wraz z wizualizacją;
- funkcja automatycznej identyfikacji błędów (wraz z systemem naprawczym);
- funkcja dynamicznej rekonfiguracji sieci dla zoptymalizowania funkcjonowania sieci;
- funkcja kontroli przepływu mocy czynnej i biernej (m.in. sterowanie źródłami rozproszonymi i kompensatorami mocy biernej);
- funkcja planowania rozwoju sieci dystrybucyjnych z uwzględnieniem źródeł generacji rozproszonych;
- funkcja bieżącego monitoringu i oceny stanu urządzeń;
- funkcja automatycznej kontroli poziomu napięcia i poziomu mocy biernej na magistrali;
- funkcja adaptacyjnej ochrony rozproszonych źródeł energii przed pracą wyspowa;
- funkcja automatycznej dostawy usług systemowych (m.in. kontrola napięcia, częstotliwości i regulacji mocy biernej);
- funkcja optymalizacji rozdziału mocy (lokalna lub zdalna);
- funkcja agregacji zarządzania pracą źródłami rozproszonymi;
- funkcja automatycznego (tymczasowego) przechodzenia na system wyspowa rozproszonych źródeł energii;
- funkcja ładowania pojazdów elektrycznych;
- funkcja pomiaru obciążenia w czasie rzeczywistym wraz z wizualizacją;
- funkcja zarządzania energią przez odbiorcę.

Funkcjonalności inteligentnej przesyłowej sieci elektroenergetycznej:

- funkcja dynamicznej oceny obciążalności linii;
- funkcja zaawansowanej kontroli przepływu mocy czynnej i biernej;
- funkcja zaawansowanego monitoringu wraz z wizualizacją stanu sieci;
- funkcja automatycznego (tymczasowego) przechodzenia na system wyspowa rozproszonych źródeł energii;
- funkcja ładowania pojazdów elektrycznych;
- funkcja pomiaru obciążenia w czasie rzeczywistym wraz z wizualizacją;
- funkcja zarządzania energią przez odbiorcę.

Funkcjonalności inteligentnej sieci gazowej:

- elastyczność;
- akceptacja innych paliw gazowych;
- inteligentne wykorzystanie gazu;
- kosztowo-efektywna i bezpieczna eksploatacja.

	<p>najmniej dwie z funkcjonalności <i>smart grid</i> będzie kwalifikował się do dofinansowania).</p> <p>W zakresie sektora gazowego wspierana będzie budowa lub przebudowa w kierunku inteligentnej infrastruktury przesyłowej w celu stworzenia możliwości zwiększenia stopnia dywersyfikacji zaopatrzenia w gaz ziemny lub w celu likwidacji „wąskich gardeł” w przesyłce gazu. Poza tym wspierane będą także projekty w zakresie budowy lub przebudowy w kierunku inteligentnej infrastruktury dystrybucyjnej w celu likwidacji „wąskich gardeł” związanych ze zwiększającym się zapotrzebowaniem na gaz w dużych centrach odbioru (np. aglomeracjach miejskich) oraz inne projekty w ramach infrastruktury dystrybucyjnej skutkujące wprowadzeniem istotnego zakresu poprawą funkcjonalności systemu inteligentnych sieci gazowych.</p> <p>Wspierana będzie również dywersyfikacja dróg zaopatrzenia w gaz ziemny poprzez przebudowę możliwości regazyfikacyjnych Terminala LNG oraz zwiększenie pojemności czynnej i zdolności odbioru podziemnych magazynowych magazynów gazu.</p> <p>Na potrzeby realizacji projektów w sektorze gazownictwa przyjmuje się, że inteligentne sieci gazownicze to sieci oraz magazyny gazu wraz ze zintegrowanymi technologiami IT, które umożliwiają integrację działań uczestników rynku gazu w procesach przesyłu, dystrybucji, magazynowania i wykorzystania gazu. W szczególności <i>inteligentne sieci</i> powinny pozwalać na zwiększenie niezawodności dostaw gazu ziemnego, zapewnienie ciągłego, bezpiecznego dostępu do gazu, a także powinny zapewniać możliwości techniczne w zakresie oferowania klientom nowych usług, które optymalizują zużycie gazu i wpływają na poprawę skuteczności usług świadczonych obecnie. Dodatkowym atutem będzie możliwość integracji i synergii działania z innymi systemami przesyłu energii. Inteligentna sieć powinna także umożliwiać aktywne uczestnictwo użytkowników końcowych w zwiększeniu efektywności funkcjonowania sieci gazowych.</p> <p>W zakresie elektroenergetyki wspierane będą przedsięwzięcia zapewniające ciągłość dostaw i bezpieczeństwo energetyczne. Inwestycje te obejmować będą budowę i przebudowę sieci, wymianę transformatorów oraz przebudowę stacji elektroenergetycznych w celu likwidacji „wąskich gardeł” w przesyłce energii elektrycznej.</p> <p>Dla projektów realizowanych w ramach działania 7.1. nie planuje się wprowadzenia obowiązkowego wymogu dotyczącego zwiększenia możliwości przyłączania nowych odnawialnych źródeł do sieci elektroenergetycznej, jednakże takie projekty będą</p>
--	---

	<p>traktowane w sposób preferencyjny na etapie oceny.</p> <p>Bezpośrednim efektem działania będzie zapewnienie stabilnych dostaw energii oraz zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego kraju.</p> <p>Zróżnicowanie źródeł i pewność dostaw nośników energii (po akceptowalnej cenie) są kluczowymi elementami bezpieczeństwa energetycznego.</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Nie dotyczy
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Dodatkowa roczna zdolność terminala LNG do odbioru gazu dostarczanego drogą morską²⁹⁸ – Dodatkowa możliwość zaspokojenia szczytowego dobowego zapotrzebowania na gaz ziemny odbiorem ze wspartych podziemnych magazynów (w odniesieniu do roku 2012) – Pojemność czynna wspartych podziemnych magazynów gazu ziemnego – Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych gazociągów przesyłowych lub dystrybucyjnych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych gazociągów przesyłowych ○ Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych gazociągów dystrybucyjnych – Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych lub dystrybucyjnych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych ○ Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych
5. Typy projektów ²⁹⁹	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i/lub przebudowa sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego wraz z infrastrukturą wsparcia dla systemu³⁰⁰ z wykorzystaniem technologii <i>smart</i>; • budowa i/lub przebudowa sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej o napięciu nie mniejszym niż 110kV z wykorzystaniem funkcjonalności <i>smart</i>;

²⁹⁸ odnosi się do wolumenu gazu po regazyfikacji

²⁹⁹ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

³⁰⁰ W ramach infrastruktury wsparcia kwalifikować się będą urządzenia i obiekty techniczne zapewniające prawidłową pracę systemu przesyłowego i dystrybucyjnego gazu ziemnego. W szczególności chodzi tu o stacje gazowe (redukcyjne, redukcyjno-pomiarowe oraz pomiarowe), instalacje sprężania gazu (tłocznie), węzły oraz dodatkowo instalacje regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego (LNG) przyłączone do sieci dystrybucyjnej. W ramach projektów dotyczących budowy lub przebudowy magazynów gazu wydatki dotyczące gazu buforowego będą kosztem niekwalifikowanym.

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i/lub przebudowa magazynów gazu ziemnego; • przebudowa możliwości regazyfikacji terminala LNG. 		
6. Typ beneficjenta ³⁰¹	<ul style="list-style-type: none"> – przedsiębiorstwa energetyczne prowadzące działalność przesyłu, dystrybucji, magazynowania, regazyfikacji gazu ziemnego (forma prawna – kod 116, kod 117), – przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłem i dystrybucją energii elektrycznej (forma prawna – kod 116, kod 117). 		
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Użytkownicy korzystający z sieci gazowej i elektroenergetycznych.		
8. Instytucja pośrednicząca	Ministerstwo Energii		
9. Instytucja wdrażająca	Instytut Nafty i Gazu – Państwowy Instytut Badawczy w Krakowie		
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
	1 000 000 000	28 193 063	971 806 937
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Nie dotyczy		
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy		
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb pozakonkursowy</p> <p>Wsparcie mogą uzyskać projekty dotyczące sieci elektroenergetycznych i gazowych umieszczone na Liście Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej w ramach POIiŚ.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków: Instytut Nafty i Gazu – Państwowy Instytut Badawczy w Krakowie</p>		
14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	<p>Dla projektów realizowanych w ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego nie planuje się wprowadzenia obligatoryjnego wymogu dotyczącego zwiększenia możliwości przyłączania nowych odnawialnych źródeł do sieci elektroenergetycznej, jednakże takie projekty będą traktowane w sposób preferencyjny na etapie oceny. Projekty energetyczne ujęte na liście PCI (Project of Common Interest) będą mogły ubiegać się o dofinansowanie w ramach instrumentu KE „Łącząc Europę” (Connecting Europe Facility – CEF).</p>		

³⁰¹ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

	W przypadku nie otrzymania wsparcia ze środków CEF, projekty te będą mogły ubiegać się o dofinansowanie w ramach POIiŚ pod warunkiem spełniania założeń Umowy Partnerstwa, POIiŚ, Listy Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej w ramach POIiŚ oraz zasad pomocy publicznej.
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Zgodnie z programem pomocowym, wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7. VAT jest niekwalifikowalny.
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ³⁰²	Luka w finansowaniu wynikająca z przepisów w zakresie pomocy publicznej lub z art. 61 Rozporządzenia 1303/2013.
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję wdrażającą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja wdrażająca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.
18.Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ³⁰³	W przypadku, gdy dofinansowanie będzie stanowiło pomoc publiczną, warunki udzielania pomocy zostaną określone w: - w zakresie infrastruktury dystrybucyjnej energii elektrycznej i gazu: w programie pomocowym przyjętym na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr651/2014 z dnia17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26.6.2014 r. L 187/1)– pomoc horyzontalna - rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 23 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy infrastruktury energetycznej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (Dz. U. 2015 poz. 1803) . - decyzjach KE wydanych w rezultacie notyfikacji pomocy indywidualnej zgodnej z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE.
19.Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	Działanie będzie miało nie tylko znaczenie krajowe, ale również przyczyni się do integracji systemu elektroenergetycznego i budowy bezpiecznych rynków energii poza granicami.

³⁰² Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

³⁰³ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

	W szczególności, będzie miało wpływ na podniesienie bezpieczeństwa energetycznego na obszarze Morza Bałtyckiego, korespondując z celami SUE RMB przyjętymi w ramach OP ENERGY <i>Poprawa dostępu do wydajnych oraz bezpiecznych rynków energii</i> . Przebudowa terminala LNG w Polsce oraz przebudowa transgranicznych połączeń gazowych sprzyjać będzie budowie wspólnego rynku gazu i zwiększaniu poziomu bezpieczeństwa energetycznego na obszarze makroregionu, poprzez dywersyfikację dostaw tego nośnika oraz budowie wspólnego rynku gazu na poziomie UE.		
<u>Informacje finansowe</u>	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ³⁰⁴		100%. W przypadku projektów objętych pomocą publiczną - zgodnie z zasadami określonymi w programie pomocowym lub notyfikacji indywidualnej, nie więcej niż 80% ³⁰⁵ .	100%. W przypadku projektów objętych pomocą publiczną - zgodnie z zasadami określonymi w programie pomocowym lub notyfikacji indywidualnej, nie więcej niż 85% ³⁰⁶ .
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ³⁰⁷ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane		100%. W przypadku projektów objętych pomocą publiczną - zgodnie z zasadami określonymi w programie pomocowym lub notyfikacji indywidualnej, nie więcej niż 80% ³⁰⁸ .	100%. W przypadku projektów objętych pomocą publiczną - zgodnie z zasadami określonymi w programie pomocowym lub notyfikacji indywidualnej, nie więcej niż 85% ³⁰⁹ .

³⁰⁴ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

³⁰⁵ Zgodnie z art. 120 ust. 3 lit. c rozporządzenia UE nr 1303/2013 z dn. 17 grudnia 2011 r. stopa dofinansowania na poziomie osi priorytetowej nie może być wyższa niż 80%

³⁰⁶ Zgodnie z art. 120 ust. 3 lit. b rozporządzenia UE nr 1303/2013 z dn. 17 grudnia 2011 r. stopa dofinansowania na poziomie osi priorytetowej nie może być wyższa niż 85%

³⁰⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

³⁰⁸ Zgodnie z art. 120 ust. 3 lit. c rozporządzenia UE nr 1303/2013 z dn. 17 grudnia 2011 r. stopa dofinansowania na poziomie osi priorytetowej nie może być wyższa niż 80%

³⁰⁹ Zgodnie z art. 120 ust. 3 lit. b rozporządzenia UE nr 1303/2013 z dn. 17 grudnia 2011 r. stopa dofinansowania na poziomie osi priorytetowej nie może być wyższa niż 85%

beneficjentowi przez właściwą instytucję) (%)			
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych		Zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej	Zgodnie z zasadami udzielania pomocy publicznej
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)		Nie dotyczy	Nie dotyczy
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN)		Nie dotyczy	Nie dotyczy

8. Oś priorytetowa VIII Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

VIII Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Oś priorytetowa VIII jest ograniczona do jednego priorytetu inwestycyjnego celu tematycznego 6. *Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami* i stanowi integralne uzupełnienie całościowej interwencji podejmowanej w obrębie tego celu, dedykowanego szeroko pojętym zasobom (nie tylko środowiskowym, ale również kulturowym).

Celem osi priorytetowej jest ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego, zarówno materialnego, jak i niematerialnego. Realizowane inwestycje będą miały na celu efektywne wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego w osiąganiu korzyści społecznych i gospodarczych, zarówno w wymiarze krajowym, jak regionalnym i lokalnym.

Dziedzictwo kulturowe oraz zasoby kultury są ważnym czynnikiem tworzenia postaw kreatywnych w społeczeństwie, wpływają na wspieranie działań innowacyjnych, a tym samym pozytywnie oddziałują na rozwój gospodarczy. Jednocześnie, dziedzictwo kulturowe i zasoby kultury istotnie wpływają m.in. na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej regionów, determinują rozwój turystyki, wpływają na poprawę dostępu do kultury, tworzą rynek pracy, wpływają na rozwój przemysłów kultury i kreatywnych, a także współokreślają funkcje metropolitalne miast w układach ekonomicznym i przestrzennym. Co więcej, dziedzictwo kulturowe i zasoby kultury mają wpływ na rozwój społeczny przyczyniając się do rozwoju kompetencji społecznych i wzrostu integracji społecznej – tu ogromną rolę odgrywają instytucje edukacji kulturalnej i artystycznej, które kształcą przyszłych odbiorców kultury. Dziedzictwo kulturowe i zasoby kultury należy więc widzieć w szerokim kontekście czynników wspierających rozwój zrównoważony: gospodarczy, społeczny i środowiskowy, tak z uwagi na konieczność zachowania i rozwoju jego tkanki materialnej, komplementarnej wobec dziedzictwa naturalnego i przyrodniczego, jak również w kontekście związków kultury z celami rozwoju ekonomicznego i społecznego, do których wnosi znaczący wkład.

Oczekiwany rezultatami planowanych interwencji jest poprawa warunków eksponowania i propagowania kluczowych elementów dziedzictwa kulturowego, zwiększenie dostępności infrastruktury kultury i dziedzictwa kulturowego oraz wzrost uczestnictwa społeczeństwa w kulturze.

3. Charakter osi	standardowa			
4. Okres kwalifikowalności	od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2023 roku (z zastrzeżeniem zasad udzielania pomocy publicznej, o ile dotyczy)			
5. Fundusz(e) (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
	EFRR	467 300 000	50 759 833	416 540 167
6. Instytucja zarządzająca	Ministerstwo Rozwoju			

Działanie 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	<p>W ramach działania realizowane będą inwestycje dotyczące zarówno ochrony zabytków, jak też rozwoju zasobów kultury.</p> <p>Wsparcie ukierunkowane na zachowanie dziedzictwa będzie dotyczyło prac związanych z renowacją, konserwacją, rewaloryzacją i restauracją obiektów zabytkowych (i ich zespołów), jak również przebudowy i rozbudowy obiektów zabytkowych. Dofinansowanie będą mogły otrzymać także projekty związane z konserwacją i restauracją zabytków ruchomych (w tym ich ochrona i udostępnienie poprzez proces digitalizacji³¹⁰). Zakres wsparcia w ramach osi priorytetowej VIII obejmuje także działania infrastrukturalne mające na celu ochronę i zachowanie otoczenia zabytkowych obiektów, jak również zabytkowych parków i ogrodów. W zakresie rozwoju zasobów kultury o dofinansowanie będą mogły ubiegać się przedsięwzięcia polegające na rozbudowie, przebudowie i remoncie niezabytkowej infrastruktury kultury i edukacji artystycznej z przeznaczeniem na cele kulturalne, jako miejsc prezentacji dziedzictwa kulturowego.</p> <p>W celu zwiększenia dostępu do zasobów kultury możliwe będą także inwestycje dotyczące przebudowy pomieszczeń z przeznaczeniem na magazyny studyjne³¹¹ oraz tworzenia i modernizacji wystaw stałych, jak też zabezpieczenie obiektów przed kradzieżą i zniszczeniem³¹².</p>

³¹⁰ Digitalizacja może stanowić część wydatków kwalifikowanych w ramach projektów i może być realizowana wyłącznie jako element projektów (tj. nie może stanowić samodzielnego projektu)..

³¹¹ Magazyn studyjny rozumiany jest jako magazyn łączący w sobie kilka funkcji. Oprócz standardowej funkcji magazynowej (przechowywania zbiorów, eksponatów, obiektów) umożliwia ekspozycję zbiorów dla publiczności oraz ich właściwą ochronę i zabezpieczenie. Forma magazynu studyjnego pozwala prezentować obiekty (funkcja ekspozycyjna), do których publiczność miała dotychczas bardzo ograniczony dostęp.

³¹² Zabezpieczenie obiektów przed kradzieżą i zniszczeniem może stanowić część wydatków kwalifikowanych w ramach projektów i może być realizowane wyłącznie jako element projektów. (tj. nie może stanowić samodzielnego projektu)..

	<p>Dodatkowo, w ramach działania możliwe będzie wsparcie zakupu wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym edukacji artystycznej. W ramach działania finansowany będzie także zakup aparatury specjalistycznej na cele działalności związanej z ochroną i zachowaniem dziedzictwa kulturowego i rozwojem zasobów kultury.</p> <p>W odniesieniu do projektów szkół i uczelni artystycznych możliwe będzie wsparcie w zakresie związanym z prowadzoną działalnością kulturalną i artystyczną, przy czym wsparcie to nie obejmuje działalności stricte dydaktycznej.</p> <p>W przypadku projektów realizowanych w ramach VIII osi priorytetowej warunki udzielania wsparcia uzależnione będą od miejsca realizacji inwestycji, a nie od miejsca lokalizacji siedziby beneficjanta projektu.</p> <p>Biorąc pod uwagę cele VIII osi priorytetowej realizowane będą m.in. projekty dotyczące: obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO³¹³ lub uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii³¹⁴ oraz obiektów zlokalizowanych na obszarach objętych wpisem na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub położonych na obszarach uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii³¹⁵. Ponadto za kluczowe uznano inwestycje dotyczące zabytków drewnianych (zarówno nieruchomości, jak i ruchomych); rozwoju czytelnictwa oraz sztuki współczesnej i/lub nowoczesnej w miastach wojewódzkich; a także inwestycje dotyczące zabytków techniki oraz uzgodnione w ramach Kontraktów Terytorialnych, które będą mogły otrzymać wsparcie z zachowaniem zasad interwencji określonych w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Projekty uzgodnione w ramach Kontraktów Terytorialnych to projekty włączone do załącznika 1b Kontraktu Terytorialnego.</p> <p>Efekty realizowanych przedsięwzięć będą sprzyjać realizacji celów osi priorytetowej VIII: zachowaniu dziedzictwa kulturowego Polski, jak również stworzeniu i poprawie warunków dla prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej w obszarze kultury.</p> <p>Linia demarkacyjna dotycząca zakresu wsparcia w ramach VIII osi priorytetowej znajduje się w punkcie „Typ beneficjanta”.</p>
3. Lista wskaźników rezultatu	– Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem

³¹³ <http://www.unesco.pl/kultura/dziedzictwo-kulturowe/swiatowe-dziedzictwo/polskie-objekty/>

³¹⁴ <http://www.prezydent.pl/aktualnosci/pomniki-historii/objekty-wpisane-na-liste-pomnikow-historii/>

³¹⁵ W granicach dobra Światowego Dziedzictwa UNESCO (tj. w granicach wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO z wyłączeniem strefy buforowej - zarówno w przypadku wpisów indywidualnych jak również obszarowych), natomiast w przypadku Pomników Historii – w graniach zgodnych z Rozporządzeniem lub Zarządzeniem Prezydenta RP.

bezpośredniego	<p>objektach dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób korzystających z obiektów objętych wsparciem
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego objętych wsparciem, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ○ Liczba zabytków objętych wsparciem ○ Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem
5. Typy projektów ³¹⁶	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane przy obiektach i na obszarach zabytkowych i zespołach tych obiektów oraz w ich otoczeniu³¹⁷; 2. Rozbudowa³¹⁸, przebudowa³¹⁹ i remont niezabytkowej infrastruktury na cele działalności kulturalnej, edukacji artystycznej, archiwów; 3. Zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym edukacji artystycznej oraz realizacji prac konserwatorskich;³²⁰ 4. Tworzenie i modernizacja wystaw stałych;³²¹ 5. Ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków; 6. Konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych muzealiów³²², starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznych, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) oraz ich ochrona i udostępnienie poprzez proces digitalizacji³²³; 7. Zabezpieczenie obiektów przed kradzieżą i zniszczeniem³²⁴; 8. Rozbudowa, przebudowa i remont pomieszczeń lub obiektów z przeznaczeniem na magazyny studyjne³²⁵. <p>W ramach jednego projektu beneficjent może łączyć różne typy</p>

³¹⁶ Określone na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

³¹⁷ Przez otoczenie należy rozumieć teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych

³¹⁸ Rozumiana jako zmiana charakterystycznych parametrów istniejącego obiektu budowlanego, takich jak kubatura, powierzchnia zabudowy, wysokość, długość, szerokość

³¹⁹ Rozumiana jako zmiana parametrów użytkowych lub technicznych istniejącego obiektu budowlanego, nie mogąca dotyczyć parametrów charakterystycznych obiektu, takich jak kubatura, powierzchnia zabudowy, wysokość, długość, szerokość bądź liczba kondygnacji, zgodnie z art. 3 pkt 7a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U.2013.1409).

³²⁰ Należy przez to rozumieć wydatki inwestycyjne na nabycie wyposażenia, które jest zainstalowane na trwałe w projekcie, jak również wydatki na środki przenośne, w tym np. zakup instrumentów. Wydatki dotyczą zakupu środków trwałych zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

³²¹ W zakresie tego typu projektu możliwa jest realizacja działań infrastrukturalnych (m.in. prace remontowe pomieszczeń lub ich części związanych z przystosowaniem ich do celów wystawienniczych). W ramach VIII osi priorytetowej nie przewiduje się finansowania projektów dotyczących organizacji imprez o charakterze kulturalnym (takich jak wystawy, festiwale, itd.), które nie przynoszą efektów w dłuższej perspektywie czasowej.

³²² Dotyczy także obiektów ujętych w inwentarzu muzealnym.

³²³ Digitalizacja może stanowić część wydatków kwalifikowanych w ramach projektów i może być realizowana wyłącznie jako element projektów (tj. nie może stanowić samodzielnego projektu).

³²⁴ Zabezpieczenie obiektów przed kradzieżą i zniszczeniem może stanowić część wydatków kwalifikowanych w ramach projektów i może być realizowane wyłącznie jako element projektów (tj. nie może stanowić samodzielnego projektu).

³²⁵ Warunkiem realizacji tego typu działania jest udostępnienie projektu w całości lub części dla odwiedzających..

	<p>ww. działań (z pkt. 1-8).</p> <p>Możliwe jest złożenie odrębnych wniosków na poszczególne typy projektów z wyłączeniem digitalizacji oraz zabezpieczenia obiektów przed kradzieżą i zniszczeniem, które mogą być realizowane jedynie jako element projektu infrastrukturalnego.</p> <p><u>Wyklucza się wsparcie inwestycji dotyczących:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. budowy od podstaw nowej infrastruktury kulturalnej; 2. obiektów przeznaczonych na cele: mieszkaniowe, sportowe, administracji publicznej, związane z ochroną zdrowia, infrastrukturą opiekuńczo-wychowawczą oraz targową; 3. zakupu wydawnictw do bibliotek oraz zakupu muzealiów; 4. kompleksowej rewitalizacji przestrzeni miejskich; 5. działalności stricte dydaktycznej.
6. Typ beneficjenta ³²⁶	<ol style="list-style-type: none"> 1. Instytucje kultury (państwowe oraz współprowadzone przez ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego) (forma prawna – kod 428, kod 429, kod 430, kod 431); 2. Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych oraz archiwa państwowe (forma prawna – kod 428); 3. Szkoły i uczelnie artystyczne prowadzone i nadzorowane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (forma prawna – kod 044, kod 387, kod 397,); 4. szkoły artystyczne prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki samorządu terytorialnego na rzecz szkół artystycznych (forma prawna – kod 387; kod 397, kod 403, kod 429; kod 430; kod 431); 5. Jednostki samorządu terytorialnego oraz samorządowe instytucje kultury (forma prawna – kod 403, kod 429, kod 430, kod 431); 6. Organizacje pozarządowe (forma prawna – kod 148, kod 155, kod 060); 7. Kościoły i związki wyznaniowe (tylko w zakresie ruchomych i nieruchomych obiektów zabytkowych) (forma prawna – kod 050, kod 051); 8. Podmioty zarządzające obiektami indywidualnie wpisanymi na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO inne niż wymienione w punktach 1-7 (forma prawna – kod 116, kod 117, kod 439). <p>W przypadku beneficjentów wymienionych w punkcie 5 - 8</p>

³²⁶ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

	<p>realizujących projekty na obszarze 15 województw słabiej rozwiniętych możliwe jest wsparcie wyłącznie:</p> <p>a. projektów dotyczących obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii lub zlokalizowanych na obszarach objętych wpisem na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO lub położonych na obszarach uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii.</p> <p>b. projektów mieszczących się w zakresie niżej wymienionych obszarów tematycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektów dotyczących ruchomych i nieruchomych zabytków drewnianych; - projektów dotyczących rozwoju czytelnictwa w miastach wojewódzkich³²⁷; - projektów dotyczących rozwoju sztuki współczesnej i/lub nowoczesnej w miastach wojewódzkich³²⁸; - projektów dotyczących ruchomych i nieruchomych zabytków techniki; <p>c. projektów uzgodnionych w ramach Kontraktów Terytorialnych³²⁹. Projekty uzgodnione w ramach Kontraktów Terytorialnych to projekty włączone do załącznika 1b Kontraktu Terytorialnego.</p> <p>W przypadku beneficjentów wymienionych w punkcie 5 - 8 realizujących projekty na obszarze województwa mazowieckiego obowiązuje wyłącznie demarkacja kwotowa. W POIiŚ realizowane będą projekty o wartości powyżej 2 mln euro kosztów całkowitych.</p> <p>Wsparcie będą mogły uzyskać również partnerstwa projektowe zawiązane przez podmioty z katalogu beneficjentów z uwzględnieniem ww. wyłączeń.</p> <p>Institucje kultury (państwowe oraz współprowadzone przez ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego), Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych oraz</p>
--	--

³²⁷ Dotyczy remontu, rozbudowy, przebudowy obiektów niezabytkowych, prac budowlanych w obiektach zabytkowych oraz wyposażenia obiektów w których prowadzona jest/prowadzona będzie działalność w obszarze objętym wsparciem w celu podniesienia standardu funkcjonowania instytucji, zwiększenia dostępu do zasobów kultury. Wsparcie dotyczy przedsięwzięć realizowanych w granicach administracyjnych miast wojewódzkich.

³²⁸ Dotyczy remontu, rozbudowy, przebudowy obiektów niezabytkowych, prac budowlanych w obiektach zabytkowych oraz wyposażenia obiektów, w których prowadzona jest/prowadzona będzie działalność w obszarze objętym wsparciem w celu podniesienia standardu funkcjonowania instytucji, zwiększenia dostępu do zasobów kultury. O dofinansowanie mogą ubiegać się beneficjenci, dla których prowadzenie działalności w obszarze sztuki współczesnej i/lub nowoczesnej oraz gromadzenie zbiorów sztuki nowoczesnej i/lub współczesnej jest celem statutowym. W przypadku muzeów wsparcie w powyższym zakresie będzie mogło zostać przyznane, o ile posiadają one stosowny zapis w statucie lub wyodrębniono w ich strukturze organizacyjnej oddziały sztuki nowoczesnej i/lub współczesnej. Wsparcie dotyczy przedsięwzięć realizowanych w granicach administracyjnych miast wojewódzkich.

³²⁹ Projekty te będą mogły otrzymać wsparcie z zachowaniem zasad interwencji określonych w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

	archiwa państwowe, szkoły i uczelnie artystyczne prowadzone i nadzorowane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, szkoły artystyczne prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki samorządu terytorialnego na rzecz szkół artystycznych są wyłączone ze wsparcia ochrony dziedzictwa kulturowego i rozwoju zasobów kultury w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych 2014-2020, chyba, że wsparcie to wynika wprost z zapisów poszczególnych Kontraktów Terytorialnych.		
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Mieszkańcy całej Polski oraz turyści (również zagraniczni)		
8. Instytucja pośrednicząca	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego		
9. Instytucja wdrażająca	Nie dotyczy		
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
	467 300 000	50 759 833	416 540 167
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Nie dotyczy		
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy		
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb konkursowy</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Rozwoju</p>		
14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	<p>Projekty realizowane w ramach VIII osi priorytetowej będą przyczyniać się do osiągnięcia wymiernych i trwałych korzyści społeczno-gospodarczych, w tym poprzez zwiększenie potencjału turystycznego, rozwój e-kultury oraz przemysłów kreatywnych i przemysłów kultury. Ponadto, projekty będą badane pod kątem zgodności z celami strategii terytorialnych, obowiązujących na obszarze planowanej interwencji.</p> <p>Przy wyborze projektów do dofinansowania w ramach VIII osi priorytetowej, obok elementów takich jak analiza ekonomiczna, analiza finansowa czy analiza ryzyka, ocenie podlegać będzie m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Analiza popytu - wykazanie zapotrzebowania na dany projekt, w tym szacowanej liczby odwiedzających; - Realizacja priorytetów rozwoju kultury: <ul style="list-style-type: none"> o poprawa dostępności do kultury - tj. w wymiarze fizycznym 		

	<p>udostępnienie nowych powierzchni do prowadzenia działalności kulturalnej, jak również budowanie świadomości i rozwój edukacji kulturalnej i artystycznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ zachowanie dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego) dla przyszłych pokoleń; ○ umożliwienie nowych form uczestnictwa w kulturze - tworzenie warunków do rozwoju oferty kulturalnej odpowiadającej na nowe potrzeby w obszarze działalności kulturalnej wynikające z rozwoju technicznego oraz przemian społecznych we współczesnej gospodarce; ○ podniesienie atrakcyjności turystycznej kraju lub regionu. <p>– Zapewnienie trwałości efektów, w tym generowane efekty mnożnikowe - promowane będą rozwiązania wpływające na poprawę efektywności funkcjonowania obiektów/instytucji w długim okresie, w tym rozwiązania pozwalające na:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ obniżenie kosztów utrzymania na rzecz wydatków inwestycyjnych oraz na działalność kulturalną; ○ zastosowanie innowacyjnych rozwiązań energooszczędnych – zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii, a przez to zmniejszenie ogólnych kosztów eksploatacji budynków; ○ dywersyfikację źródeł finansowania działalności – pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania; ○ dodatnie efekty ekonomiczne – oddziaływanie na bezpośrednie otoczenie inwestycji; ○ tworzenie nowych miejsc pracy. <p>Ponadto ważnym kryterium selekcji będzie sposób wykorzystania finansowanej infrastruktury, uwzględniający zwłaszcza kwestie dostosowania jej do nowoczesnych wymogów prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej oraz jakość dostarczanej oferty programowej. Taka ścieżka wyboru umożliwi realizację potrzeb inwestycyjnych w sektorze kultury oraz przyczyni się do osiągnięcia celów osi priorytetowej.</p>
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<p>Zgodnie z programem pomocowym, wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7.</p> <p>VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny, po spełnieniu warunków określonych w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, wyłącznie w odniesieniu do projektów realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe, kościoły i związki wyznaniowe oraz szkoły artystyczne prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego i jednostki samorządu terytorialnego działające na rzecz szkół artystycznych, pod warunkiem, że beneficjent ani żaden inny podmiot zaangażowany w realizację projektu (w szczególności partner lub podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych) nie prowadzi działalności opodatkowanej VAT w obszarze, którego dotyczy projekt.</p>

	W pozostałych projektach VAT jest niekwalifikowalny.		
16. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Nie dotyczy		
17. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja pośrednicząca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.		
18. Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ³³⁰	W ramach VIII osi priorytetowej pomoc taka będzie mogła być udzielana jako pomoc na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego na podstawie art. 53 rozporządzenia KE 651/2014 lub na podstawie rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie udzielania pomocy na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (Dz. U. z 2017 r. poz. 710).		
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	Ochrona i promowanie dziedzictwa kulturowego będzie wzmacniać potencjał kulturowy kraju oraz będzie posiadać istotne znaczenie dla zachowania wspólnego dziedzictwa w wymiarze makroregionalnym i europejskim, przyczyniając się do budowy wspólnej przestrzeni kultury i tożsamości na obszarze Morza Bałtyckiego. Działania w tym zakresie będą spójne z priorytetami SUE RMB na rzecz poprawy dobrobytu w basenie Morza Bałtyckiego (Increase Prosperity), m.in. poprzez narzędzia, jakie w tym zakresie dostarcza szeroko rozumiane dziedzictwo kulturowe (w tym marynistyczne) oraz poszukiwanie nowych obszarów współdziałania w jego ramach. Realizowane projekty będą przyczyniać się do osiągnięcia celów określonych w ramach OP CULTURE, dotyczących rozwoju i promowania wspólnej kultury i tożsamości w makroregionie Morza Bałtyckiego.		
<u>Informacje finansowe</u>	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ³³¹		80%	85%

³³⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

³³¹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ³³² (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (%)		państwowe jednostki budżetowe – 100%, państwowe oraz współprowadzone przez Ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego instytucje kultury, uczelnie artystyczne- 100%, pozostali beneficjenci – 80%.	państwowe jednostki budżetowe – 100%, państwowe oraz współprowadzone przez Ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego instytucje kultury, uczelnie artystyczne- 100%, pozostali beneficjenci – 85%.
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		5% ³³³	5% ³³⁴
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) ³³⁵		Minimalna wartość – 2 mln euro ³³⁶ Maksymalna wielkość - 5 mln euro (10 mln euro dla projektów znajdujących się na liście UNESCO) ³³⁷	Minimalna wartość – 2 mln euro ³³⁸ Maksymalna wielkość - 5 mln euro (10 mln euro dla projektów znajdujących się na liście UNESCO) ³³⁹

W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

³³² Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

³³³ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, kościołem i związkiem wyznaniowym, organizacją pozarządową, przedsiębiorstwem (dotyczy wyłącznie przedsiębiorstw zarządzających obiektami UNESCO) przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

³³⁴ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, kościołem i związkiem wyznaniowym, organizacją pozarządową, przedsiębiorstwem (dotyczy wyłącznie przedsiębiorstw zarządzających obiektami UNESCO) przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

³³⁵ Zgodnie z Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, określana jest na poziomie kosztów całkowitych projektu.

³³⁶ Z wyłączeniem:

1) projektów realizowanych przez instytucje kultury (państwowe oraz współprowadzone przez ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego), Naczelną Dyрекcyję Archiwów Państwowych oraz archiwa państwowe, szkoły i uczelnie artystyczne prowadzone i nadzorowane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, szkoły artystyczne prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki samorządu terytorialnego na rzecz szkół artystycznych,

2) projektów dotyczących zakupu trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym edukacji artystycznej oraz realizacji prac konserwatorskich (jako odrębny typ projektu), dla których minimalna wartość projektu wynosi 0,5 mln euro

³³⁷ Z wyłączeniem projektów dotyczących zakupu wyposażenia, dla których nie określono maksymalnej wartości kosztów całkowitych.

³³⁸ Z wyłączeniem:

1) projektów realizowanych przez instytucje kultury (państwowe oraz współprowadzone przez ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego), Naczelną Dyрекcyję Archiwów Państwowych oraz archiwa państwowe, szkoły i uczelnie artystyczne prowadzone i nadzorowane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, szkoły artystyczne prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki samorządu terytorialnego na rzecz szkół artystycznych,

2) projektów dotyczących zakupu trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym edukacji artystycznej oraz realizacji prac konserwatorskich (jako odrębny typ projektu), dla których minimalna wartość projektu wynosi 0,5 mln euro

³³⁹ Z wyłączeniem projektów dotyczących zakupu wyposażenia, dla których nie określono maksymalnej wartości kosztów całkowitych.

24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)		Nie dotyczy	Nie dotyczy
---	--	-------------	-------------

9. Oś priorytetowa IX Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

IX Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

<p>Zgodnie z przyjętym zakresem wsparcia, interwencja programu będzie ukierunkowana na rozwój strategicznych elementów infrastruktury ochrony zdrowia o znaczeniu krajowym (ratownictwa medycznego oraz ponadregionalnych wysokospecjalistycznych ośrodków medycznych), które będą tworzyć warunki dla zwiększenia dostępu do niej wszystkim mieszkańcom, przyczyniając się tym samym do zakładanego zmniejszenia nierówności w zakresie stanu zdrowia.</p> <p>W ramach infrastruktury ratownictwa medycznego, szczególnie istotne jest zachowanie zasady tzw. „złotej godziny”, (nie przekraczania 60 minut pomiędzy zdarzeniem a rozpoczęciem specjalistycznego leczenia szpitalnego). Konieczne jest wypełnienie „białych plam” w zakresie dostępu do infrastruktury systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego w sposób adekwatny do zagrożeń charakteryzujących różne obszary kraju oraz zapewniający niezbędną opiekę medyczną na porównywalnym poziomie, niezależnie od miejsca pobytu. W tym celu niezbędne są inwestycje w zakresie poprawy wyposażenia i funkcjonowania szpitalnych oddziałów ratunkowych (SOR), centrów urazowych (CU) oraz infrastruktury transportu medycznego, tj. lądowisk/lotnisk przy SOR, CU i jednostkach organizacyjnych szpitali wyspecjalizowanych w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych niezbędnych dla ratownictwa medycznego oraz infrastruktury Lotniczego Pogotowia Ratunkowego. Pozwoli to na zwiększenie dostępności oraz skuteczności udzielania świadczeń ratowniczych.</p> <p>W ramach infrastruktury ponadregionalnych podmiotów leczniczych głównym celem jest poprawa świadczenia usług zdrowotnych w zakresie chorób układu krążenia, nowotworowych, układu kostno – stawowo – mięśniowego, układu oddechowego oraz psychicznych. Z trendów epidemiologicznych wynika bowiem, że najistotniejszymi problemami zdrowotnymi osób dorosłych jest wzmożona zachorowalność i umieralność z powodu ww. jednostek chorobowych. Ponadto, szczególną opieką należy objąć populację dzieci tak, aby miały one szanse m.in. funkcjonowania na rynku pracy w dobrym zdrowiu. Działania ukierunkowane na utrzymanie dobrego stanu zdrowia potencjalnych zasobów pracy mają bowiem kluczowe znaczenie dla zapewnienia odpowiedniej liczby osób aktywnych zawodowo (zarówno w kontekście czynników produkcji, jak i m.in. obciążeń dla systemu zabezpieczeń społecznych) i w sposób pośredni mogą przyczynić się do odwrócenia w dłuższej perspektywie czasowej negatywnych trendów demograficznych.</p> <p>Wybór projektów będzie oparty o dane wynikające z map potrzeb zdrowotnych. W zakresie ratownictwa medycznego projekty zaspokajając będą zidentyfikowane potrzeby zgodnie z Wojewódzkimi Planami Działania Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego (WPDSPRM) oraz będą ukierunkowane na zapewnienie równego dostępu do szybkiej pomocy medycznej w zdarzeniach nagłych na terenie całego kraju.</p> <p>W zakresie ponadregionalnych podmiotów leczniczych zasadność realizacji inwestycji będzie wynikała z map potrzeb zdrowotnych. Projekty będą kwalifikowalne do wsparcia z EFRR, a środki certyfikowane wyłącznie po przygotowaniu map w dziedzinie medycyny oraz rodzaju świadczeń</p>

zbieżnym tematycznie z zakresem danego projektu.

Ponadto, projekty ponadregionalne ukierunkowane będą na podniesienie jakości systemu opieki zdrowotnej oraz samych podmiotów leczniczych, realizując tym samym oczekiwania KE wskazane w Komunikacie Pobudzenie wzrostu gospodarczego: zalecenia dla poszczególnych krajów na 2014 r. oraz kierunki wdrożonych i planowanych do wdrożenia w Polsce reform systemu ochrony zdrowia.

Koncentracji tematycznej projektów towarzyszyć będą także inne zasady, szczegółowo zdefiniowane m.in. na poziomie kryteriów wyboru projektów, które zapewnią wybór interwencji ukierunkowanych na poprawę efektywności, w tym kosztowej, beneficjentów (podmiotów leczniczych) oraz całego systemu ochrony zdrowia, zgodnie z CSR dla Polski oraz kierunkiem wprowadzonych i planowanych do wprowadzenia reform systemu opieki zdrowotnej.

Wsparcie w ramach osi priorytetowej będzie uzupełniać interwencję programu w obszarach: ochrony środowiska i gospodarki niskoemisyjnej, gdzie przewiduje się realizację inwestycji dotyczących poprawy jakości powietrza i redukcji zanieczyszczeń oraz wsparcie systemu ratownictwa ekologiczno-chemicznego i służb ratowniczych na wypadek wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii (oś II.); podnoszenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym (przebudowa infrastruktury) oraz wsparcia służb ratunkowych (ratownictwo techniczne) i porządkowych, a także prowadzenia kampanii edukacyjnych na rzecz bezpieczeństwa na drogach (oś III. oraz IV. programu).

3. Charakter osi	standardowa			
4. Okres kwalifikowalności	od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2023 roku (z zastrzeżeniem zasad udzielania pomocy publicznej, o ile dotyczy)			
5. Fundusz(e) (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
	EFRR	468 275 027	67 679 778	400 595 249
6. Instytucja zarządzająca	Ministerstwo Rozwoju			

Działanie 9.1 Infrastruktura ratownictwa medycznego

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	9.1 Infrastruktura ratownictwa medycznego
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	<p>Celem działania 9.1. jest <i>poprawa funkcjonowania systemu ratownictwa medycznego</i>.</p> <p>W ramach działania zostaną utworzone dodatkowe jednostki systemu państwowego ratownictwa medycznego i jednostki z nim współpracujące adekwatnie do zidentyfikowanych potrzeb, m. in. na podstawie danych demograficznych tak, aby zapewnić równy dostęp mieszkańców Polski oraz przebywających na jej terenie obcokrajowców do świadczeń ratownictwa medycznego (szpitalne oddziały ratunkowe, centra urazowe). Wsparte zostaną także istniejące jednostki systemu (szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze zespoły ratunkowe) i jednostki współpracujące z systemem (centra urazowe) w celu poprawy jakości i dostępności udzielanych świadczeń zdrowotnych oraz efektywności systemu ratownictwa</p>

	<p>medycznego. Ponadto, dofinansowana zostanie Infrastruktura transportu medycznego włącznie z całym niezbędnym, pomocniczym wyposażeniem i urządzeniami, konieczna dla zapewnienia usług ratownictwa medycznego przez 24 godziny na dobę/7 dni w tygodniu, tj. w zakresie lądowisk/lotnisk dla śmigłowców przy SOR, CU i jednostkach organizacyjnych szpitali wyspecjalizowanych w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych niezbędnych dla ratownictwa medycznego oraz w zakresie infrastruktury Lotniczego Pogotowia Ratunkowego.</p> <p>Do wsparcia ze środków POIŚ nie kwalifikuje się zakup karetek pogotowia i helikopterów oraz innych środków transportu.</p> <p>Realizacja powyższych inwestycji pozwoli na zwiększenie efektywności systemu ratownictwa medycznego przede wszystkim poprzez wypełnienie luk w dostępie do infrastruktury ratownictwa medycznego, zmniejszając tym samym wskaźnik liczby ludności przypadających statystycznie na 1 SOR do 152 tys. (obecnie 177,4 tys.) oraz zapewni zabezpieczenie przez centrum urazowe populacji minimum jednego miliona osób zamieszkujących obszar pozwalający na dotarcie z miejsca zdarzenia w czasie do 1,5 godziny.</p> <p>Inwestycje będą realizowane na terenie całego kraju, w tym również na obszarze województwa mazowieckiego, które zalicza się do kategorii regionów lepiej rozwiniętych.</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	– Liczba leczonych w podmiotach leczniczych objętych wsparciem
4. Lista wskaźników produktu	<p>– Liczba wspartych podmiotów leczniczych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Liczba wspartych podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ratownictwa medycznego lub jednostek organizacyjnych szpitali wyspecjalizowanych w zakresie udzielania świadczeń niezbędnych dla ratownictwa medycznego <p>– Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej</p> <p>– Liczba wybudowanych/wyremontowanych całodobowych lotnisk lub lądowisk dla śmigłowców przy podmiotach leczniczych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Liczba wybudowanych lotnisk/lądowisk dla śmigłowców ○ Liczba przebudowanych lotnisk/lądowisk dla śmigłowców
5. Typy projektów ³⁴⁰	1. Wsparcie istniejących szpitalnych oddziałów ratunkowych, ze szczególnym uwzględnieniem stanowisk wstępnej intensywnej terapii (roboty budowlane, doposażenie ³⁴¹).

³⁴⁰ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

	<p>W przypadku, kiedy w celu osiągnięcia pełnej funkcjonalności SOR niezbędne jest przeprowadzenie prac w zakresie budowy/remontu całodobowego lądowiska lub lotniska dla śmigłowców, prace te muszą zostać ujęte w zakresie rzeczowym projektu dotyczącego wsparcia istniejącego SOR. Dotyczy SOR wpisanych do WPDSPRM jako istniejące.</p> <p>2. Utworzenie nowych szpitalnych oddziałów ratunkowych powstałych od podstaw lub na bazie istniejących izb przyjęć ze szczególnym uwzględnieniem stanowisk wstępnej intensywnej terapii (roboty budowlane, doposażenie).</p> <p>W przypadku, kiedy w celu osiągnięcia pełnej funkcjonalności SOR niezbędne jest przeprowadzenie prac w zakresie budowy/remontu całodobowego lądowiska lub lotniska dla śmigłowców, prace te muszą zostać ujęte w zakresie rzeczowym projektu dotyczącego utworzenia SOR. Dotyczy SOR wpisanych do WPDSPRM jako planowane.</p> <p>3. Modernizacja istniejących centrów urazowych (roboty budowlane, doposażenie).</p> <p>W przypadku, kiedy w celu modernizacji centrum urazowego niezbędne są prace w zakresie szpitalnego oddziału ratunkowego i/lub budowy/remontu całodobowego lądowiska lub lotniska dla śmigłowców, prace te muszą zostać ujęte w zakresie rzeczowym projektu dotyczącego modernizacji centrum urazowego. Dotyczy CU wpisanych do WPDSPRM jako istniejące.</p> <p>4. Utworzenie nowych centrów urazowych (roboty budowlane, doposażenie).</p> <p>W przypadku, kiedy w celu utworzenia centrum urazowego niezbędne są prace dotyczące szpitalnego oddziału ratunkowego i/lub budowy/remontu całodobowego lądowiska lub lotniska dla śmigłowców, prace te muszą zostać ujęte w zakresie rzeczowym projektu dotyczącego utworzenia centrum urazowego. Dotyczy CU wpisanych do WPDSPRM jako planowane.</p> <p>5. Budowa lub remont całodobowych lotnisk lub lądowisk dla śmigłowców przy jednostkach organizacyjnych szpitali wyspecjalizowanych w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych niezbędnych dla ratownictwa medycznego</p>
--	--

³⁴¹ „Doposażenie” – uzupełnienie wyposażenia, wzbogacenie posiadanych zasobów, dodanie części lub funkcjonalności, w tym unowocześnienie posiadanej infrastruktury sprzętowej. W ramach doposażenia możliwy jest zakup (w tym w ramach wymiany): wyrobów medycznych, wyposażenia socjalno-bytowego, za wyjątkiem sprzętu AGD i RTV (dopuszczalny jest zakup sprzętu AGD takiego jak lodówki, szafy chłodnicze, zamrażarki, tylko pod warunkiem, że będzie on wykorzystywany wyłącznie na potrzeby udzielania świadczeń zdrowotnych), sprzętu komputerowego wraz z niezbędnym oprogramowaniem, urządzeń przyczyniających się do poprawy efektywności energetycznej.

	<p>(roboty budowlane, doposażenie).</p> <p>Dotyczy jednostek organizacyjnych szpitali wyspecjalizowanych w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych niezbędnych dla ratownictwa medycznego ujętych w WPDSPRM.</p> <p>6. Wsparcie baz Lotniczego Pogotowia Ratunkowego (roboty budowlane, doposażenie) oraz wyposażenia śmigłowców ratowniczych w sprzęt umożliwiający loty w trudnych warunkach atmosferycznych i w nocy.</p> <p>Dotyczy baz SP ZOZ LPR ujętych w WPDSPRM.</p> <p>Do wsparcia ze środków POIŚ nie kwalifikuje się zakup karetek pogotowia i helikopterów.</p>
6. Typ beneficjenta ³⁴²	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Lotnicze Pogotowie Ratunkowe (forma prawna – kod 146) 2. Podmioty lecznicze udzielające świadczeń zdrowotnych w zakresie ratownictwa medycznego, w których zgodnie z WPDSPRM planowane jest utworzenie nowych CU (forma prawna – kod 116, kod 117, kod 146, kod 165); 3. Podmioty lecznicze udzielające świadczeń zdrowotnych w zakresie ratownictwa medycznego posiadające w swej strukturze CU ujęte w WPDSPRM jako istniejące (forma prawna – kod 116, kod 117, kod 146, kod 165); 4. Podmioty lecznicze udzielające świadczeń zdrowotnych w zakresie ratownictwa medycznego, w których zgodnie z WPDSPM planowane jest utworzenie SOR. (forma prawna – kod 116, kod 117, kod 146, kod 165); 5. Podmioty lecznicze udzielające świadczeń zdrowotnych w zakresie ratownictwa medycznego posiadające w swej strukturze SOR ujęte w WPDSPRM jako istniejący (forma prawna – kod 116, kod 117, kod 146, kod 165) 6. Podmioty lecznicze udzielające świadczeń zdrowotnych w zakresie ratownictwa medycznego – jednostki organizacyjne szpitali wyspecjalizowane w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych niezbędnych dla ratownictwa medycznego ujęte w WPDSPRM (forma prawna – kod 116, kod 117, kod 146, kod 165)
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Użytkownicy/pacjenci, którym zostanie udzielona pomoc w ramach systemu ratownictwa medycznego.

³⁴² Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

8. Instytucja pośrednicząca	Ministerstwo Zdrowia		
9. Instytucja wdrażająca	Nie dotyczy		
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
	204 463 922	17 258 431	187 205 491
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<p>Komitet Sterujący ds. Koordynacji Interwencji EFSI w sektorze zdrowia</p> <p>Głównym narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych w sektorze zdrowia ze środków UE będzie Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia (Komitet Sterujący). Zadaniem Komitetu będzie zapewnienie skuteczności i efektywności podejmowanych działań oraz osiągania oczekiwanych rezultatów w kontekście celów określonych w „Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020”, „Umowy Partnerstwa” oraz krajowych i regionalnych programów operacyjnych.</p> <p>Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji w sektorze zdrowia będzie ich zgodność z uzgodnionym przez Komitet Sterujący Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań) podejmowanych ze środków unijnych na poziomie krajowym i regionalnym. Plan działań będzie zawierał m.in. harmonogramy ogłoszenia konkursów, rekomendacje dla komitetów monitorujących co do trybów i kryteriów wyboru projektów w ramach naborów ogłoszanych w ramach programów krajowych i regionalnych, listę potencjalnych beneficjentów i projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym³⁴³ na poziomie krajowym i regionalnym. Plan działań będzie przyjmowany na każdy rok kalendarzowy wydatkowania środków EFSI w perspektywie finansowej 2014-2020. Koordynacji w ramach komitetu podlegać będzie także podejście do problematyki pomocy publicznej w ramach wsparcia sektora zdrowie we wszystkich programach operacyjnych. Zadaniem Komitetu Sterującego będzie również ocena efektywności i skuteczności wykorzystania funduszy strukturalnych w sektorze zdrowia, opracowywanie rozwiązań służących efektywnemu wdrażaniu środków w sektorze zdrowia, przygotowywanie opinii, rekomendacji, wytycznych, itp. jako elementu harmonizacji podejmowanych działań.</p> <p>Komitet Sterujący będzie działał pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia, w jego skład wejdą m.in. przedstawiciele</p>		

³⁴³ Plan działań będzie zawierał listę potencjalnych beneficjentów i projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym pod warunkiem, że w ramach danego Działania będzie taki tryb przewidziany.

	<p>ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, ministra właściwego ds. cyfryzacji, ministra właściwego ds. pracy oraz 16 zarządów województw pełniących funkcje instytucji zarządzających RPO, a także partnerzy właściwi w zakresie ochrony zdrowia, tj. m.in. Agencji Oceny Technologii Medycznych, Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia, Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia, Narodowego Funduszu Zdrowia, organizacje pacjenckie.</p> <p>W posiedzeniach Komitetu, na zaproszenie przewodniczącego, będą mogły uczestniczyć również inne osoby, np. konsultanci medyczni oraz reprezentanci organizacji zawodowych pracowników sektora ochrony zdrowia, w tym Naczelnej Izby Lekarskiej oraz Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych, a także przedstawiciele partnerów społecznych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie.</p> <p>Powyższy mechanizm zapewni możliwość koordynacji działań nie tylko w ramach regionu, lecz także np. w sąsiadujących ze sobą województwach w celu maksymalizacji efektywności realizowanych inwestycji.</p> <p>Projekty wybrane do realizacji muszą być zgodne z potrzebami wynikającymi z Wojewódzkich Planów Działania Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne.</p>
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb konkursowy projekty wpisujące się w typy projektów 1. Z uwagi na różną alokację dla poszczególnych kategorii regionów ogłaszane będą odrębne konkursy dla Mazowsza i pozostałych województw.</p> <p>Tryb pozakonkursowy projekty wpisujące się w typy projektów 2-6. W przypadku tych projektów wymagane będzie dokonanie dokładnej uprzedniej analizy zasadności i efektywności realizacji inwestycji przez Komitet Sterujący do spraw koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia. Pozytywna opinia Komitetu Sterującego będzie warunkiem umożliwiającym złożenie przez beneficjenta wniosku o dofinansowanie, który będzie podlegał ocenie pod kątem spełnienia kryteriów wyboru projektów.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów: Ministerstwo Zdrowia</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów:</p>

	Ministerstwo Rozwoju
14.Zasady wyboru projektów do dofinansowania	<p>Projekty wybierane do wsparcia muszą być zgodne z rekomendacjami Komitetu Sterującego. Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji jest ich zgodność z uzgodnionym przez Komitet Sterujący <i>Planem działań</i>. Skoordinowaniu podlegać będzie też podejście do pomocy publicznej. Zadaniem Komitetu Sterującego będzie również zapewnienie spójności zasad dla EFSI z mechanizmami dla wydatków krajowych.</p> <p>Wybór projektów będzie oparty o dane wynikające z Wojewódzkich Planów Działania Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego (WPDSPRM).</p> <p>Inwestycje będą realizowane wyłącznie w podmiotach posiadających umowę na świadczenie usług opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W przypadku poszerzenia działalności, wymagane będzie zobowiązanie do posiadania ww. umowy najpóźniej w kolejnym okresie kontraktowania świadczeń po zakończeniu realizacji projektu. Podejście to ma na celu realizowanie wyłącznie inwestycji zweryfikowanych zidentyfikowanymi deficytami i potrzebami, uwzględniającymi sytuację demograficzną i epidemiologiczną oraz dostępność infrastruktury.</p> <p>Projekty będą oceniane pod względem efektywności kosztowej, w tym wpływu na dostępność oraz skuteczność świadczonych usług.</p> <p>W zakresie działania 9.1. Infrastruktura ratownictwa medycznego, podczas wyboru projektów zastosowane zostaną kryteria badające ich wpływ na:</p> <p>1. efektywność kosztową:</p> <ul style="list-style-type: none"> - z punktu widzenia inwestycji - osiągnięcie najlepszych efektów przy możliwie najniższych cenach, - z punktu widzenia podmiotu leczniczego - promowanie wnioskodawców, którzy wykazują największą efektywność finansową, jednocześnie przyczyniając się do ograniczenia kosztów systemu ochrony zdrowia; <p>2. Dostępność:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie dostępności do pomocy w sytuacji nagłego zagrożenia zdrowia lub życia mierzone poprzez m.in. odległość od najbliższego SOR/ CU, liczbę mieszkańców przypadającą na dany SOR/CU; <p>3. Skuteczność:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie skuteczności udzielania pomocy w sytuacji nagłego zagrożenia zdrowia lub życia poprzez m.in. odniesienie się do parametrów takich jak skrócenie czasu dotarcia lotniczego zespołu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia oraz przewiezienia pacjenta do najbliższego SOR, CU lub jednostki współpracującej

	<p>z systemem,</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa szybkości, zaawansowania technologicznego oraz poziomu precyzji diagnostyki, poprawa jakości i trafności wdrażanych metod leczenia – np. liczba stanowisk wstępnej intensywnej terapii, posiadanie infrastruktury ICT. <p>Promowane będą projekty przewidujące rozwiązania zmniejszające zużycie energii oraz weryfikowane pod kątem stosowania uprawnień dla osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych.</p> <p>Wybór projektów dotyczących SOR/CU oparty zostanie na WPDSPRM. Kryteria będą definiować, które SOR, CU oraz najbardziej efektywna kosztowo infrastruktura transportowa w zakresie ratownictwa medycznego będą mogły uzyskać wsparcie. Sfinansowane projekty muszą spełniać właściwe normy i standardy wymagane prawnie oraz posiadać możliwość funkcjonowania 24 h/dobę przez 7 dni w tygodniu.</p>
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<p>Zgodnie z programem pomocowym (o ile dotyczy), wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7.</p> <p>VAT może być uznany za kwalifikowalny po spełnieniu warunków określonych w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.</p>
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ³⁴⁴	Luka w finansowaniu
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<p>Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja pośrednicząca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.</p>
18.Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ³⁴⁵	<p>Pomoc publiczna nie wystąpi (co do zasady).</p> <p>Może być zidentyfikowana w jednostkowych przypadkach na poziomie konkretnego projektu. Projekty, w których wystąpi pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym lub w innej formie po zaakceptowaniu takiej pomocy przez Komisję Europejską (jeśli zaakceptowanie pomocy będzie wymagane na podstawie odpowiednich przepisów).</p>
19.Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu	Zaplanowane działania, poprzez wzmocnienie kluczowych

³⁴⁴ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

³⁴⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

Morza Bałtyckiego	elementów infrastruktury, będą wnosić wkład w poprawę bezpieczeństwa zdrowotnego, a tym samym podnoszenie jakości życia na całym obszarze Morza Bałtyckiego, co zostało podkreślone w SUE RMB w ramach Obszaru Priorytetowego HEALTH <i>Poprawa i promowanie zdrowia mieszkańców, w tym jego aspektów społecznych.</i>		
<u>Informacje finansowe</u>	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ³⁴⁶		80%	85%
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ³⁴⁷ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (%)		Jednostki zapewniające wkład własny ze środków budżetu państwa – 100% Jednostki zapewniające wkład własny ze środków innych niż budżet państwa (np. inne środki publiczne, środki prywatne) - 80%	Jednostki zapewniające wkład własny ze środków budżetu państwa – 100% Jednostki zapewniające wkład własny ze środków innych niż budżet państwa (np. inne środki publiczne, środki prywatne) - 85%
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych		5% ³⁴⁸	5% ³⁴⁹
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)		Nie dotyczy	Nie dotyczy
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN)		W ramach Działania nie przewiduje się realizacji dużych projektów w rozumieniu art. 100 rozporządzenia ogólnego	W ramach Działania nie przewiduje się realizacji dużych projektów w rozumieniu art. 100 rozporządzenia ogólnego

³⁴⁶ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

³⁴⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

³⁴⁸ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

³⁴⁹ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

		Minimalne i maksymalne wartości wydatków kwalifikowalnych projektu wskazane zostaną w Regulaminie Konkursu/dokumentacji dotyczącej oceny projektów pozakonkursowych	Minimalne i maksymalne wartości wydatków kwalifikowalnych projektu wskazane zostaną w Regulaminie Konkursu/dokumentacji dotyczącej oceny projektów pozakonkursowych
--	--	---	---

Działanie 9.2 Infrastruktura ponadregionalnych podmiotów leczniczych

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	9.2 Infrastruktura ponadregionalnych podmiotów leczniczych
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	<p>Celem Działania 9.2 jest poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia w kluczowych obszarach ze względu na trendy epidemiologiczne oraz zasoby pracy.</p> <p>W ramach działania realizowane będą projekty w zakresie infrastruktury ochrony zdrowia o charakterze ponadregionalnym w odniesieniu do wybranych specjalizacji kluczowych ze względu na istniejące trendy epidemiologiczne oraz demograficzne. Wsparcie dotyczyć będzie oddziałów szpitalnych w podmiotach leczniczych o znaczeniu ponadregionalnym dedykowanych chorobom, które stanowią najistotniejsze problemy zdrowotne osób dorosłych tj.: chorobom układu krążenia, nowotworowym, układu kostno – stawowo – mięśniowego, układu oddechowego, psychicznym.</p> <p>Ponadto, w celu przeciwdziałania negatywnym trendom demograficznym, możliwe będzie również podejmowanie niezbędnych działań inwestycyjnych w odniesieniu do opieki nad matką i dzieckiem. Dotyczy to rozwoju infrastruktury wykorzystywanej na potrzeby położnictwa, ginekologii, neonatologii, pediatrii oraz innych dziedzin medycyny ukierunkowanych na leczenie dzieci.</p> <p>Wsparciem objęte będą również pracownie diagnostyczne i inne jednostki organizacyjne szpitali, w których prowadzona jest diagnostyka pacjentów w ww. dziedzinach medycyny.</p> <p>Powyższe działania mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia odpowiedniej liczby osób aktywnych zawodowo w związku z dynamicznie narastającym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa i zmniejszaniem się odsetka osób w wieku produkcyjnym (zarówno w kontekście czynników produkcji, jak i m.in. obciążeń dla systemu zabezpieczeń społecznych).</p> <p>Celem wsparcia opieki szpitalnej na poziomie ponadregionalnym</p>

	<p>nie będzie rozbudowa zasobów infrastrukturalnych, ale ich unowocześnienie i dostosowanie do aktualnych potrzeb. Jedynie w wyjątkowych sytuacjach, popartych szczegółową weryfikacją istnienia faktycznych deficytów w danym zakresie i na danym obszarze terytorialnym, dopuszcza się możliwość tworzenia nowej infrastruktury np. poprzez utworzenie specjalistycznego oddziału lub zwiększenie liczby łóżek szpitalnych. Inwestycje finansowane w ramach działania nie powinny mieć na celu wspierania dużych instytucji udzielających świadczeń opiekuńczych i pielęgnacyjnych zdefiniowanych w polskim prawie, dostarczających usług opieki dedykowanych dla osób niepełnosprawnych, dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych umysłowo.</p> <p>W obszarze ochrony zdrowia w ramach projektu możliwe jest wsparcie elementów z zakresu termomodernizacji. Projekty z zakresu termomodernizacji nie mogą stanowić odrębnego celu projektu oraz mogą dotyczyć tylko obiektów, których funkcjonowanie będzie uzasadnione w kontekście map potrzeb zdrowotnych opracowanych zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych³⁵⁰.</p> <p>Wymienione inwestycje będą realizowane na terenie całego kraju, w tym również na obszarze województwa mazowieckiego, które zalicza się do kategorii regionów lepiej rozwiniętych.</p>
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	– Liczba leczonych w podmiotach leczniczych objętych wsparciem
4. Lista wskaźników produktu	<p>– Liczba wspartych podmiotów leczniczych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Liczba wspartych podmiotów leczniczych z wyłączeniem ratownictwa medycznego <p>– Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej</p>
5. Typy projektów ³⁵¹	1. Wsparcie oddziałów oraz innych jednostek organizacyjnych szpitali ponadregionalnych udzielających świadczeń zdrowotnych stacjonarnych i całodobowych na rzecz osób dorosłych, dedykowanych chorobom układu krążenia, nowotworowym, układu kostno – stawowo – mięśniowego, układu oddechowego, psychicznym (roboty budowlane, doposażenie). ³⁵²

³⁵⁰ Jeżeli w ramach projektu realizowane są działania obejmujące elementy z zakresu termomodernizacji również na potrzeby innych jednostek organizacyjnych podmiotu leczniczego niż wskazane w zakresie wsparcia danego naboru, to za kwalifikowalne będą mogły zostać uznane jedynie wydatki w proporcji równej udziałowi powierzchni ww. oddziałów/ jednostek organizacyjnych szpitala do całości powierzchni budynku, w którym się znajdują.

³⁵¹ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

³⁵² „Doposażenie” – uzupełnienie wyposażenia, wzbogacenie posiadanych zasobów, dodanie jakiejś części lub funkcjonalności, w tym unowocześnienie posiadanej infrastruktury sprzętowej. W ramach doposażenia możliwy jest zakup (w tym w ramach wymiany): wyrobów

	<p>2. Wsparcie oddziałów oraz innych jednostek organizacyjnych szpitali ponadregionalnych udzielających świadczeń zdrowotnych stacjonarnych i całodobowych w zakresie ginekologii, położnictwa, neonatologii, pediatrii oraz innych oddziałów zajmujących się leczeniem dzieci (roboty budowlane, doposażenie).</p> <p>3. Wsparcie pracowni diagnostycznych oraz innych jednostek zajmujących się diagnostyką współpracujących z jednostkami wymienionymi w pkt 1 lub 2 (roboty budowlane, doposażenie).</p> <p>Premiowane będą projekty przewidujące działania w zakresie reorganizacji i restrukturyzacji usług zdrowotnych w szpitalach ponadregionalnych.</p>
6. Typ beneficjenta ³⁵³	<p>1. Podmioty lecznicze utworzone przez ministra lub centralny organ administracji rządowej, publiczną uczelnię medyczną lub publiczną uczelnię prowadzącą działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych (forma prawna – kod 146).</p> <p>2. Podmioty lecznicze utworzone przez jednostkę samorządu terytorialnego (forma prawna – kod 146), udostępniające bazę szpitalną na rzecz publicznej uczelni medycznej lub publicznej uczelni prowadzącej działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, o ile:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. publiczna uczelnia medyczna lub publiczna uczelnia prowadząca działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych nie dysponuje własną bazą szpitalną, oraz b. udostępnienie odbywa się na zasadach określonych w pisemnym porozumieniu/umowie zawartej między podmiotem leczniczym a publiczną uczelnią medyczną lub publiczną uczelnią prowadzącą działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych zawartym/zawartej na okres gwarantujący zachowanie przez beneficjenta trwałości projektu, oraz c. nie ma możliwości ubiegania się o dofinansowanie danej inwestycji w ramach właściwego regionalnego programu operacyjnego.

medycznych, wyposażenia socjalno-bytowego, za wyjątkiem sprzętu AGD i RTV (dopuszczalny jest zakup sprzętu AGD takiego jak lodówki, szafy chłodnicze, zamrażarki, tylko pod warunkiem, że będzie on wykorzystywany wyłącznie na potrzeby udzielania świadczeń zdrowotnych), sprzętu komputerowego wraz z niezbędnym oprogramowaniem, urządzeń przyczyniających się do poprawy efektywności energetycznej.

³⁵³ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

	<p>3. Instytuty badawcze prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie nauk medycznych, uczestniczące w systemie ochrony zdrowia (forma prawna – kod 165).</p> <p>4. Przedsiębiorcy powstałi z przekształcenia podmiotów leczniczych, o których mowa w pkt. 1 i 2 (forma prawna – kod 116, kod 117</p>		
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	Pacjenci korzystający z infrastruktury szpitali ponadregionalnych.		
8. Instytucja pośrednicząca	Ministerstwo Zdrowia		
9. Instytucja wdrażająca	Nie dotyczy		
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
	263 811 105	50 421 347	213 389 758
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<p>Komitet Sterujący ds. Koordynacji Interwencji EFSI w sektorze zdrowia</p> <p>Głównym narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych w sektorze zdrowia ze środków UE będzie Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia. Zadaniem Komitetu będzie zapewnienie skuteczności i efektywności podejmowanych działań oraz osiągnięcia oczekiwanych rezultatów w kontekście celów określonych w „Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020”, „Umowy Partnerstwa” oraz krajowych i regionalnych programów operacyjnych.</p> <p>Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji w sektorze zdrowia będzie ich zgodność z uzgodnionym przez Komitet Sterujący Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań) podejmowanych ze środków unijnych na poziomie krajowym i regionalnym. Plan działań będzie zawierał m.in. harmonogramy ogłaszania konkursów, rekomendacje dla komitetów monitorujących co do trybów i kryteriów wyboru projektów w ramach naborów ogłaszanych w ramach programów krajowych i regionalnych, listę potencjalnych beneficjentów i projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym³⁵⁴ na poziomie krajowym i regionalnym. Plan działań będzie przyjmowany na każdy rok kalendarzowy wydatkowania środków EFSI w perspektywie finansowej 2014-2020. Koordynacji w ramach komitetu podlegać będzie także podejście do problematyki pomocy publicznej w ramach wsparcia sektora zdrowie we wszystkich</p>		

³⁵⁴ Plan działań będzie zawierał listę potencjalnych beneficjentów i projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym pod warunkiem, że w ramach danego Działania będzie taki tryb przewidziany.

	<p>programach operacyjnych. Zadaniem Komitetu Sterującego będzie również ocena efektywności i skuteczności wykorzystania funduszy strukturalnych w sektorze zdrowia, opracowywanie rozwiązań służących efektywnemu wdrażaniu środków w sektorze zdrowia, przygotowywanie opinii, rekomendacji, wytycznych, itp. Jako elementu harmonizacji podejmowanych działań.</p> <p>Komitet Sterujący będzie działał pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia, w jego skład wejdą m.in. przedstawiciele ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, ministra właściwego ds. cyfryzacji, ministra właściwego ds. pracy oraz 16 zarządów województw pełniących funkcje instytucji zarządzających RPO, a także partnerzy właściwi w zakresie ochrony zdrowia, tj. m. in. Agencji Oceny Technologii Medycznych, Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia, Centrum Systemów Informacyjnych Ochrony Zdrowia, Narodowego Funduszu Zdrowia, organizacje pacjenckie.</p> <p>W posiedzeniach Komitetu, na zaproszenie przewodniczącego, będą mogły uczestniczyć również inne osoby, np. konsultanci medyczni oraz reprezentanci organizacji zawodowych pracowników sektora ochrony zdrowia, w tym Naczelnej Izby Lekarskiej oraz Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych, a także przedstawiciele partnerów społecznych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie.</p> <p>Powyższy mechanizm zapewni możliwość koordynacji działań nie tylko w ramach regionu, lecz także np. w sąsiadujących ze sobą województwach w celu maksymalizacji efektywności realizowanych inwestycji.</p>
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb konkursowy</p> <p>Z uwagi na różną alokację dla poszczególnych kategorii regionów ogłaszane będą odrębne konkursy dla Mazowsza i pozostałych województw.</p> <p>Tryb pozakonkursowy</p> <p>W przypadku tych projektów wymagane będzie dokonanie dokładnej uprzedniej analizy zasadności i efektywności realizacji inwestycji przez Komitet Sterujący do spraw koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia. Pozytywna opinia Komitetu Sterującego będzie warunkiem umożliwiającym złożenie przez beneficjenta wniosku o dofinansowanie, który będzie podlegał ocenie pod kątem spełnienia kryteriów wyboru projektów.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków oraz</p>

	<p>przyjmowanie protestów: Ministerstwo Zdrowia</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za rozpatrywanie protestów: Ministerstwo Rozwoju</p>
14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	<p>Projekty wybierane do wsparcia muszą być zgodne z rekomendacjami Komitetu Sterującego. Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji jest ich zgodność z uzgodnionym przez KS <i>Planem działań</i>. Skoordynowaniu podlegać będzie też podejście do pomocy publicznej. Zadaniem KS będzie również zapewnienie spójności zasad dla EFSI z mechanizmami dla wydatków krajowych.</p> <p>Wybór projektów będzie oparty o dane wynikające z map potrzeb zdrowotnych³⁵⁵. Projekty będą kwalifikowalne do wsparcia ze środków EFRR, a środki certyfikowane, wyłącznie po przygotowaniu map w dziedzinie medycyny i rodzaju świadczeń zbieżnym tematycznie z zakresem danego projektu.</p> <p>Inwestycje będą realizowane wyłącznie w podmiotach posiadających umowę na świadczenie usług opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W przypadku poszerzenia działalności, wymagane będzie zobowiązanie do posiadania ww. umowy najpóźniej w kolejnym okresie kontraktowania świadczeń po zakończeniu realizacji projektu. Podejście to ma na celu realizowanie wyłącznie inwestycji zweryfikowanych zidentyfikowanymi deficytami i potrzebami, uwzględniającymi sytuację demograficzną i epidemiologiczną oraz dostępność infrastruktury.</p> <p>Projekty będą oceniane pod względem efektywności kosztowej, w tym wpływu na dostępność oraz skuteczność świadczonych usług.</p> <p>W zakresie działania 9.2 Infrastruktura ponadregionalnych podmiotów leczniczych, podczas wyboru projektów zastosowane zostaną kryteria badające ich wpływ na:</p> <p>1. efektywność kosztową:</p> <ul style="list-style-type: none"> - z punktu widzenia projektu - osiągnięcie najlepszych efektów przy możliwie najniższych cenach, stopień wykorzystania (maksymalizacja) istniejącej oraz powstałej infrastruktury; - z punktu widzenia podmiotu leczniczego - analiza ex-ante efektywności kosztowej inwestycji w odniesieniu do oddziałów, w których realizowana będzie inwestycja oraz całego podmiotu, promowanie wnioskodawców, którzy wykazują największą efektywność finansową, u których w wyniku realizacji projektu poprawi się efektywność finansowa, w tym poprzez zastosowanie

³⁵⁵ Mapy potrzeb zdrowotnych będą przygotowane zgodnie z Planem działań dotyczącym wypełnienia warunku ex-ante 9.3.

	<p>nowoczesnych rozwiązań z zakresu IT, rozwiązań z zakresu efektywności energetycznej, w szczególności obniżenia zużycia energii lub efektywniejszego jej wykorzystywania/ zmniejszenia energochłonności przez obiekt, tj. działania w zakresie modernizacji energetycznej budynków, promowane będą projekty, w ramach których zakupowana aparatura medyczna będzie wykorzystywana na potrzeby Ambulatoryjnej Opieki Specjalistycznej.</p> <p>Dodatkowo, projekty powinny przyczynić się do ograniczenia kosztów systemu ochrony zdrowia.</p> <p>2. dostępność:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie dostępności do specjalistycznych i wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych mierzone poprzez m.in. odniesienie się do stopnia wykorzystania łóżek szpitalnych, oczekiwanego skrócenie czasu hospitalizacji, inicjatyw konsolidacyjnych i innych form współpracy, działań w zakresie reorganizacji i restrukturyzacji wewnątrz podmiotów, w celu maksymalizacji wykorzystania infrastruktury, w tym sąsiadującej, oraz stopnia jej dostosowania do istniejących deficytów, poprawa dostępności dla osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych, dzieci i osób starszych, <p>3. skuteczność</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie skuteczności diagnostyki oraz leczenia mierzona poprzez np. odniesienie się do parametrów takich jak zmniejszenie liczby zakażeń szpitalnych, poprawa szybkości, zaawansowania technologicznego oraz poziomu precyzji diagnostyki, poprawa jakości i trafności wdrażanych metod leczenia. <p>Ponadto, promowane będą podmioty realizujące działalność badawczo – rozwojową.</p>
15.Limity i ograniczenia w realizacji projektów	<p>Zgodnie z programem pomocowym (o ile dotyczy), wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków oraz załącznikiem nr 7.</p> <p>VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny po spełnieniu warunków określonych w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków.</p>
16.Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ³⁵⁶	Luka w finansowaniu
17.Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres	Możliwość udzielenia dofinansowania w formie zaliczki oraz wysokość ewentualnej zaliczki będzie rozpatrywana indywidualnie przez instytucję pośredniczącą na etapie zawierania umowy

³⁵⁶ Zgodnie z rozporządzeniem PE i Rady (UE) nr 1303/2013 z dn. 17.12.13 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRRROW oraz EFMiR oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące EFRR, EFS, FS i EFMiR zwane dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

systemu zaliczek	o dofinansowanie z beneficjentem. Instytucja pośrednicząca przy określaniu zasad udzielenia zaliczki będzie kierowała się postanowieniami obowiązujących aktów prawnych i obowiązujących wytycznych.		
18. Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ³⁵⁷	Pomoc publiczna nie wystąpi (co do zasady). Może być zidentyfikowana w jednostkowych przypadkach na poziomie konkretnego projektu. Projekty, w których wystąpi pomoc publiczna będą mogły uzyskać dofinansowanie w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym lub w innej formie po zaakceptowaniu takiej pomocy przez Komisję Europejską (jeśli zaakceptowanie pomocy będzie wymagane na podstawie odpowiednich przepisów).		
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	Zaplanowane działania, poprzez wzmocnienie kluczowych elementów infrastruktury, będą wносить wkład w poprawę bezpieczeństwa zdrowotnego, a tym samym podnoszenie jakości życia na całym obszarze Morza Bałtyckiego, co zostało podkreślone w SUE RMB w ramach Obszaru Priorytetowego HEALTH <i>Poprawa i promowanie zdrowia mieszkańców, w tym jego aspektów społecznych.</i>		
<u>Informacje finansowe</u>	Ogółem	regiony lepiej rozwinięte	regiony słabiej rozwinięte
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ³⁵⁸		80%	85%
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ³⁵⁹ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (%)		Jednostki zapewniające wkład własny ze środków budżetu państwa – 100% Jednostki zapewniające wkład własny ze środków innych niż budżet państwa (np. inne środki publiczne, środki prywatne) - 80%	Jednostki zapewniające wkład własny ze środków budżetu państwa – 100% Jednostki zapewniające wkład własny ze środków innych niż budżet państwa (np. inne środki publiczne, środki prywatne) - 85%

³⁵⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

³⁵⁸ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

³⁵⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy *de minimis*. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		5% ³⁶⁰	5% ³⁶¹
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)		Nie dotyczy	Nie dotyczy
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)		W ramach Działania nie przewiduje się realizacji dużych projektów w rozumieniu art. 100 rozporządzenia ogólnego Minimalne i maksymalne wartości wydatków kwalifikowalnych projektu wskazane zostaną w Regulaminie Konkursu/dokumentacji dotyczącej oceny projektów pozakonkursowych	W ramach Działania nie przewiduje się realizacji dużych projektów w rozumieniu art. 100 rozporządzenia ogólnego Minimalne i maksymalne wartości wydatków kwalifikowalnych projektu wskazane zostaną w Regulaminie Konkursu/dokumentacji dotyczącej oceny projektów pozakonkursowych

10. Oś priorytetowa X Pomoc techniczna

1. Numer i nazwa osi priorytetowej

X Pomoc techniczna

2. Cele szczegółowe osi priorytetowej

Od sprawnego i efektywnego wdrażania POIiŚ uzależnione jest wykorzystanie środków finansowych dostępnych w ramach PO oraz przyczynianie się do realizacji celów szczegółowych danych priorytetów inwestycyjnych.

W okresie programowania będzie funkcjonował wielopłaszczyznowy system instytucjonalny, w którym będzie uczestniczyć ok. 10 instytucji (zarządzająca, pośrednicząca, wdrażająca).

W związku z tym w ramach priorytetu dofinansowanie uzyskają działania obejmujące utrzymanie niezbędnych warunków pracy oraz potencjału instytucji realizujących Program oraz potencjału instytucji mających znaczący wpływ na wdrażanie Programu, gwarantujących skuteczne wykonywanie obowiązków związanych z realizacją Programu.

Ponadto w ramach priorytetu przewidziane jest finansowanie działań mających na celu zapewnienie

³⁶⁰ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

³⁶¹ Środki finansowe beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego lub jednostką podległą, przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą przynajmniej częściowo (5% wydatków kwalifikowanych) pochodzić ze środków własnych lub nie podlegających umorzeniu pożyczek. Nie dotyczy to innych beneficjentów.

efektywnego systemu realizacji Programu, m.in. poprzez sprawną realizację kluczowych procesów systemu realizacji Programu oraz sprawnie działające narzędzia informatyczne, skuteczny system wymiany doświadczeń oraz przepływu informacji pomiędzy uczestnikami systemu realizacji Programu, a także realizację zadań ewaluacyjnych.

Zapewnienie efektywnej realizacji programu wymaga sprawnej realizacji projektów, dlatego też duże wyzwania stają przed instytucjami realizującymi inwestycje w ramach POIiŚ. W związku z tym, w ramach pomocy technicznej przewiduje się również wzmocnienie potencjału beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu, ze szczególnym uwzględnieniem Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych Autostrad oraz PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.³⁶² oraz instytucji mających znaczący wpływ na potencjał beneficjentów Programu.

W ramach priorytetu przewiduje się również wsparcie dla procesu informacji i promocji.

Finansowanie działań w ramach priorytetu będzie odbywać się zgodnie z linią demarkacyjną pomiędzy PO Pomoc Techniczna a komponentem Pomocy Technicznej PO, szczegółowo opisaną w POPT.

Kryteria kwalifikowalności wydatków są zgodne z *Krajowymi wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* oraz *Wytycznymi w zakresie wykorzystania środków pomocy technicznej na lata 2014-2020*.

3. Charakter osi	Nie dotyczy
4. Okres kwalifikowalności	od 1 stycznia 2014 roku do 31 grudnia 2023 roku (z zastrzeżeniem zasad udzielania pomocy publicznej, o ile dotyczy)
5. Fundusz(e) (nazwa i kwota w EUR)	FS, 330 000 000
6. Instytucja zarządzająca	Ministerstwo Rozwoju

Działanie 10.1 Pomoc techniczna

1. Numer i nazwa działania/ poddziałania	10.1 Pomoc techniczna
2. Opis działania (w tym cel działania/ poddziałania oraz zakres interwencji)	W związku z tym, że w ramach X. osi priorytetowej realizowane jest jedno działanie 10.1 – opis działania 10.1 jest analogiczny jak opis przedstawiony w skróconym opisie osi priorytetowej w pkt. 2 powyższej tabeli.
3. Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<ul style="list-style-type: none"> – Średnioroczna liczba form szkoleniowych na jednego pracownika instytucji systemu wdrażania FE; – Odsetek wdrożonych rekomendacji operacyjnych; – Średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy); – Poziom fluktuacji pracowników w instytucjach

³⁶² Wsparcie tych beneficjentów będzie udzielone w związku z realizacją przez nich projektów kolejowych i drogowych współfinansowanych przez EFRR (w tym w ramach POPW), FS i Instrumentu Łącząc Europę (CEF).

	<p>zaangażowanych w politykę spójności (monitorowany wyłącznie w odniesieniu do dwóch największych beneficjentów tj. GDDKiA i PKP PLK S.A.);</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów
4. Lista wskaźników produktu	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji; – Liczba zakupionych urządzeń oraz elementów wyposażenia stanowiska pracy; – Liczba przeprowadzonych ewaluacji; – Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji, seminariów; – Liczba opracowanych ekspertyz; – Liczba posiedzeń sieci tematycznych, grup roboczych, komitetów oraz innych ciał dialogu angażujących partnerów spoza administracji publicznej; – Liczba etatomiesięcy finansowanych ze środków pomocy technicznej; – Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów; – Liczba projektów objętych wsparciem; – Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu; – Liczba odwiedzin portalu informacyjnego/serwisu internetowego; – Liczba materiałów informacyjnych lub promocyjnych wydanych w formie elektronicznej
5. Typy projektów ³⁶³	<p>1. Wsparcie funkcjonowania instytucji realizujących Program oraz zapewnienie sprawnego systemu realizacji Programu, w tym w szczególności³⁶⁴:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację Programu, poprzez organizację stałego kształcenia (w tym m.in.: szkolenia, seminaria, kursy, studia, staże, praktyki, itp.), – organizacja warsztatów, konferencji, spotkań roboczych, – koszty podróży służbowych, – przeprowadzanie kontroli, – funkcjonowanie Komitetu Monitorującego i innych komitetów oraz grup i zespołów roboczych (w tym wsparcie partnerów społeczno-gospodarczych, organizacji pozarządowych – w zakresie związanym z udziałem w KM oraz grupach roboczych, przygotowania ekspertyz, jak również w zakresie działań o charakterze szkoleniowym), – wsparcie procesu oceny i selekcji projektów (np.

³⁶³ Określane na podstawie celu lub zakresu przedmiotowego przedsięwzięć, które mogą podlegać dofinansowaniu w ramach działania albo poddziałania. Informacja ta będzie wykorzystywana np. przy opracowywaniu regulaminów konkursów.

³⁶⁴ Wsparcie jest przewidziane również w związku z realizacją przez instytucje zadań w ramach Instrumentu Łącząc Europę (CEF).

	<p>zatrudnienie ekspertów, obsługa jednostek ds. oceny projektów itp.),</p> <ul style="list-style-type: none">– przygotowanie analiz, ekspertyz, ocen, sprawozdań, ewaluacji (w tym finansowanie ekspertyz/analiz/ewaluacji w obszarach mających istotne znaczenie dla realizacji celów szczegółowych poszczególnych priorytetów inwestycyjnych, zapewnienia zintegrowanego podejścia terytorialnego działań podejmowanych w ramach Programu, zapewnienia spójności z priorytetami strategii Europa 2020 oraz innymi właściwymi dokumentami istotnymi dla skuteczności interwencji podejmowanych w ramach Programu),– finansowanie pomocy udzielanej przez ekspertów zewnętrznych,– realizacja zadań ewaluacji na potrzeby POIiŚ w oparciu o Plan ewaluacji dla POIiŚ 2014-2020³⁶⁵, w tym w szczególności:<ul style="list-style-type: none">▪ finansowanie kosztów procesu ewaluacji, w tym ewaluacji ex-post POIiŚ 2007-2013, FS/ISPA 2000-2006, FS 2004-2006; ewaluacji ex-ante na potrzeby kolejnej perspektywy programowej oraz tzw. ewaluacji bieżących dotyczących obszarów związanych z POIiŚ; a także ewaluacji działań realizowanych w ramach innych inicjatyw, programów, priorytetów, działań, projektów itp. współfinansowanych bądź niewspółfinansowanych ze środków UE,▪ finansowanie kosztów pozyskiwania danych niezbędnych do realizacji procesu ewaluacji, w tym w szczególności ewaluacji prowadzonych w toku wdrażania programu oraz ex-post i ex-ante,▪ finansowanie kosztów związanych z przygotowaniem badań oraz upowszechnianiem bądź wykorzystaniem ich wyników,▪ finansowanie kosztów budowy i wzmocnienia potencjału ewaluacyjnego instytucji zaangażowanych w realizację zadań ewaluacyjnych programu,– wsparcie działań związanych ze zwalczaniem nadużyć finansowych na szkodę UE (w tym organizacja spotkań, konferencji w związku z realizacją PO),– ułatwienie dostępu do zasobów wiedzy zgromadzonych w obecnej i poprzednich perspektywach finansowych, w tym:
--	--

365 dokument publikowany na: https://www.pois.gov.pl/media/10476/zal_uchwala_49_Plan_ewaluacji.pdf

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ finansowanie działań związanych z finalizacją prac w zakresie perspektywy finansowej 2007-2013 oraz FS 2004-2006 w instytucjach będących beneficjentami osi priorytetowej, ▪ finansowanie kosztów archiwizacji i przechowywania dokumentacji (w tym również w formie elektronicznej) Programu oraz Programu w ramach perspektywy finansowej 2007-2013, Funduszu Spójności 2004-2006; FS/ISPA 2000-2006, <ul style="list-style-type: none"> – zakup materiałów dydaktycznych (m.in. zakup i prenumerata publikacji), – zakup i instalacja sprzętu komputerowego, oprogramowania, licencji oraz sprzętu biurowego (np. komputery, serwery, monitory, projektory multimedialne, skanery, faksy, kopiarki, drukarki, telefony itp.), – zakup wyposażenia biurowego oraz materiałów biurowych i eksploatacyjnych, – pokrycie kosztów eksploatacji sprzętu i wyposażenia, – budowa, rozbudowa oraz utrzymanie narzędzi informatycznych (np. system finansowo-księgowy), mających na celu obsługę i wsparcie realizacji programu, – zamawianie usług (m.in.: telekomunikacyjnych, informatycznych, teleinformatycznych, pocztowych), – wynajem pomieszczeń (m.in. biurowych, konferencyjnych, archiwów), zapewnienie odpowiednich warunków pracy, (w tym wyposażenie miejsca pracy)³⁶⁶, – pokrycie kosztów związanych z eksploatacją budynków³⁶⁷, – realizacja projektów i zadań związanych z zapewnieniem ciągłości programowania, – działania ukierunkowane na wsparcie systemu wdrażania instrumentów finansowych. <p>2. Wsparcie instytucji mających znaczący wpływ na potencjał beneficjentów/potencjalnych beneficjentów i/lub skuteczność działania IZ, IP i IW, w tym w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podnoszenie kwalifikacji pracowników tych instytucji, poprzez organizację stałego kształcenia (w tym m.in.: szkolenia, seminaria, kursy), – korzystanie z doradztwa i innych usług zewnętrznych (w tym m.in.: specjalistyczne ekspertyzy, analizy), – zapewnienie wsparcia eksperckiego m.in. przy ocenie projektów realizowanych w ramach Programu.
--	--

³⁶⁶ Nie dotyczy IZ.

³⁶⁷ Nie dotyczy IZ.

	<p>3. Wsparcie dwóch największych beneficjentów Programu³⁶⁸, w tym w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none">– instrumenty wsparcia finansowego dla zatrudnienia i wsparcia kadrowego GDDKiA oraz PKP PLK S.A.,– podnoszenie kwalifikacji pracowników GDDKiA oraz PKP PLK S.A. poprzez organizację stałego kształcenia (w tym m.in.: szkolenia, seminaria, kursy, studia, staże, praktyki, wizyty studyjne);– organizacja warsztatów, konferencji, spotkań roboczych poświęconych tematyce związanej z realizowanymi projektami w sektorze transportu kolejowego i drogowego, z wyłączeniem działań o charakterze informacyjno-promocyjnym,– koszty podróży służbowych związanych z wykonywaniem zadań w zakresie realizacji odpowiednio projektów sektorze transportu kolejowego i drogowego,– korzystanie z doradztwa i innych usług zewnętrznych (w tym m.in.: ekspertyzy, analizy, sprawozdania, tłumaczenia),– wsparcie działań związanych ze zwalczaniem nadużyć finansowych na szkodę UE (w związku z realizacją projektów transportowych),– finansowanie działań związanych z finalizacją prac w zakresie perspektywy finansowej 2007-2013;– archiwizacja i przechowywanie dokumentacji (w tym również w formie elektronicznej) dot. projektów POIiŚ 2007-2013, oraz projektów transportowych realizowanych w perspektywie finansowej 2014-2020,– zakup, materiałów dydaktycznych (m.in. zakup i prenumerata publikacji),– zakup i instalacja sprzętu komputerowego, oprogramowania oraz sprzętu biurowego (np. komputery, serwery, monitory, projektory multimedialne, skanery, faksy, kopiarki, drukarki, telefony itp.),– budowa/rozbudowa, utrzymanie narzędzi informatycznych ułatwiających monitorowanie i realizację projektów transportowych,– zakup wyposażenia biurowego oraz materiałów biurowych i eksploatacyjnych,– pokrycie kosztów eksploatacji sprzętu i wyposażenia,– zamawianie usług (m.in. telekomunikacyjnych,
--	--

³⁶⁸Również w związku z realizacją przez nich projektów kolejowych i drogowych współfinansowanych przez EFRR (w tym w ramach projektów POPW), FS i Instrumentu Łącząc Europę (CEF).

	<p>informatycznych, pocztowych),</p> <ul style="list-style-type: none"> – wynajem pomieszczeń (m.in. biurowych, konferencyjnych, archiwów), zapewnienie odpowiednich warunków pracy, (w tym wyposażenia miejsca pracy), – pokrycie kosztów związanych z eksploatacją budynków. <p>4. Wykonywanie zadań w zakresie działań informacyjno-promocyjnych i szkoleniowych POIiŚ przez IZ, IP, IW, w tym w szczególności polegających na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prowadzeniu działań informacyjno-promocyjnych dotyczących programu skierowanych w szczególności do potencjalnych beneficjentów i beneficjentów, a także w uzasadnionych przypadkach na rzecz danej polityki horyzontalnej, – prowadzeniu działań informacyjno-promocyjnych w mediach m.in. w prasie, radiu, telewizji, Internecie, a także na zewnętrznych nośnikach reklamowych oraz z wykorzystaniem niestandardowych form marketingu, – współpracy z mediami oraz innymi instytucjami w zakresie informacji i promocji (w tym m.in. organizacja konferencji i spotkań prasowych, realizacja różnych form programowych i audycji w stacjach telewizyjnych i radiowych, monitoring mediów), – organizacji konferencji, seminariów, warsztatów, konsultacji oraz spotkań o charakterze informacyjnym i promocyjnym, – organizacji oraz udziale w targach, wystawach i innych wydarzeniach promocyjnych, – stworzeniu i administrowaniu serwisu internetowego dotyczącego Programu³⁶⁹, – przygotowaniu, wydawaniu i dystrybucji publikacji promocyjnych, informacyjnych i szkoleniowych (w tym m.in. zapewnienie obsługi przez zewnętrzną firmę poligraficzną), – prowadzeniu punktów kontaktowych (w zakresie zatrudnienia i szkoleń), – organizacji szkoleń dla potencjalnych beneficjentów i beneficjentów Programu. <p>Ponadto w ramach wzmocnienia potencjału beneficjentów PO przewidziane jest wsparcie (typu project pipeline) w zakresie weryfikacji i doradztwa dla projektów o charakterze strategicznym, które może dot. np. weryfikacji gotowych dokumentów (w tym studium wykonalności) przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o dofinansowanie.</p>
--	--

³⁶⁹ Nie dotyczy IZ.

6. Typ beneficjenta ³⁷⁰	<ul style="list-style-type: none"> – Instytucja Zarządzająca (forma prawna – kod 401); – Instytucje Pośredniczące (forma prawna – kod 401, kod 428); – Instytucje Wdrażające (forma prawna – kod 049, kod 165, kod 428,); – Instytucje, którym powierzono zadania w zakresie zarządzania i wdrażania instrumentu łącząc Europę (forma prawna – kod 401, kod 428); – GDDKiA oraz PKP PLK S.A. w związku z realizacją projektów drogowych i kolejowych współfinansowanych ze środków EFRR (w tym w ramach POPW), FS, instrumentu łącząc Europę (CEF) (forma prawna – kod 116, kod 401).
7. Grupa docelowa / ostateczni odbiorcy wsparcia	<ul style="list-style-type: none"> – Beneficjenci i potencjalni beneficjenci Programu; – Instytucje, których działania wpływają na potencjał beneficjentów/potencjalnych beneficjentów i/lub skuteczność działań IZ, IP, IP II; – Partnerzy społeczno-gospodarczy, organizacje pozarządowe – w zakresie związanym z udziałem z Komitecie Monitorującym oraz grupach roboczych, przygotowania ekspertyz, ewaluacji, jak również w zakresie działań o charakterze szkoleniowym.
8. Instytucja pośrednicząca	Instytucja pośrednicząca w odpowiednim sektorze
9. Instytucja wdrażająca	Nie dotyczy
10. Alokacja finansowa na działanie ze środków unijnych (w EUR) wraz z przypisaniem kwot na kategorie regionów	330 000 000
11. Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	<p>Grupa Sterująca ds. Pomocy Technicznej</p> <p>Narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych w ramach pomocy technicznej w krajowych i regionalnych programach operacyjnych w perspektywie finansowej 2014-2020 jest Grupa Sterująca ds. Pomocy Technicznej. Jej zadaniem jest koordynacja działań realizowanych w ramach POPT i komponentów pomocy technicznej w poszczególnych krajowych i regionalnych programach operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie wsparcia wdrażania polityki spójności. W szczególności koordynacja ta polega na wypracowaniu wspólnych rozwiązań dla pomocy technicznej.</p>

³⁷⁰ Formy prawne - zgodnie z klasyfikacją form prawnych podmiotów gospodarki narodowej określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. z 2015, poz. 2009) – funkcjonującą w ramach systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozdziale 16 ustawy.

	<p>Grupa działa pod przewodnictwem Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym Pomoc Techniczna 2014-2020 – tj. instytucji koordynującej w zakresie pomocy technicznej. IZ POPT powołuje i organizuje spotkania Grupy Sterującej ds. Pomocy Technicznej, w skład której wchodzi przedstawiciele wszystkich instytucji zarządzających oraz instytucji koordynujących.</p> <p>Kolejnym narzędziem zapewniającym stosowanie jednolitych standardów i zasad wykorzystywania pomocy technicznej (w tym w zakresie kwalifikowalności wydatków) są obowiązujące wszystkie instytucje zarządzające wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.</p>
12. Instrumenty terytorialne	Nie dotyczy
13. Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>Tryb pozakonkursowy</p> <p>Podmiot odpowiedzialny za nabór i ocenę wniosków Ministerstwo Rozwoju</p>
14. Zasady wyboru projektów do dofinansowania	<p>Właściwe instytucje są wzywane do złożenia wniosków o dofinansowanie do IZ w formie i terminie określonym przez IZ. Ocena wniosków o dofinansowanie dokonywana jest przez IZ POIiŚ w oparciu o kryteria zawarte w załączniku nr 3 „Kryteria wyboru projektów”.</p> <p>Ostateczną decyzję w sprawie przyznania środków z Pomocy Technicznej podejmuje IZ.</p> <p>Wsparcie w ramach pomocy technicznej udzielane jest na podstawie Planów Działań pomocy technicznej, które w systemie wyboru projektów traktowane będą jako projekty pozakonkursowe, z uwagi na fakt, że beneficjentami są podmioty jednoznacznie określone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, a projekty pomocy technicznej dotyczą realizacji zadań publicznych.</p> <p>Plany Działań będą sporządzane dla poszczególnych sektorów przez właściwe IP odpowiednio po analizie zapotrzebowania IW, a w przypadku sektora transportu po analizie zapotrzebowania GDDKiA oraz PKP PLK S.A.</p> <p>Plany Działań dla danego sektora są realizowane w oparciu o umowę o dofinansowanie. Decyzję w sprawie dofinansowania Planu Działań Instytucji Zarządzającej wydaje minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego.</p>
15. Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Nie dotyczy
16. Warunki uwzględniania dochodu w projekcie	Nie dotyczy

17. Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Nie dotyczy
18. Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) 371	Nie dotyczy
19. Powiązanie z priorytetami Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	Nie dotyczy
<u>Informacje finansowe</u>	
20. Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ³⁷²	85%
21. Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ³⁷³ (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję)(%)	Wszyscy beneficjenci – 100%.
22. Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Nie dotyczy
23. Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN)	Nie dotyczy
24. Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu	Nie dotyczy

³⁷¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom o pomocy publicznej wynika z odpowiednich programów pomocowych lub decyzji KE wydanych w sprawach pomocy indywidualnej bądź mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dn. 20.02.2014 r.).

³⁷² W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń ministra właściwy do spraw rozwoju regionalnego wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

³⁷³ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód lub dla przepisów o pomocy publicznej i pomocy de minimis. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

(PLN)	
-------	--

III. INDYKATYWNY PLAN FINANSOWY (wydatki kwalifikowalne w EUR)

Tabele finansowe stanowią odrębny załącznik nr 4 do SzOOP.

IV. WYMIAR TERYTORIALNY PROWADZONEJ INTERWENCJI

A.1 Planowane wsparcie rewitalizacji w ramach PO³⁷⁴

A.1.1 Opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 może być narzędziem wdrażania działań rewitalizacyjnych oraz wносить wkład w realizację NPR – bezpośredni i pośredni, zwłaszcza w takich obszarach tematycznych jak: transport, środowisko, energetyka i gospodarka niskoemisyjna oraz kultura. Pomimo, że w ramach programu nie przewidziano odrębnych działań dedykowanych projektom rewitalizacyjnym, to zakres interwencji programu może stanowić podstawę dla realizacji takich projektów w ramach lokalnych programów rewitalizacji (LPR) przygotowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Ukierunkowanie programu na wspieranie projektów powiązanych z LPR może spowodować, że wzrośnie potencjał dla efektywnej absorpcji środków programu, poprzez lepsze ukierunkowanie terytorialne wsparcia oraz wkład w promowanie podejścia zintegrowanego.

W etapie tworzenia mechanizmów wdrożeniowych POIŚ planowane jest przyjęcie rozwiązań promujących projekty powiązane z LPR. Zakłada się, że głównym sposobem preferencji POIŚ dla projektów związanych z rewitalizacją będzie wprowadzenie dedykowanych kryteriów wyboru projektów.

Głównym sposobem preferencji dla projektów związanych z rewitalizacją będzie wprowadzenie dedykowanych kryteriów wyboru projektów. Zastosowany zostanie zróżnicowany sposób oceny projektów, tzn. po dokonaniu selekcji priorytetów inwestycyjnych pod kątem wpływu na rewitalizację, zostanie przypisana odpowiednia wartość punktowa oraz waga. Przedmiotem oceny projektów będzie ocena zgodności z lokalnymi programami rewitalizacji, tj. ocena zerojedynkowa, na zasadzie, czy projekt wpisuje się w LPR lub nie.

A.1.2 Indykatywna alokacja UE planowana na projekty rewitalizacyjne (zostanie określona, po przyjęciu Wytycznych w zakresie rewitalizacji)

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE ³⁷⁵ (mIn EUR)	Metoda preferencji ³⁷⁶
I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki	Działanie 1.3 Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej,	Fundusz Spójności	730,00	Dedykowane kryteria wyboru projektów

³⁷⁴ W rozumieniu wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w PO.

³⁷⁵ W rozumieniu wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

³⁷⁶ Zgodnie z wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

	w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym.			
II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu	Działanie 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego	Fundusz Spójności		Dedykowane kryteria wyboru projektów
VI: Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach	Działanie 6.1 Rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach	Fundusz Spójności		Dedykowane kryteria wyboru projektów
VIII Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	Działanie 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego		Dedykowane kryteria wyboru projektów

A.2 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu zrównoważonego rozwoju obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich w ramach ZIT

W ramach programu nie przewiduje się realizacji przedsięwzięć w formule zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT). W wybranych priorytetach inwestycyjnych przewiduje się natomiast realizację projektów komplementarnych do ZIT, co ma służyć lepszemu ukierunkowaniu terytorialnemu wsparcia. Zastosowanie takiego podejścia wynika ze zintegrowanego charakteru strategii ZIT, które oprócz inwestycji o charakterze regionalnym będą mogły być uzupełniane działaniami komplementarnymi finansowanych zgodnie z regułami wsparcia właściwymi dla danego programu krajowego. W ten sposób POIiŚ będzie wносить wkład w realizację podejścia zintegrowanego, pomimo, iż w ramach samego programu nie przewiduje się realizacji projektów w formule ZIT.

A.3. Obszary wiejskie

A.3.1 Opis zakresu i zasad funkcjonowania instrumentu terytorialnego

Obszary wiejskie pełnią wiele funkcji o dużym znaczeniu dla zrównoważonego rozwoju kraju. Z uwagi na położenie i naturalną bliskość cennych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, unikalnych struktur przyrodniczych, a także, ważnych dla egzystencji ludności miast terenów zielonych, obszary wiejskie cechują się wieloma potencjałami do których wykorzystania i rozwoju będzie mogła przyczyniać się interwencja programu.

Zakłada się, że w ramach POIiŚ obszary wiejskie będą adresatem wsparcia o charakterze bezpośrednim oraz pośrednim. Główne kierunki działań wspierające rozwój i przekształcenia na tych obszarach będą dotyczyć ochrony środowiska naturalnego, w tym przywracania i ochrony cennych zasobów przyrodniczych na tych obszarach, wytwarzania i dystrybucji odnawialnych źródeł energii, budowy infrastruktury transportowej i energetycznej.

Na powyższe działania szacuje się, że może zostać przeznaczony ok. 400 mln EUR, z zachowaniem zgodności z regulacjami właściwymi dla FS i EFRR.

Ponadto interwencja programu będzie wspierać dostosowanie do zmian strukturalnych poprzez wykorzystanie innych walorów dostępnych na tych obszarach (np. w zakresie ekologii, dziedzictwa kulturowego tworzącego warunki dla rozwoju turystyki, produkcji energii w oparciu o lokalne źródła surowców). Wsparcie tych gałęzi gospodarki będzie pobudzać lokalny rozwój oraz

przyczyniać się do wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Dla uzyskania wymiernych efektów działań skierowanych do obszarów wiejskich, niezbędne będzie podjęcie komplementarnej interwencji o charakterze miękkim z innych programów operacyjnych, w ramach wsparcia rozwoju zasobów ludzkich, kapitału społecznego oraz inwestycji w infrastrukturę techniczną o charakterze lokalnym i regionalnym (transportową, telekomunikacyjną, energoelektryczną niskich i średnich napięć i ochrony środowiska) i społeczną. Działania programu będą wspierać procesy kształtowania się regionalnych specjalizacji, które będą obejmować usługi i działalności koncentrujące się na obszarach wiejskich w zakresie turystyki, środowiska oraz różnych gałęzi gospodarki wspieranej współfinansowanymi inwestycjami, jak rozwój energii ze źródeł odnawialnych.

W odniesieniu do działań o charakterze pośrednim, obszary wiejskie będą mogły korzystać ze wsparcia adresowanego w programie do mniejszych ośrodków miejskich. Ośrodki regionalne i subregionalne pełnią często istotne znaczenie dla rozwoju obszarów wiejskich, głównie jako katalizatory tworzenia funkcji pozarolniczych oraz jako inkubatory przedsięwzięć aktywizujących otaczające je tereny. Dzięki poprawie dostępności transportowej ośrodków subregionalnych do największych ośrodków miejskich stworzone zostaną warunki do bardziej intensywnej mobilności przestrzennej i zawodowej mieszkańców wsi, co będzie skutkowało lepszym dostępem do usług publicznych wyższego rzędu oraz bardziej atrakcyjnych miejsc pracy..

A.3.2 Indykatoryna alokacja UE planowana na projekty realizowane na obszarach wiejskich lub projekty, których ostatecznymi odbiorcami są podmioty/osoby z obszarów wiejskich lub realizowana infrastruktura obejmuje obszary wiejskie

Oś priorytetowa	Działanie/ poddziałanie	Fundusz	Indykatoryna alokacja UE (mIn EUR)	Metoda preferencji projektów z obszarów wiejskich
I: Zmniejszenie emisyjności gospodarki	1.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	Fundusz Spójności	400,00	Szacowana kwota obejmuje inwestycje, które będą bądź przebiegały przez obszary wiejskie, bądź oddziaływały na obszary wiejskie
II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu	2.3 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach	Fundusz Spójności		Szacowana kwota obejmuje inwestycje, które będą bądź przebiegały przez obszary wiejskie, bądź oddziaływały na obszary wiejskie

V. Wykaz dokumentów służących realizacji osi priorytetowych programu

Zgodnie z art. 6 ust 2 ustawy wdrożeniowej podstawę systemu realizacji programu operacyjnego mogą stanowić w szczególności:

- przepisy prawa powszechnie obowiązującego,
- wytyczne,
- szczegółowy opis osi priorytetowych programu operacyjnego,
- opis systemu zarządzania i kontroli oraz
- instrukcje wykonawcze zawierające procedury działania właściwych instytucji.

Wykaz dokumentów będących podstawą wdrażania POIiŚ dostępny jest na stronie internetowej administrowanej przez Ministerstwo Rozwoju: www.funduszeuropejskie.gov.pl oraz www.pois.gov.pl.

VI. ZAŁĄCZNIKI

- Załącznik 1. *Tabela transpozycji PI na działania/ poddziałania w poszczególnych osiach priorytetowych*
- Załącznik 2. *Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań*
- Załącznik 3. *Kryteria wyboru projektów dla poszczególnych osi priorytetowych, działań i poddziałań*
- Załącznik 4. *Indykatorywny plan finansowy (wydatki kwalifikowalne w EUR)*
- Załącznik 5. *Wykaz projektów zidentyfikowanych przez właściwą instytucję w ramach trybu pozakonkursowego*
- Załącznik 6. *System oceny i wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020*
- Załącznik 7. *Szczegółowe warunki kwalifikowalności kosztów pośrednich, nadzoru nad robotami budowlanymi oraz wkładu niepieniężnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020*

VII. WYJAŚNIENIE ZASTOSOWANYCH SKRÓTÓW

BRD	bezpieczeństwo ruchu drogowego
CEF	Instrument „Łącząc Europę”
CKPŚ	Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych
CT	Cel tematyczny
CU	Centrum urazowe
CUPT	Centrum Unijnych Projektów Transportowych
DG LP	Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
ETO	Europejski Trybunał Obrachunkowy
FS	Fundusz Spójności
FS/ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-Accession - Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej
GDDKiA	Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
IK UP	Instytucja Koordynująca Umowę Partnerstwa, której funkcje pełni minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego
IMiGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
IP	Instytucja pośrednicząca
IW	Instytucja wdrażająca
IZ	Instytucja zarządzająca, której funkcje pełni minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego

jcw	jednolita części wód
JST	jednostki samorządu terytorialnego
KE	Komisja Europejska
KGP	Komenda Główna Policji
KLRIW	Krajowe Laboratorium Referencyjne i Wzorcujące
KM	Komitet monitorujący POIiŚ
Kpgo	Krajowy plan gospodarki odpadami
KPOŚK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
LPR	Lokalny Programy Rewitalizacji
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OSD	Operator Systemu Dystrybucyjnych
OSP	Operator Systemu Przesyłowego
OZE	odnawialne źródła energii
PI	Priorytet inwestycyjny
PKP PLK S.A.	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
POE	pozarządowe organizacje ekologiczne
POIiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, o ile nie zaznaczono inaczej (tj. POIiŚ 2007-2013)
POPW	Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020
PSP	Państwowa Straż Pożarna
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna, dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. <i>ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej</i>
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RPO	regionalne programy operacyjne na lata 2014-2020
SAR	Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa SAR
SOR	Szpitalny Oddział Ratunkowy
SP ZOZ LPR	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Lotnicze Pogotowie Ratunkowe
SUE RMB	Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego
SzOOP	Szczegółowy opis osi priorytetowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020
UE	Unia Europejska
UP	Umowa partnerstwa
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WLWK	Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych

WPDSPRM	Wojewódzki plan działania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne ³⁷⁷
WPGO	wojewódzki plan gospodarki odpadami
WZMiUW	Wojewódzkie Zarządy Melioracji i Urządzeń Wodnych
ZIT	Zintegrowane inwestycje terytorialne
ZPM	zarządy portów morskich

³⁷⁷ Na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2013 r. poz. 757, późn. zm.) wojewoda sporządza wojewódzki plan działania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne.